ב' ניסן תשמ"ו, 29.4.1986 מיספר 2539 שנה 50 המחיר 2.30 שקל חדש (כולל מע"מ)

השולחן

תת-אלוף במלכודת

ראיון מיוחד עם אשתו של תא"ל אברהם ברעם

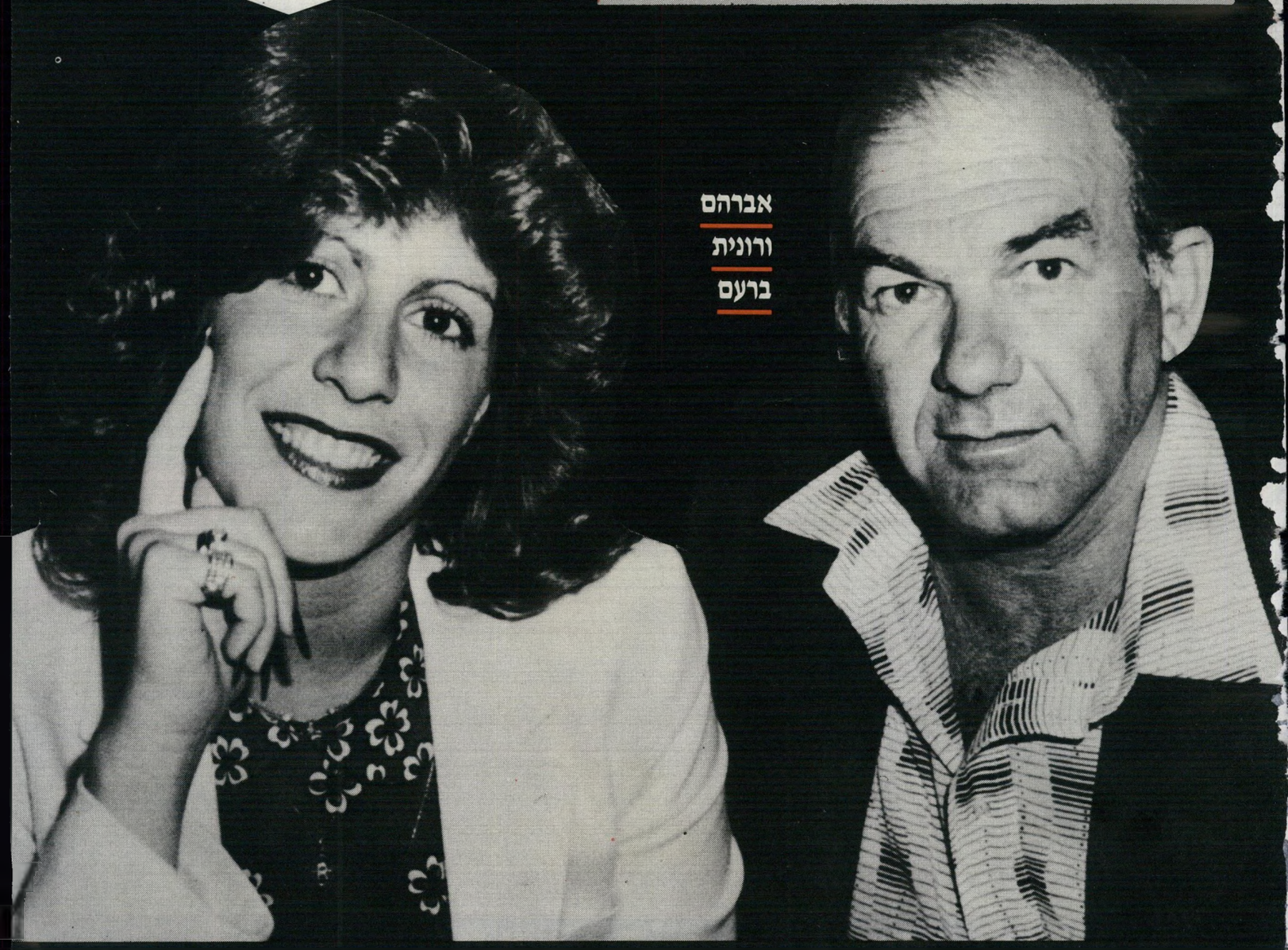

אברהם ורונית ברעם

סיפור הנשק לאיראן

דגש

מכתבים

בדרך לעין־חרוד

על האירועים בדרך לחברון (העולם הזה 22.4.86)

מחסומים בכביש. אלוף היורד במסוק. פלוגות ברזינים בחסות השילטון.

כל אלה הופיעו בספרו של עמוס קינן, בדרך לעין־חרוד.

אז זה נשמע כמדע בדיוני.

מה שקרה, לפני עשרה ימים, לאורי אבנרי בדרך לחברון, אולי אינו מגיע לסיוט המחריד שאותו מתאר קינן, אבל יש בו כל הניצנים לסיוט זה.

פזית ויים, חיפה

● ● ●

פנינה למודעי

על הפה הגדול של יצחק מודעי (העולם הזה 9.4.86 ואילך).

חבל שיצחק מודעי לא גדל על כיתביהם של גדולי ספרד. אולי זה היה מונע ממנו את ההדחה מכס האוצר.

וכך מצאתי במיבחר הפנינים, קובץ־אמרות המיוחס למשה אינן־גבירול, הספרדי הגדול: „אם תתחרט פעם על השתיקה, תתחרט על הדיבור פעמים רבות!"

ובמחשבה שניה, אם מודעי לא גדל על הספרדים, הרי כאדם שגדל בבית מסורתי, הוא צריך לפחות לדעת מה לימדו חז"ל (במידרש תהילים): „אם בוכה, למה מזמר ואם מזמר, למה בוכה?"

אשר עזרא, רמת־גן

● ● ●

הגדרה רבנית

על שר־האוצר החדש, משה ניסים (העולם הזה 16.4.86).

אני מציע לא להיגרר לטעות נוכח הופעתו הנינוחה והרגועה של משה ניסים. למי שכבר שכח, אני מבקש להזכיר את ניקמתו ברב עובדיה יוסף.

זה היה, כידוע, האיש שבא תחת רב ראשי ספרדי אחר (הרב יצחק ניסים המנוח, אביו של שר־האוצר החדש). מעשה זה חרה לניסים היטב וכאשר הזדמן לו, בהיותו כבר שר־המישפטים, להיות בעל הדיעה בהפעלת חוק הרבנות הראשית, הוא דאג לכך כי כהונתו של הרב עובדיה יוסף לא תוארך.

וזעמו של זה בער בו עד כדי כך שקבע כי משה ניסים אינו אלא המן שני. כי המן הם ראשי התיבות של המילים: השר משה ניסים.

יוסף שאול, ירושלים

● ● ●

זאת לא חוכמה

על התבטאות אחת של טומי לפיד (העולם הזה 22.4.86).

כבר נאמר „חכמים, היזהרו בדבריכם!" קל וחומר שאינם חכמים.

אם אכן אמר טומי לפיד בשעתו את מה שמובא מפי בראיון של ענת סרגוסטי עם מכרם ח'ורי, שכאשר ביקשו לאייש את התפקיד הראשי בסידרה מישל עזרא ספרא ובניו בח'ורי, פסק לפיד כי אינו רוצה שחקן ערבי בסידרה הכי יוקרתית של הטלוויזיה — הרי קשה לראות בלפיד את האיש המתאים להיות המוכ"ל של המפלגה הליברלית (צ'יץ' ושות') החדשה.

עוד ליברל כזה ואבדנו.

עיסא באדודי, נצרת

● ● ●

ביטוח על אמת

על אמת בתביעות לשיבוב ביטוח (העולם הזה 16.4.86).

מן הראוי היה להרחיב את היריעה בדיווח על המימצאים המדהימים שגילו חברות־הביטוח, מאז החלו משתמשות במכונת־האמת לבדיקת אמי־תות תביעות הנזקים של המבוטחים.

כך, למשל, התגלה כי כאשר מדובר במיקרי גניבה מבת־עסק, 74% מן התובעים אשר נבדקו בפוליגראף הגזימו באופן ניכר באשר להיקף הנזק, ואפילו במיקרים של גניבות מדירות פרטיות לא התעצלו דייריהן כלל: 66% מכלל התובעים תביעות בגין נזקים מסוג זה, אשר נבדקו במכונת־האמת, הגזימו בגודל הנזק!

נפתלי קרסו, רמת־גן

● ● ●

תנו לעשן בארץ הזאת

על המסע נגד העישון.

כאדם המאמין בחופש הבחירה (והעישון) אני

(המשך בעמוד 4)

כתבת השער הקידמי:

גיבור וסוחר

„הוא לא עשה שום דבר על דעת עצמו," מכריזה רונית ברעם (בתצלום), רעייתו של תת־אלוף (במיל') אברהם, שנעצר בברמו־דה, „הוא ציוני טוב ופטריוט גדול." כיצד התגלגל גיבור המילחמה של ששת הימים לביבי המיסחר הבינלאומי הפורח במוות — האם היה זה בשליחות המדינה או מוסד אמריקאי כלשהו?

6

זהב וזבל

אם יהושע בן־ציון ישב בכלא, על שקנה זהב שלא כדין, הרי שמנהלי הבנקים בוודאי צריכים לשבת — הם קנו ניירות חסרי־ערך, כמעט כמו זבל. אמנון זברוני מנתח את הוויכוח.

8

שומו שמיים!

זיקני הקיבוצים מזועזעים: בתוך בי־תם ממש נתגלתה „החרפה" של „בי־שואי תערובת". הסקנדאל הוא בקיבוצים, לא בישיבות של הרב ש"ך. האם המזדעזעים מבי־נים את משמעותה של האידיאולוגיה הציונית?

5

כתבת השער האחורי:

שתי נשמות

„יש בי שתי נשמות," מכריז זלמן וינדר, המכונה שושי. „אחת של זכר ואחת של נקבה." בראיון נוגע ללב הוא מספר על ילדותו, על עיסוקו בזנות, סיבלו ומח־שבות ההתאבדות שלו. „במיטתי בלילה אני מחבק דובון או כרית, וביום אני מתעסק עם ה־סרסור שלי — הבנק."

15

מות האימפריה

הסופר האמריקאי גור וידאל אמר בהרצאה מרעישה: האימפריה ה־אמריקאית מתה! בעיקבותיו עושה אורי אבנרי השוואה — בינה לבין אימפריה קט־נה בהרבה — זו שלנו.

12

האיש מרחובות

שמואל רכטמן מגיח שוב לפוליטיקה. האסיר לשעבר, שהשתלט על סניף המיפלגה הליברלית ברחובות, עשוי להכריע במאבק הבא בין משה ניסים ויצחק מודעי.

18

דרך חדש: להרוס את תל־אביב!

שלמה שבא, המחפש את תל־אביב, מציע להרוס את העיר המשתרעת בין יפו לרמת־אביב, ולבנותה מחדש ● דן מירון על ההחמצה בסיפרו החדש של ישראל המאירי ● עדנה אלוני על בומארשה ● אלי שריי־בר (חתולי) על חבלי ה־יצירה של הד"ר המבקר.

30

רחל המרחלת מדווחת:

מדוע התחתן תת־אלוף **יוסי בן־חנן** בכפר חב"ד דווקא ● למה רצתה לאה רבין למכור את דירתה שברמת־אביב ומדוע התחרטה ● אצל מי החליטה **ניצה לרי־שולמן** למתוח את עורה ● כיצד הצליח **רינלד שישון** לסיים את הרומאן שלו עם **ענת ירושלמי** (בתצלום) — אבל סיום מפתיע ביותר!

41

נגר באילת

יהודית נגר (בתצלום) עברה לגור באילת זמדגמנת שם עבור מעצבת האופנה בילי (סיגנון זרוק, צעיר, טרזני וגם סכסי) היימן.

22

פאטנטים

לא כל חוכמה באה מאמריקה ולא כל פאטנט הוא תוצרת־חוץ. גם בארץ, בחנויות לחומרי בניין, אפשר למצוא אבזרים המקילים על החיים.

24

השולם הבא

בפרוס נקניק וחמץ בישראל שולח האדמו"ר שליטא פריסת שלום כתובה לבנות ישראל, בניו ופרסותיו, וגם למנהיגיו הרוחניים שמיר ופרס. בברכת חג־שמח, וכשר, ניו־יורק תובב"א.

42

הודאה בהריגה תמורת נישואין

„אני מוכנה להודות במקומך בהריגה. אם תתחתן אתי," הציעה סוזי. אחרי שאריה דחה את הרעיון, אמרה: „טוב, אז לפחות תעשה לי ילד." על כך ענה: „את זה אני יכול לסדר בלי בעיות!"

29

הכל הולך!

עצות לשני מתאבדים בכוח. הפונים בשאלות של מוות וחיים ● בעיות של אחד שמאוד מת־בייש ● חלומות של האוהבת את עצמה.

34

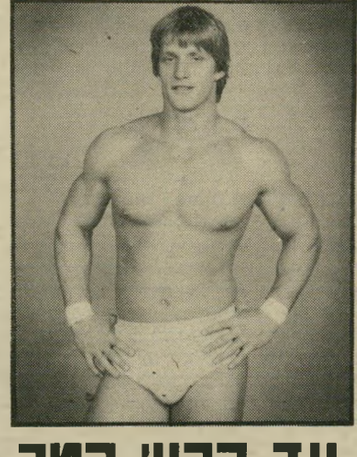

עד הקץ המר

הם חובטים זה בזה, מורטים, בועטים וצורחים. יש האומרים כי הקץ' אינו אלא הצגה מבויימת. אך אנשי השרירים, ידידיו של קווין ואן־אריק (בתצלום) נשבעים: אחד מהם נהרג בזירה, אחד אחר ספג חומצה בפניו.

26

המדורים הקבועים:

מיכתבים – שלום, שלום ואין שלום 3
איגרת־העורך – עלילת־הדם 4
הנדון – היכן קבור הכלב 5
תשקיף – לחמניה בעיקבות חלה 10
יומן אישי – התוכי ואשת הכומר 11
ראיון – עם זלמן וינדר. הומוסקסואל וקוקסינל 15
גם זה וגם זה – מים נגד ציפורניים 21
קולנוע – איזה מין מין זה 27
דף חדש – הארות מוסיקליות לקונצרט תיאטרוני 30
תשבצופן – בקשה כפולה (2 אותיות) 32
הוריסקופ – ילדים במזל שור 33
הכל הולך – פגישה בתחנה המרכזית 34
תמרורים – ארץ לא זרועה בתונים 34
שידור – דויד לוי אינו רוצה 35
מה הם אומרים – על גלגל המזלות בטלוויזיה ועל תואר אוניברסיטאי בהתכתבות 36
אנשים – מינזר השתקנים ומיבצר לטרון 39
רחל המרחלת – תתונה במאפיה (של לחם) 41
העולם הבא – מטוס לביא הוברק דרך קווי הטלגרף 42

העולם הזה
בלי משוא פנים

"העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי ♦ המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 232262/3/4־03. תא־דואר 136 ♦ העורך הראשי: אורי אבנרי ♦ עורך־מישנה: דוב איתן ♦ עורך תבנית: יוסי שנון ♦ רבזת מערכת: ענת סרגוסטי ♦ עורך ביתוב: גיורא נימן ♦ צלמי מערכת: ציון צפריר, צבי טל ♦ עורך דסוס: יסתה שביט ♦ ראש המינהלה: אברהם סימון ♦ מחלקת המודעות: רפי זכריני ♦ המו"ל: "העולם הזה" בע"מ ♦ הדפסה: "הדפוס החדש" בע"מ, ת"א, רח' חומה ומגדל

קו יק.

באו אליי בטענות שלא הגבתי כראוי על סיפרו של איסר הראל, האמת על רצח קסטנר. "ישב איש במשך חודשים ושנים, חרש את הגליונות הישנים של העולם הזה, כתב ספר המורכב כמעט כולו מקטעים מהשבועון, טרח וחיבר סיפור שלם — ואתם כמעט מתעלמים מזה" טענו.

האמת היא שלא היה לי חשק לחזור שוב לפרשה שאירעה לפני שנולדו רוב קוראיו הנוכחיים של העולם הזה. מרתקת ככל שהיתה. אך למדלי התגדב מישהו לעשות זאת בנקומי.

אלכס מסים, ביום איש־עסקים מצליח בענייני־קולנוע. היה כתב בכיר של העולם הזה בשנים שבהן קרו הדברים. הוא גם נחוץ גזיכרון טוטאלי.

הנה דבריו:

איסר ("הקטן") הראל, מי שהיה ראש המוסד, יכול להתחרות עם יגאל מוסינזון בכתיבת סיפור־מעשיות. נוסח חסמב"ה. מוסינזון עצמו עבד בשירותו של הראל. כשכתב את זרוק אותו לכלבים. שעלה (וירד) על בימת התיאטרון הממלכתי הבימה, ושהיה כולו כתב־שישנה מוזמן נגד העולם הזה.

עכשיו יושב איסר הקטן בביתו הגדול בשכונת פאר תל־אביבית ובורה כריות נוסח חבורת־סוד־מוחלט־בהחלט. אורי אבנרי ושמואל תמיר רצחו את ישראל קסטנר.

מעשיה זו אינה סיפור חדש: השבועון ריימון בעריכתו של המשורר שלמה טנאי (כן), כבר פירסם את סיפורי־הראל־בהמשכים. מה לא נכתב שם, במימון שירותי־הביטחון: העולם הזה רצח את קסטנר; ריגל לטובת ברית־המועצות; חטף את אלי תבור. ועוד.

בפעם הראשונה הגה איסר הראל (או הלפרין) את עלילת־הדם שלו, כשיעקב חרותי (היום פרקליט־קרקעות־בכושות מצליח ואמיד) ישב במרתפי הש"ב, כ־ראש המחתרת שרצתה לרצוח את ג'ון פוסטר דאלס ורצחה את ישראל קסטנר". כעדותו של איסר הראל באוזני השופט המנוח בר־זכאי, אז נשיא בית־המישפט המחוזי.

אל יעקב חרותי בא הראל כשבפיו הצעה מפתה: "חתום על הצהרה האומרת שאורי אבנרי ושמואל תמיר עמדו בראש המחתרת, ובתמורה נשלח את אשתך (שהיתה אז בהריון, בחודש התשיעי) לארצות־הברית, ומייד אחרי המישפט, תוכל להצטרף אליה."

חרותי (שזוכה מאשמת השתתפות במחתרת או עמידה בראשה) לא התפתה. הוא סיפר על־כך לאביו, שהיה אז אל"מ ונשיא בית־המישפט הצבאי לעיעורים. קרותי־האב לא האמין לבנו, אך סיפר את האשמותיו לעורך־הדין פרוקצ'ה, שהיה יו"ר הסתדרות עורכי־הדין, ופרוקצ'ה חטיל על עורך־הדין אריה רוזנבלום המנוח לחקור: החקירה העלתה שיש להאמין לחרותי הבן. רוזנבלום סיפר זאת לעורך־הדין יצחק ברא"ז, היום שופט בית־המישפט בתל־אביב. בכוונה ברורה שברא"ז יספר זאת לי, חברו, שעסקתי בכיסוי הפרשה כמתב בכיר בהעולם הזה.

כתוצאה מפירסום עלילת־הדם בעיתוננו דרש שמואל תמיר להשתתף בישיבה הסגורה של בית־המישפט, שנועדה לחקירתו של איסר הקטן. שהסכים (בפעם הראשונה מאז הקמת המדינה) להופיע בבית־המישפט, במאמץ נואש למנוע את שיחזורו בערכות של יעקב חרותי. השופט גר־זכאי לא התרשם מאיסר ואיפשר לאורי אבנרי, לי. לאורי דן (או כתב מעריב) לעמנואל פרת (ידיעות אחרונות) ולי־עקב קיפר (עיתים) להשתתף בישיבה הסודית.

את איסר הציג לפני השופט פרקליט המחוז יעקב בר־אור (שלימים הושב בעצמו בבית־הסוהר, אחרי שהתגלה כי מעולם לא היה עורך־דין). בסוף הישיבה, אחרי שאיסר הקטן ברה כמה סיפורי־בדים נוספים מליבו, שיחרר השופט את חרותי, שפסע חופשי לאורך המיסדרון — עד שנעצר בסופו על־ידי בלשי־המישטרה, הפעם באשמת הפצת כרוז בלתי־חוקי.

בקיצור: כפי שאמר קוהלת — הכל הבלים, הכל הבל. אין חדש תחת השמש.

מה שהיה אחר־כך, היה בכל זאת חדש: איסר הקטן לא רצה להרפות מטרפו. אנשיו חטפו את אלי תבור, החזיקו אותו (1958) בבור עזוב ליד תחנת רדינג בצפון תל־אביב וניסו להוציא ממנו הודעה כתובה כי שמואל תמיר ואורי אבנרי עמדו בראש מחתרת מזויינת. הפעם, ניסו לייחס למחתרת את מיפגשי הפעולה השמית (שתמיר כלל לא היה חבר בה), שהתקיימו מדי יום רביעי בקפה הרליגנר בתל־אביב.

גם נסיון זה של רב־המרגלים הבריין לא הצליח. אביו של אלי תבור מיהר אל חברו, שר־הפנים ישראל רוקח, שקיבל הבטחה כתובה מדוייד בן־גוריון כי אלי תבור אינו בידי הש"ב — וכך לא יכול היה איסר להשתמש בעדותו. אם היתה בידו, של תבור.

איסר היה מתוסכל, ונשאר כזה. את תיסכולו הסיח לשעה קלה, כשנסע לארגנטינה וחטף את אדולף אייכמן, כדי להביאו לדין. קסטנר נרצח בירי שני סוכנים של הש"ב, שנשלחו לרגל אחרי יוסף מנקס, אופה מיסכן ומתוסכל, שהיה מועד להיקים "מחתרת" שהש"ב היה "מגלה" אותן בקלות נפלאה, כשם שגיבודיו הילדותיים של יגאל מוסינזון מחסלים בספריו את אויביהם בתעלות־הביוב של תל־אביב.

עכשיו איסר בגימלאות. יגאל מוסינזון שילם את מחיר העוול שגרם לאורחים חפים־מפשע, יצא לגלות ממושכת וחזר אל סיפורי־המעשיות שלו והמצאותיו — איסר אינו יכול לכתוב סיפורי־על־לילה, כמיכאל בר־זהר ודומיו — הוא מרגיש צורך נפשי לעסוק בחיבור עלילות־דם. ואב אקשטיין ודן שמר, שרצחו את קסטנר ונתפסו אחרי שעות מעטות, ריצו חלק קטן מעונשם. על כסאהנאשמים של איסר הקטן הושבו אורי אבנרי ושמואל תמיר.

בברית־המועצות היו שולחים את איסר למחנה של טיפול פסיכיאטרי. מדינת־ישראל אינה ברית־המועצות, ואיסר איננו אסיר־ציון — אנו אסיריו. מדינת־ישראל כולה צריכה להיות אסירת־תודה, שאיסר הקטן ודומיו אינם מעילים עוד במוסד ובש"ב.

הפלא ופלא: מאז שעזב איסר את המוסד לא התגלתה אפילו "מחתרת" אחת של העולם הזה. אך איסר גילה לנו מי רצח את קסטנר וגם מי מימן את ריימון.

תודה רבה לך איסר. אנו מחכים עתה לגילוי נוסף: מי פירק את הפלמ"ח.

אם שתיים

מכתבים

(המשך מעמוד 3)

נרדהם מתמיד מחדש מההיסטריה המסתתרת מאחרי המסעות המאורגנים נגד העישון. מה זה עיסקן של מישהו אם אני מעשן. אני כבר ילד גדול ויודע לבד מה טוב לי ומה רע לי.

אם זה יימשך כך, כל החכמים נגד העישון יחזירו אותנו עוד מעט לימי־הביניים. מה הם רוצים? אולי לחקות את היפאנים? אלה נהגו, במאה ה־15, לכלוא מעשנים.

או, אולי, לחקות את הרוסים? אלה נהגו, במאה ה־16, להוציא להורג מעשנים מועדים, אשר לא ניאותו להפסיק לעשן אחרי אזהרות אחרות.

או, אולי לחקות את התורכים? אלה השתכנעו, במאה ה־17, כי העישון גורם לעקרות וגם מקטין את הכושר הקרבי של חייליהם, ולכן הם הורו לתלות את המעשנים.

רחילכום, תנו לעשן בארץ הזאת.

דויד איתן, רחובות

● ● ●

שלום, שלום ואין שלום

על הווי החיים ברבי־קומות בתל־אביב.

אשתי פיתתתני, בימי השפע של יורם אריזור, לרכוש דירה בבניין רב־קומות בשכונת־מגורים צפון תל־אביבית. מאז נתגלה לפניי עולם חדש: עולם הישראלי שאינו משיב שלום למברכהו בשלום.

נכנס אני למעלית, וכמו כל אדם מן הישוב, אני מקרים שלום למצויים בה. אך רק לעיתים נדירות ביותר מישהו משיב לי שלום.

בסטטיסטיקה לא מדוייקת הייתי מעריך שבמשך ארבע שנות מגוריי בבית זה לא הצלחתי להוציא אמירת שלום מנוסע/ת במעלית יותר מפעם אחת בשבוע.

זאת תופעה מדהימה, ואין לי כל הסבר לה. אולי הקוראים יחכימוני.

כדי למנוע אי־הבנות, אני מבקש להודיע מייד כי אני אשכנזי טהור וגם נראה כזה; אני תמיד מגולח למישעי; האפטר־שייב נוצץ מפניי; אני תמיד לבוש כאדם מן הישוב; נעליי מצוחצחות. ושכניי, אני מניח, יודעים כי אני בעל מיקצוע חופשי מכובד.

משה הרץ, תל־אביב

● ● ●

כלבת

על שימוש במילים מסויימות (העולם הזה 22.4.86).

מה קרה לעורך העולם הזה? האם הוא ניגע, חס וחלילה, בכלבת? במדור הנדון האחרון שלו, בו הוא דן על התקפת האמריקאים על לוב, הוא אינו מפסיק להביא דוגמות מעולם הכלבים.

קד'אפי מתואר כאנדר־דוג (אומנם מוכנו של מושג זה, באנגלית, הוא קורבן, אבל זה הכלב המובס, שמתחת, בקרב־כלבים); הבולדוג הבריטי הופך לכלב פודל (של האמריקאים) ואנחנו לכלב דאקל (ליתר דיוק בציטוט: זנבו של כלב דאקל) של האמריקאים.

ברמלה בליין, תל־אביב

● ● ●

קיבאלצ'יץ'

זה לא קוגלאגר

על יצירותיו של צייר מכסיקאי (העולם הזה 16.4.86).

אם השירבוט של כמה קווים מתפתלים, מעשה ידיו של הצייר המכסיקאי ולאדימיר קיבאלצ'יץ', אותו הביא אורי אבנרי במדורו, יומן אישי, נחשב ציור ארוטי, אז אני קוגלאגר.

עזריאל ביין, תל־אביב

● המילה היא מיסב כדורי, נא לעיין בציור נוסף של הצייר קיבאלצ'יץ' **(ראה גלופה)** אולי ציור זה ייראה ארוטי בעיני הקורא ביין.

● ● ●

אלגבלוס של העכבישים

עוד על שליטים שלא ידעו שובעה (העולם הזה 16.4.86 ואילך).

מן הראוי לשים לב לעובדה אחת: הקיסר הרומי אלגבלוס, אשר ביקש מאנשיו לאסוף לו חמישה טונות של קורי־עכבישים, לא היה סתם שליט שלא ידע שובעה. הוא היה, בסך הכל, ילד.

בעודו נער צעיר הוא נבחר להיות הכוהן הגדול של פולחן אל־השמש הפיניקי, ובגיל 14 ומשהו הוכרז קיסר רומי.

העסק החזיק מעמד בדיוק שלוש שנים ותישעה חודשים, בערך כמו הקורים של העכבישים שלו. כי בהיותו בן 18 קמו עליו חייליו ורצחוהו נפש והכתירו במקומו את בן־דודו, אלכסנדר סוורוס, אותו ביקש קודם לכן אלגבלוס — שנהג, בין שאר שגיונותיו, גם להקריב קורבנות אדם — להוציא להורג.

עודד בילצקי, ירושלים

● ● ●

עם יד על הלב

על מדורה של לילי אבידן.

לא רוצה להתנצל, לא רוצה להצטדק, לא רוצה להתחסד.

אבל, עם היד על הלב, אתם לא חושבים שהגברת אבידן מגזימה בעצות. תסלחו לי על הביטוי, המתירניות שלה?

עדה ברנשטיין, פתח־תיקווה

יום־סוס ויום־סרט

לעיתים דומה שלמובאות בהעולם הזה יש חיים משל עצמן וחן טובות ושימושיות לשנים רבות. כך, למשל, יש להניח היו מנהלי הבנקים מס־כימים, בשבוע שעבר, עם מה שאמר גיבור פרשה אחרת, כפי שהוא צוטט בגליון העולם הזה, שהופיע השבוע לפני 25 שנה.

● **וכך אמר יחזקאל סדר**, המפקח הכללי לשעבר של מישטרת ישראל, לאחר שהורשע בעוון מתן עדות־שקר:

"במדינה שלנו, כל עוד אתה על הסוס, משתחווים לך; כאשר אתה נופל מן הסוס, בועטים בך; וכאשר אתה קבור לנמרי, עושים לך "יום־סרט"

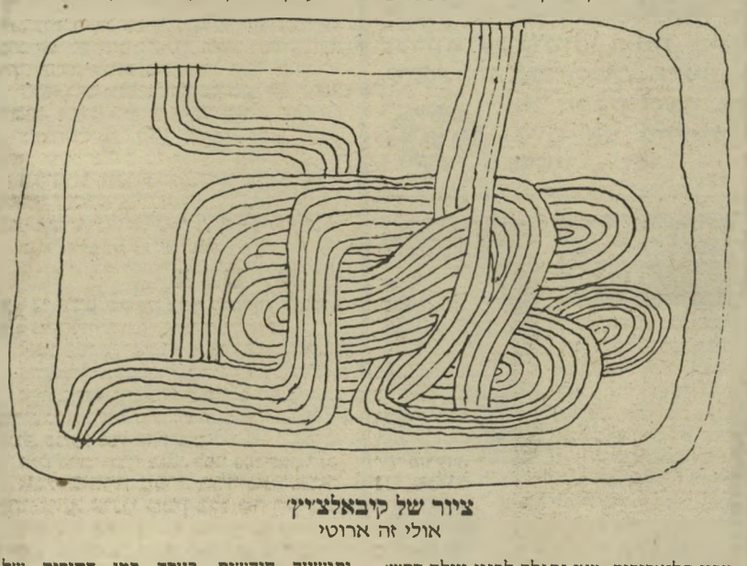

ציור של קיבאלצ'יץ'
אולי זה ארוטי

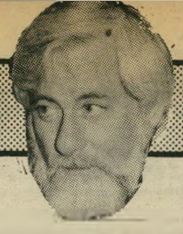

הנדון:

בשדה הקיבוץ עומד דחליל, ושמו נישואי־תערובת

שומו שמיים!

פ ירסומים שונים מעידים כי פחד גדול נפל על התנועה הקיבוצית.

מכת־הטבע החדשה אינה בצורת או פעולת־חבלה, לא מחלה של בעלי־חיים או אסון כלכלי.

שם המחלה הוא „נישואי־תערובת".

לא נברנים נושאים את המחלה הזאת, ולא יתושים, אלא צעירות וצעירים נחמדים מכל העולם, שהוזמנו על־ידי הקיבוצים עצמם: המתנדבים.

בכמה קיבוצים כבר התקבלה ההחלטה לסגור את השערים לפני הסכנה הזאת, כפי שהם נסגרים לא־פעם לפני נושאי מחלת הפה־והטלפיים. בקיבוצים אחרים נטוש ויכוח מר. ביטאונים נכבדים דנים בסכנה החמורה וברכים להילחם בה.

ואני לעיניים שכך רואות.

■ ■ ■

ג רם לזעזוע דוח של מכון־מחקר אוניברסיטאי בחיפה. בעליו חקרו את מצב „נישואי התערובת" ב־137 קיבוצים, מהם 50 השייכים לקיבוץ הארצי של השומר הצעיר ו־87 של התנועה־הקיבוצית־המאוחדת.

החוקרים מצאו בקיבוצים אלה 739 זוגות מעורבים, ולהם כ־1200 ילדים.

בשני־שלישים של המיקרים נשאו בני־קיבוצים מתנדבות זרות, ובשליש של המיקרים נישאו קיבוצניקיות למתנדבים.

בקיבוצי השומר הצעיר נישאו 80 אחוז מן הזוגות האלה בטקס אזרחי בלבד, מבלי להזדקק, ר"ל, לטקס דתי. בתק"ם השיעור הוא 62 אחוז.

הגיל הממוצע של בני־הזוג בשעת נישואיהם: 33 שנה.

■ ■ ■

א ני יודע שהייתי צריך להזדעזע למיקרא הנתונים האלה. נישואי־תערובת? אלוהים ישמור!

אבל מה לעשות — אני לא מזדעזע.

גרוע מזה: אינני מבין מדוע מזדעזעים בני־הקיבוצים עצמם. אילו הייתי גיזעון בורי דרום־אפריקאי, והייתי שומע שצעירים בורים נשאו נשים שחורות, יתכן שהייתי מזדעזע. הרי זה חילול־הגזע, פגיעה בכל הקודשים.

אילו הייתי יהודי בנטו, לפני 100 שנה, יתכן שהייתי מזדעזע.

אבל כאזרח עברי במדינת־ישראל אינני מסוגל להזדעזע. אינני מבין כלל מה רע בתופעה זו.

החוקרים עמדו על כך שרוב־רובם של בני־הזוג הלא־יהודים ביקשו לקשור את גורלם לגורל מדינת־ישראל וקיבוציהם. יותר משני־שלישים של הזוגות המעורבים נשארו בקיבוץ. שיבעה אחוזים נטשו את הקיבוץ, אך נשארו בארץ. רק מיעוט קטן — פחות מרבע! — יצאו לחו"ל.

משמע: מבחינה דמוגראפית אין לתופעה זו מאזן שלילי. להיפך: הקיבוץ „הרוויח" יותר חברים מכפי שהוא „הפסיד". והוא הדין לגבי המדינה בולה.

הרווחנו כמה מאות צעירות וצעירים, שיהיו אזרחים נאמנים במדינה, תורמים לכלכלתה ולחברתה, משרתים בצבאה.

אז מה כל הרעש?

■ ■ ■

ד רעש נובע מכך שרבים מבני־הזוג הלא־יהודים לא הצטרפו לדת היהודית. הם לא התגיירו.

אני למד מביטאוני הקיבוצים כי כאן קבור הכלב.

דובר על „אובדן הצביון היהודי" של קיבוצים מסויימים. על חדרי־קיבוץ שבהם עומד עץ־אשוח לצד החנוכיה.

באחד הפירסומים את נאמר שצפויה סכנה לעצם השליחות הציונית של התנועה הקיבוצית.

האומנם?

■ ■ ■

מ י שאומר כך איבד כל יחס למהות התנועה הציונית כפי שהיתה. הוא מאמץ לעצמו את הקריקטורה הציונית, הקיימת כיום במדינת־ישראל.

כי הציונות לא היתה מעולם תנועה דתית. במובן העמוק ביותר של המילה היא היתה תנועה אנטי־דתית בעצם מהותה.

תהיה דעתנו על הציונות — על הישגיה וכישלונותיה — כאשר תהיה, איננו יכולים להתכחש לעובדה שהיתה זאת תנועה מהפכנית כבירה, שאין לה אח ורע במאה ה־20.

המהפכה הציונית לא הסתפקה בכך שהעבירה בני־אדם מארץ לארץ, מאקלים לאקלים, משפה לשפה, ממעמד למעמד.

היא ביקשה לעשות הרבה יותר מזה: היא ביקשה לשנות את ההוויה היהודית מיסודה, להעביר את היהודים מהוויה של עדה דתית מסורתית להוויה של אומה.

כאשר קם בנימין זאב הרצל והכריז: „אנחנו עם" — לזה הוא התכוון.

לא להקמת גטו חדש אי־שם בדרום־אמריקה או במיזרח־התיכון, לא להעברת עדה דתית ממקום למקום, אלא ליצירת חברה יהודית שהוויתה הבסיסית תהיה לאומית.

ע דה דתית וחברה לאומית הם שני דברים שונים במהותם. השוני מתבטא, בין השאר, בדרך ההצטרפות אליה.

לעדה דתית מצטרפים כאשר מקבלים את אמונתה, ועוברים — בדרך כלל — טקס דתי כלשהו. מתגיירים על־ידי טבילה, מתגיירים על־ידי ברית־מילה וטבילה במיקווה. המוסלמים עוברים טקס הצהרתי.

לשם כך־אין צורך לעבור ממקום למקום. אפשר להיות נוצרי, יהודי ומוסלמי בבל־מקום.

לאומה מצטרפים על־ידי אקט רצוני של התקשרות עם אומה מסויימת. אדם קושר את גורלו לגורל האומה, משתלב בתרבותה, מגן על ארצה, מתאזרח במדינתה. אדם הופך לאמריקאי כאשר הוא מתאזרח ונשבע אמונים לדגל ולחוקה. אדם הופך לרוסי כאשר הוא מצהיר במירשם־התושבים הסובייטי שהוא מגדיר את

רות המואביה: מי ישב אז „שיבעה"?

עצמו כרוסי. בישראל הדברים השתבשו לחלוטין גם מבחינה לשונית, בגלל הבילבול בין המושגים „יהודי", „עברי" ו„ישראלי". זה לא היה תמיד כך.

בנעורינו הבדלנו — בהכרה או שלא־בהכרה — בין „יהודי ועברי". דיברנו אינסטינקטיבית על „דת יהודית" ו„צבא עברי", יצאנו להסגיר למען „עליה יהודית" ו„מדינה עברית". באוטובוסים היו תלויות כרזות שציוו עלינו: „עברי, דבר עברית!"

■ ■ ■

ד „בנעים" לא המציאו את האכחנה הזאת. היא נולדה בתודעה העממית. הכנענים הסיקו ממנה מסקנה קיצונית (ולא פעם אבסורדית), אך התודעה עצמה היתה כללית. היא היתה גם נחלת ההתיישבות העובדת, פאר היצירה הציונית.

תנועה זו, בריבה העצום, היתה אנטי־דתית ולאומית. לא היה בה מקום לדת.

בקיבוצים לא התחתנו, אלא „נכנסו לחדר־מישפחה". אני זוכר שבנהלל, שבה חייתי זמן־מה בילדותי, היתה כל רפת מפוארת יותר מן הצריף העלוב ששימש כבית־כנסת — מקום שנועד לזקנים ולזקנות, שהכל ירחמו עליהם.

כל זה נבע מן ההכרה הברורה כי אנחנו מקימים בארץ חברה שהיא ההיפך מן החברה היהודית בפזורה.

החברה היהודית היתה זקוקה לדת, כי הדת היתה החישוק היחידי ששמר על קיומה ואחדותה.

החברה העברית בארץ אינה זקוקה לכך, מפני שיש לה חישוקים אחרים: מולדת, מיסגרת ממלכתית, לשון ותרבות.

אין פירוש הדבר שאין מקום לאנשים דתיים בחברה העברית. יש ויש. איש באמונתו יחיה. אך יש לכך תנאי ברור: שהוא מקבל כבסיס החיים־בצוותא את ההוויה הלאומית, את המיסגרת הממלכתית, את מדינת־החוק הדמוקרטית. ומכאן: שלא ההוויה הדתית היא הבסיס, ולא המיסגרת העדתית, ולא מדינת־ההלכה. **פעם זה היה מובן מאליו.**

ד שבוע התפרסם בעיתון היומי יתד נאמן, השייך לרב אליעזר שך, מאמר החוזר על אמיתות אלה, מהצד הנפוץ.

הרב שך הוא מפעילו של שר־הפנים יצחק פרץ, המנהיג הרוחני של מיפלגת ש"ס ואחת הדמויות הדומיננטיות בציבור החרדי בישראל ובפזורה.

וכך כתב העיתון בגילוי־לב הראוי להערכה: „יש הבדל תהומי בין הפגנות שומרי־המיצוות לבין הפגנה מכל סוג אחר. אנו לא מוחים רק נגד מעשה אנטי־דתי של מיפלגה פלונית או ראש־עיר מסויים. אנו, במחאותינו, מוחים על זכותם של הציונים למיניהם לשלוט על שומרי־המיצוות בא"י. לאנשים, שעל מעשיהם הזהירה התורה כי הארץ תקיא חס וחלילה את יושביה מקירבה, אין כל זכות־ישיבה כאן בא"י, וכל שכן שאין להם הזכות לשלוט עלינו ולנהל את עניינינו."

זוהי האמת הדתית. המחנה הדתי לא השלים מעולם עם הציונות, מפני שהוא ידע בעומק ליבו שהציונות והדת הם דבר והיפוכו.

כל המחנה הדתי חירף וגידף בשעתו את הרצל כגדול אויבי היהדות, וראה בציונות חטא בל־יכופר.

בימינו למד המחנה החרדי לשלם מס־שפתיים לדו־קיום עם המדינה הציונית, כדי למצוץ את לשד עצמותיה ולשדוד את קופתה. אך בחוכמתו הרבה — העולה לאין שיעור על זו של המחנה החילוני המבולבל — אינו שוכח אף לרגע שהמיסגרת הלאומית היא אוייבת־בנפש, ושכל „דו־קיום" עימה אינו אלא טכסיס, תחבולת־מילחמה, תרמית.

קיומם של „הדתיים הלאומיים", מסוגם של גוש־אמונים והתחיה־כך, אינו צריך לבלבל את הדברים.

אין אלה יהודיים דתיים. אלא עובדי־אלילים בתחפושת יהודית, פאשיסטיים בעלי־כיפה.

אין להם דבר וחצי דבר עם יהודים אמיתיים, מסוגם של הרב שך ונטורי־קרתא.

■ ■ ■

ל מיסגרת לאומית בריאה אין כל בעיה של „נישואי תערובת". צרפתי נושא גרמניה, גרמני נושא צרפתיה. לפעמים מחליט הזוג לחיות בגרמניה כגרמנים, לפעמים הוא מחליט לחיות בצרפת כצרפתים. התופעה היא תמיד שולית, מפני שרוב בני־אדם נוטים להינשא בתוך עמם, בגלל סיבות של תרבות ורקע, לשון וזהות.

כך היה גם באומה הישראלית הקדומה. אם בית־המלכות היתה רות המואביה, שאחד מצאצאיה אמור להיות המשיח בבוא־העת.

הטענה כאילו רות המואביה „התגיירה" היא מגוחכת. כאשר אמרה רות לנעמי: „עמך עמי ואלוהייך אלוהיי," לא ביטאה אלא את רוח הימים ההם והעמים ההם (והישראלים בכללם), שהאמינו כי לכל עם יש אלוהים משלו, המגן עליו מפני עמים אחרים ואלוהים אחרים.

רק אחרי שנולדה הדת היהודית, בגלות בבל, התעוררה בעיית נישואי־התערובת. עזרא, המחוקק הגדול של הדת החדשה, גירש את הנשים ה„נכריות" (שהיו בנות הארץ), מבלי לתת להן אפשרות „להתגייר". אחרי גלות־בבל, שהפכה את הישראלים ליהודים, בא הפרינציפ הדתי במקום הפרינציפ הלאומי, וכך נשאר עד ימי הרצל.

הערה היהודית מימי עזרא והלאה, לא דבקה בארץ, אלא חיתה ברובה המכריע בפזורה, ולא מאונס אלא מרצון. משום־כך היתה בה חשיבות כה רבה לאיסור נישואי התערובת. עדה מפוזרת, שבניה קשורים זה לזה רק בעבותות הדת, אינה יכולה להרשות לעצמה נישואין כאלה.

בן־הגטו הנושא אשה מבנות־הארץ, ובת־הגטו הנישאת לבן־הארץ, אובדים לעדתם. מכאן ההתנגדות הנרגשת, עד כדי כך שהורים ישבו „שיבעה" על בנות שנישאו ל„גויים".

■ ■ ■

ד מהפכה של הרצל היתה אמורה להיות הפוכה מזו של עזרא הסופר. היא ביקשה להפוך עדה ללאום, כשם שעזרא הפך לאום לעדה.

זאת היתה מהפכה כבירה. אך לא בן־לילה ניתן לשרש רגשות עמוקים, בלתי־מודעים, שהתגבשו במהלך הדורות. גם בשיא ההתנגדות לדתיים, בימי הישוב, ישב אביו של עזר וייצמן „שיבעה" על אחותו, שנישאה לגיבור־מילחמה בריטי. וגם עזר עצמו ציין, בפרק מרגש בספרו, עד כמה זיעזע אותו מעשה האחות.

מה שמתרחש עכשיו בקיבוצים מוכיח כי הדור הצעיר אימץ לעצמו דפוסי־חיים לאומיים נורמאליים, אך שהדבר מזעזע את האבות, ובעיקר את המוסדות והקומיסארים. הם מגיבים על „נישואי־התערובת" כפי שהגיבו אבות־אבותיהם בגטו של פשמישל ובקסבה של קזבלנקה.

בנישואין אלה אין כל רע. הם תואמים את מהותה של הציונות, ומאשרים את תורתה.

לא „נישואי־התערובת" גורמים לירידה, אלא דווקא התפיסה הדתית, שהשתלטה על חיינו. מבחינה דתית, ניתן להיות יהודי טוב בברוקלין ובברלין בדיוק כמו בבנימינה. ליהודים אין צורך במולדת. אז למה לא לחיות במנהאטן?

לכן, הבא נקדם בברכה את המתנדבים הזרים. ואם אחדים מהם רוצים להינשא כאן ולהצטרף לאומה שלנו, תבוא עליהם ברכה כפולה.

מאת **אורי אבנרי**

העם ושוב: חברון

מנוי וגמור עם מיפלגת העבודה לחזור על מחדליהם הפחדניים של הסוציאל־דמוקרטים הגרמניים

ספרים רבים נכתבו על יחסן של ממשלות סוציאל־דמוקרטיות באירופה לתנועות פאשיסטיות.

לא הנאצים בגרמניה ולא הפאשיסטים באיטליה היו מגיעים לשילטון, אלמלא עמדו מולם סוציאל־דמוקרטים עלובי־נפש, חלושים וחסרי־החלטה, ששיחקו מישחקים של יפי־נפש מול האיום הרצחני שהתגבש מתחת לאפם.

הם כיפרו על כך במחנות־הריכוז שבהם נרצחו, עונו והושפלו.

צבא בכיים. נראה כי הסוציאל־דמוקרטים הישראלים החליטו שאל להם לחרוג מן המסורת המבישה הזאת.

לפני שבועיים הזמין יצחק רבין את התנועה הניאו־פאשיסטית הישראלית, התחיה, לערוך את ועידתה בקריית־ארבע. שם הכריזו מנהיגיה על מצעם: לגרש חצי־מיליון ערבים מן הארץ.

באותו יום הניח הצבא, הכפוף לשר־הביטחון, לכנופיות של אנשי גוש־אמונים וכהנא להשתלט על חברון ועל הכבישים המובילים אליה, לחסום חב־רי־כנסת ולהתנכל לאנשי־ציבור. הצבא שיתף פעולה על־ידי העברת מפגינים חוקיים של תנועת־השלום ברכבים עקלקלות, תוך השארת הכבישים פנויים.

אפשר היה לחשוב שאחרי בזיון זה לצה"ל, יחליט שר־הביטחון הסוציאל־דמוקרטי לשנות את מדיניותו ולחסום בידי־ברזל את השתוללות הקבוצות הפאשיסטיות בשטחים הכבושים — לפני שיהפכו איום למדינה כולה.

אולם יצחק רבין לא למד דבר. השבוע שוב הניח לכנופיות אלה לרדת על חברון ולהפעיל בה מישטר טרור. אלה השתכנעו לחלוטין כי "הממשלה איתנו" — אחרי שהגיעו מזמן למסקנה כי מישמר הגבול, המישטרה וגם הצבא הם בכיסם.

אירוניה מרה. לא פחות מוזרה התנהגותה של שלום עכשיו.

יכול היה להיות ספק לגבי נכונות ההחלטה לערוך הפגנה של שלום עכשיו בחברון לפני שבועיים. אך לא היה ספק כי הישנות ההפגנה הזאת השבוע שיחקה לידיהם של כנופיות הימין המטורף.

כך זה נראה בעולם: ישראל עושה את העבודה השחורה של אמריקה, וברעם עשה את העבודה השחורה של ישראל

תת־אנוש ותת־מזל

א ברהם ברעם מסמל את תולדות המדינה מאז מילחמת ששת־הימים.

במילחמה זו היה ברעם גיבור־היום. החייל בהא הידיעה — כשם שהיה אביגדור ("יאנוש") בן־גל במילחמת יום־הכיפורים.

הקרב שניהל גדוד־הצנטוריונים של ברעם במרכז סיני היה לאפוס של המילחמה. כאשר ביקש העולם הזה להביא בראש־השנה תשי"ז (1967) סיפור אחד של המילחמה, שיסמל את רוח המילחמה כולה, וקצין אחד אשר יסמל את כל החיילים המצטיינים של המילחמה, הוא בחר בקרב זה ובקצין זה (ראה מיסגרת).

אברהם ברעם הצטייר אז כמי שמסמל את כל התכונות החיוביות של החייל הישראלי ושל הצבר בכלל — תכונות שעמדו אז במרכז ההערצה הלאומית. הוא היה יליד־הארץ, יפה־תואר, אידיאליסט, אמיץ, פטריוט, החלטי, בעל תושיה, ובעיקר — תמים וטהור.

השבוע עמד אברהם ברעם במרכז של שערוריה בינלאומית אדירת־מימדים. בעיני העולם הוא הצטייר כאב־טיפוס של הישראלי המכוער — סוחר־הנשק הציני, המתעשר על חשבון הרג, סבל, דם ורמעות.

מיסחר במוות

ה הידרדרות של גיבור מילחמת ששת־הימים לא היתה פיתאומית, והיא לא היתה של איש אחד. זו הידרדרות של שיכבה שלמה — אחת השכבות המרכזיות של העילית הישראלית, ואולי של המדינה כולה.

זה התחיל בדברים קטנים. באחד הימים, כאשר ערכה המישטרה חיפוש אצל טיפוס מפוקפק בטבריה, נמצא אצל האיש נשק. כשחקרה המישטרה את מקור הנשק, הוריע ברעם שהוא ידידו של האיש, ושהוא נתן לו את הנשק.

פרשה זו החניקה באיבה קריירה שנועדה לו אז מחוץ לצבא. נראה כי בצה"ל הגיעו למסקנה כי ברעם, על אף תכונותיו החיוביות, והשם שרכש לו באותו קרב, לא קורץ מן החומר שממנו עושים אלופים. לעומת זאת החליט מפכ"ל־המישטרה, הרצל שפיר, שהיה מומחה לקציני צה"ל, שברעם מתאים לתפקיד בכיר במישטרה. אולם פרשת הנשק שמה קץ לאפשרות זאת. אלוף־פיקוד־הצפון, רפאל ("רפול") איתן, נקט נגדו אמצעים מישמעתיים לפני ששוחרר רישמית מצה"ל, ושפיר החליט כי בנסיבות אלה אינו יכול להטיל עליו תפקיד במישטרה.

מפרשת־הנשק הקטנה התקדם ברעם במהירות לעיסקות־נשק גדולות יותר — לא לעבריינים פרטיים אלא לפושעים הגדולים של העולם המדיני. הרודן המגואל בדם של צ'ילה, אוגוסטו פינושה, ותת־אלוף־במילואים ברעם נסע לשם לגיבור הטנקים של מילחמת ששת־הימים הפך למשרתו של העריץ האכזרי ביותר ביבשת האמריקאית.

כמו קצינים רבים אחרים ששוחררו מצה"ל, היה ברעם לסוחר־בנשק. לשם כך הקים חברה הרשומה בליכטנשטיין, בשם דראנו. הוא קיבל היתר רישמי ממדינת־ישראל לעסוק במיסחר מלוכלך זה. האמתלה של הקצינים — וגם של ממשלת־ישראל המוסרת להם היתרים אלה — היא כי אין תעסוקה אחרת לקצינים בכירים. שמומחיותם היא מילחמה ונשק. אמתלה זו יכלה לשמש גם להשאלת קצינים בכירים למאפיה האמריקאית, או להשאלת אנשי־מודיעין לרשת עולמית של מיסחר בהרואין.

הצרה היא שכאשר סוחרים בנשק — מיסחר שתמיד יש לו היבטים בינלאומיים — מתעורר כמעט אוטומטית החשד כי סוחרי הנשק ומאמני הצבאות הזרים, הממלפתים והפרטיים, פועלים בשם המדינה אשר בצבאה הם שירתו. בעיה זו התגלתה השבוע בכל חומרתה.

תסריטים שונים

ע צם מהותה של הפרשה לוטה ערפל. בעיתוני העולם הושמעו חשדות רבים, והקורא יכול היה לבחור לעצמו את התסריט הנראה לו.

התסריט הפשוט ביותר, שהתקבל על־ידי רוב העיתונים בעולם, הוא שאין אברהם ברעם אלא שליח של מדינת־ישראל.

לפי תסריט זה עוסקת מדינת־ישראל כל הזמן במכירת נשק לאיראן של האייתולה רוח־אללה חומייני. לפי גירסה אחת היא עושה זאת בשיתוף ארצות־הברית, המעוניינת בהמשך המילחמה, כדי ששתי המדינות הקיצוניות — עיראק ואיראן — יתישו זו את זו ולא יאיימו על האינטרסים של המערב. אך מכיוון שארצות־הברית איננה יכולה להסתכן בניהול עסקים מלוכלכים כאלה בעצמה, וגם אין זה יפה למכור נשק לשני הצדדים היריבים במילחמה, מסרה ארצות־הברית את הג'וב המלוכלך לישראל, כמו ג'ובים אחרים אשר הקונגרס האמריקאי אינו מרשה לממשלת ארצות־הברית לעסוק בהם בגלוי ובמישרין.

ישראל, מצידה, מעוניינת במילחמה זו מפני שהיא מתישה את עיראק ומונעת ממנה להצטרף לפעולה צבאית נגד ישראל.

לפי תסריט זה, עשה ברעם את העבודה השחורה בשביל מדינת־ישראל, העושה את העבודה השחורה בשביל ארצות־הברית.

ברור כי ישראל אינה מסוגלת למכור נשק מסוג זה ובכמויות כאלה למדינה כלשהי, בלי הסכמה אילמת של ארצות־הברית. כלי נשק גדולים, ובמיוחד מטוסים, ממוספרים ומקוטלגים, ואי־אפשר להסתיר את מקורם. אילו נמכר לאיראן מטוס אמריקאי מן המצאי הישראלי, והופל מעל לעיראק, יכלו האמריקאים לגלות תוך דקות שהוא בא מישראל.

תסריט אחר הוא שהעסק הוצע לברעם ולחבריו על־ידי מי שהתיימרו להיות סוכנים איראניים, וכי ברעם נכנס למשא־ומתן מתוך תיקווה לשכנע לאחר־מכן את ממשלת ישראל להצטרף לעיסקה — כך שממשלת ישראל לא היתה מעורבת בה בשלב זה.

לא פחות מעניין חלקה של ארצות־הברית בפרשה זו. ברור שברעם נכנס למלכודת שהוטמנה לו על־ידי סוכנים אמריקאיים, אך הדבר אינו מבטיח שהוא לא קשור בגופים אמריקאים אחרים. בארצות־הברית יכול בהחלט לקרות שגוף אחד — במיקרה זה מחלקת־החקירות של המכס — יפעל נגד עיסקה שמקורה בגוף ממלכתי אחר, למשל הפנטגון או סוכנות הביון המרכזית (סי־איי־אי).

אור אדום

ש יטת המלבודת וההדחה מקובלת על מוסדות חקירה אמריקאיים.

המיקרה המפורסם ביותר הוא של

ברי"ם ובתו שי"לי
אין תעסוקה אחרת

פרשת "עבסקאם", כאשר סוכני הבולשת הפדראלית התחפשו כסוכנים ערביים והציעו שוחד לחברי הקונגרס האמריקאי. נבחרי־העם שנתפסו בקלקלתם הורשעו בדין ונשלחו לכלא.

נראה כי גם במיקרה זה נפל ברעם בפח של סוכנים־מדיחים. אלא שהפעם היתה זאת הצעה ענקית, שהיתה צריכה להדליק אור אדום אצל אדם מתוחכם יותר ותמים פחות. נראה כי הרווח העצום הצפוי — בגובה של מאות מיליוני דולארים — היכה בסנוורים את המעורבים בפרשה.

ספק אם כבר נעברה עבירה, שתצדיק הסגרה לארצות־הברית והעמדה לדין שם. העיסקה עצמה לא יצאה לפועל. נראה כי אנשי־המכס האמריקאים פוצצו את העניין לפני שהמלכודת נסגרה לגמרי — אם מתוך רדיפת־פירסומת, אם מפני שהיה ברור להם שהיא לא תוכל להתבצע ממילא. אולם יתכן כי כבר נעברה עבירה של קשירת־קשר לביצוע עבירה. הדבר ודאי יידון בבתי־המישפט של ברמודה, שהיא מושבה בריטית.

הרבה סימני־שאלה מרחפים מעל לפרשה, כפי שהיא ידועה ברגע זה. למשל: מדוע פוצצו האמריקאים את הפרשה כשברעם שהה עדיין בברמודה, תחת להמתין עד שיגיע לארצות־הברית, כפי שהתכוון?

יהיו התוצאות המישפטיות כאשר יהיו, פרשת ברעם כבר גרמה נזק עצום למדינת־ישראל. המצטיירת כמי שמטיב קציניה עוסקים במיסחר־המוות, ואולי בשם המדינה עצמה.

גם אם המדינה אינה מעורבת בי־מישרין או בעקיפין, אין היא יכולה להתנער מן האחריות למה שקרה לאברהם ברעם — הגיבור של 1967, המסמל את השחיתות של 1986.

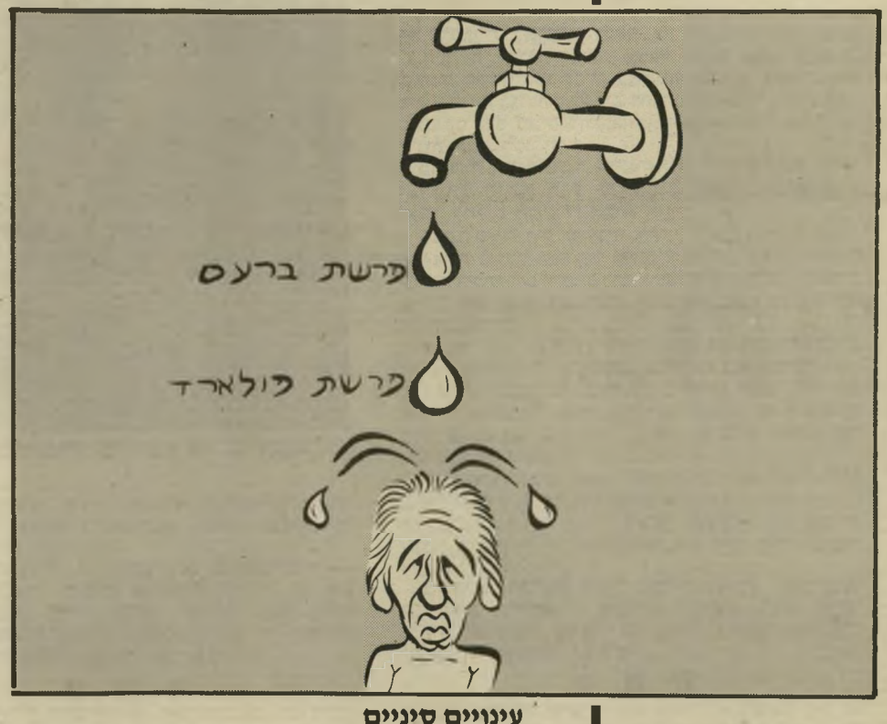

ענוויים סיניים

בראש־השנה 1967 פירסם „העולם הזה" כתבה נלהבת על ברעם (משמאל). הנה קטעים ממנה:

טראאאחח!!! קול נפץ עמום. ענן של חול ועשן. פגז ראשון של מרגמה נחת ליד טור הצנטוריונים שנע בתוך הוואדי.

השעה היתה 2.00 בצהריים, יום שני, ה־5 ביוני. בתוך צריח טנק־הפיקוד שלו, כשחצי גופו חשוף החוצה, חש סגן־אלוף אברהם הרגשת הקלה, המילחמה הופיעה.

מאז חצה את הגבול בסביבות השעה 9.00 בבוקר, ליד מחנה האו"ם שבאזור ניצנה, הוא חיפש אותה. חמש השעות של תנועה בשטח דיונות קשות למעבר, בתוך ואדי חריידין, היו חמש שעות של מתח וציפייה.

תמיד בקו הראשון

סגן־אלוף אברהם, מפקד קורס קציני שריון, לא ניהל קרב שריון מימיו. במיבצע קדש, ב־1956, עוד היה סגן מפקד־פלוגה בחיל־רגלים, השתתף בקרבות על רפיח יחד עם חטיבת גולני. כל הנסיון הקרבי שלו הצטמצם בתקריות־גבול בעת שפיקד על יחידות שונות לאורך הקווים.

יליד הרצליה, בוגר בית־הספר המיקצועי מקס פיין בתל־אביב, היה אברהם מסגר־תבניות עד לגיוסו לצבא. תוך כדי שירותו הסריר בחר את הצבא כמיקצוע.

עתה, בגיל 34, כשבביתו בחולון ממתינים לו אשה, שתי בנות ובן, מצא את עצמו בראש גדוד־החוד בחטיבה של אלוף־מישנה יששכר שדמי, כשכל שאר הכוח של האוגדה נע מאחור כעתודה.

היה ברור שאת הקרב הראשון יהיה עליו לנהל בעצמו. אחר־כך הוא יישאר להתארגנות מחדש. כוחות אחרים של האוגדה יטלו על עצמם את המשימות הבאות.

אלא שזה לא קרה מעולם. מאותו רגע ועד ליום האחרון של המילחמה מצא סגן־אלוף אברהם את עצמו בקו האש הראשון, בחוד־החנית של אוגדת השריון של אברהם יפה.

מעל צריח הטנק שלו הבחין אברהם בגוש שחור הנע תוך נדנודים ישר אל הפרצוף שלו. הגוש השחור החטיא, חלף לידו כשהוא משאיר מאחריו משב־רוח חזק. החיילים יכלו לשמוע את המג"ד שלהם שואג בקול: „או־לה־לה!"

זאת היתה התגובה שלו למראה הטיל האנטי־טנקי הראשון שכוון מולו.

לא היה זה טיל בודד. מרגע זה החל הכוח של אברהם לספוג אש ארטילרית ואנטי־טנקית חזקה מכיוונים שונים. אברהם הורה לטנקים לסגת אחורנית כדי לתפוס עמדות־לירי, הוציק אליו את הפלוגות הנוספות והתחיל לנהל קרב־תותחים עם המוצב שליד הכביש.

קרב תותחי־הטנקים ליד ביר־לחפן נמשך כל הלילה. הטנקים של אברהם ספגו פגיעות. היו פה ושם גם טנקים שכל אחד מהם ספג כשבע פגיעות. אך לא היו נפגעים. מצד שני היתה כל פגיעה בשריון מצרי מצמיחה להבה — טנק בוער.

רק כשעלה השחר התברר לחיילי הגדוד של אברהם נגד מה הם נלחמים. בשעה 3.30 בבוקר עלה המ"פ גיא לעמדת תצפית. הוא לא האמין למראה עיניו. במישור שלפניו היו פרוסים כ־60 טנקים מצריים, בגדוד של אברהם היו 33 צנטוריונים.

כביש פתוח לדהירה

רק **באשר** הופיע חיל־האוויר, החלו גדודי־השריון המצריים ל־התקפל ולסגת. אך לפני שהסתלקו הספיקו להפיל מטוס ישראלי אחד. סגן־אלוף אברהם שלח לאסוף את הטייס שצנח. לא קרה לו כלום. תוך דקות מספר הופיע הליקופטר, שהטיסו לעורף.

(המשך בעמוד 40)

אלוף מפצחי הטנקים

ראיון מיוחד עם רונית ברעם:

„הוא נאמן למדינה!"

ביום **השלישי** אחרי־הצהריים, ברעם טלפון מן הקונסוליה הישראלית בניו־יורק. מעברו השני של הקו היתה אחת המזכירות של הקונסול. היא סיפרה לרונית הנרהמת שבעלה, תת־אלוף במילואים אברהם ברעם, עצור באחד מאיי ברמודה, וכי הוא מבקש מרונית שתיצור קשר עם עורך־דינו.

רונית לא הבינה מה קורה. בעלה עזב את הבית ביום הראשון, יומיים לפני ההודעה הטלפונית. „ידעתי שהוא נוסע לאירופה. לא הבנתי מה קרה," אמרה השבוע.

מייד התקשרה עם חיים עדיני, עורך־דינו של אברהם ברעם וחברם הטוב של רונית ואברהם. מזכירת הקונסול בניו־יורק לא ידעה להסביר לרונית ההמומה כגין איזו עבירה נעצר בעלה בברמודה, והיא רק מסרה לה מיספרי־טלפון באי, שאליהם יכול היה עורך־הדין להתקשר. „הייתי מאוד נרגשת," היא סיפרה. באותו ערב יעצו לה חברים להפעיל את מכשיר הטלוויזיה. „בטח יגידו משהו," אמרו לה. רונית לא האמינה, אך הידיעה אכן הגיעה לטלוויזיה ושודרה בראש מהדורת מבט של היום השלישי בערב.

למחרת דיברה רונית עם בעלה העצור בברמודה. „אמרתי לו שחשוב לי שנושא המישפחה כאן בארץ לא ידאיג אותו, שאנחנו חזקים ועומדים מאחוריו, ושנעשה הכל כדי שזה יגמר מהר. אמרתי לו שישמור על עצמו. הייתי צריכה להרגיע אותו ולומר לו שאף אחד כאן בארץ לא יתמוטט בגלל הסיפור. על הפרשה עצמה ועל הפרטים שלה לא דיברתי איתו. את הדברים האלה השארתי לחיים, עורך־הדין."

טעם טוב מצ'ילה

דרכו **של** אברהם, או אברום, כפי שמכנה אותו אשתו בחיבה, לא צלחה מאו השתחרר מן הצבא.

רונית ואברהם הכירו זה את זה לפני קצת יותר מחמש שנים. רונית היתה אז קצינה. ראש־לישכתו של קצין־חינוך־ראשי, ברעם היה קצין בכיר במיכללה־לביטחון־לאומי. האהבה פרחה ביניהם ומאז הם ביחד. לברעם שלושה ילדים גדולים מאשתו הקודמת.

אחרי שלא הצליח להשתלב במישטרה, מייד אחרי שיחרורו מצה"ל, נסע עם רונית לצ'ילה לחצי שנה. „יש לנו טעם טוב מהעבודה בצ'ילה," נזכרת רונית.

רונית ואברהם ברעם (1981)
„כאב לו שלא מפרגנים לו, שמפריעים"

אחרי שסיים את תפקידו שם נסעו השניים לטיול של חודש בארצות־הברית ואז חזרו הביתה, לישראל. הם קנו דירה חדשה בראשון־לציון ועברו להתגורר בעיר זו. ברעם ניסה להתארגן שוב בעבודה, והצטרף למישרדם של האחים משה ויגאל גינדי, כמנכ"ל המישרד. אחרי כמעט שנה של עבודה בחברת הבניה, עזב ברעם מיוזמתו. „לא היו לו מספיק אתגרים בתור מנכ"ל של חברת־בניה. הוא ניסה ליצור קשר עם חברות אחרות, ניסה למצוא תפקיד ניהולי אחר, אבל זה לא הלך. במקומות רבים אמרו לו שיש לו יותר מדי כישורים לתפקיד והוא נדחה שוב ושוב. בסוף החליט לעשות דברים באופן עצמאי, בכל מיני כיוונים מיסחריים. הוא היה בקשר עם מישרד־הביטחון."

רונית אינה יודעת מתי בדיוק קיבל בעלה את האישור ממישרד־הביטחון לעסוק במיסחר נשק. ייתכן שהדבר היה עוד לפני נסיעתו לצ'ילה, או אולי מייד אחרי שובו משם, בראשית 1982. וכשהחליט לעשות דברים באופן עצמאי, הוא עשה כל מיני בדיקות. „הוא לא עשה שום דבר על דעת עצמו, הכל היה ברישיון של מדינת־ישראל. זה לא היה חדש שהוא עשה בדיקות, אבל מכאן ועד הברחת מאות מטוסים ומנקים הדרך ארוכה."

רונית (29) נאת מראה, מטופחת, לבושה בצבעים תואמים, קשורה לעיסקי־האופנה. היא עבדה תקופה מסויימת באופן סדיר במכון היצוא הישראלי, שם הכירה את עולם־

(המשך בעמוד 40)

אם יהושע בן־ציון ישב בכלא, גם

זהב וזבל

יו"ר־היזעדה בייסקי מגיש את הדוח לשימעון פרס
אירוע בלתי־ניתן לחיזוי; דרך שאינה טובה!

"נקאי זהיר היה צריך לראות מראש שמאורעות מעין אלה עלולים לקרות באחד הימים, וחובתו היא לנקוט אמצעים כדי לשהבנק שלו יוכל לעמוד גם בימי רוח וסערה בלתי־מצויים. לא היו אלה מאורעות אפוקליפטיים. רחוק מזה: כבר היו דברים מעולם ששערי־הבורסה ירדו ירידה פיתאומית... מה שקרה בפועל לא היה אינפו מחוץ לגדר ציפיה סבירה של בנקאי זהיר... המערער... הפך פיקדרונות בטוחים לכלי־מישחק בידי חברות הקבוצה."

כך קבע בית־המישפט העליון בפסק־דינו של יהושע בן־ציון. ושנים לאחר מכן קבעה ועדת־החקירה לעניין ויסות מניות־הבנקים של בייסקי:

"משהגענו למסקנה שתהליך הוויסות הביא את המשבר, שומה עלינו לבחון אם היה המשבר ניתן לצפיה מראש, או שמא מדובר בארוע בלתי ניתן לחיזוי, שאזי אין להאשים איש בתוצאותיו... מסקנתנו היא כי המשבר הוא תוצאה ודאית ולפחות מסתברת מהוויסות, וכי לכן הבנקים, שהם, כפי שכבר קבענו, הגורם לוויסות, אחראים גם לתוצאותיו, קרי למשבר...

"מהנתונים העובדתיים שהתלו לתהליך הוויסות מסתבר שהבנקים היו ערים כבר בשלבים הראשונים של הוויסות לסיכונים העיקריים הטמונים בו. ידיעה זו הלכה והעמיקה ככל שנמשך תהליך הוויסות. חרף כל זאת לא עשו הבנקים דבר להפסקתו. עוברה זו מעמידה את מחדליהם של הבנקים, שלא הסיקו את המסקנות המתבקשות, באור חמור יותר... כשהבנקים נכנסו לוויסות הם ידעו שהם עולים על דרך

מאת אמנון זיכרוני

שאינה טובה ושאינה מקובלת בעולם העסקים."

פשרה של מיליונים

בשנת 1975 הורשע יהושע בן־ציון, מנהלו הכללי של בנק ארץ־ישראל־בריטניה, בעבירות של גניבה, מירמה, רישומים כוזבים במיסמכי הבנק וניהול עיסקי־הבנק בדרך שפגעה ביכולתו לקיים את התחייבויותיו.

בעבור כל העבירות הללו נידון בן־ציון ל־12 שנות־מאסר. העילה להרשעתו של בן־ציון היתה שיעבוד של 39.4 מיליון דולר מכספי הבנק שבניהולו לצורך הלוואות, שקיבלו חברות אחרות בקבוצת־חברות, שאליה השתייך גם הבנק.

לפי קביעת בית־המישפט העליון, הפקיד הבנק הישראלי כספים, בגבול הסכומים שהופקדו בשני בנקים שווייציים, ואילו הבנקים השווייציים הילוו כספים, בגבול הסכומים שהופקדו לחברות הקבוצה, שהשתייכו למישפחת ויליאמס, עמה נמנה גם יהושע בן־ציון.

הכספים הללו הושקעו בעיקר בסחורות עתידיות, בעיקר במתכות זהב וכסף, שנרכשו שוקים הבינלאומיים של ניו־יורק, לונדון וציריך, על־ידי הבנק המקומי, בשביל חברות הקבוצה.

במישפטו טען בן־ציון, שהכספים שהולוו לחברות לא היו באחריותו של בנק ארץ־ישראל־בריטניה, ושאם לא יעמדו חברות־הקבוצה בהתחייבויותיהן כלפי הבנקים השווייציים, לא יוכלו אלה לגעת בכספי בנק ארץ־ישראל־בריטניה, שהופקדו אצלם. טענה זו נדחתה על־ידי בתי־המישפט.

לא מכבר התפשרו המפרק של בנק ארץ־ישראל־בריטניה ובנק ישראל עם הבנקים השווייציים, שעיכבו תחת ידיהם את כספי הבנק הישראלי, והללו הסכימו בפשרה להחזיר לבנק ארץ־ישראל־בריטניה כמעט מחצית מן הסך של 39 מיליון דולר הנ"ל, למרות שמלכתחילה טענו שכספי בנק ארץ־ישראל־בריטניה שועבדו, ואינם עומדים לרשות הבנק.

מחירים מלאכותיים

כאמור, השקיעו החברות הקשורות בבנק ארץ־ישראל־בריטניה את הכספים בנכסים של ממש, כגון בזהב ובכסף, ששוויים ביום רכישתם היה בדיוק המחיר ששולם בעדם, ללא כל אפשרות של ניפוח או ויסות מחיריהם. מחיר הזהב, למשל, היה בתקופה ההיא כ־150 דולר האונקיה. הוא ירד ל־130 דולר בקירוב ב־1974 עקב הטלת כמות גדולה של זהב על השוק, כאשר התמוטט בנק גרמני, שהציף את השוק העולמי בזהב שהיה ברשותו. אך עד מהרה (בסוף 1974) הוא חזר ועלה, והגיע ל־200 דולר האונקיה (כיום מחירו כ־350 דולר האונקיה).

לעומת ההשקעות הנ"ל, השקיעו הבנקים־המווסתים כמיליארד דולר, פי עשרים וחמישה בקירוב מן הסכום שלגביו הורשע יהושע בן־ציון, ולא בזהב ובכסף, אלא, בניגוד לחוק, במניות הבנקאיות של עצמם, אשר את מחיריהן הם דחפו מעלה וקבעו מלאכותית כראות־עיניהם, ללא הרף וללא קשר ויחס לערכן האמיתי.

אם לנקוט בלשון גסה, הרי שעה שבן־ציון השקיע את הכסף בזהב, השקיעו הבנקים את הכסף בזבל.

הבנקים שפעילותם נחקרה על־ידי ועדת־בייסקי, נאלצו להודות, שכל הממון האדיר שלוו חברות המסונפות אליהם, ואשר הושקע בוויסות, היה על אחריותם של הבנקים, גם אם הועלם והוסתר דבר אחריות זו מספריהם של הבנקים וממאזניהם.

אומרת על כך ועדת־בייסקי:

"מקורות מימון נוספים שעמדו לרשות החברה לאחזקות ופיתוח של אוצר התיישבות היהודים בע"מ (חברה שהוקמה על־ידי חברת האם של בנק לאומי לצורך ויסות מניות־הבנק) היו הלוואות שהיא קיבלה מבנקים בחו"ל וכן מבנק דיסקונט. גם במיקרים אלה לא ניתנו ביטחונות וערבויות בכתב להלוואות. אולם גם פה אין אנו מתקשים להגיע למסקנה שהבנק היה אחראי לפירעון הסכומים.

נגיד־לשעבר זנבר
משקיף ניטראלי מוכיח בשער

זנבר הצדיק

אחת התופעות המדהימות הנלוות לדוח ועדת־בייסקי היא שנגיד בנק־ישראל בעבר (מ־1971 עד 1976), משה זנבר, מעז לרחוץ בנקיון כפיו ולהתייצב עתה כ"משקיף ניטראלי" וכמוכיח־ב־שער, הקובע מסקנות ומתווה מדיניות לנוכח מימצאיה של הוועדה.

ראוי לצטט בהקשר זה קטעים אחדים מדוח הוועדה:

"התופעה שזכתה אצלנו לכינוי 'ויסות' מקורה עוד בתקופה שקדמה לשנות ה־70... נראה שהחל בכך בשעתו בנק־הפועלים, ושני הבנקים הגדולים האחרים (לאומי ודיסקונט) הלכו בעיקבותיו. לפחות מראשית שנות ה־70 קשורה התערבות זו במחירי המניות קשר אמיץ לנושא ההנפקות... החל משנת 1972 עדים אנו להתערבות גוברת והולכת של הבנקים במחירי מניותיהם.

"בזכות התערבות זו עלה בידיהם לגייס מן הציבור סכומי כסף ניכרים גם בתקופות שבהן היה שוק־המניות במצב של רפיון או אף ירידה ניכרת... בשנת 1974, שבה נמשך בבורסה השפל שהחל בשנת 1973, המשיכו הבנקים להגדיל את היקף הנפקותיהם... בעיקבות זאת הגיע אחוז ההנפקות של ניירות־הערך של הבנקים בשנת 1974 ל־93% מכלל ההנפקות של מניות וניירות־ערך הניתנים למשבר באוקטובר 1983... במיליים אחרות, עקב התערבות הבנקים במחירי מניותיהם קטנה תלותם במצב השוק, בכל הנוגע להנפקת מניות."

אלא שתופעה חריגה זו לא עוררה התעניינות בקרב הגופים המפקחים:

"לא מצאנו כל ראיה להתענייות הבורסה או הגופים המפקחים בפעילות זו עד לשנת 1977."

להשמיע ציוץ

נה כי כן, תחילת פריחתו ושיגשוגו של הוויסות היו במהלך חמש שנות כהונתו של זנבר בראש בנק־ישראל. בחוק בנק־ישראל הוגדרו תפקידיו של הבנק, והוטל עליו להסדיר ולכוון את מערכת האשראי והבנקאות בישראל, ולפקח על כל בנק ובנק. לנגיד הוקנתה הסמכות ליטול לעצמו כל סמכות הנתונה למפקח על הבנקים: הוא רשאי להשעות חבר דירקטוריון, למנות מנהל מורשה, למנות מפקח מיוחד, ולמנות ועדת הנהלה לבנק.

אומרת על־כך ועדת־בייסקי:

"הפעלת הסמכויות שהיקנה המחוקק לבנק־ישראל, לנגיד ולמפקח כלפי הבנקים היא לא רק זכות, אלא חובה, כדי למנוע כל נסיון לסטות מניהול תקין... החובה אינה מסתיימת בהערה כלפי הבנק, אלא מתחייב מעקב מתמיד עד לתיקון הטעון תיקון. אין ספק כי הוויסות... לא רק שהביא... לסטיה מניהול תקין, אלא... היה בו כדי לסכן בשלבים שונים את יציבות הבנקים... התערבות להפסקת טיפוח שערי מניות־הבנקים מחוייבת מכוח התפקיד לאורך כל התקופות בהן עסקו הבנקים בוויסות."

אכן, לא זו בלבד שזנבר לא נקף אצבע להפסקת הוויסות, אלא שלאחר שחדל לכהן כנגיד הבנק ניאות לכהן כחבר במועצת־המנהלים של בנק כללי לישראל. אחד הבנקים שפעילותו נחקרה על־ידי ועדת־בייסקי, מכיוון שעסק בוויסות מניותיו.

זנבר לא הביא ראיות לכך, שהשמיע ציוץ של התנגדות לוויסות מניות־הבנק, כשישב באולם־הישיבות המפואר של בנק כללי, הבנק של הברון רוטשילד. ודן עם חבריו למועצת־המנהלים בפעילות בנק כללי ובמדיניותו.

מנהלי־הבנקים צריכים לשבת שם

וכי רק על בסיס ידיעה זו הסכימו המלווים להעניק הלוואות אלה. גם ההגיון הפנימי של הדברים מחייב מסקנה זו, משום שקשה להניח שבנקים בחו"ל, כגון הדויטשה בנק, הספיקו לכסות רק חלק מוגבל מהתחייבויותיהם.

ראשי הבנקים־המוסתים לא שעו להתראתו החד־משמעית של בית־המישפט העליון, שניתנה בפרשת בן־ציון, לפני יותר מעשר שנים, שחייב את הבנקים להימנע מעסקים שפקולטיביים העלולים לסכן את כספי המפקידים. הם השקיעו את כספי המפקידים והמלווים בוויסות מניות־הבנקים: טיפחו באורח מלאכותי ובניגוד לכל הגיון כלכלי את שערי מניות־הבנקים על־ידי יצירת ביקושים וקליטת היצעים, תוך שהם מטעים את הציבור ביודעין ויוצרים אצלו את ההרגשה, שמדובר בנכסים נזילים, שהבנקים תמיד יהיו מסוגלים לשמור על ערכם ומחירם הגבוה.

ככך יצרו מצב, שסך־הכל של

בנקאי בן־ציון
זהב וכסף בניו־יורק, לונדון וציריך

שהיה בין נותני ההלוואות, ינהגו כרשלנות ויסכנו כספי המפקידים בהם על־ידי הענקת מיליוני דולארים אשראי במטבע־חוץ לחברה ישראלית שאין לה נכסים, זולת נכסים שיקליים בדמות מניות בנקאיות, ללא ביטחון מספיק להלוואה."

עסקים ספקולטיביים

דריאה המיחלטת והמכרעת לכך, שמחירי הוויסות היו מנותקים מכל מציאות, היא שגם אחר מיבצע־ההצלה של הממשלה („ההסדר"), היה מחיר מניות הוויסות וההסדר מחצית מן המחיר שבו מכרו אותן הבנקים לפני המפולת. אילמלא „ההסדר", לא היה נמצא קונה למניות־הוויסות־ההסדר, בשום מחיר; עכן היה שלילי, שכן ניכסי־הבנקים הממשיים, להבדיל מן המדומים והמזוייפים,

הם היטעו את הציבור ביודעין ויצרו אצלו את ההרגשה שמדובר בנכסים נזילים, שהבנקים תמיד יהיו מסוגלים לשמור על מחירם הגבוה המובטח

מיבצע־ההצלה של הממשלה („ההסדר"), היה מחיר מניות הוויסות וההסדר מחצית מן המחיר שבו מכרו אותן הבנקים לפני המפולת. אילמלא „ההסדר", לא היה נמצא קונה למניות־הוויסות־ההסדר, בשום מחיר; עכן היה שלילי, שכן ניכסי־הבנקים הממשיים, להבדיל מן המדומים והמזוייפים,

התחייבויות הבנקים עלה על ערך כלל נכסיהם, ושאילולא מיבצע ההצלה הממשלתי לא היו הבנקים מסוגלים לפרוע את התחייבויותיהם מחמת חוסר־נזילות. מעשיהם ומחדליהם חמורים איפוא שיבעתיים, מאחר שהם נוגדים אמות־מידה חדות וברורות, שנקבעו על־ידי בית־המישפט העליון.

דוח בייסקי חזר על קביעות „העולם הזה" לפני 15 חודש

זה מול זה

כבר בראשית 1985 קבע הפרקליט התל־אביבי אמנון זברוני, בניתוחו מעל דפי „העולם הזה", כי הבנקים קיבלו מן הציבור בספים במירמה ובנסיבות מחמירות. 15 חודשים לאחר מכן תירגמה ועדת־בייסקי קביעה זאת למונחים כספיים. וכך כתבה בדוח שלה: „ההתחייבות הכוללת... מגיעה לסכום עתק של 6.9 מיליארד דולר בקירוב."

להלן כמה קביעות נוספות מהקביעות הרבות, בהן הקדים „העולם הזה" את דוח בייסקי, בניתוח שערוריית ויסות מניות הבנקים.

זכרוני ב„העולם הזה": (9.1.85)

הבנקים המיסחריים ומנהליהם היו מעורבים ברכישת מניותיהם הם. מעורבות זו, שהביאה עליה מלאכותית במחירן של המניות הנ"ל, גררה הפסדים גדולים לציבור רחב של רוכשי מניות... קניית מניות על־ידי החברה כמוה כהפחתת הונה... החוק אוסר החזרת הון לחברים... לרכישת מניות־החברה על־ידיה או בסיועה תוצאות קשות הן לגבי נושיה, הן לגבי בעלי מניות אחרים והן כלפי הציבור.

על־פי חוק ניירות־ערך צפוי לשלוש שנות־מאסר, או קנס כספי, מי שעבר את העבירות הבאות: הניע – או ניסה להניע – אדם לרכוש או למכור ניירות־ערך בהבטחה, בתחזית או בכתב, או בדרך אחרת, ביודעו – או שהיה עליו לדעת – שהן כוזבות או מטעות, או בהעלמת עובדות מהותיות. וכן: מי שהשפיע בדרכי תרמית על תנודות־השער של ניירות־הערך, בכך שטען לפני הציבור שהמניות שוות את מחירן וצפויות לעליה בלבד, ושבכל מיקרה תמיד יירכשו על־ידי הבנקים או מקורביהם.

דו"ח ועדת־בייסקי: (21.4.86)

האיסור לסייע ברכישת מניות החברה (שנקבע בפקודת החברות), מושתת על ההנחה שחברה אינה רשאית לרכוש מניות של עצמה... האיסור הינו בעל חשיבות בשני תחומים עיקריים. האחד, השליטה בחברה, והאחר, הון החברה.

הבנקים, אשר סיפקו את האמצעים העצומים שהיו דרושים לרכישת מניותיהם, או סייעו בהשגתם, הביאו בסופו של דבר להפחתת הונם בקנה־מידה שהיה בו כדי לסכן את יציבותם.

חובת הגילוי בהקשר למכירה או קניה של ניירות־הערך משתקפת גם בהוראת סעיף 54(א) (1) לחוק ניירות־ערך... לשון רחבה זו של סעיף 54(א) (1) מחייבת פירוש שיתאים למטרה שלשמה נועד, שהיא הגנה על הציבור, הבטחת ההגינות במיסחר בניירות־ערך, ובכלל זה מניעת ניצול יתרון בלתי־הוגן ממי שעומדים לרשותו מקורות אינפורמציה שאינם פתוחים בפני הזולת.

אנו סבורים כי בגדר סעיף 54(א) (2) תיכלל גם המניפולציה הטיפוסית, היינו קניה של נייר־ערך במטרה לגרום לעליית מחירו. עמדנו על כך שקיימות שתי הוראות־חוק המתייחסות לוויסות.

המשבר לא היה בלתי צפוי, באשר פעולות הבנקים לטיפוח שערי מניותיהם במסחר בבורסה ובדרכים נוספות נמשכו כשש שנים; וכפי שיתברר בהמשך דו"ח זה לא חסרה לאורך התקופה הזו מודעות לסיכון ולתוצאות הרות האסון הצפויות מהמשכה מתמדת של פעולות אלה.

קטע מדוח בייסקי
הגולם קם על יוצרו

- תירוץ אחר שהושמע הוא כי בחוק מסויים השתמש המחוקק במילה „ויסות" ועל כן זכתה השיטה כולה בהכרה חוקית... הכרה זו כשלעצמה איננה יכולה להתיר פעולות האסורות במפורש בחוקים רבים. השימוש המיקרי במילה „ויסות" אינו אומר דבר לגבי נסיבות הוויסות, קביעת מחיר המניות, המניפולציות שנעשו בשוק המניות וכן הלאה.

לדעתי, המאזנים של היום אינם משקפים את השווי האמיתי של הבנקים. מנהלי־הבנקים הציגו במיסמכים כוזבים תמונת־מצב, שאיפשרה להם לקבל כספים מהציבור.

כאשר חברה מנפיקה מניה, היא משתפת את בעל המניה ברכוש החברה. מחיר המניה צריך להתאים לחלק היחסי ברכוש החברה. כאשר החברה עוסקת בתרגילים כדי להגדיל באופן מלאכותי ומניפולטיבי את מחיר המניה, עד שאין קשר בין מחיר המניה והרכוש שהיא מייצגת, נכנס יסוד של תרמית. כאשר עושים זאת בנקים שמנהליהם יודעים בעליל שמחיר המניה בשוק אינו משקף את הרכוש הריאלי, זוהי תרמית חמורה... וכאשר מדובר במיליארדי דולארים, וזה מגיע לאסון לאומי – התרמית זועקת לשמיים. לדעתי, הבנקים קיבלו מן הציבור כספים במירמה ובנסיבות מחמירות.

השאלה המתבקשת היא: מדוע הממשלה לא מנעה זאת? אולי כדאי לשאול אם הממשלה היתה יכולה בכלל למנוע את המהלך ההרסני... ראשי הבנקים לא נבחרו מעולם על־ידי הציבור... איך מצאו עצמם הבנקאים בעמדת־כוח, שבה היו יכולים להכתיב את תנאיהם... לגרום לכך שהממשלה לא תמנע את תהליך הוויסות, ושעוד תהיה תלויה בהם? איך הפכו הבנקאים לבעלי עוצמה כזאת?... מאז ומעולם היתה הממשלה תלויה ברצון הטוב של הבנקים, והם ניצלו זאת. ברור שהממשלה היתה צריכה לצפות את התהליך ולמנוע אותו.

מתעוררת השאלה האם הוראות אלה מהוות מתן־הכשר, מטעם המחוקק עצמו, לפעולות שנעשו בגדר הוויסות. נראה לנו כי התשובה לכך היא שלילית.

סעיף... מכיל הנחיות בדבר עריכת הדוחות הכספיים... הסעיף קובע כי מאזן ודוח רווח והפסד ייערכו לפי העקרונות החשבונאיים וכללי הדיווח המקובלים וישקפו נכונה... את מצב עיסקי בנק לתאריך המאזן... הוראות אלה חייבו גילוי מלא של ההשלכות הכספיות הנובעות מפעילות הוויסות.

הדוחות הכספיים לא גילו את הנדרש, ואי־גילוי זה מצטרף למסך החשאיות שהטילו הבנקים על פעילות הוויסות.

כיצד אירע כי הבנקים יצרו מצב זה, ובעיקר כי המשיכו בטיפוח מלאכותי של מניותיהם לאורך זמן, תוך נטילת הסיכון כי מה שנראה בטווח הקצר כדרך קלה לגיוס הון לצרכיהם, עלול בסופו של דבר להיות להם לרועץ ולסכן את יציבותם. בבחינת יקום הגולם על יוצרו... ההסדר מנע אומנם העמקת המשבר והרחיק את האיום שעלול היה לפגוע באיתנות הבנקים... הדבר הושג במחיר כבד, אשר יעיק במשך שנים על הציבור והממשלה. זוהי אחת התוצאות הכלכליות אשר נגרמו על־ידי הפעילות הממושכת של הבנקים שטיפחו באורח מלאכותי שערי מניותיהם... ההתחייבות הכוללת, שנקבעו לה מועדי פירעון שונים, מגיעה לסכום עתק של 6.9 מיליארד דולר בקירוב.

התמיהה האחרת מתייחסת למוסדות שילטוניים ולגופים מפקחים, כגון מישרד־האוצר, בנק־ישראל, המפקח על הבנקים ורשות־ניירות־ערך. על כל אחד מאלה מוטלות חובות בתחום פעולתו, בין חובות סטטוטוריות, המתייחסות לפיקוח על תקינות פעולותיהם של הבנקים ובין חובות הנובעות מהיותם גופים מרכזיים המכוונים את המערכת הפינאנסית של המדינה ושוק־ההון שלה. כיצד קרה שלא ננקטו על־ידי כל אלה, בין בנפרד ובין בשיתוף־פעולה זה עם זה, צעדים משמעותיים להפסקת פעולותיהם של הבנקים שנמשכו בהתמדה לאורך שנים?

דו תשקיף

פרס מבטיח עתידו של וייצמן

בעיקבות לחציו של עזר וייצמן, התקיימו באחרונה מגעים בין שימעון פרס ויצחק שמיר, בעניין עתיד היחידה לטיפול באזרחים הערביים.

פרס מנסה להבטיח שגם אחרי דרוטציה ייהנה וייצמן, שהוא שר במישרד־ראש־הממשלה, ממי־לוא הסמכויות המצויות היום בידו.

שמיר ירדוש בתמורה. בין השאר, הבטחה כי גם בנימין גור־אריה, לשעבר היועץ לענייני־ערבים והיום יועצו של שר־החוץ, לא ייאלץ להיפרד ממישרתו החדשה.

בר־מיצווה לליכוד

מו־לים פרטיים מתכוונים להוציא אל־בום מיוחד, „ספר הליכוד" שמו, לקראת 13 שנים להקמת הליכוד. מלבד טכסטים של עסקנים וברכות מזותיקי חרות והליברלים, יהיו באלבום מודעות רבות, שיכניסו ל־יזמים כסף רב.

יוזמה קודמת להסיק אלבום כזה, לפני שלוש שנים, גוועה כאשר התמוטטה הו־צאת „רביבים" של המו"ל יהודה שיף, ש־ניסה אז להוציא אלבום־עשור.

ב„אגד" רוצים ביטחון

במזכירות קואופרטיב אגד נערך לאחרונה דיון בתופעה חדשה: הנהגים, שבירים וחברים, מתחמקים מנסיעות באיזורים מסובנים בשטחים הכבושים.

יו"ר המזכירות, שלמה לוין, סנה בעניין זה לסגן־שר־הביטחון מיכאל דקל, בבקשה שנהגים אשר יסגעו בסעולות־איבה יועברו לטיפול מישרד־הביטחון, כאילו נסגעו במהלך שרות צבאי.

צעירי מפ"ם מורדים

הדור הצעיר של מפ"ם עומד להפתיע את ההנהגה הקשישה של המיפלגה, בשורת החלטות שיתקבלו במועצת־הדור־הצעיר, אשר תתקיים באחד במאי בחיפה:

בתחום המאבק לשלום — ידרשו הצעירים שישראל תנהל משא־ומתן ישיר עם אש"ף; בתחום המאבק המעמדי — ידרשו לפרק את המערך ההסתדרותי.

בתחום הפנים מיפלגתי — ידרשו לבטל את הוועדה הפרסונאלית ואת השיריונים למיניהם.

חינמונים לכבוד „הארץ"

תושבי ראשון־לציון, נס־ציונה ורחובות זכו השבוע בשני חינמונים חדשים. המעוצבים בצורה מהודרת, וזאת בנוסף לשני חינמונים ותיקים, המופצים באיזור.

הסברה היא כי היזמים מתחרים ביניהם מי יזכה להיקנות עליידי „רשת עיתונות מקומית בע"מ" של קבוצת „הארץ". באיזור זה ל„הארץ" אין עדיין חינמון משלו.

האם תתעופף „שחף"?

בשבוע הבא יוחלט במינהל־התעופה אם לחדש את רשיון־ההפעלה הזמני של חברת „שחף", הרוצה לקיים טיסות סדירות מתל־אביב לאילת.

יוסי הרדי, הבעלים של שחף, יצטרך להוכיח כי המטוס היחיד שברשותו — בנדרטה מתוצרת כראזיל, בעל 18 מושבים — הוא תקין מבחינה טכנית. מלבד זאת יהיה עליו להתגבר גם על מיכשולים אחרים, שמעדימים על דרכו מתחריו.

תרומה נוסח רעננה

התפתחות חדשה בפרשת־השחיתות בסניף „סולל־בונה" ברעננה: לידי המישטרה הגיע מיסמך, משנת 1980, שבו ביקש שימעון דורזי, אז מזכיר מועצת־הפועלים במושבה, ש„סולל־בונה" תתרום סכום של 3500 דולר למועדון הספורט המקומי של אגודת הפועל.

דורזי היה או גם אחד משני המנהלים של אירגון בעלי מלאכה, שבו נתגלו חשדות למירמה נגד סולל־בונה ונגד מינהל־מקרקעי־ישראל.

רואים חשבון אצל השכן

בקרב ריאי־החשבון שורר בעם על העונש הקל שהוטל על שני מועמדים. שביקשו להתקבל למיקצוע. ונתפסו בשהם מעתיקים בבחינת־הקבלה. הענוש: בחינה חוזרת. החשש הוא כי מיקרה זה ידומים לו עלולים לעורר את האמון ברואי־החשבון.

ליצני המיקצוע טוענים לעומת זאת, כי השניים צריכים להתקבל אוטומאטית, שהרי הצליחו במקום שרואי־חשבון רבים נכשלים בו: הם ראו לא רק את התנועים שלפניהם, אלא גם את החשבון של שכניהם.

כונסי־הנכסים: עוד חודש

ה־30 במאי יהיה המועד האחרון שבו יוכלו עורכי־דין ורואי־חשבון להגיש בקשה להיכלל ב„רשימת הכשירים למינוי ככונסי־נכסים ומפרקים".

מפטרים ומקבלים הלוואה

צוות מיוחד, שהוקם בתק"ם למאבק בעבודה השכירה בקיבוצים, הצליח עד כה להביא לפיטורי 168 עובדים, בעיקר פועלי תעשיה, בשמונה משקים.

הצוות, בראשותו של דויד („דייווים") אלעד, מקיבוץ יטבתה, מסייע קרן המח־לקת הלוואות למשקים המפטרים, המויע־דות לתשלום סיצויים לעובדים. ההלוואות הן בתנאים נוחים — צמודות למדד ונוש־אות ריבית שנתית של 7%, לארבע שנים. הכנסות הקרן הן מקנסות שמשלמים קי־בוצים המעסיקים שכירים.

צעצועים לוהטים

המאבק על השליטה בשוק־הצעצועים מתלהט בימים אלה. אחת מארבע רשתות־החנויות נמצאת בקשיים חמורים. ורשת אחרת, המרגישה כי הבכורה נשמטת מידיה, עומדת לצאת במיתקפת־פירסום יקרה.

מזון בטעם מישטרתי

בחדרי־האוכל של יחידות המישטרה הונהגו באחרונה שינויים אחדים: הסועדים נהנים משרות עצמי. שבמיסגרתו הם יכולים לבחור לעצמם את סוגי הסלטים האהובים עליהם.

כדי לעודד שיפורים נוספים באיכות המזון ובהגשתו, תתקיים גם תחרות על תואר הטבח המצטיין.

ציפי שביט בתשדירי־שרות

השחקנית ציפי שביט תופיע בתשדירי־שרות טלוויזיוניים לקראת יידיד אדם ומענו, שייפתח בגני־התערוכה בחודש הבא. קלסתרה יופיע גם על תחנות־אוטובוסים.

לחמניה בטלוויזיה!

חוגים דתיים זועמים על הטלוויזיה, ש־הקרינה בחול־המועד פסח תשדיר־שרות של מיפעל־הפיס, שבו נראה שחקן נוגס להנאתו בלחמניה.

פוליטיקאים דתיים, שהזדעזעו השבוע גם מהופעתה של חלה קלועה בליל־שבת, עומדים להתלונן על כך אצל שר־החינוך. ברכנות הראשית עדיין שוקלים אם דינו של מראה־חמץ בדינו של חמץ ממש.

רז מציע ועדה

נחום רז, המשמש זה שנה וחצי כמנכ"ל „מרכז הירידים" והעומד לסיים את תפקידו, הציע לדירקטוריון־החברה להקים ועדה מיוחדת, שתקבע את הדרך המתאימה לבחירת המנכ"ל הבא.

רז, שהוא מנכ"ל של שתי חברות עירוניות אחרות בתל־אביב, ידוע כמינהלן מעולה, והובא למרכז הירידים כדי להשליט שם סדר.

אופנה נוזלית

בעלי הריסקוטק התל־אביבי ליקוויד („נוזל") מתכוונים לפתוח בית־אופנה שיישא את שם מועדונם.

שלושת השותפים, שהם חסרי נסיון אופנאי, ישכרו את שרותיהם של מעצבים ידועים.

נעמת יוצאת לדרך

בשבת הקרובה יוזמת נעמת צעדה יהודית־ערבית, כהשתתפות פעילות ובני־משפחותיהן, סמוך לואדי־ערה. הצעדה תצא ב־7 בבוקר מצומת־בנקאי, ותעבור בכפר־קרע.

ביטוח־שער ליצואני יהלומים

גם יצואני־היהלומים ייהנו מביטוח־שער. יצרני־היהלומים הסכימו להעמיד לרשותם, לצורך זה, 20% מתוך 10 מיליוני הדולארים שמשריינת למענם הממשלה.

אם תגדיל הממשלה את הסכום, יתחלקו היצואנים והיצרנים בסכום הנוסף חצי־בחצי.

לקנות כאן, לטוס שם

חברת־תעופה בארצות־הברית עומדת למכור בארץ כרטיסים לטיסות פנים־אמריקאיות. יזמותיה האגרסיביות של החברה, נורדווסט, שטיפסה באחרונה למקום השמיני בארצות־הברית, מראיגות את המובילים הטראנס־אטלנטיים המסורתיים.

מחנה לעיתונאים

נדיקת־זינם של תיפקודי־מנוע נערכה השבוע למכוניות העיתונאים במיגרש־החניה של בית סוקולוב. את המתנה העניקה חברה מיסחרית. עם פתיחת מסע יחסי־הציבור שלה למכשיר דיאגנוזה משוכלל. אותו היא מייבאת.

צפיר נתקע בסתימה

הוספסן צילומי הספרט הישראלי „האינ־סטלטור", בביכובו של טוביה צפיר, אחרי שהושקע בו חודש שלם של עבודה. הסיבה המשוערת: סיבכובים בין המממנים, מל רוזן, נתן הקיניי ועורך־הדין צבי גרוסמן.

עניין של סקס־אפיל

איני יודע מה דובר בארוחת־הבוקר האחרונה של ג'ורג' שולץ עם שימעון פרס. אך פרס למד, בוודאי, מה שלמדתי בוושינגטון לפניו: שאין לאמריקאים חשק לעסוק כיום בסיכסוך שלנו.

מעבר לכל הנימוקים הפוליטיים, יש לכך כמה סיבות פסיכולוגיות, מודעות ולא מודעות.

קודם כל, זהו סיכסוך מסובך, והאמריקאים אינם אוהבים סיכסוכים מסובכים. הם אוהבים סיכסוכים נורמאליים, שבהם יש

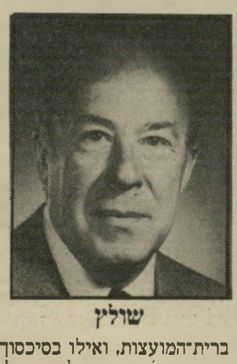

שולץ

„גוד גייס" ו„בד גייס" — בחורים טובים ובחורים רעים. הסיכסוך שלנו אינו מתאים למערבון הוליוודי קלאסי. אומנם יש „גוד גייס" (אנחנו) ו„בד גייס" (אש"ף), אבל יש לכל מיני אנשים באמצע. המלך חוסיין, למשל. וגם חוסני מובארק. הם בחורים טובים, אך תומכים בבחורים הרעים. זה מסובך. זה לא בשביל רונלד רגן.

חוץ מזה, אין לסיכסוך הזה סקס־אפיל. הוא לא מושך. בסיכסוך טוב, העולם החופשי עומד מול „הממלכה המרושעת", ברית־המועצות, ואילו בסיכסוך שלנו אין לקומוניסטים תפקיד משמעותי. האחיזה שלהם בעולם הערבי שואפת לאפס. מי שרוצה להילחם בקומוניסטים, צריך לעבור לאיזור אחר. לניקראגואה, למשל.

ובעיקר: זהו סיכסוך קשה, ואי־אפשר לפתור אותו בכמה שבועות. לפוליטיקאים אמריקאיים אין זמן. הנשיא צריך להיבחר פעם בארבע שנים, וחברי־הקונגרס פעם בשנתיים. אם אי־אפשר להשיג הישג ברור ומהיר, לא כדאי לעסוק בעניין. אפשר רק להינזק. ג'ימי קארטר אומנם השיג הישג מהיר בקמפ־דייוויד, אך מה יצא מזה? רק בושות.

במישרד־החוץ האמריקאי סיפרו לי סיפור אמיתי על רוברט שטראוס, היהודי הטכסאסי שהנשיא קארטר, לקראת סוף תקופת־הכהונה שלו, הטיל עליו לתווך בין ישראל והערבים. „בוב" שטראוס, כך סיפרו, קיבל את המינוי וכינס את היועצים והמומחים. „אני אדם עסוק," אמר בפתח דבריו. „יש לי שבועיים ליישוב הסיכסוך הזה. אז נתחיל בפיתרון בעיית ירושלים..."

האיש מנצרת

הלכנו לאכול ארוחת־ערב בעמאן. רצינו לאכול אוכל מקומי, והיפנו אותנו למיסעדה ערבית טובה מאוד, ששמה אל־שרק אל־ג'דיד („המיזרח החדש").

בשולחן סמוך ישבה קבוצה של תיירים גרמניים, קולניים מאוד, שליבם היה טוב ביין. בגמר ארוחתם ניגש אליהם בעל המקום, איש בגיל־העמידה, וכדרכם של „פטרונים" מנוסים הציע להם משקה מסיים על חשבון הבית. תוך כדי חילופי־דברים מנומסים.

כאשר גמרנו לאכול, ניגש האיש גם אלינו. שאלנו אותו מניין הוא, והוא סיפר שהוא פלסטיני.

„אני מנצרת," אמר. „ומניין אתם?"

„אנחנו חיים בירושלים," אמרה אנה פונגר, בת־לווייתי, „אבל היינו הרבה פעמים בנצרת."

החיוך נעלם מפני האיש. הוא הרצין, התנצל ונעלם. חיכינו לו קצת, אך הוא לא חזר.

תמהתי על התנהגותו. לא הספקתי להגיד לו שאני ישראלי, ועל כן לא היה כאן ביטוי של שינאה. היה זה כאילו נגענו בעצב חשוף ומכאיב, כאילו אינו יכול לסבול את עצם המיפגש עם אנשים היכולים לבקר בנצרת, בעוד שהוא יושב בגולה.

האוייבת המקסימה

דיפלומט אירופי סיפר לי לא־מכבר על נסיון מעניין שלו להילחם בגיזענות.

אותו דיפלומט עסק בענייני נאמיביה, הארץ האפריקאית הנתונה לכיבוש של דרום־אפריקה.

לפני מילחמת־העולם הראשונה היתה נאמיביה מושבה גרמנית, ונקראה „אפריקה הדרום־מערבית הגרמנית". היתה זאת המושבה היחידה של הקיסר הגרמני שבה היתה התנחלות גרמנית רבת־היקף. כתוצאה מכך חיים כיום כמה רבבות גרמנים בנאמיביה — בני־בניהם של המתנחלים, המהווים כשליש של האוכלוסיה הלבנה. רובם גיזענים קיצוניים.

אותו דיפלומט יום פגישה בין נציגי המתנחלים האלה ובין נציגי סוואפ"ו — הנהגת המחתרת השחורה בנאמיביה, המנהלת שם את המאבק המזויין („הטרור", בלשון המתנחלים). אחרי הפצרות רבות, הסכימו הלבנים לפגישה זו.

בבוא העת הופיעו במקום־המיפגש באירופה חמישה מראשי המתנחלים הגרמניים, וביניהם זקן כבן 80, גיזען מושבע. אף אחד מהגרמנים האלה לא לחץ מעולם את ידו של שחור, ועל אחת כמה וכמה שלא הסב עימו לשולחן.

מן הצד השני באו חמישה שחורים, כולם אריבים ותרבותיים מאוד, וביניהם רופאה צעירה ויפה, שדיברה בשטף אנגלית, צרפתית וגרמנית. ידידי הדיפלומט התרשם ממנה עד כדי כך, שרץ אל חדר־האוכל ושינה את סדר־הישיבה של האורחים לפני התחלת הסעודה. הוא הושיב את האשה השחורה ליד הגיזען הלבן הזקן.

הסעודה התנהלה באווירה טובה. הלבנים והשחורים דיברו זה עם זה בנימוס. כשנפרדו הצדדים, מיהר ידידי לשאול את הלבנים להתרשמותם.

„אלה הם אנשי־תרבות," אמרו, „אפשר לדבר איתם."

אך במיוחד ביקש הדיפלומט לעמוד על תגובתו של הזקן. „איך הגברת מצאה חן בעיניך?" שאל אותו.

הזקן היסס לרגע. „היא לא שינתה את הדיעות שלי," אמר לבסוף, „אבל אני מוכרח להודות שהיא אשה מקסימה. היתה לי איתה שיחה מרתקת."

סיכם הדיפלומט: „באותה סעודה לא הושג שום הסכם על עתיד נאמיביה. אך, לדעתי, קרה משהו חשוב מאוד: היתה התקרבות אנושית. התחיל דו־שיח. אנשים לבנים שמעולם לא

אורי אבנרי

יוקן איש

דיברו עם אדם שחור למדו לשוחח, להקשיב, לענות, להתווכח, וגם להיפך."

ידידי הוסיף הערה נבונה מאוד: „הבעיה העיקרית היא להפוך אוייב ליריב. לא לידיד, אלא ליריב. באוייב יורים. עם יריב מתווכחים. כשאתה מפסיק לירות ומתחיל להתווכח, כבר עברת את השלב המכריע לשלום."

נראה שבנאמיביה אין עדיין חוק האוסר מיפגשים עם „מחבלים".

התוכי ואשת הכומר

בעמאן הזמין אותי כומר גרמני לארוחת־ערב.

גיבור הארוחה היה תוכי. הוא ישב בצד בכלובו, ולא סתם את פיו לרגע. הוא איחל לנו שוב ושוב „ערב טוב!", הפליט כמה קללות עסיסיות וכאשר אפסו לו המילים שרק מנגינות שונות.

בדרך כלל אין לי מזל עם תוכים. כשהם רואים אותי, הם מסרבים לדבר. במשך 40 שנותיי הראשונות האמנתי כי כל הסיפורים על התוכים המדברים אינם אלא אגדה. עד שתוכי אחד, בחנות של חיות ברחוב פרישמן בתל־אביב, אמר לי כמה מילים לא־נעימות, ואחר־כך נשך את האצבע שלי.

אבל לא על התוכי רציתי לספר, אלא על בעלת־הבית. היתה זאת שחרחורת אכזוטית, ממוצא איראני־ארמני מעורב.

אשה זו חצתה את הירדן כדי לבקר במערב־הירדן. כאשר עמדה לעבור את הבדיקה הביטחונית, שמעה את החיילת אומרת בעברית: „היא איראניתי" (אשת־הכומר הבינה את שתי המילים העבריות, וחיקתה יפה את מיבטא החיילת). אחרי התייעצות דרשה החיילת מן האשה להתפשט לגמרי.

האשה נעלבה וסירבה, וכאשר החיילת עמדה על דרישתה הסתובבה האשה וחזרה לירדן. „אני מבינה שיש אצלכם צורך בבדיקות ביטחוניות," אמרה לי. „אבל זה לא צריך להיעשות בצורה גסה ומעליבה!"

עכשיו היא חולמת על היום שבו תנסה שוב לעבור את הגשר. „אם יגידו לי עוד פעם להתפשט, אני אעמוד במקום הכי פומבי לפני בניין התחנה ואתפשט עירומה לגמרי!" היא איימה. „נראה מה יעשו אז!"

איפה הן הבחורות ההן

"WHAT A NICE GIRL!", אמרתי באחת הפגישות בבוסטון למארחי, בהתכווני לצעירה בשם מלאני שהביאה אותי למיפגש.

מארחי נבוך במיקצת. „היא כוודאי לא היתה רוצה לשמוע את זה," העיר בחיוך מתנצל.

תמהתי מדוע.

„המילה GIRL יצאה מן השימוש," לימד אותי ידידי האדום. „זה בגלל הפמיניזם."

אין תרגום מדוייק למילה אנגלית זו. היא כוללת את כל המשמעויות של המילים העבריות ילדה, נערה, בחורה, עלמה. הפמיניסטיות שוללות אותה, מפני שדבקה בה אסוסיאציה שלילית, התייחסות לצעירה כאל משהו נחמד ולא־רציני.

אני מוכן ללמוד. שאלתי איך קוראים עכשיו לבת־חווה כמו מלאני, שהיא כבת 20, אינטליגנטית, פעילה פוליטית, וגם יפה.

„צריכים לקרוא לה WOMAN (אשה), או YOUNG WOMAN (אשה צעירה)," לימד אותי מארחי.

אז זהו. החל ברגע זה, כל הבחורות־לשעבר בארצות־הברית, וגם בבריטניה (כך אמרו לי בינתיים) הן נשים צעירות.

דמותו של הדוקטור

הדוקטור הרצל רוזנבלום — „הדוקטור", בקיצור — הוא אדם נחמד מאוד. איש תרבותי, מנומס, אדיב, חביב.

חוץ מזה הוא גם אביהם הרוחני של הרב מאיר כהנא. הבריונים בדרך לחברון, וכל הפאשיסטים למיניהם. אם אפשר לדבר על עיתונאי כעל מרעיל־בארות, הרי הוא אחד מגדולי המרעילים.

במשך 37 שנים טיפטף הדוקטור — בצורה חביבה ותרבותית — את הרעל הזה לתוך נשמותיהם של דורות של ישראלים. אנשי השלום והקידמה צחקו ואמרו בזילזול: „נו, טוב, מי מתייחס לזה ברצינות?" אף לא אחד, מלבד הקוראים.

בעלי־טורים הומאניסטיים וליברליים פירסמו את דיבריהם באותו העיתון, והיה נדמה להם שאת טוריהם קוראים ברצינות, בעוד שאיש אינו קורא את דיברי הדוקטור. חושששי שהמצב היה לא־פעם הפוך: בעוד שהם סיפקו לעיתון את האליבי הליברלי, גידל הדוקטור דור של חסידי התחיה־כך.

נדמה לי שכבר סיפרתי פעם על הדרך המוזרה שבה הצטלבו דרכינו. באחת מחופשותיי במילחמת 1948 הוזמנתי לדפוס של מישפחת־מוזס, שבו הדפיסו את ידיעות אחרונות. העיתון היה במצב קשה, אחרי שעזריאל קרליבך נטש אותו, בן לילה, יחד עם כמעט כל חברי־המערכת. הבעלים — יהודה מוזס הזקן ובניו — חיפשו עורך.

תוך כדי שיחה עם האחים נוח ואלכסנדר מוזס, אמר פיתאום אחד מהם (שכחתי מי): „מדוע שאתה לא תערוך את העיתון?"

הייתי אז בן 25. לפני המילחמה ערכתי כתב־עת רעיוני בשם במאבק, שהיכה גלים רבים מפני שתקף את מימסד הישוב. בימי המילחמה שלחתי מן החזית רשימות על קרבות הדרום, ואלה התפרסמו בצהרון של הארץ יום יום. דיווח בלתי־אמצעי זה משדה־הקרב (ששימש לאחר־מכן בסיס לסיפרי, בשדות פלשת 1948) התקבל יפה בציבור, ועל כן לא התפלאתי על ההצעה.

אמרתי שאיני יכול לקבל אותה, שהרי פירושה היה שאטוש באמצע המילחמה את חבריי, אנשי שועלי שימשון, ואהיה כעריק משדה־הקרב. לאחר מכן הסתבר שגם בעל העיתון, יהודה מוזס, פסל את מועמדותי, מפני שהוא היה איש דתי מאוד, ואילו אני הוחזקתי כ„כנעני" ר"ל. (אומנם לא הייתי מעולם „כנעני", אבל מבחינת יחסנו לדת לא היה הבדל בין יונתן רטוש וביני).

כך לא הפכתי עורך ידיעות אחרונות. והמישרה ניתנה לאדם מימסדי יותר, הדוקטור הרצל רוזנבלום. עד אז היה רוזנבלום עסקן ב„מיפלגת המדינה היהודית" — פלג מרולדל של רוויזיוניסטים שלא הלכו אחרי זאב ז'בוטינסקי, כאשר זה פרש מן ההסתדרות הציונית והקים את „ההסתדרות הציונית החדשה". רוזנבלום חתם על מגילת־העצמאות (בשם „הרצל ורדי") מטעם מיפלגונת זו.

רוזנבלום היה אז בעל־טור בעיתון היומי של הציונים הכלליים, הבוקר. גם אני כתבתי פעם מאמרים בעיתון זה (מאמריי הראשונים פורסמו שם, כשהייתי בן 17) ולכן הכרתי את הדוקטור. הטור שלו היה ספק־רציני ספק־היתולי. כך לפחות התייחסו אליו. עד שהיה לעורך ידיעות אחרונות. לא נחשב כהוגה־דיעות וכמחנך־הדור, אלא כפי־ליטוניסט המבטא את דיעות הימין הקיצוני בצורה קלילה ומשעשעת. משעשעת בגלל עצם קיצוניותם, שהיתה אז חריגה.

רוזנבלום

לפני יותר מ־30 שנה טילפן לי נוח מוזס וסיפר לי שבא אליו קרוב־מישפחה צעיר מצרפת, העומד לעבור בעיתון. נוח ביקש שאפגש עימו ואספר לו על דיעותיי העיתונאיות.

נפגשנו במלון על שפת־הים (גת־רימון? פרקן?). הצעיר הציג את עצמו בשם דוב יודקובסקי, ללא נסיון עיתונאי. באותם הימים הייתי במצב־מילחמה עם עורך מעריב. עזריאל קרליבך, ועל כן לא היה איכפת לי לעזור למתחרהו. במשך שעה־שעתיים הירהרתי באוזני יודקובסקי בקול רם — מה רע במעריב, ואיך אפשר לגבור עליו בגישה עיתונאית חדשה. למשל: שלא לשים בראש העמוד הראשון את הנאום האחרון של אנדריי גרומיקו באו"ם, אלא את הרצח האחרון ברחוב שינקין.

אינני יודע אם היתה לי השפעה כלשהי על עיצוב גישתו העיתונאית של יודקובסקי, אך תוך זמן קצר התחיל ידיעות אחרונות להשתנות. הוא הפך עיתון אקטואלי, תוסס ומקומי. בהדרגה, במאמץ אפור של שנים ארוכות, בהנהגתו של דוב יודקובסקי, התחיל להשתוות למעריב ולגבור עליו.

הדוקטור היה עורך העיתון רק בתואר. למעשה כתב רק את הטור שלו, שהוגדר כמדור של מאמרי־מערכת. את העבודה המעשית עשה יודקובסקי, ולזכותו יש לרשום את ההישג. עכשיו, באיחור של 30 שנה, זכה גם ריישמית בתואר העורך.

אשר לדוקטור — הוא נשאר חביב, תרבותי ואהוד. וגם ימני, קיצוני וקנאי. השפעתו על דמות המדינה ואופיה היתה קטלנית.

חתימת מגילת־העצמאות של ארצות־הברית: החטא הקדמון נדחק

סוף האימפריה

אורי אבנרי:

כמה מחשבות על האימפריה האמריקאית, האימפריה הישראלית והקשר ביניהן

א חת המתנות היקרות ביותר שאפשר לקבל הוא ספר או מאמר, המכריח אותך לחשוב.

במשך כל חיינו ניתך עלינו מטר של מילים בנאליות, המרדימות את הכושר השיכלי שלנו — החל בנאום של ראש־ממשלה וכלה בפירסומת ברדיו. רק לעיתים רחוקות מגיעות אלינו מילים המכילות מחשבה של ממש, המדברות אל השכל, הנותנות לו דחיפה להמשיך ולחשוב בעצמו.

דחיפה כזאת קיבלתי לא מכבר כאשר קראתי נאום שנשא גור וידאל בכינוס של סופרים אמריקאיים, בסוף 1985. וידאל כתב כמה ספרים על ההיסטוריה של ארצות־הברית (אני אהבתי במיוחד את הרומאן בר. על סגן־הנשיא השלישי של ארצות־הברית). בנאום הוא סיכם את דעתו על מצב המדינה האמריקאית כיום.

לדעתי, צריכה דיעה זו לעניין את האזרח הישראלי האינטליגנטי משתי בחינות.

ראשית: מפני שאנחנו קשורים במדינה האמריקאית בקשר המהווה את עורק־החיים שלנו מכל הבחינות. ישראל תלויה בארצות־הברית תלות מוחלטת, החל בהגנה גרעינית וכלה באספקת הלחם היומי. מצד שני יש לישראל השפעה על ארצות־הברית, יותר מכל גורם זר אחר. ישראל היא מושבה אמריקאית, אבל ארצות־הברית היא גם מושבה ישראלית.

שנית: במישורים שונים קיים דמיון מוזר בין ישראל ובין ארצות־הברית.

● הכסף מקים אימפריה

א ביא תחילה את דיעותיו של וידאל כפי שהובעו באותו נאום, ואחר־כך ארשה לעצמי להוסיף כמה מחשבות משלי.

כך אומר וידאל (אני מתמצת):

ב־16 בספטמבר 1985, כאשר הודיע מישרד־המיסחר הדאמריקאי שארצות־הברית הפכה למדינה בעלת־חוב. מתה האימפריה האמריקאית.

האימפריה החזיקה מעמד במשך 75 שנים, אך בריאותה התערערה כבר ב־1968. כמו רוב האימפריות המודרניות, לא התבססה האימפריה האמריקאית בעיקר על עוצמה צבאית, אלא על עליונות כלכלית.

אחרי המהפכה הצרפתית עברה העוצמה הכלכלית העולמית מפאריס ללונדון, במשך שלושה דורות החזיקו הבריטים באימפריה קולוניאלית מן הדגם הישן. ואז, ב־1914, נטלה ניו־יורק מלונדון את הבכורה כבירתו הכלכלית של העולם.

עד 1914 היתה ארצות־הברית מדינה מתפתחת. אך עם העברת העוצמה הכספית מן העולם הישן לעולם החדש, עברה ארצות־הברית ממעמד של מדינה־חייבת למדינה־נושה. היא הפכה המנוע המרכזי של הכלכלה העולמית.

בתום מלחמת־העולם השניה היתה ארצות־הברית המדינה הארירה ביותר, וגם המדינה הגדולה שנפגעה פחות מכל אחרת. עליונות אמריקאית זו נמשכה ברזיק חמש שנים. אז החלה המילחמה הקרה והמילחמות החמות. העוצמה החלה עוברת למקום אחר.

לא לברית־המועצות. זו חלשה מדי, ונפגעה יותר מדי במילחמה. היא לא היתה מעולם סכנה אמיתית לארצות־הברית.

הכוח עבר ליפאן.

ב־1985 ירדה ארצות־הברית למקום ה־11 בעולם מבחינת ההכנסה לנפש, ולמקום ה־46 מבחינת כושר תושביה לקרוא ולכתוב. החוב הלאומי הגיע לשני טריליון (2,000,000,000,000) דולר.

הענק האסיאתי תפס עתה את מקומו כמנהיג העולם. טוקיו היתה לבירת הכלכלה העולמית. הגזעים הצבעוניים שוב אינם „נטל על גבו של האדם הלבן", כפי שכתב בשעתו רודיארד קיפלינג. האדם הלבן הוא עכשיו נטל על גבו של האדם הצהוב. (וידאל: „הבה נקווה שהוא יטפל בנו בצורה הוגנת יותר מכפי שטיפלנו אנחנו בו.")

בבוא היום תתחבר הטכנולוגיה היפאנית המתקדמת עם השטח העצום של סין. אז יהיו ארצות־הברית ואירופה גורמים מישניים.

נוצר מעגל שלם. בראשית ההיסטוריה היתה אירופה בבחינת המערב הפרוע של אסיה. אחר־כך הפך חציו הכדור המערבי למערב הפרוע של אירופה. עכשיו שקעה השמש האמריקאית, והשמש זורחת שוב במיזרח.

● ארבעת הפרשים

ע ל תולדות האימפריה האמריקאית משמיע וידאל את הניתוח הבא:

הוגה־הדיעות הראשי שלה היה רב־חובל של חיל־הים האמריקאי, אלפרד טייאר מאהאן שפירסם ב־1890 ספר מהפכני בשם השפעת העוצמה הימית על ההיסטוריה 1660־1783. עזר לו ברוקס אדאמס, שקבע כי כל תרבות מושתתת על ריכוזיות כלכלית. האיש שתירגם את הגישה הזאת לשפת המעשים היה תיאודור רוזוולט (קודמו של קרוב־משפחתו, פראנקלין דלאנו רוזוולט), ובעל־בריתו הנרי קאבוט לודג'. אלה היו „ארבעת הפרשים".

רוזוולט (מישהו כינה אותו בשם „נפוליאון אמריקאי־הדי־לנדי") המציא את הסיסמה „הי־עוד הטיבעי". לאמור: אמריקה חייבת להתפשט.

עוד קודם לכן היתה לרפובליקה האמריקאית מגמה אימפריאלית. ב־1847, אחרי סיפוח טכסאס, יזם הנשיא ג'יימס פולק מילחמה במכסיקו, כדי לצרף גם את קליפורניה לארצות־הברית.

בעזרת מאהאן בנה רוזוולט צי גדול. הוואי סופחה. היה צורך „לשחרר את קובה". רוזוולט גרם ל„מילחמה קטנה ונחמדה" נגד ספרד ב־1898. אמריקה כבשה את קובה, ובו זמנית גם את איי־הפיליפינים.

כך קמה האימפריה, המתמוטטת עכשיו.

המדיניות החיצונית של ארצות־הברית קשורה, כמובן, במישטר הפנימי שלה.

לדיברי וידאל, לא היתה הקהיליה האמריקאית מעולם דמוקרטיה. „אבות הרפובליקה גיבשו את רעיונותיהם בקפדנות ובגלוי: לא תהיה לנו מלוכה ולא תהיה לנו דמוקרטיה. ועד היום אין לנו לא זו ולא זו. מזה 200 שנה יש לנו מישטר אוליגארכי, שבו משגשגים בעלי־הרכוש, והאחרים צריכים לדאוג לעצמם." כפי שאמר ברוקס אדאמס: „הבעיה היחידה העומדת לפני המעמד השליט שלנו היא: האם לכפות את רצונו על הרוב חסר־האונים באמצעות הכוח או השוחד." עד כה היה די בשוחד.

אדמס גם אמר: „יש צורך בחוקים. החוקים נעשים בידי החזקים ביותר, ויש לציית להם." ואותו אדאמס גם אמר: „הבעיה הקשה ביותר של העת החדשה היא כלי ספק איך להגן על הרכוש תחת ממשלות עממיות".

כתב על כך אחיו, הסופר הנרי אדאמס, עוד ב־1910: „כל מירקם

גראנט: עונש לחטא

החברה שלנו יתפרק, אם נגסה לחולל רפורמה במוסדות הרקובים שלנו. מרגל עד קודקוד, כל המערכת היא רמאות. כולנו יודעים זאת, כפועלים וכבעלי־הון, וכולנו מסכימים לכך."

המציאות, לפי וידאל: „יש בארצות־הברית מיפלגה יחידה. שיש לה שני אגפים ימניים. האחד קרוי דמוקרטי, והשני רפובליקאי."

ושוב אדמס. לפני 80 שנים: „יש לנו מערכת יחידה. ובמערכת זו השאלה היחידה היא באיזה מחיר קונים ומוכרים את הפרולטריון, מחיר הלחם והשעשועים."

● „האימפריה המרושעת"

א יך פועל המישטר הזה?

לפי וידאל: פולחן האימפריה הוא מבשיר להעברת כספים מאוצר־המדינה לידי יצרני־הנשק, השונים, ואלה מצידם משלמים עבור בחירת הקונגרס והנשיא.

„הסכנה הצהובה": האירופים נוחתים כדי לדכא את מרד הבוקסרים

כדי לקיים מישטר כזה, יש צורך באוייבים. כשאין אוייבים, צריכים להמציא אותם.

כך המציא רוזוולט את האוייב הספרדי. כיום מדבר רונלד רגן על „האימפריה המרושעת", היא ברית־המועצות — אף שברית־המועצות אינה אלא מעצמה ממדרגה שניה.

המיתוס של השטן הסובייטי אישר את הקמתה של כלכלת־מילחמה מתמדת. שליש מהכנסות הממשלה האמריקאית משמש למימון מה שנקרא, בלשון סגי־נהור, „ביטחון".

כבר ב־1950 אמר אלברט איינשטיין: „לאנשים המחזיקים בשילטון האמיתי בארץ זו אין כל כוונה לסיים את המילחמה הקרה." כיום ארצות־הברית היא „אומה חמושה מכף־רגל עד קודקוד, העויינת לכל."

עכשיו עלולה ארצות־הברית לידחם במילחמה גרעינית. אך סכנה חמורה יותר היא

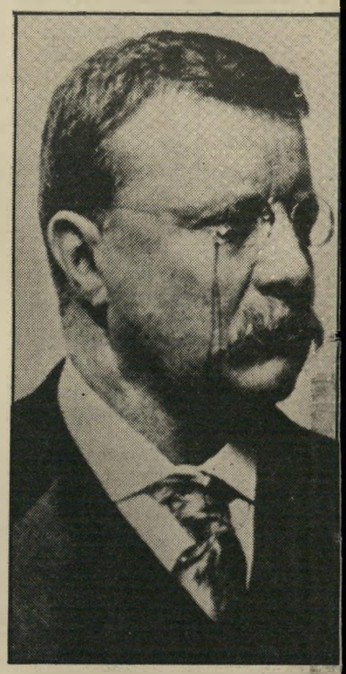

רוזוולט: נפוליאון חדש

ההתמוטטות הכלכלית של ארצות־הברית, בגלל ביזבוז חלק כה גדול של משאביה על הצבא.

„הפנטאגון הוא כמו חור שחור בחלל. מה שנכנס לשם, אובד לנצח. שום נכסים חדשים אינם נוצרים. והתוצאות: ערים שאי־אפשר לחיות במרכזיהן, שיעור־פשע שהוא הגבוה ביותר בעולם המערבי, מערכת־חינוך ציבורית שפשטה את הרגל..."

● שחי מיפלגות ימניות

עד כאן וידאל. מכל הבחינות האלה, יש דמיון מדהים בין ארצות־הברית הגדולה וישראל הקטנה. מבחינה מסויימת, ישראל היא דגם מוקטן, משהו כמו מהדורת־כיס, של האימפריה האמריקאית.

ישראל כורעת תחת חוב לאומי כביר, העולה (יחסית) אף על החוב העצום של ארצות־הברית. היא מקדישה ל„ביטחון" יותר ממחצית התקציב הממשלתי (מלבד הסכום המוקדש לתשלום חובות וריבית). חלק ה„ביטחון" בתוצר הלאומי הגולמי של ישראל עולה בהרבה אף על חלקו בתוצר הלאומי האמריקאי.

לפי המיתוס הישראלי, המציאות כופה את המילחמה המתמדת על המדינה. אך אפשר לטעון (וגם להוכיח) כי ההיפך נכון: המדינה כופה את המילחמה על המציאות.

הציווי של „אריז־ישראל הי שלמה" דומה ל„יעוד הטבעי" של ארצות־הברית.

האמריקאים כבשו את טכסאס ו־קליפורניה למען „שלמות הארץ", ומשם המשיכו וכבשו את הוואי, קובה והפיליפינים. כיום אין מקום בעולם שבו אין מעורבות צבאית אמריקאית גלויה או סמויה. ישראל כבשה את הגדה והרצועה, ומשם המשיכה אל תעלת־סואץ ורמת־הגולן. גם ישראל היקטנה מעורבת כיום בעשרות מדינות ברחבי העולם, בצורה גלויה או סמויה.

על הבריטים נאמר שהם הקימו אימפריה „בהתקף של היסח־הדעת". זה קרה גם לאימפריה הישראלית. כמו ארצות־הברית בשעתו, היא נהנית מעליונות טכנולוגית, ועוצמתה פרצה כמעט אוטומטית אל תוך החלל הריק (ריק מכוח, לא מבני־אדם) שמסביב.

כמו באמריקה, כן יש גם בישראל „מיפלגה יחידה, שיש לה שני אגפים ימניים" — האחד קרוי ליכוד והשני מערך. כל מיפלגות־המימסד, מהתחיה ועד מפ"ם ור"ץ, שייכות למעשה למיפלגה היחידה הזאת.

כל המימסד הזה מושתת על המילחמה.

גם אצלנו, כמו בכל מדינה בעולם, המדיניות החיצונית והמישטר הפנימי הם שני הצדדים של אותו המטבע. המשך מצב־המילחמה חיוני לקיום המעמד העליון הישראלי, המקיף את ראשי המערכת הפוליטית־הכלכלית־הצבאית. בעזרת המילחמה חומסים בני המעמד הזה את קופת־המדינה, ומעבירים את כספי הציבור לכיסיהם. הייצור המילחמתי והייצוא המילחמתי הם כיום מוקדי המשק הישראלי.

האימפריה האמריקאית היתה גדולה ועשירה, ולכן החזיקה מעמד במשך 75 שנים. המיני־אימפריה שלנו, שקמה ב־1967, מתמוטטת לפני שחלפו 20 שנה. המדינה אינה מסוגלת עוד להעניק לכניה חינוך מינימאלי, מערכת־בריאות מודרנית. היא מרעיבה את חוליה וזקניה. אך היא מקימה התנחלויות וסוללת כבישי־פאר בשטחים הכבושים, ומחזיקה בצבא־יבשה האמור להיות הרביעי בגודלו בעולם, שלא לדבר על כלי־נשק מתוחכמים יותר.

לאמריקה היתה וייאט־נאם. לישראל היתה לבנון. לשתיהן יש ניקראגואה ודרום־אפריקה.

● הצלב והדולר

רק איית החסרונות של ארצות־הברית אינה צריכה להביא להעלמת־עין מן החסרונות של יריבתה, ברית־המועצות. וידאל מתאר אותה כמדינה עלובה ונחשלת — שיש לה הכוח להשמיד את אמריקה במילחמה של התאבדות הדדית. ראיית הבעיות של ישראל אינה צריכה להביא להעלמת עין מן הבעיות של אויבותיה הערביות. גם במרחב השמי תתכן, בסופו של דבר, השמדה הדדית.

אך העיקר הוא שהאיבה הזאת רציונלית לשליטי אמריקה, כשם שהיא רציונלית לשליטי ישראל. המילחמה מרוששת את המדינות, אך מעשירה את שליטי המדינות.

הנשיא דוויט אייזנהואר — מצביא ומדינאי — דיבר, ערב צאתו מן הבית הלבן, על „התישלובת הצבאית־תעשייתית", והזהיר מפניה. זאת היתה צוואתו לאומה האמריקאית. כיום קיימת אותה הסכנה עצמה לישראל. מבחינה זו אין שום הבדל בין מיפעלי ההסתדרות, הממשלה ו„המיגזר הפרטי". כולם תישלובת אחת.

סוחרי־הנשק שולטים באמריקה, והם שולטים בישראל. אין זה מיקרה ששימעון פרס, ראש־הממשלה, היה כבר בשנות ה־50 סוחר־הנשק הממלכתי בהא הידיעה של ישראל, בשני הכיוונים. ואין זה מיקרה שאיש כמו משה ארנס, ראש־השדולה של התעשיה האווירית, הוא בעל עמדת־מפתח בממשלה. בבית־הלבן של רגן שולטים סוחרי־הנשק בגלוי.

כדי לסחור בנשק יש צורך באויב דמוי־שטן. התיאור של וידאל דומה לתיאור שכתב, לפני דור, ג'ורג' אורוול, בספרו 1984. שם תיאר שתי מעצמות־על, המקיימות מילחמה דמיונית בחזית דמיונית, כשהמטרה האמיתית היא לקיים מישטר כוח, יש צורך באוייבים. כשאין אוייבים, צריכים להמציא אותם.

כך המציא רוזוולט את האוייב הספרדי. כיום מדבר רונלד רגן על „האימפריה המרושעת", היא ברית־המועצות — אף שברית־המועצות אינה אלא מעצמה ממדרגה שניה.

המיתוס של השטן הסובייטי אישר את הקמתה של כלכלת־מילחמה מתמדת. שליש מהכנסות הממשלה האמריקאית משמש למימון מה שנקרא, בלשון סגי־נהור, „ביטחון".

כבר ב־1950 אמר אלברט איינשטיין: „לאנשים המחזיקים בשילטון האמיתי בארץ זו אין כל כוונה לסיים את המילחמה הקרה." כיום ארצות־הברית היא „אומה חמושה מכף־רגל עד קודקוד, העויינת לכל."

עכשיו עלולה ארצות־הברית לידחם במילחמה גרעינית. אך סכנה חמורה יותר היא

רוזוולט: נפוליאון חדש

ההתמוטטות הכלכלית של ארצות־הברית, בגלל ביזבוז חלק כה גדול של משאביה על הצבא.

„הפנטאגון הוא כמו חור שחור בחלל. מה שנכנס לשם, אובד לנצח. שום נכסים חדשים אינם נוצרים. והתוצאות: ערים שאי־אפשר לחיות במרכזיהן, שיעור־פשע שהוא הגבוה ביותר בעולם המערבי, מערכת־חינוך ציבורית שפשטה את הרגל..."

● שחי מיפלגות ימניות

עד כאן וידאל. מכל הבחינות האלה, יש דמיון מדהים בין ארצות־הברית הגדולה וישראל הקטנה. מבחינה מסויימת, ישראל היא דגם מוקטן, משהו כמו מהדורת־כיס, של האימפריה האמריקאית.

ישראל כורעת תחת חוב לאומי כביר, העולה (יחסית) אף על החוב העצום של ארצות־הברית. היא מקדישה ל„ביטחון" יותר ממחצית התקציב הממשלתי (מלבד הסכום המוקדש לתשלום חובות וריבית). חלק ה„ביטחון" בתוצר הלאומי הגולמי של ישראל עולה בהרבה אף על חלקו בתוצר הלאומי האמריקאי.

לפי המיתוס הישראלי, המציאות כופה את המילחמה המתמדת על המדינה. אך אפשר לטעון (וגם להוכיח) כי ההיפך נכון: המדינה כופה את המילחמה על המציאות.

הציווי של „אריז־ישראל הי שלמה" דומה ל„יעוד הטבעי" של ארצות־הברית.

האמריקאים כבשו את טכסאס ו־קליפורניה למען „שלמות הארץ", ומשם המשיכו וכבשו את הוואי, קובה והפיליפינים. כיום אין מקום בעולם שבו אין מעורבות צבאית אמריקאית גלויה או סמויה. ישראל כבשה את הגדה והרצועה, ומשם המשיכה אל תעלת־סואץ ורמת־הגולן. גם ישראל היקטנה מעורבת כיום בעשרות מדינות ברחבי העולם, בצורה גלויה או סמויה.

על הבריטים נאמר שהם הקימו אימפריה „בהתקף של היסח־הדעת". זה קרה גם לאימפריה הישראלית. כמו ארצות־הברית בשעתו, היא נהנית מעליונות טכנולוגית, ועוצמתה פרצה כמעט אוטומטית אל תוך החלל הריק (ריק מכוח, לא מבני־אדם) שמסביב.

כמו באמריקה, כן יש גם בישראל „מיפלגה יחידה, שיש לה שני אגפים ימניים" — האחד קרוי ליכוד והשני מערך. כל מיפלגות־המימסד, מהתחיה ועד מפ"ם ור"ץ, שייכות למעשה למיפלגה היחידה הזאת.

כל המימסד הזה מושתת על המילחמה.

גם אצלנו, כמו בכל מדינה בעולם, המדיניות החיצונית והמישטר הפנימי הם שני הצדדים של אותו המטבע. המשך מצב־המילחמה חיוני לקיום המעמד העליון הישראלי, המקיף את ראשי המערכת הפוליטית־הכלכלית־הצבאית. בעזרת המילחמה חומסים בני המעמד הזה את קופת־המדינה, ומעבירים את כספי הציבור לכיסיהם. הייצור המילחמתי והייצוא המילחמתי הם כיום מוקדי המשק הישראלי.

האימפריה האמריקאית היתה גדולה ועשירה, ולכן החזיקה מעמד במשך 75 שנים. המיני־אימפריה שלנו, שקמה ב־1967, מתמוטטת לפני שחלפו 20 שנה. המדינה אינה מסוגלת עוד להעניק לכניה חינוך מינימאלי, מערכת־בריאות מודרנית. היא מרעיבה את חוליה וזקניה. אך היא מקימה התנחלויות וסוללת כבישי־פאר בשטחים הכבושים, ומחזיקה בצבא־יבשה האמור להיות הרביעי בגודלו בעולם, שלא לדבר על כלי־נשק מתוחכמים יותר.

לאמריקה היתה וייאט־נאם. לישראל היתה לבנון. לשתיהן יש ניקראגואה ודרום־אפריקה.

● הצלב והדולר

רק איית החסרונות של ארצות־הברית אינה צריכה להביא להעלמת־עין מן החסרונות של יריבתה, ברית־המועצות. וידאל מתאר אותה כמדינה עלובה ונחשלת — שיש לה הכוח להשמיד את אמריקה במילחמה של התאבדות הדדית. ראיית הבעיות של ישראל אינה צריכה להביא להעלמת עין מן הבעיות של אויבותיה הערביות. גם במרחב השמי תתכן, בסופו של דבר, השמדה הדדית.

אך העיקר הוא שהאיבה הזאת רציונלית לשליטי אמריקה, כשם שהיא רציונלית לשליטי ישראל. המילחמה מרוששת את המדינות, אך מעשירה את שליטי המדינות.

הנשיא דוויט אייזנהואר — מצביא ומדינאי — דיבר, ערב צאתו מן הבית הלבן, על „התישלובת הצבאית־תעשייתית", והזהיר מפניה. זאת היתה צוואתו לאומה האמריקאית. כיום קיימת אותה הסכנה עצמה לישראל. מבחינה זו אין שום הבדל בין מיפעלי ההסתדרות, הממשלה ו„המיגזר הפרטי". כולם תישלובת אחת.

סוחרי־הנשק שולטים באמריקה, והם שולטים בישראל. אין זה מיקרה ששימעון פרס, ראש־הממשלה, היה כבר בשנות ה־50 סוחר־הנשק הממלכתי בהא הידיעה של ישראל, בשני הכיוונים. ואין זה מיקרה שאיש כמו משה ארנס, ראש־השדולה של התעשיה האווירית, הוא בעל עמדת־מפתח בממשלה. בבית־הלבן של רגן שולטים סוחרי־הנשק בגלוי.

כדי לסחור בנשק יש צורך באויב דמוי־שטן. התיאור של וידאל דומה לתיאור שכתב, לפני דור, ג'ורג' אורוול, בספרו 1984. שם תיאר שתי מעצמות־על, המקיימות מילחמה דמיונית בחזית דמיונית, כשהמטרה האמיתית היא לקיים מישטר כוח,

שיא האימפריה: הקרב הימי של מידוויי במילחמת־העולם השניה

הדולר ניצח וממשיך לנצח, כותב וידאל. אפשר להחליף את הצלב במגן־דויד, והנה המציאות הישראלית.

● גולגולת ועצמות

הקמת האימפריה האמריקאית לא התגשמה בלי ביקורת. היו בארצות־הברית אנשי־מעשה ואנשי־רוח שניבאו שחורות מלבתחילה.

אחרי שהאמריקאים כבשו את מאנילה, בירת הפיליפינים, כתב מארק טוויין, הסופר־ההומוריסט הדגול, שאפשר להחליף את דגל הכוכבים־והפסים ברגל הגולגולת־והעצמות.

„איננו יכולים להקים אימפריה במיזרח ולקיים רפובליקה באמריקה," כתב טוויין — מילים המזכירות את אשר אמר ישעיהו ליבוביץ ואחרים אחרי 1967.

תיאודור רוזוולט השתמש בסיסמה, המזכירה משהו גם לנו. „כל טענה שאפשר להשמיע לגבי הפיליפינים אפשר להשמיע גם לגבי האינדיאנים," אמר. כפי שאמר מנחם בגין: „אם אין לנו זכות לשבת בחברון, אין לנו גם זכות לשבת ביפו."

רוזוולט, אגב, זכה בפרס נובל בשלום — כמו מנחם בגין.

אחד מגדולי המצביאים של ארצות־הברית, יוליסס גראנט (מנצח מילחמת־האזרחים, שעלה לכס הנשיאות), השתתף כקצין צעיר במילחמה במכסיקו

(המשך בעמוד 14)

שיא האימפריה: הקרב הימי של מידוויי במילחמת־העולם השניה

הדולר ניצח וממשיך לנצח, כותב וידאל. אפשר להחליף את הצלב במגן־דויד, והנה המציאות הישראלית.

● גולגולת ועצמות

הקמת האימפריה האמריקאית לא התגשמה בלי ביקורת. היו בארצות־הברית אנשי־מעשה ואנשי־רוח שניבאו שחורות מלבתחילה.

אחרי שהאמריקאים כבשו את מאנילה, בירת הפיליפינים, כתב מארק טוויין, הסופר־ההומוריסט הדגול, שאפשר להחליף את דגל הכוכבים־והפסים ברגל הגולגולת־והעצמות.

„איננו יכולים להקים אימפריה במיזרח ולקיים רפובליקה באמריקה," כתב טוויין — מילים המזכירות את אשר אמר ישעיהו ליבוביץ ואחרים אחרי 1967.

תיאודור רוזוולט השתמש בסיסמה, המזכירה משהו גם לנו. „כל טענה שאפשר להשמיע לגבי הפיליפינים אפשר להשמיע גם לגבי האינדיאנים," אמר. כפי שאמר מנחם בגין: „אם אין לנו זכות לשבת בחברון, אין לנו גם זכות לשבת ביפו."

רוזוולט, אגב, זכה בפרס נובל בשלום — כמו מנחם בגין.

אחד מגדולי המצביאים של ארצות־הברית, יוליסס גראנט (מנצח מילחמת־האזרחים, שעלה לכס הנשיאות), השתתף כקצין צעיר במילחמה במכסיקו

(המשך בעמוד 14)

הסופר האמריקאי גור וידאל אמר בהרצאה מרעישה: האימפריה האמריקאית מתה. העתיד שייך ליפאן. יש לדבריו השלכות רבות על מהותה וגורלה של ישראל, ועל הקשרים שבין ישראל וארצות־הברית

נקודת־המיפנה ההיסטורית: היפאנים מביסים את הרוסים ב־1905

(המשך מעמוד 13)

ביקורתו מאחיו הסופרים — ומילותיו נכונות באותה המידה עצמה לגבי עמיתיהם בישראל. „ככלות הכל, רוב הסופרים מקבלים משכורותיהם מן האוניברסיטאות. אם אתה סופר, לא כדי שייצא לך שם של מי שמותח ביקורת על המדינה־הצבאית. המוציאה כל־כך הרבה כסף על האוניברסיטות."

נקודות־הדמיון האלה בין ארצות־הברית וישראל יכולות להסביר במידה רבה את־ה אהדה הטיבעית שרוחשים ה־אמריקאים לישראל, והישראלים לארצות־הברית. אך נדמה לי שיש לתופעה זו מקורות ע־מוקים עוד יותר.

את אשר אני עומד לכתוב עכשיו לא מצאתי אצל וידאל. הוא לא הרחיק לכת עד לבדיקת שורשי ההוויה האמריקאית.

הקו הירוק

אני מאמין כי התמיכה האינסטינקטיבית של המוני הנוצרים האמריקאים בישראל יש לה שורשים המגיעים אל ראשית ההתהוות של האומה האמריקאית.

יש עובדה יסודית, שכמעט כל האמריקאים מנסים למחוק אותה מזיכרונם האישי והקולקטיבי (ואולי אין זה מיקרה שאינה מוזכרת גם בניתוח המעניין של וידאל): ארצות־הברית קמה על רצח־עם.

כדי להתנחל ביבשת הלבנה ולהתנחל בה, „מאוקיינוס עד אוקיינוס מבהיק" (כפי שאומר השיר האמריקאי), היה צורך לרוקן אותה מתושביה מקדמת־דנא, האינדיאנים.

הדבר נעשה תחילה בדרך של קניה ורכישת־אדמות, אחר־כך בדרך של גירוש, אחר־כך בדרך של הפרת־חוזים והפקעה, לבסוף בדרך של רצח־עם פשוט — שליחת חיל־הפרשים של ארצות־הברית לשם השמדת כפרים ושבטים שלמים.

כדי להסתיר עובדות אלה, או לפחות כדי לחיות עימן במצפון שקט, נולד המיתוס של המערב הפרוע, השולט עד היום בארצות־הברית. והוא מיתוס גזעני וכוחני, המבוסס על עליונות האדם הלבן. מי שלמד לשנוא ולבוז לאדומי־העור, המשיך בשינאה ובבוז לאיש השחום (המכסיקאי) החום (הפיליפיני) ולבסוף הצהוב (הווייט־נאמי).

האם אין דמיון מסויים — במהות, אם לא בכמות — בין ההוויה האמריקאית וההוויה הישראלית?

ההבדל הוא כהבדל בין העבר הרחוק (מאה עד מאתיים שנים במיקרה של אמריקה), ובין העבר הקרוב, ההווה ואולי העתיד הקרוב, במיקרה שלנו.

כדי לעמוד על ההבדל שבין מצב שתי הישויות הלאומיות, הייתי רוצה לצייר את התמונה הבאה.

ארצות־הברית קמה כתוצאה ממרד של 13 המושבות המקוריות, השוכנות לחוף האוקיינוס האטלנטי. משם פשטה הרפובליקה עד לחוף המערבי.

נניח לרגע שזה לא היה מצליח. נניח שהאינדיאנים, תושבי היבשת, היו מתאחדים מול פני האיום הלבן, מבקשים סיוע ממדינות זרות (צרפת, רוסיה) ומצליחים לבלום את התת־פשטות האמריקאית ליד הקו הירוק של 13 המושבות, או ליד נהר־הירדן ששמו מיסיסיפי. נניח שהמילחמה היתה נמשכת מאז.

האם תיאור כזה אינו מתאר, פחות או יותר, את אשר קרה לישראל?

בואו של ישוע

דמיון בין האמריקאים והישראלים אינו המצאה חדשה. הוא מלווה את ההוויה האמריקאית למן הרגע הראשון.

אפשר לומר בדיוקנות רבה: גם אמריקה המודרנית וגם ישראל המודרנית ינקו את המיתוס הלאומי שלהם מאותו המקור — בני־ישראל שב־תנ"ך.

הכוח הדומינאנטי בהתהוות האומה האמריקאית היה מחנה הפוריטאנים — פלג דתי פרוטסטנטי שדבק בפירוש המילולי ביותר של התנ"ך. הוא היה „פונדמנטליסטי" (יסודני).

הפוריטאנים, ובעיקבותיהם שאר בני־התקופה, ראו את עצמם ככני־ישראל החדשים, עם־סגולה ועם־נבחר, המקימים את „ציון־החדשה" בארץ־ההבטחה, אמריקה. הם ברחו מפני „פרעה" (ג'יימס ה־1, מלך אנגליה) ומארץ־מצריים (אנגליה) אל כנען החדשה. הם השתמשו ביד רחבה בשמות תנ"כיים, לא רק כשמות לבניהם ולבנותיהם, אלא גם לעריהם ולכפריהם. יש בארצות־הברית ירוש־לים, חברון, בית־לחם, עדן, שלם (סאלם), ציון ועוד ועוד.

כאשר הכריזו הפוריטאנים מילחמה על האינדיאנים, הישוו אותם לבני־עמלק ולפלישתים.

אייזנהואר
אזהרה

אשר מיצווה היא להשמידם מתחת לשמי אלוהים.

אמונות אלה התבטאו פעמים ללא־ספור, בכתב ובעל־פה, בסיפרי הבפ־טיסטים והמורמונים ובנאומי כמרים ופוליטיקאים. כל התרבות האמרי־קאית רוויה בהן. הפלג הפונדמנ־טליסטי הגדול ורב־העוצמה דוגל בהן בפה מלא עד עצם היום הזה. „הרוב המוסרי" של הכומר ג'רי פולוול, חתן פרס־ז'בוטינסקי, דוגל בהן ריישמית, ועל הממשלה האמריקאית מופעל לחץ חזק ברוח זו.

יש לאמונות אלה היבט חשוב נוסף, הנוגע לנו גם הוא. הנוצרים האלה האמינו — וממשיכים להאמין — כי שיבת עם־ישראל לארץ־ישראל, כגוף ריבוני, הוא תנאי מוקדם להגשמת חלום הדורות: בואו השני של ישוע המשיח. משום־כך הם ציונים אוטו־מטיים.

ואכן, הציונות האמריקאית הנוצרית קדמה בהרבה לציו־נות היהודית של בנימין זאב הרצל ועמיתיו.

ב־1878 פירסם איל־הממון והמטיף הדתי הנוצרי ויליאם בלאקסטון ספר בשם ישוע בא. שנמכר ביותר ממיליון עותקים ותורגם ל־48 שפות. היתה לו השפעה עצומה. הוא תבע בו להחזיר את היהודים לארץ, כדי לאפשר את בואו של ישוע. זה היה 20 שנה לפני שתיאודור הרצל הגיע לגיבוש הרעיון הציוני.

ב־1888 ביקר בלאקסטון בארץ־ישראל (יותר מעשר שנים לפני הרצל), וב־1891 הגיש לנשיא ארצות־הברית עצומה, שזכתה בחתימת 413 אמרי־קאים חשובים. בין החותמים היו כל המיי־מי של אמריקה בסוף המאה שעברה: אילי־ההון רוקפלר ומורגן, נשיא בית־המישפט העליון, כמרים פרוטסטנטיים וקתוליים, סנטורים וחברי בית־הנבחרים.

בעצומה נאמר: „מדוע לא להחזיר (ליהודים) את פלס־טינה? המעצמות... שנתנו את בולגריה לבולגרים ואת סרביה לסרבים, מדוע לא יתנו את פלסטינה ליהודים?

עמדה זו, נוסף על כל האינטרסים האימפריאליים והכלכליים, גרמו למי־שלת ארצות־הברית לתמוך בהצהרת־בלפור ובבית הלאומי היהודי, עד ש־ישראל של ימינו הפכה אחות סיאמית קטנה של ארצות־הברית, נשלטת על־ידה ושולטת בה.

אל השמש העולה

חזרה לגזר וידאל.

בראשית המאה ניבא הוגה־הדיעות הגרמני אוסוולד שפנגלר, בסיפרו המונומנטאלי שקיעת המערב, שה־תרבות הלבנה מגיעה לקיצה. הוא האמין כי בשלב האחרון של תרבות זו תקום אימפריה גרמנית חובקת־עולם, וזו תפנה את מקומה, בבוא היום, למעצמה של מחר: רוסיה.

עכשיו בא וידאל ומתרגם את הנבואה הזאת לשפה אק־טואלית. ארצות־הברית, ולא גרמניה, הקימה בינתיים את האימפריה האחרונה של הגזע הלבן. היורשת שלה לא תהיה רוסיה הנחשלת, אלא יפאן.

נבואה זו (אם אכן זוהי „נבואה", וידאל רואה בה את תיאור המציאות) דומה מאוד לתפיסתו של הפרופסור נורתקוט פארקינסון.

פארקינסון ידוע תודות ל„חוק פארקינסון" המפורסם — התיאור ההיתולי־למצחצה של הביורוקרטיה המודרנית. אך חשוב יותר ספר אחר שלו, מיזרח־ומערב. הוא טען בו כי כל ההיסטוריה היא תנועה של מטוטלת, כאשר פעם גובר המיזרח ופעם המערב — בבל ויוון, פרס ורומא, ביזנטיון ומלכות־האיסלאם, הממלכה העותומנית ואירופה החדשה. עכשיו מגיע שוב תור המיזרח (נקודת־המיפנה היתה ב־1905, כאשר הביסו היפאנים את הרוסים. (לדעת פארקינסון, ברית־המועצות היא המיבצר האחרון של הגזע הלבן מול עליית סין־יפאן, כשם שביזנטיון היתה המיבצר האחרון של אירופה מול הערבים התורכים).

הדיבורים על „הסכנה הצהובה" אינם חדשים. עוד בראשית המאה פשטה בגרמניה אופנה של דיבורים כאלה. הקיסר וילהלם ה־2 עצמו השתתף בכך בנאומיו. הדבר נבע מן הגאווה הלאומית של הגרמנים על השתתפותם בגיוס הבינלאומי, שכבש את פקין בעיקבות „מרד הבוקסרים" של 1900.

אני זוכר שבימי ילדותי קראתי ספר בדיוני גרמני לנוער, שתיאר את מיל־חמת־העולם האחרונה, שתתחולל בבוא היום. בספר התייצב כל הגזע הלבן במאוחד נגד הגזע הצהוב. הלבנים ניצחו, הודות למדען גרמני, שהמציא שיטה להקפיא את שדה־הקרב ולהמטיר שלג על הצבא הצהוב.

המציאות היא פחות ציורית. היפאנים מנצחים בשדה־הקרב הקובע — הטכנולוגי־כלכלי — ולהם העתיד. אם אומנם יצליחו להתחבר עם סין, הם יהיו למעצמת־העל מס' 1 בעו־לם.

השאלה היא: היכן נהיה אנחנו? האם נחיה ונשקע עם האימפריה האמרי־קאית, או שניזכר בעוד מועד שאנחנו, בעצם, אומה בת־אסיה, שארצנו היא חלק מאסיה, שאנחנו שייכים יחד עם שכנינו למרחב של אסיה הדרום־מערבית.

כפי שכתב המשורר, זמן רב לפני קום המדינה: „פנינו אל השמש העולה / דרכנו שוב פונה מיזרחה..."

מיקי רורק • קים באסינג'ר
("שנת הדרקון")
שברו את כל המוסכמות...
9½ weeks שבועות של
שכרון חושים
סרטו החדש של אדריאן ליין ("פלאשדנס")

בכורה ארצית | „לימור חדש, ת"א 2-4.30-7.15-9.30 | „לילי" רמת־גן | „דרייב אין" תל־אביב

הפיצה "שבעה כוכבים"

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת־גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך

שולה
ציפורניים מלאכותיות בשיטה אמריקאית חזקות באחריות וכן השתלת ריסים
רח' המלך גורג' 72
טלפונים: 282969
השתלת ציפורניים עם יהלומים, ציורים וקישוטים בידיים וגם ברגליים

סקס ועסקים ללא שותפים סמויים
אנו מספקים:
* מכשירים למניעת ציתותים בטלפון
* שרות לגילוי מיקרופונים מושתלים
* מגלי מתכות
* מזכירות אוטומטיות
רדיו דוקטור בע"מ
שלום עליכם 18, ת"א, טל' 286444

ישראלי בארה"ב/קנדה
קב' ישראלים בחו"ל מתארגנת במסגרת־פעילות והסברה:
ישראלים בצפון אמריקה למען שלום ישראל־פלסטין
כתוב אל:
Pob 597
Lenox Hill st N.Y., N.Y. 10021

זלמן וינדר, הידוע בשם זלמן־שושי, המוסקסואל וקוקסינל, מספר בגילוי־לב מדהים על ילדותו, על יחסיו עם אמו שנפטרה ואביו המתנכר לו, על בדידותו, על עבודתו בזנות ועל דרכו החדשה בעולם הבידור

„אני יודע שאני חומד טוב. לכן אולי יהיה נס, והקדוש־ברוך־הוא יחליט שהגיעה שעתי לקצת יותר מנוחת־נפש"

„אני לא מחפש רחמים. פירסומת זה מגעיל, אבל לא מגעיל זה לפתוח את הלב, להגיד שזה כואב"

ראיינה ענת סרגוסטי

„קשה להסביר כמה כואב ורע ועצוב לחי" ההומוסקסואליות. מי שלא הומו, לא יכול להבין את זה"

„"ש בי שתי נשמות — הומוסקסואל וקוקסינל — נשמה של זכר השורצת בתוכי ונשמה של נקבה"

„לא האמנתי שאמא גומרת את הזמן שלה. חשבתי שאף פעם אמא לא הולכת"

„כדי להגיע להיות זונה צריך לשנוא את עצמי, לעבור גועל־נפש על גופי, לעבור „יסורי" תופת"

„אם אתאבד, השולם יפסיק ללכת?"

בסוף הוא בכה. דיבר ובכה. והדמעות זלגו לו על הלחיים ומרחו את שיכבת־האיפור הכבדה וגילו לחי ורודה, מגולחת, עם קצת זיפים של לפנות ערב. אבל הוא המשיך לדבר והדמעות המשיכו לזלוג. הוא מדבר בשפה פשוטה, בסיסית. קשה להגיע אליו פנימה. הוא מורגל בחשיפות־הצגות לפני קהל. הוא מורגל להיות אטרקציה, להשתמש במילים גסות כדי להפתיע, להביך ולהדהים את הסובבים אותו. הוא אינו מורגל לדבר מן הלב, לפתוח את עצמו, להיכנס פנימה, לתת לאחרים להיכנס פנימה ולהציץ לתוך הנפש השסועה, הכואבת.

הוא אומר שיש בו שתי נשמות, של הומוסקסואל ושל קוקסינל: „נשמה של זכר ששורצת בתוכי ונשמה של נקבה." והוא זונה. כך, ללא כחל ושרק. הוא זונה העובדת ברחוב, כל ערב, זה שנים.

כשהוא יוצא לעבודה הוא מתגלח למישעו, מורח על פניו איפור כבד, צובע את ריסי עיניו בשחור, מושח את שפתיו שיבהיקו, עוטה על גופו תילבושת פרו־בוקטיבית, חושף זוג רגליים שמנמנות ולראשו פיאה בלונדית של אשה. כך הוא יורד לרחוב ומחכה ללקוחות. לפעמים ברחוב הירקון, בדרום, ליד ביתו, לעיתים במקומות אחרים.

כשהוא אינו עובד, הוא מאופר קצת פחות ואינו חובש פיאה. אז ניתן לראות את שערותיו הבלונדיות מתבדרות ברוח. הוא לובש מיכנסיים, מגפיים גבוהים־גבוהים בעלי־עקבים, מעיל עבה וצעיף בחורף, או חולצה גדולה ורחבה בקיץ.

בסוף הוא אמר שמעולם לא נחשף כפי שעשה כאן, שאף פעם לא הגיע לגילוי־לב מדהים כזה. הוא היה עייף ומותש, אבל המשיך לדבר ולבכות, לדבר ולבכות. ולפתוח את הלב.

■ ■ ■

● **אתה שונא את עצמך?**

כן. לכן אני זונה.

● **זה עצוב.**

זה עצוב מאוד. כואב מאוד־מאוד ומחריד.

● **מה הדבר הכי נורא שקרה לך?**

כל יום קורים דברים חדשים. אין דבר מיוחד. אסור לי לצחוק מהקליינטים, אני צריך לתת להם את סיפוקם.

● **אתה שונא אותם?**

לא שונא אותם, שונא את עצמי, לכן אני נקרא פרופסור לשרמוטולוגיה. אבל השינאה שלי מתבטאת בזה שאני בא ממישפחה דתית. סבי היה רב גדול וצדיק גדול בפולין. אמי היתה צרקת

(המשך מעמוד 15)

יראת־שמים. וכמו שבכיתי בהצגה והזדהיתי. איך בית מתפורר. איך מישפחתי התפוררה.

אני עברה חמש לידות שליליות וחמש הפלות. וזה לא קל להביא ילד לעולם. ומי כמוני היום. שמבין את הוכמת־החיים. מרגיש על בשרי כמה סבל היא עברה עד שראתה אותי ושמעה את המילה אמא.

בית או לא בית. חום או לא חום. הם הביאו אותי לעולם. מה אבא ואמא מצפים מעצמם — לראות את הפרה שלהם פורה בגרטל. צומה יפה. ולא עקום ושבור. אבל במשך השנים אמא נפטרה מהתקף־לב. כשהיו לה עשרות סרטנים בגוף. היא לא הרגישה כאב. נפטרה מהכאב שלא זכתה לראות נחת ממני. לכן אני כואב עם עצמי ואוכל את עצמי. אני הוא הזולמן. אני שמסביר את עצמי. ולכן אסור לי גם לכעוס על אבא.

אהבתי יותר את אמא. אבל אסור לי לכעוס על האבא. להיפך. לשמוח בשימחתו. שהקים עוד מישפחה ודור בישראל. הבית היה הרוס. הבן היה בכל כלי־התיקשורת. והכל חזק. או הוא היה חייב לצעוד עוד צעד בגיל כה מבוגר. אחרי מה שעבר. אין סיבה לכעוס עליו. להיפך. אני לא יודע אם הוא קורא את העולם הזה. אני יכול להגיד שאני לא כועס עליו. אין לי מה לסלוח לו. הוא לא עשה לי שום דבר רע. בסך־הכל הוא רצה גבר בבית. והוא לא אשם אם עשה טעות שעבד בסלילת־כבישים כדי להביא לחם. ובמקום בן יצא לו בת.

ואמא. גם היא עשתה את שלה — רצתה בת ונולד לה בן. וויתרה אותו כמו שהיא רצתה. אבל היום. אם עושים חושבים. מי צדק ומי אשם ביניהם — אין להאשים את אבא ולא את אמא. פה היה גורל.

● אילו היית גדל בבית אחר, הדברים היו שונים?

אולי אם היה טיפול אחר. אולי השושי לא היה עליי. אולי התווית היתה רק זולמן. שניהם נלחמו כאריות כדי לראות טוב ממני. אמא רוצה נחת מהבן וגם אבא. והתיקווה שהבן יבוא. יביא אחריו זרעים. ושם זה כל החלום. אחרי שהם גומרים את העולם הזה. וזה מה ששניהם רצו. אמא לא זכתה לראות. וזה הכל גורל. יש ניסים ויש נפלאות. גם אורי זוהר היה שחקן וקומיקאי והיום הוא רב זוהר. זה גם גורל מהשמיים. מילחמה בין המלאך גבריאל והשטן. לכן זה גורל. לא יודעים מה יוליד המחר. לא יודעים מה יוליד הרגע.

אני יודע טוב שאני חומר טוב. לגמילה מהונות. לגמילה מכל המירדפים והסוטים שמגיעים אליי בלילה וטינופתם שהם עולים על גופי. אני יודע ומרגיש שאני חומר טוב. לכן אולי יהיה נס והקדוש־ברוך־הוא יחליט שהגיעה שעתו של זלמן־שושי לקצת יותר מנוחת נפש.

מי שקורא היום יבין שזה לא הזולמן המאושר והשמח עם עצמו. זה זלמן עלוב־החיים. הבודד עם התווית של הזונה הגדולה. בכל זאת. הציור האמיתי של זלמן זה בפנים. וכך צריך כוח עליון להציל אותו. כדי שימשיך להיות בשלות־נפש. וזה גורל.

מחמוות אני לא פוחד. כל אדם צריך למות ביום בהיר. אין כוח שיכול להמשיך.

● אתה בא ממישפחה דתית?

ממש דתית. עם כיפה וציצית ונוטל ידיים. אדוניי נתן תינוק יפה ורוצה לקחת בחזרה גוזל יפה. אני לא מרגיש את עצמי גוזל יפה. אולי היהינים עבורי הוא פה. על האדמה. ואולי בשמיים יהיה לי גן־עדן. אני רק מאמין בהווה. לא מאמין בעתידות ובכישופים ובאסטרולוגיה. גם לא בתאריך הלידה שלי ובמזל. רק מאמין ויודע שאני הגוזל. האפרוח והגיבעול של אצבע אלוהים.

לכל אחד יש הדת והלאום שלו. אני יהודי. נולדתי בבית חם ולא בגן. אני גוזלו של אלוהים. וכל מה שאני עובר ועברתי זה היומן שאלוהים כותב למלאכים שלו. לשניה אני לא מאשים את אלוהים. הרבה אולי תלוי גם בי לשינוי מצבי הדראסטי. אבל אני לא עשיתי ולא עושה. יש מעליי כוח עליון שהוא נותן ההוראות למוח שלי. ואני מכבד את זה.

שלא יחשבו שאני אדם רע. בתוך־תוכי אני מרגיש שאני נשמה מצויינת. יכול לתרום מחוכמת־החיים. ברגע זה אני עם עצמי. עם זלמן־שושי. עוד מעט. אחרי הראיון. את הולכת לבית שלך. למישפחה. אני נשאר עם עצמי. בבונקלה שלי. פה. סך־הכל עם עצמי.

את הדבר היקר. את אמא. איבדתי. הייתי מאוד קשור אליה. אהבתי אותה. אני הולך אליה לקבר שלוש פעמים בשנה. מתייחד איתה. מביא שמיכה בחורף. בקיץ מביא שוקולד. בונבוניירה. יושב איתה פעמיים־שלוש. מדבר איתה. מחכה שתענה לי. מילה אחת. אבל היא לא עונה.

האמת היא שלא האמנתי שאמא גומרת את החיים שלה. האמת היא שחשבתי שאמא נשארת כל הזמן. לא האמנתי שאמא גומרת את הזמן שלה. השבתי שאף פעם אמא לא הולכת. אבל ברגע שהיא הלכה. הכל נהרס לי. ממש העץ יצא מהאדמה. קשה היה לי להאמין שהיא תלך. את רואה. אפילו השמיים בוכים איתי.

אבל החיים חייבים להמשיך. אי־אפשר לעצור. כמו שאומרים — השואו חייב ללכת הלאה. אבל אני יודע שאמא שלי יודעת שאני אוהב אותה, מביא לה ממתקים, פרחים. משלם לחזן כסף שיגיד „אל מלא רחמים". אני מתגעגע לקבר שלה. קשה להסביר כמה כואב ורע ועצוב לחיי המוסקסואליות — מי שלא הומו לא יכול להבין את זה. לא מרגיש על בשרו ועל גופו. בן־אדם שנאבל כסרטן. אבל עם כאב־נפש פנימיים.

אסור לראות הכל שחור. יש חוגים. מועדונים. אבל אדם החוזר הביתה לארבעה קירות. נכנס למיטה ועושה חשבון־נפש. רואה את התוצאות ואת האוריגינל שבי. אבל אני לא מחפש רחמים. לא אוהב תשומת־לב ופירסומת. זה מגעיל. אבל מה שלא מגעיל זה לפתוח את הלב. להגיד שזה כואב. לגלות את כל הפצע. יש פצע שמגלים למנתח ופצע שמגלים לעיתונאי והם כותבים לעם. וזה המסר של הפצע.

לא זוכרים את ההומואים אחרי שהם מתים. כשהומו מת זה כמו עץ שנעקר. או עץ שנולד בלי אבא ובלי אמא. עץ ללא מישפחה. כולם בורחים ממנו. לא נשקים אותו. הוא בעצמו צריך להשקות את עצמו. וגם קוקסינל. וכך זה גם אני. אני לא מצפה להלוויה מלכותית. אני לא מצפה להלוויה עם תיזמורת. אני לא מצפה לשרים. לח"כים. לממשלה. לרבנים שינואו אחרי הארון שלי. אני גם לא מצפה ולא רוצה פרח. כי אני יודע שקוקסינל לא מקבל אפילו פרח בקבר. אני כן מצפה שלפחות על האבן יהיה חרוט השם שלי. והחריטה השניה היא שפה נמצא אני גופי ובשרי. ומי שיחלוף ליד האבן יקרא את המילים שלא אני עשיתי לי את כל החיים האלה. שיקרא שפה שוכב אדם טוב. עם לב יהודי. שרצה את הגורל בצורה אחרת. שהוא לא רע כמו שחשבו. הוא סך־הכל הלך לפי השביל שהוליך אותי. סך־הכל אני טוב. אבל השביל זה השביל של אלוהים.

■ ■ ■

לילה אחד. בשעה מאוחרת. טילפן זלמן־שושי למערכת העולם הזה. **זלמן־שושי, דמות תל־אביבית ידועה. כיכב פעמים רבות מעל דפי העיתונות. זכה וזיכה את הציבור בכותרות סנסציוניות ופרובוקטיביות. טילפן כדי לספר שהוא עובר לתחום**

„מצאתי בגיל 50 זאבים, שחיפשו ילדים קטנים ליחסי־מין"

חדש. במשך שנים הוא מפרנס את עצמו מזנות. הוא אינו בוחל במיקצוע העתיק ומרבה להכריז על עיסוקו בכל פעם ששמו עולה לכותרות. בגלל לשונו החופשית ואופן ביטויו הפתוח. התחיל זלמן־שושי להיות מרואיין פופולארי וציבעוני בערבי־ראיונות שונים, שכמותם רבים ברחבי־הארץ. וזה מה שהוא רצה לספר, זה התחום החדש שאליו עבר: עולם הבידור.

● איך אתה מרגיש בתחום החדש?

מרגיש שנחתתי מהירח. אני לא מספיק בטוח בעצמי.

● אתה מתבייש?

היום לא. אם אני לא מתבייש בבימה של החצרות. שם יש חושך. אפילה. חולות ובחורף עובדים עם מטריות...

● אתה ריצה לעזוב את החצרות?

את יודעת שגם את ארית פיאף גילו בחצר האחורית. אולי זו יד הגורל. שחושב שמספיק לעבור במיקצוע העתיק בעולם ולעבור לקהל פנים־אל־פנים. עד עכשיו עבדתי בחושך. לא ראיתי פנים. רק כסף.

● זה קהל אחר.

קהל נשוי. בעל מישפחות. שבא לשגל יצאנית ולהגיע לאורגזמה של חמש דקות. אני פרופסור לשרמוטולוגיה מיקצועי. שיכול לגרום אורגזמה תוך שתיים וחצי דקות.

● נמאס לך להיות זונה?

זה מיקצוע דרוש בשוק. אני דרוש בקהל. חסר כוח־אדם. המיפעל משגשג. אני לא רוצה לפרוש. אבל המפיקים שיחתימו אותי על חוזי־הופעות אולי ירצו.

● הם יידרשו שתפסיק להיות זונה?

לא. אבל ידרשו לדייק ולהופיע בזמן. אני מקבל תשלום מכובד להופעה.

● מה זה תשלום מכובד?

זה חסוי. לא שאני פוחד ממס־ההכנסה, גם הם באים אליי בלילה.

● אולי אם לא תהיה זונה, לא תהווה יותר אטרקציה.

אהיה כמו ארית פיאף. אני אהיה זלמן פיאף. או זלמן ארית פיאף מתל־אביב.

● תהיה שחקן?

על הקרשים. מהחצר לבמה.

● בחצר אתה שחקן?

שחקן מומחה. זה עובד חלק. הכסף נכנס אליי.

„אולי הגיהינום הוא פה עבור, על האדמה, ואולי בשמיים יהיה לי גן־עדן"

● המיקצוע החדש בא מהשמיים?

אני לא חיפשתי להחליף מיקצוע. גילו שאני חומר טוב על הבימה וחבל שאני מתבזבז.

● מה אתה מספר לקהל?

על לקוחות, על המישגלים. מדוע גברים יפי־תואר באים לשגל זונות ומדוע סוטים מדרך הדת והדין באים. גם דתיים. דוסים.

● יאיך הקהל מקבל את הסיפורים שלך?

הם צועקים לי: זלמן! שושי!

● זה מחמיא?

כן. כל הקופות מלאות. קהל שבא שואל קודם כל אם זלמן־שושי מופיע. אוהבים לשמוע על מין. סקס וזיונים.

● זה מעליב?

אני חי את זה קרוב ל־25 שנה.

● אבל מתייחסים אליך באל קוריוז?

מתייחסים אליי כאל אדם אמיץ מאוד. פתוח. לא מהסס. לא משחק. אומר מה שיש לו בלב. מה שעבר עליו. לא סותר שום דבר בליבו. מוכר לעם מה שקונה מקלינטים בלילה שבאים לשגל אותי.

● אבל לא יזמינו אותך אליהם הביתה.

אני לא מחכה שיזמינו אותי לכוס־קפה.

יש לך חברים?

לא. היו לי חברים. והאמונה שלי ירדה מהם.

● למה?

חברים מכירים ביום שחור, וכשהייתי בבית־סוהר הם הזניחו אותי.

אין אמונה בחברים. כשרע לי אני הולך לקולנוע, או להצגה. ההצגה האחרונה שראיתי היתה קדיש עם יוסי גרבר ועדנה פלידל. בכיתי שלוש שעות. כתבתי לשניהם שהזדהיתי בהצגה, הם ענו לי בטלפון שהם נורא התרגשו. אנשים באולם התפלאו שאני בוכה. עניתי — מה. אין לי נשמה? בחוץ אני חייב להיאבק.

● אבל אתה מצוין כל הזמן?

בעיקר בעיתונים ובטלוויזיה. הדמות הנלחמת למען חרותי. ואחר־כך קצת מתגנבים חבריי ואומרים שטוב שאני נלחם. כאילו הם חושבים שהחרות שלהם תהיה דרכי — חרות ההומוסקסואלים שלהם תהיה דרכי — חרות ההומוסקסואלים הטרוסטיטים והקוקסינלים. אבל קודם כל אני נלחם עבור החרות שלי ויציאתי מהגטו. התווית של ההומוסקסואלים. אני לא אוכל להוריד וזה כואב. אבל אני אמשיך להילחם כל עוד אני חי.

● אתה עושה מיקצוע מהתווית.

אבל אני לא נמצא בארגז ובמחתרת כמו יתר עשרות חבריי ההומוסקסואלים מהנכבדות הגבוהה. שהם ביום מתים להגיד לי שלום. כי החברה חונקת אותם. אבל בלילה הם כן אומרים שלום.

אני מבין אותם. אבל אין סיבה לדרוך להם על היבלת. החברה חונקת אותם. כולם היו רוצים להיות זלמן־שושי. אני האמיתי. יצאתי מהמחתרת ומהגטו.

● היית פעם במחתרת?

לא זכור לי. זכור לי שהייתי ילד חזק. תמיד מחוץ למחתרת.

■ ■ ■

● אתה הומוסקסואל?

יש בי שתי נשמות — הומוסקסואל וקוקסינל — נשמה של זכר ששורצת בתוכי ונשמה של נקבה. שתי נשמות בתוך אדם אחד.

● ממתי אתה מרגיש כך?

מגיל 13. מאז שאני עובד ברחובות, ללא בית חם.

● אין לך מישפחה?

אמי נפטרה לפני שש שנים. אבי לא מוכן להכיר בי כבר 17 שנה. מאז שאני ברחובות ובכבישים.

● אתה בן יחיד?

אבי התחתן ופתח בית חדש ויש לו שלושה ילדים.

● ואמא?

לפניי היו חמש לידות שליליות וחמש הפלות. הוריי ילידי פולין. עלו לארץ דרך רוסיה ואי־טליה. אני נולדתי בצפת ב־1950. לאמא היתה מיסעדה בצפת ואבא היה עוזר לה. גרנו שם עד שהייתי בגיל 5.

● היית עשירים?

הוריי עשו שיהיה אור בבית. היתה לי אומנת שלקחה אותי לגן ולבית־הספר. הוריי רצו שיהיה טוב, הם אהבו אחד את השני כשהייתי קטן וגם אותי.

אחר־כך עברנו מצפת לחיפה, כי אמא סבלה מרמטיזם ברגליים. גרנו שלושתנו בחדר אחד. גם בחיפה היתה לה מיסעדה והיא קנתה לאבא משאית.

בגיל 8 כבר הייתי ילד מופרע.

● איזו שפה דיברתם בבית?

דיברו יידיש. עד היום אני מדבר יידיש יותר טוב מעברית.

● למה היית ילד מופרע?

אמא היתה יוצאת השכם בבוקר וחוזרת בחצות. אבא אותו הדבר. עם המשאית. לא היה מי שיפקח עליי עין.

● מה עשית?

הייתי מסתובב ברחובות.

● היו לך חברים?

לא חיפשתי ולא מצאתי. מצאתי חום בגן.

● מה זאת אומרת?

חיפשתי חום של מישפחה.

● מה מצאת?

מצאתי זאבים שחיפשו ילדים קטנים ליחסי־מין.

● מתי היתה הפעם הראשונה?

בגיל 10 כבר הייתי פתוח.

● אתה זוכר את הפעם הראשונה?

כן. נלקחתי לגן־החם בטקסי, ירדנו לחורשה, הכניס לי. בעקתי מכאב, נתן לי לירה, שהיה סכום עתק.

זלמן־שושי בעבודה
„אני פרופסור לשרמוטולוגיה"

זלמן־שושי מול הראי בביתו
„בשביל להיות זונה דרוש חום. וזה בא דרך גבר!"

● **זה מצא חן בעיניך?**
קיבלתי חום, חשבתי שזה חלק מהחיים.
● **סיפרת להורים?**
לא היה מתי. הם לא היו. קיבלתי כספים מההורים, אבל לא חום.
● **זה הפירוש שאתה נותן היום לדברים, אך זה מה שהבנת אז?**
אמא היתה מחפשת אותי בכל פורים לילדה עם זהב ועקבים, ואבא היה מכסח אותי שלא אלבש בגדים כאלה. היתה מילחמה, אבל לא היה לו זמן לתת לי חום.
● **אתה כועס עליו?**
היום אין שום סיבה לכעוס עליו, יש סיבה להבין שכל אבא רוצה שיהיה גבר בבית, ולהל־ביש שימלה זה מהמם אותו. היה מכה אותי.
הכעס היחידי הוא שראיתי בבית דברים לא יפים. היא היה מכה את אמא לידי, מקלל אותה, עושה דברים מגעילים ומחרידים ליד ילד — להשפיל, לקלל, סטירות — והיא היתה צועקת ונזכרת בגטו.
● **הם עברו את השואה?**
אמא עברה, והמילים האלה שהיתה אומרת לו פגעו בי, וזה היה דבר יומיומי. היה מצב לא טוב, הוא התבייש מהשכנים והם עברו לגווה שאנן. שם הוצאתי מהבית על־ידי צו של שופט־נוער, בטיעון שהבית הרוס, שיש נזק חמור לילד.
● **היית עבריין?**
הייתי קשה במין, ניתן לפיתוי מהיר.
● **רק גברים?**
רק גברים.
● **לא אשה?**
נגעלתי ולא חשבתי על זה ולא חתרתי לזה. קיבלתי חום דרך הגברים, חום לא קיבלתי מאבא — נשיקות, מיזמוזים. אני לא אוהב מתנות, אני אוהב ידיים.
● **גם היום?**
היום החום זה הכסף של הקליינט.
● **אתה לא מחפש חום נוסף?**
מאז שאני זונה מיקצועית, היו לי ארבע אהבות, וכולן נגמרו. זה חלק מבית־הספר שלי. בשביל להיות זונה צריך חום, וזה בא דרך גבר.
● **היה לך סרסור?**
רק אהבות. היום הסרסור שלי זה בנק־לאומי.

■ ■ ■

● **חיית עם גבר?**
עם ארבעה גברים. עם אחד ארבע שנים, אחד שנתיים, אחד שלוש שנים ואחד שנה וחצי.

● **איזה מין גברים?**
כולם מארוקאים. פעם השחתתי לבחורה את הפנים, כי היא לקחה לי את הגוזל שלי. גם הגברים האלה באו מבית הרוס. הם היו הבעלים ואני הייתי האשה.
● **זה לא נראה לך מוזר?**
אני בסך־הכל יודע היום לאן אני שייך.
● **לאן?**
לחוג ההומוסקסואלים ולקוקסינלים. אבל לעבור שינוי־מין וניתוחי־מין זה שלילי.
● **היית רוצה להיות בחורה?**
להיוולד בחורה. אבל היום — שלילי. כל השיפוצים וייסורי־הנפש וההון עתק — מאות אלפי שקלים ועשרות אלפי דולארים — כל המעבר מזכר לנקבה, זה ייסורי־תופת איומים.
● **שקלת פעם את העניין הזה?**
עשיתי מחקר בארץ ובאירופה, לשם אני נוסע שלוש פעמים בשנה. ראיתי ושקלתי וחקרתי והגעתי למסקנה: אין להילחם בטבע, אלוהים ברא את האשה ואת הגבר, שכח את המין השלישי, אבל הוא מעלינו ואנחנו מתחתיו. אין להילחם בטבע. תמיד יהיה לי קומפלקס וריגשי־נחיתות, תמיד ארגיש לא נוח בין רצון לחיות ובין רצון להתאבדות. הניתוח לא עושה את נפש־האדם מאושרת.

■ ■ ■

זלמן שושי גר בדירה קטנה וצנועה. את קירות החדר היחיד קצת קשה לראות, מכיוון שהם מכוסים בתמונות ובחפצים תלויים. תמונות־נוף, ציורים פסטוראליים בצבעים חזקים, שטיחי־קיר, צלחות מצו־יירות והרבה פרחים בכל מקום. בפינת החדר יש מיטה זוגית ללא כיסוי, פינת ישיבה קטנה עם שולחן ושתי כורסות. הרבה מנורות קטנות שמפיצות אור רך, שולחן־טואלט בהיר ומעליו מראה. הכל נקי ומסודר, כל פריט במקום, אין חפצים מיות־רים. בזמן השיחה הוא היה לבוש במיכנסיים הדוקים ומגפיים לבנים עד הברך. ציפורניו עשויות בקפידה. הוא התאפר במיוחד לקראת הראיון. האיפור נשטף במהלך השיחה בדמעות כשדיבר על אמא. אחר־כך, לכבוד הצילומים, הוא ניגש לחדר האמבטיה ותיקן את האיפור שנמרח.
● **היום אתה מאושר?**
במה שיש. עם הבית, עם הציורים על הקיר, המנורות, עם שתי הבלאטות שלי, הטלפון, כוס־התה, המוזה ועם עצמי.
נגיד ההיפך — שיקרתי ואני לא מאושר. אם אתאבד, אעניש את אלוהים ואת החיים היפים שנתן לי ואת כל המילים היפות האלה, אני אקטע את זה ואתאבד, הם, העולם, האנשים, האוויר, החמצן, יפסיק ללכת? האם הכל יעמוד על מקומו רום? לא. הכל ימשיך ללכת הלאה, הכל ימשיך לרוץ, וכל יילך הלאה. שום עץ לא יפסיק לצמוח. רק זלמן־שושי יפסיק לצמוח. לכן אני תמיד צריך תיקווה.
● **מה התיקווה?**
המילחמה שלי, הפרופגנדה שלי. אני לוקח דוגמה מפולין — לך ולנסה — חתר ונלחם בצי־פורניו בעקשנות בין בתי־כלא והחרות שלו. זה לא הולך בקלות והוא נלחם בציפורניו, אבל לא מוותר.
דוגמה שניה — שוחרר מרוסיה אנטולי שצ'רנסקי, שעבר ייסורי־תופת, נלחם למענו ולמען חבריו.
● **אתה מרגיש דפוק?**
האמת, פה, במרמנתי, אני מרגיש כך. כשאני נוסע לאירופה, איך שאני נוחת, אני מרגיש את עצמי חופשי כבן־בית, כאילו שנולדתי ישר לידי החרות של אירופה. שם לא מסתכלים, לא מעניין אותם, זה דבר יומיומי. פה אני סמל ודגל ואין על מה להיאחז. אני מחפש על מה להיאחז.
● **משום שאתה לבד?**
כי כולם פוחדים לצאת מהמחתרת. אנשים בעלי אישיות מפחדים לאבד את המישרה שלהם.
● **אולי אתה מרתיע אותם?**
הם רוצים מאוד, אבל לא יכולים. אחרת לא היו מדברים איתי בלילה. רצים לקראתי, מאוד מסמ־פטים אותי — עורכי־דין, רופאים, שופטים, פסי־כולוגים, אדריכלים, קציני־צבא חסויים שמכירים אותי ואני אותם, שנפגשים במועדונים חסויים.
● **שם אתה מרגיש נוח?**
כן.
● **יש חברים שבאים אליך הביתה?**
לא מקבל אף אחד. אין לי אמונה ולא פותח דלת. הביתה לא מכניס זבוב.
● **ממה אתה פוחד?**
לא מכניס חברים.
● **אתה הולך לאנשים אחרים הביתה?**
גם לא.
● **זה לא מפריע לך?**
התרגלתי.
● **זה דבר לא רצוי.**
הרבה דברים לא רצויים, אבל מגלגלים את החיים בעולם הזה. חיים בדמי־מפתח. העולם הבא זה הטאבו.

■ ■ ■

● **מה היית רוצה לשנות?**
הייתי רוצה להיוולד זכר גבר כי באשה כבר התנסיתי.
● **לא מוצא חן בעיניך להיות אשה?**
עכשיו אני אשה. איך שמתחיל הערב, אני אשה. הולך עם פיאה ושימלה ועקבים. ביום אני הומוסקסואל.
● **היית רוצה להיות גבר?**
כזה שלא מודע לתחום ההומוסקסואליות ולא כלום, כמו שמסתכלים עליי היום — כך הייתי רוצה להיות. שאם אני אראה אחד כמו זלמן־שושי, שזה ייראה לי מוזר.
● **שכבת פעם עם אשה?**
מעולם לא. היום לא, כי אני לא לסבי. אני אוהב גוף של גבר — שרירים, ג'לובטיות, ערמו־מיות. בעיקר את השרירים. (המשך בעמוד 32)

„אני מצפה שעל הקבר שלי יהיה חרוט שלא אני עשיתי לי את כל החיים האלה, שפה שוכב אדם טוב עם לב יהודי, שרצה את הגורל בצורה אחרת, שהוא לא רע כמו שחשבו, סך־הכל אני טוב, אבל השביל זה השביל של האלוהים"

סניף המיפלגה הליברלית ברחובות התרוקן מחבריו, שהלכו למיפלגה החדשה. נותר רק שמואל רכטמן. האם האסיר לשעבר יופיע שוב כעסקן בקנה־מידה ארצי?

כ שיצא שמואל רכטמן מכילאו, לפני ארבע שנים, החל מייד במסע נמרץ לשיפור מעמדו הציבורי. צעדיו הראשונים הובילו אותו לבניין עיריית רחובות, שם הצטלם עם העובדים כשכוס שמפניה בידו, והכריז כי ינהיג בביתו רלת פתוחה: כל יום, בין השעות 5 ו־7, הוא יקבל קהל, ישמע את פניות האזרחים ויארח את הצרים על ביתו, לברכו לרגל שיחרורו. ממש כאילו היה

רכטמן מפליג שוב

אדמו"ר שיצא מכילאם של הגויים.

מעשהו הבא היה פניה לטלוויזיה. הוא הזמין צוות שיצלם את האהבה הרבה שמעריפים עליו תושבי עירו. יואל אסתרון, אז כתב מבט, בא להיווכח בפלא הציבורי במו עיניו, וכמעט שנפל בפח שטמן לו רכטמן. אך כמה מתושבי רחובות העירניים הזהירו אותו. סיפרו לו כי הכל מבויים.

נזכר אברי רביב, אז דובר־העיריה: „ראיתי שרכטמן עושה חזרות כלליות ליד ביתו, הסמוך לבניין העיריה. הוא אסף כמה מנאמניו, תיכנן באיזה סדר ייכנסו ומה יגידו. סיפרתי את הכל לאסתרון, שהתקשה להאמין. אמרתי לו אפילו כיצד רכטמן מתכנן לו סיור בשוק, ותיארתי לו את הירקן המוזקן, שתודרך להתנפל עליו בחיבוקים וב־נשיקות ספונטאניים.

„כשבא הצוות לצלם, נרהם יואל אסתרון להיווכח שכל התפרצויות־האהבה, על פרטי־הפרטים שלהן, תאמו להפליא את מה שסיפרתי לו קודם."

התוצאה היתה כתבת־טלוויזיה חוש־פנית, שהציגה את האסיר המשוחרר במערומיו.

שובו של רכטמן למרכז הבימה הציבורית נדחה בכמה שנים.

להקפיא את הקריירה

ב ימים אלה חוזר רכטמן לימיו הטובים. ממש כבצעירותו, הוא מכתת רגליים מחתונה לשימחה מיש־פחתית. מטקס ברי־מיצווה למישרדי מועצת־הפועלים ברחובות, עובר כ־בתי־הקפה ברחובה הראשי של העיר, לוחץ ידי עוברים ושבים, נפגש עם חברי הסניף המקומי של המיפלגה הליברלית.

כך בדיוק הוא החל, לפני יותר מ־20 שנה, את דרכו הפוליטית בעיר ה־דרומית. במשך השנים טיפס לתפקיד ראש־העיריה, השתלט על האירגון הארצי של איגוד העובדים הלי־ברליים, שמטעמו נכנס לכנסת, כאיש סיעת־הליכוד.

רכטמן ואשתו ממיינים מיכתבי־עידוד בביתם
התפרצויות אהבה ספונטאניות, מבויימות ומתוזמרות היטב

את הקריירה המבטיחה הזאת קטעה פרשת־השחיתות בעיריה. אז, לפני שבע שנים, רשם רכטמן תקדים מביש בתולדות הפרלמנטריזם הישראלי: הוא היה הח"כ הראשון שהורשע בפלילים ונשלח לכלא, בעוון קבלת־שוחד.

על־פי החוק, אדם שהורשע בעבירה שיש עימה קלון אינו יכול להגיש את מועמדותו בבחירות עירוניות, אלא אחרי תום חמש שנים מיום ההרשעה. כשהורשע רכטמן ב־1979, ונשלח לשלוש וחצי שנות־מאסר, הוא ידע שיהיה עליו להקפיא את הקריירה שלו לחמש שנים. אכן, עיכוב בלתי־צפוי, אבל נסבל.

חוקרי היחידה הארצית לחקירות־הונאה של בנימין זיגל, ובראשם אלכסנדר בן־אהרון, היו ערים גם הם לחשבון זה. לכן הגישו נגד רכטמן, בסוף 1980, בעודו בכלא, כתב־אישום נוסף. גם הפעם הניבו מאמציהם הרשעה.

התביעה לא התנגדה שעונש־המאסר, אשר נגזר במישפט זה, יהיה חופף לעונש הקודם, כך שלא היה עליו לשבת ולוא יום אחד נוסף על אותן שלוש וחצי השנים, בניכוי שליש.

המטרה היחידה שעמדה לפני החוקרים בהגשת כתב־האישום השני היתה הארכת מועד תום האמברגו על מועמדותו האפשרית בבחירות לעיריה. הם הכירו היטב את שאיפותיו של רכטמן, וביקשו להקדים רפואה למכה. אך גם מועד זה הסתיים לאחרונה, ורכטמן צופה, כולו תיקווה, לקראת הבחירות הקרובות. „אני חי כרי לחזור למועצת העיריה," הוא מודה באוזני מקורביו, ומוסיף בצניעות: „בשלב ראשון — לא כראש־עיריה."

אומנם, הוא הפסיד כמעט 10 שנים מחייו, אך הוא מתכוון למלא את החסר במהירות. מאז יצא מהכלא, לפני ארבע שנים, בנה לעצמו, אט־אט, לובי חזק בעירו ובמיפלגתו. את שכרו הוא מקבל במרכז הירידים בתל־אביב, אף כי אין זה ברור בדיוק מה הוא עושה שם. כי את זמנו הוא מבלה בבית־הקפה הרחובותי פינתי, שברחוב הרצל, בחברת ידידיו ותומכיו משכבר, רוכם קבלנים הזוכרים לו את הימים הטובים שהיו להם כאשר כיהן כראש־עיריה.

בינתיים הצליח להיכחר למועצת־הפועלים המקומית — איזה לעג מר לפועלי רחובות — כראש סיעת הליכוד האופוזיציונית.

עמדת־כוח נוספת, שעזרה לו להח־זיר לעצמו את הלגיטימציה הציבורית בעיר, היא תפקידו כמזכיר אירגון בעלי מלאכה ותעשיה זעירה ב־רחובות. בליברלים, ובליכוד בכלל, אין רואים סתירה בין מישרה זאת, כמשרתם של המעבידים, לבין תפקידו במועצת־הפועלים.

המעבידים עצמם אינם חוששים מפניו. להיפך. בעלי זכויות־הקרקע באיזור התעשיה ברחובות מחזיקים לו טובה גדולה על מאמציו למענם בתקופת־כהונתו כראש־עיריה.

מבקר־העיריה ומבקר המדינה היו פחות נלהבים ממאמצים אלה: דוחות הביקורת גילו באיזור התעשיה אי־סדרים שערורייתיים, לא היו כל קריטריונים להקצאת הביתנים, לא היה ברור על סמך מה מי מקבל זכויות וכמה, והעיריה כמעט שלא גבתה במקום מיסים.

בדיחת ה־1 באפריל

ב אחרונה נקרתה לפני רכטמן ההזדמנות הגדולה, שלה חיכה כמה שנים. סניף המיפלגה הליברלית ברחובות התרוקן מכל חבריו הפעילים, שפרשו יחד עם ראש־העיריה הנוכחי, יחזקאל הרמלך, למיפלגת המרכז הליברלי החדשה. פורשים אלה היוו את המחסום האחרון לפני חזרתו המלאה לחיים הפוליטיים.

השרידים שנותרו בליברלים, קומץ קטן של תומכיו, מיהרו למנותו כחבר במזכירות הסניף.

בין אנשיו בסניף: ישעיהו („שוקי") פורר, מנכ"ל מישרד התעשיה והמיס־חר, בעבר מנאמניו של גידעון פת; אורה לוסטרניק, לשעבר שופטת עירונית, שבביתה נתגלתה חריגת־בניה; יצחק סטרז'ינסקי, חבר מועצת־העיריה ויו"ר אירגון בעלי־המלאכה, המעסיק את רכטמן כמזכיר; יואל

אסיר רכטמן בדרך לבלא
"זה המערך ששלח את המישטרה נגדי"

מנדלוביץ, שירש את מקומו של רכטמן במועצת־העיריה, כשזה הלך לכלא.

רבים ברחובות מודאגים מחזרתו העקשנית של רכטמן לחיים הצי־בוריים. הם זוכרים את הנזק שגרם לעיר, נזכרים בחלחלה באווירה ש־שררה בימיו בעיריה, בסדרים המוזרים שהוא הנהיג. הם גם יודעים כי במיפלגה הליברלית, המידלדלת, ה־מתמוטטת והמתמותתת, הכל אפשרי. איש משרי־המיפלגה, המתקוטטים ביניהם, לא יסרב לברית שיציע לכרות עימו ראש אחד הסניפים.

המועמד הסביר ביותר לברית כזאת הוא השר פת, שמעמדו מעורער מאוד במיפלגה. בתיווכו של יהושע פורר, שנאמר במיפלגה הליברלית הכל אפשרי, אפילו ברית פרועה של ה־1 באפריל.

במישטרה יודעים, כי שתי פרשות־השוחד שבהן הורשע ראש־העיריה הקודם היו רק קצה־הקרחון. בפרשה הראשונה הוא הורשע בקבלת שוחד מהקבלן אהרון גיבור, תמורת היתר שקיבל הקבלן לחריגה של 140 מטרים רבועים — פנטהאוז על גג בניין ברחוב גורדון. רכטמן קיבל תמורת ההיתר 70 אלף לירות — או, כמחצית מערך הדירה בשוק. הפרשה השניה, פחות חשובה, היתה קשורה בכרטיסי־טיסה חינם.

מלבד זאת, הצטברו במישטרה עשרות תיקים בעניין טובות־הנאה תמורת היתר לחריגות־בניה או פטור מוחלט ממיסי־השבחה. החוקר היחידי שטיפל בהם, בן־אהרון, לא קיבל לרשותו אפילו מכונית, מכשיר להקלטה סמויה או עזרה אחרת. הוא נאלץ לעשות את דרכו באוטובוסים. בכל מקום שאליו הגיע, הסתבר לו ששליחיו של רכטמן ביקרו בו לפניו וטישטשו עקבות.

ניסים, שריר ופת זכו בהזדמנות מצויינת להדיח את מודעי מבכורתו במיפלגה. רכטמן יוכל לעזור להם

עשוי בהחלט לקום משולש־כוח פת־פורר־רכטמן.

אפילו שר־האוצר הליברלי החדש לא יצייץ ולא יסרב לשבת מול רכטמן, שהורשע בפלילים, כשווה מול שווה. לפני שנתיים ניסתה הטלוויזיה לקבל את תגובתו על כך שרכטמן השתתף כציר בוועידת־המיפלגה. שר־המיש־פטים דאז גימגם והתחמק מתשובה. למה לו להסתכסך עם עוד עסקן, אולי הוא יזדקק לו באחד הימים?

במצב המיוחד שנוצר בשבוע שעבר במיפלגה הליברלית יכול רכטמן לשחק תפקיד חשוב. יצחק מודעי, המנהיג המוכר של המיפלגה, סולק ממקור עוצמתו בממשלה, וכעת מסתמנת האפשרות כי שלושת השרים האחרים יעשו נגדו יד אחת, כדי להקטין קומתו גם במיפלגה. לא רבים זוכרים כי משה ניסים התמודד לא מכבר עם מודעי על ההנהגה. כעת יוכל לחזור על נסיונו זה. כשקלפיו טובים בהרבה, ולזכות גם בתמיכתם של פת ואברהם שריר. במיקרה כזה, התייצבות של עסקן, השולט באחד הסניפים, לצד יריבי מודעי, לא תסולא בפז.

את המצב הפנימי במיפלגה חשפה היטב בדיחה שהתפרסמה לפני שבועיים, ב־1 באפריל. המקומון כאן רחובות יצא במוסף מיוחד, שגילה: "יצחק מודעי ידיח מן הממשלה את גידעון פת, ובמקומו ימנה את יחזקאל הרמלך." הבדיחה עשתה לה כנפיים, הפכה לשמועה וקיבלה חיים משל עצמה, עד שבסניפים מרוחקים הת־ייחסו אליה כעובדה. הרי היריבות בין פת למודעי היא מן המפורסמות, כך גם הידידות בין מודעי להרמלך. לבעיה הטכנית הפעוטה, שרק ראש־הממשלה יכול לפטר שר, איש לא שם לב. הוא שגיר של העיריה עשו סדר בבלגאן וקבעו תוכנית חדשה, צופה התוכנית, רח/2000, מירב של 107 אלף תושבים בסוף המאה.

בעיה אחרת שמלוא מדריה התגלו רק אחרי שרכטמן כבר ישב במעשיהו. היתה שיטת הפטרנליזם.

ראש־העיריה החדש, הרמלך, גילה לתדהמתו כי מדי יום צובאים על דלת־לישכתו עשרות תושבים, ובפיהם בקשות שונות ומשונות. אצל רכטמן למדו התושבים כי עם כל בעיה יש לפנות לראש־העיריה. הוא האיש המסדר את הכל.

הסתבר כי רכטמן נהג לגלות רוחב־לב ונדיבות, נענה כמעט לכל פונה, והיה נותן לו פתק בכתב־יד, ושולחו למחלקה העירונית הנוגעת בדבר.

שיטת הפתקים

כדי להבין את מדי הבעיה: החריגות שנעשו היו מתוכנית־אב זמנית, שצפתה כי ברחובות יהיו 200 אלף תושבים בשנת 2000. היום, אחרי שמישרד־הפנים וההנהלה החד־שנאמר. במיפלגה הליברלית הכל אפשרי, אפילו ברית פרועה של ה־1 באפריל.

במישטרה יודעים, כי שתי פרשות־השוחד שבהן הורשע ראש־העיריה הקודם היו רק קצה־הקרחון. בפרשה הראשונה הוא הורשע בקבלת שוחד מהקבלן אהרון גיבור, תמורת היתר שקיבל הקבלן לחריגה של 140 מטרים רבועים — פנטהאוז על גג בניין ברחוב גורדון. רכטמן קיבל תמורת ההיתר 70 אלף לירות — או, כמחצית מערך הדירה בשוק. הפרשה השניה, פחות חשובה, היתה קשורה בכרטיסי־טיסה חינם.

מלבד זאת, הצטברו במישטרה עשרות תיקים בעניין טובות־הנאה תמורת היתר לחריגות־בניה או פטור מוחלט ממיסי־השבחה. החוקר היחידי שטיפל בהם, בן־אהרון, לא קיבל לרשותו אפילו מכונית, מכשיר להקלטה סמויה או עזרה אחרת. הוא נאלץ לעשות את דרכו באוטובוסים. בכל מקום שאליו הגיע, הסתבר לו ששליחיו של רכטמן ביקרו בו לפניו וטישטשו עקבות.

מהתוצאות של ימי רכטמן העליזים — עליזים לקבלנים — סובלים עד היום תושבי רחובות. מרכז העיר פקוק וסתום, כי בכל בניין חדש נוספו דירות מעבר למותר בתוכנית־המיתאר. העי־ריה לא הפקיעה כלל שטחים לחניה או לצורכי־ציבור אחרים. אי־גביית המי־סים הביאה את קופת־העיריה אל סף החורבן.

בעיית חריגות־הבניה היתה מגיפה. אין כמעט קבלן שלא חרג מן האחוזים המותרים. אפילו שאין להניח כי החריגות כולן היו תוצאה של תשלום שוחד, הרי שבשנות ה־70 נוצרה אווירה של לית דין: הקבלנים ידעו שיוכלו לזכות בתביעות מישפטיות, שבהן יטענו כי העיריה נוהגת בהם איפה ואיפה, אחרי שאישרה כבר חריגות למקורבים. לכן ציפצפו על אחוזי־הבנייה המותרים ועשו ככל העולה על רוחם.

העיריה כולה התנהלה בשיטת־הפתקים. מכש כפי שהתנהלה ההס־תדרות, על־פי האגדה, בימי טרם־מדינה.

רוב הפניות — והפתקים בעיק־בותיהם — היו בעניין פטור חלקי או מוחלט מתשלום מיסים עירוניים. העובדה המשעשעת היא, כי לא כל אותם פטורים ניתנו לפנים משורת־הדין. גם אותם שיכלו לקבל פטור כזה או אחר כדין, לא ידעו כלל את זכויותיהם ונעזרו בפתקים של ראש־העיריה. וזה, מה איכפת היה לו שהפונים יחשבו כי זכו בפרוטקציה ויחזיקו לו טובה?

היחס לרכוש העירוני היה מחפיר. כל עובד עיריה, וגם סתם תושב בעל־קשרים, יכול היה לקבל ציוד־עיריה לצרכיו הפרטיים: טנדר להובלה בעת מעבר דירה, שרשרות־תאורה ("גיר־לנדות") לשמחות מישפחתיות. כדי לקבל כל זאת, לא היה עליו אלא להצטייד בפתק מראש־העיריה.

רכטמן הוא בעל עור של פיל. במשך שנים צעק כי הוא חף־מפשע, וכי פרשת־השוחד לא היתה אלא עלילה פוליטית. "זה המערך ששלח את המישטרה נגדי." נהג לומר גם אחרי שיצא מהכלא. "כדי לפגוע בהצלחה שלי. עוד תוכח חפותי!"

בשנתיים האחרונות, כשנוכח לדעת כי איש אינו מתרשם מטיעון זה, אימץ לעצמו סיגנון חדש: "אז התחלקתי פעם. מה יש?"

שאפתנותו גרמה לו להידחק לכל אירוע ציבורי בעיר. גם כאשר הנוכחים גילו מבוכה למראהו. כך, אט־אט, הוא הרגיל את הכל לנוכחותו המחודשת.

לארוחות־הצהריים של המועדון הכלכלי־מיסחרי, בימי שישי, שאליהן נהוג להזמין להרצאה אישיות ממלכ־תית, הוא מקפיד להופיע. הוא תמיד הראשון הקופץ לשאול שאלה, להעיר משהו, להזכיר למאזינים — פרדסנים, סוחרים וקבלנים — את קיומו.

"בהזדמנות זאת אני רוצה להודות לשר פת על פועלו למען עירנו," אמר לאחרונה באחת הארוחות האלה, שבהן הירצה השר הליברלי. אחר־כך ניצל את ההזדמנות לנאום ארוך. שעיקרו שבח והלל לעצמו.

בימה ציבורית אחרת המשמשת אותו היא המקומון כאן רחובות. שהעמיד לרשותו טור, בשם דעתו של רכטמן. רכטמן היה מוכן להתאמץ הרבה כדי לזכות בטור זה. כשנתגלעה מתיחות בין עורכי השבועון לראש־העיריה הנוכחי. בגלל חובות מתקופת מערכת־הבחירות, התייצב רכטמן אצל העורכים והציע להם את שרותיו הטובים. הוא אפילו התנדב להסיע את העורך, שאין בידו רשיון נהיגה. לכל מקום, לעזור לו בהעברת גליונות החינמון מבית־הדפוס — ובלבד שיתן לו דריסת־רגל בעיתונו.

בטורו הוא עושה, כמובן, חשבון עם הנהלת העיריה הנוכחית. "מדוע אין מקומות־חניה ברחוב גורדון," זעק מתוך הנחה שזיכרונם של הקוראים קצר, ולא ישימו לב מי באמת אחראי למחדל. "מדוע א־ן הסדר לתורנויות־לילה בין בתי־המירקחת בעיר." זעם. בדיוק בשבוע שבו הושג הסדר בעניין זה. ההנחה שלו היתה כי שבוע אחר־כך. כשיפעלו כבר בתי־מירקחת תורניים, יווצר הרושם כי מאמרו הוא שתרם לפיתרון הבעיה.

ראש־העיריה הנוכחי אמר כבר מזמן את דעתו הברורה על רכטמן. בבחירות 1978, כשפנה אליו שימחה ארליך המנוח להתייצב כמועמד הליכוד בבחירות האישיות, היה בפיו תנאי אחד: רכטמן — שעמד אז לדין. אבל טרם הורשע — לא יוצב כלל ברשימת הליכוד למועצה.

הרחובות־ים המזיעים בפקקי־תנועה מקללים את רכטמן, אינם מוכנים לראותו שוב בפוזה פוליטית. אותם שנהנו בתקופתו שמחים מאוד לשוטו. משבחים אותו על חריצותו הרבה, על זיכרונו המופלג ואומרים כי הוא טיפוס עממי וחביב. במיפלגתו אין מביעים כל דיעה: שם מצפים קודם לראות עם מי הוא יתחבר.

רכטמן מתעמל בכנסת (לידו: השר אמנון רובינשטיין וכנימין הלוי)
שר־המישפטים גימגם – למה לו להסתכסך עם עסקן. אפילו הוא עבריין פלילי?

אינך צריך להגיע לשדה התעופה עם עלות השחר כדי לטוס לניו-יורק ללא חניות ביניים.

טיסת 747 של ט.וו.א ללא חניות ביניים יוצאת מתל-אביב בכל יום ראשון ב-10.40 בבוקר.

אתה מגיע לניו-יורק בשעה נוחה אחרי הצהריים. אתה יכול להתמקם במלון שלך, לדאוג לעסקים או לטייל בעיר.
אם אתה נוסע למקום אחר בארה"ב, תוכל להשיג טיסת המשך נוחה של ט.וו.א ולהגיע ליעדך עוד באותו היום.

ט.וו.א טסה ליותר מ-60 ערים ברחבי ארה"ב.

ט.וו.א מציעה לך את הטיסה הנוחה ביותר לניו-יורק, ללא חניות ביניים. נסה אותה. תראה כמה זמן אתה חוסך.

זכור: לחסוך זמן פירושו – לחסוך כסף.

TWA

מובילה לאורך כל הדרך לארה"ב.

TWA 40
1946 1986
שנים שנה
שירות לישראל

אורחים

תמיד לקראת פסח הם באים הנה, הקרובים מחו"ל. נמאס להם כנראה מהחורף בארצותיהם הקרות, והם באים אלינו כדי לקבל מכת־שמש, מנת מרק עם קנייידלך ומנה של מישפחה.

אז כמו לכולם, זה קרה גם לי. הבת־דודה מניו־יורק הגיעה לביקור בן שלושה שבועות. בחורה נחמדה מאוד. עליזה, אינטליגנטית. כיף להיות איתה. זה מבלי להזכיר כמובן שהיא מארחת אותי בכל פעם שאני באה לניו־יורק ונעים לי מאוד להחזיר לה.

ברגע שהיא באה לביתי עמוסת מיזוודות, ועוד לפני שהספקנו להתנשק ולפטפט קצת, התחילו הטלפונים לצלצל בביתי.

נו, האורחת שלך הגיעה?

כן.

אוי, מיסכנה. כמה זמן היא תישאר? איפה היא תישן בדירה הקטנה שלך?

היא תישן בסלון. היא נשארת שלושה שבועות ואני לא מיסכנה בכלל.

טררר, טררר. הלו!

תגידי, הבת־דודה שלך כבר הגיעה? עד מתי את תקועה איתה? מה תעשי איתה כל הזמן?

טררר, טררר. שלום. תגידי, את צריכה עזרה בקשר לאורחת שלך? איך את מסתדרת? מתי היא נוסעת כבר? זה בטח עולה לך הון לארח אותה? איך יש לך כוח לסבול מישהו כל היום בבית שלך? איך היא מדברת עם הילדים? זו לא בעיה?

היא מסתדרת מצויין עם הילדים. לא עולה לי הון לארח אותה ואני שמחה להיות איתה. היא לא כל היום בבית, כי היא יוצאת בלעדיי ומסתדרת מצויין.

טררר, טררר. נו, נסעה כבר? עוד לא? אוי ואבוי. היא לא נוסעת קצת לערים אחרות בארץ? אולי תשכנעי אותה לקחת כמה טיולים? בטח כל ערב אתם צריכים להוציא אותה לאיזה מקום. אין לה כאן עוד מכרים? נכון שזה לגמרי לא פשוט שבן־אדם זר בבית תקופה כל־כך ארוכה?

נכון מאוד. זה לגמרי לא פשוט לארח כאן מישהו כשיש לך טלפון והמון חברים דואגים. בפעם הבאה כשאארח מישהו מחו"ל לתקופה ארוכה, אני אנתק את הטלפון ואוכל ליהנות מהעניין.

יבוא מניו־יורק

שני הסיפורים שהולכים עכשיו טוב מאוד בין הניו־יורקים הם על הנסיכה האמריקאית היהודיה שעד היום בטוחה שכמו פקינג, גם IRONING COOKING ו־FUCKING הן שלוש ערים בסין.

ומה הם ראשי התיבות של NASA (סוכנות החלל האמריקאית), לפי דעתכם?

NEED ANOTHER SEVEN ASTRONAUTS

זה ההומור שלהם. לא רע בשביל אומה של 200 שנה בסך הכל.

פינת הקמצן

לקראת חג הפסח ובמהלכו תזכרו את עם ישראל, שהלך במידבר 40 שנה ברגל, ותנו טרמפ לחיילים העומדים בצידי הדרכים.

מלבד מיצווה גדולה שאתם עושים בשביל החייל שיגיע הביתה מהר, גם תזכו במתנה מטעם קרן ליבי וחברת תרסיסי־הרכב סן־קולור. נציג של שני הגופים האלה יעמוד בכמה טרמפיאדות ברחבי הארץ, ובצירוף חיוך תודה יתנו לכם גם פרסת־מזל ריחנית. ליבי וסן־קולור מקווים שיהיה לכם מזל, ריח טוב וחיילים במכונית. גם אני.

טעות

חברות־הפירסום של חברות הקוסמטיקה עושות, לפי דעתי, טעות איומה. כשהן שולחות לעיתונאיות, למשל, שפתון חדש, הן גם מצרפות לשפתון צילום של איזו יפהפיה מדהימה המשתמשת ממש באותו השפתון.

ואז בחורה אופטימית, כמוני, מייד מורחת על עצמה את השפתון החדש ורצה לראי כדי לראות

איך היא נראית. אבל בראי היא רואה משהו לגמרי אחר מאשר בתצלום המצורף לשפתון. ומה הבחורה האופטימית מבינה? שהשפתון לא שווה פרוטה, כמובן. אם הוא היה טוב באמת, אז בטח תיכף היה יוצא לה פרצוף כמו לואת שבתמונה, ששמה, אגב, קים אלקסיס והיא דוגמנית־הבית של אולטימה. ולמרות העובדה שהיא כבר בחודש החמישי להריונה, היא עדיין מדגמנת שפתונים. הייתם מאמינים?

כל זה כדי שתדעו שלקבל שפתון במתנה זה לא תמיד כיף.

היו זמנים

כשהגיעה האורחת שלי ארצה, מייד היא הסבירה לי כמה זול בארץ. כבר במטוס היא קראה את כל החומר הכתוב שהם חילקו, ומייד היא ראתה שנורא זול לשכור כאן מכונית. באחד הפירסומים לתיירים שהיא ראתה היה כתוב שאפשר לשכור מכונית לשבוע ימים תמורת 114 $. האורחת שלי החליטה מייד שהפעם היא תסע לאילת במכונית שכורה.

בהיותי מקומית כבר שנים רבות, הסברתי לה שהמחיר שהיא ראתה לא נראה לי הגיוני, אבל קשה מאוד לשכנע אמריקאית שמה שכתוב בפירסום אינו נכון.

למחרת יצאנו לסיור באזור השכרת המכוניות של תל־אביב, לאורך כל הקילומטרים של רחוב הירקון. המחירים נעו בין 350 $ לשבוע ועד ל־1120 $. אף אחד לא שמע על הנייר שמחלקים במטוסים.

האורחת שלי שכרה מכונית תמורת 350 $ והיתה בטוחה שסידרו אותה בגלל זה שהיא לא

גרה כאן. בערב הלכנו לראות את החזוויה הישראלית ביפו. היא בפעם הראשונה, אני בפעם העשירית, כי מאז פתיחת המקום כבר היו לי עשרה אורחים מחו"ל. על הכרטיסים שקנינו בקופה היה פירסום של חברה להשכרת־רכב בשם אלדן. המשכירה מכוניות תמורת 147 $ לשבוע.

האורחת שלי ממש רתחה מזעם. הנה, רק בבוקר היא שלמה 350 $ ועכשיו מסתבר לה שיש מקומות כל־כך זולים. ניסיתי להרגיע אותה שבטח זה לא יכול להיות. אבל היא אמרה לי „תראי — כתוב פה." למחרת בבוקר טילפנו לאלדן. שאלנו אם יש להם מכוניות להשכרה תמורת 147 $ לשבוע והם אמרו שמה פיתאום. הסברנו שככה כתוב על הכרטיסים. ואז נזכרה הנערה שבטלפון שבאמת פעם היה דבר כזה, אבל זה היה מאוד מזמן.

דעו לכם ידידי ומיסרו את זה לקרוביכם הבאים מחו"ל: הפירסומים בארץ הזאת הם פירסומים נוסטאלגיים ולא אמנות בת־זמננו. זה מה שיש ועם זה צריך לנצח, אומרים בצה"ל.

אוכל טוב

אף אחד מכם הרי לא חשב שבגלל הפסח ייעצר העולם לשבוע וספר־בישול חדש לא יראה אור? טוב שלא חשבתם, כי הייתם טועים. כמובן שגם השבוע יצא ספר־בישול חדש בסיפריית־הבישול של רות סירקיס. סלטים מאת אשף המיטבח גדעון הירטנשטיין, מחיר: 23.7 ש"ח.

מלבד מיבחר גדול של סלטים ישנים וחדשים יש בספר פרק על אירגון מיזנונים למסיבות רבות־משתתפים לעקרות־הבית המתעקשות לעשות הכל לבד.

יש בספר מתכונים לאוכל קר שהולך טוב עם סלטים, כמו קרוקטים של דגים, לביבות־תרד, בצקניות, רוטבים שונים, סלטים דלי־קלוריות וכמובן מנות אחרונות מפירות.

הנה סלט מצויין שלא הכרתי עד אתמול, ועכשיו הוא נכנס אלינו הביתה בשימחה.

סלט ירקות שורש וגבינה מלוחה:

1 פקעות סלרי קטן, 1 שורש פטרוסלינון, 1 גזר, 1 צנון, 1 קולורבי, 2 גבעולי שמיר קצוצים, 2 גבעולי פטרוסלינון קצוצים, 2 שיני שום מעוכים, 6 כפות גבינה מלוחה מגוררת, 4 כפיות שמן־זית, מיץ מחצי לימון, קורט זעתר או קורנית מיובשת, מלח ופילפל לפי הטעם.

הכנה:

קולפים את הירקות ומגררים אותם במיגררת גסה. מוסיפים את שאר החומרים ומערבבים היטב. מקררים כ־20 דקות. מקשטים בפרוסות לימון, זיתים שחורים וטבעות־בצל. מה רע?

טעים בסנטר

בקומת־הקרקע של דיזנגוף־סנטר החליטו להאכיל את העם בחינם. בין עשרות דוכנים של מתנות לחג, כלי־ניקוי, פרחים וכלי־מיטה, פיזרו כמה חברות־מזון דוכני־טעימה. ככה טעמתי כמה גבינות חדשות, קפה חדש, גרנולה, מלוואח עם סחוג, ואחרי שהייתי מאוד שבעה נתנו לי לשתות גם יין.

כך התוודעתי ליין חדש מייקבי הברון. שהם חדשים־בעצמם.

לפי דעתי (המאוד בלתי מלומדת בעניין זה) הוא יין טעים מאוד.

השפעת H_2O על ציפורני החתול

יחד עם הבת־דודה מניו־יורק הגיעה לביתנו גם הספה החדשה שהזמנו בחנות. מייד כונסה המישפחה כדי לדון בבעיה החשובה איך למנוע מזוג החתולים שלנו (מאסטר־פיס ושאולי) לא לגמור את הספה החדשה בציפורניים שלהם, כפי שעשו לספה הישנה.

עוד אנחנו מדברים, ושאולי התחיל לעבוד. מייד צעקנו לעברו בשלושה קולות את המילים האיומות „קישטה", „פויה", „לך מכאן" ועוד ביטויים, שמקורם כנראה במיזרח־אירופה, והם לא עושים שום רושם על זוג חתולים ממוצא סיאמי.

את הבעיה פתרה הבת־דודה האמריקאית, ש־היא בעצמה אם (מיל') לחתול פרסי הורס־ספות.

הבת־דודה שאלה אם במיקרה יש לאיזה ילד אקדח־מים, ובחיפוש מהיר נתגלו שלושה כאלה. האקדחים מולאו במים ואנחנו התיישבנו בכמה פינות של החדר וחיכינו שאחד החתולים יגיע שוב אל הספה החדשה ויעשה לה ציפורניים. תוך דקה זה קרה. שאולי שלף את ציפורניו, וברגע שנגע בספה החדשה הוא קיבל זין של מים מהאקדח שהעיף אותו מייד למטבח. אחרי שהייה קצרה במטבח וכנראה התייעצות עם אימו, החתולה מאסטר־פיס, הגיעה האם וניסתה את מזלה. גם היא קיבלה זרנוק־מים וגם היא ברחה משם כל עוד רוחה בה. ככה עוד שלוש פעמים, ובאותו הערב נגמר סיפור הספות החדשות וציפורני החתול. אני מקווה שלעולמים.

אמרתי לכם שאורחת מאמריקה זה לא רע?

יהודית נגר עברה לגור באילת ומדגמנת שם עבור מעצבת־האופנה המקומית, בילי היימן

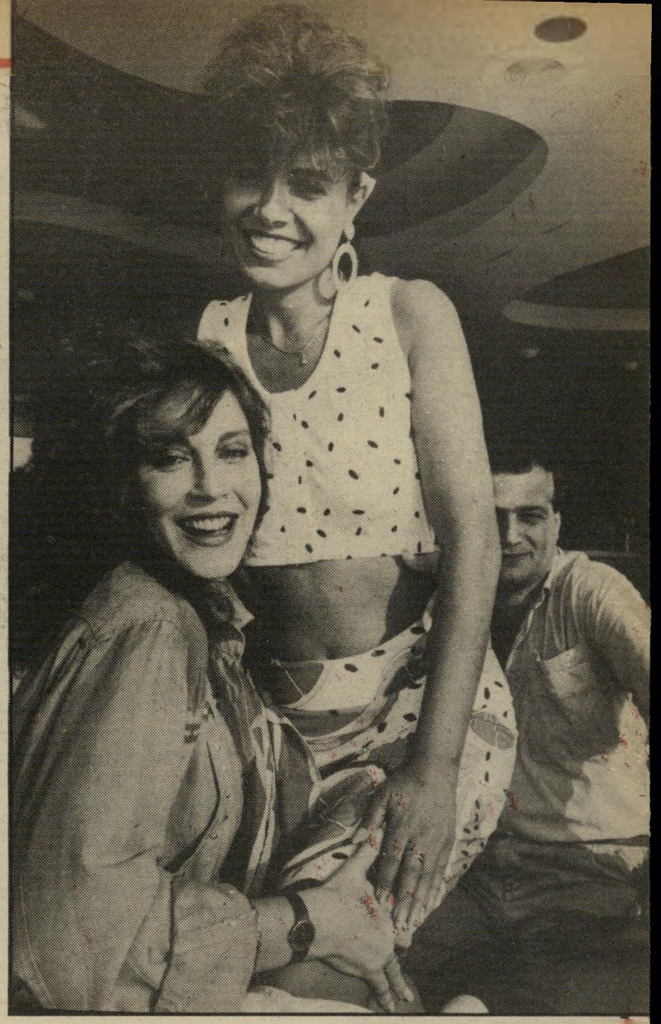

להיות דוגמנית באילת

פעם ב־1978 נבחרה יהודית נגר על־ידי העולם הזה כמלכת־המים. מימין: ב־1986 (בחברת הדוגמנית חני פרי).

ב תל־אביב צצים אופנאים חד־שים השכם והערב. באילת המצב שונה. אומנם נכון שהעיר הדרומית ידועה יותר כעיר השמש העולה, אליה באים להסתלבט, לעשות בטן־גב, מגיעים לבנים וחזורים שזופים. אך עתה עולה וצומחת באילת הנידחת מבחינה אופנתית מעצבת־אופנה מוכ־שרת ומצליחה, בילי היימן, בעלת ראש מטורף. העושה בגדים בסיגנון אחר.

ואחר הוא לא רק הסיגנון, אלא גם החומר. כגון פיסות־עור מוטלאות זו בזו, ההופכות לבגד.

שימלת־חופה מפיסות־עור

א ת סטיין האופנה הזה. של עבודה מפיסות־עור, התחילה בילי היימן, ילידת בית־אלפא, באנגליה, בגיל 17. כשלמדה אמנות בצ'לסי קולג'. באותם ימים היתה פורשת פעמיים בשבוע לשוק־הפישפשים המקומי ושם היתה מוכרת את עמל כפיה, בגדים עשויים חתיכות עור, מאחורי הדוכן, אותו העמידה לעצמה.

„הרעיונות היו כולם שלי," היא נזכרת בגאווה ובלא פחות גאווה היא נזכרת כי הדברים „נמכרו שגעון!"

בשבע השנים האחרונות היא מת־גוררת באילת ומעצבת בגדים בסיגנון פריקי, דרמאתי וזרוק, כששילובי הצבעים הם שילובים צועקים וזועקים כמו צהוב ושחור, טורקיז ושחור, אדום ולבן.

אחד הלהיטים של בילי הוא בגד־ים מטריקו, בשילוב פיסות־עור, הנמכר ב־40 דולר. וב־400 דולר מציעה האופ־נאית האילתית שימלת־כלה עשויה פיסות־עור בגווני לבן, שנהב ואפור בהיר.

זאת היא, ללא ספק, שימלת־כלה אוריגינאלית לכל כלה הרוצה להיי־ראות מיוחדת תחת חופתה, שלא לדבר על כך שהיא יכולה לאחר מכן ללבוש את השימלה להדמנויות פחות רציניות.

„באירופה יותר מדי קר!"

א ילת היא גם לא בדיוק עיר הדוגמניות ואם כי מדי פעם מגיעות לעיר דוגמניות מיקצועיות מן הצפון, לתצוגה או לסידרת תצוגות, הרי כאשר צריך דוגמנית במקום — אין!

מצב זה השתנה לפני שלושה חודשים, כאשר נחתה באילת יהודית נגר, אחרי שהחליטה להשתקע במקום יחד עם בעלה, איש־העסקים סם ברכה.

וכך הסבירה יהודית את השתקעותם בעיר הדרום: „מצב העסקים בתל־אביב לא משגשג. החלטנו לשנות מקום. חשבנו על אירופה. אבל שם יותר מדי קר. אז הלכנו על אילת."

סרט – לחוד, בגדים – לחוד

ס פתח מועדון־לילה. יהודית מצאה דירת ארבעה חדרים מרוו־חת באיזור ההרים, עם נוף משגע, ואח־רי כמה שבועות של בילוי בשכיבה על שפת־הים ובהשתופות בבריכות, הח־ליטה גם היא למצוא עיסוק.

זה היה עיסוקה הישן מן הצפון — הדוגמנות. יהודית הדינאמית, בעלת

המעצבת האילתית בילי היימן עוסקת בעיצוב זה 14 שנה. היא התחילה את דרכה בשוק־הפישפשים בלונדון. שם מכרה בגדי־עור. בילי היא ילידת קיבוץ ובתו של המלחין נחום היימן.

העור בצבע השוקולד. החלה עובדת כרוגמנית־הבית של בילי היימן. אותה הכירה לפני שנתיים, בתצוגה בתל־אביב.

הדוגמנית המיקצועית היחידה באי־לת גם משתתפת פעם בשבוע, בשבת תשומת־לב מיוחדת לסירטו, פנה לבי־לי, כדי שתעצב בגדים לשחקניותיו. זה היה אבי נשר, שהזמין אצל בילי 70 מערכות של בגדים לסירטו שובריס.

אלא שבניגוד לבגדים, הסרט הזה לא הצליח כל־כך על האקרנים.

חולצת כאסח עשויה פיסות עור שחור ומשולבת בשר־שרות וניטים גדולים עוצבה על־ידי בילי היימן. מדגימה אותה: יהודית נגר. הלובשת מתחת לחולצה בגד־גוף.

נמרה וספר יהודית לוקחת לכל תצוגה בה היא מופיעה את הספר הקבוע והצמוד שלה, שוקי ז'קרי, המתאים את מחלפות ראשה לכל אירוע. היא אוהבת בגדים סכסיים כמו שימלת החצי־סטרפלס, הצרה, הצמודה והחושפנית (בתצלום למעלה). אותה קנתה בניו־יורק.

שימלה זרוקה מעוטרת בפיסות עור ב־גווני חרדל וחום ובעלת מחשוף לא צנוע במיוחד (אם כי ניתן ללבוש את השימלה גם כשהמחשוף בגב). שימלה זאת של בילי היימן אינה מתבלה במהרה, והיא מודגשת גם על־ידי ניטים ציבעוניים, המפוזרים על פני השימלה כולה.

אחר־הצהריים, בתצוגת־האופנה הנע־רכת לאורחי מלון חמישה כוכבים מקומי. אבל הנאתה העיקרית של יהודית בעבודתה הם בגדיה של בילי היימן („יש לה סטייל טרזני, צעיר, זרוק וסכסי. ממש לטעמי!").

בילי גבוהת־הקומה ודקת־הגיזרה היא בלונדית בת 30, בתו של המלחין נחום היימן. אמה, דליה, היא מסו'ס־טית וטיבעונית, אחותה היא סי היימן, זמרת מתחילה ודי מצליחה, לה תופרת בילי את כל הבגדים.

אחותה של הזמרת בילי איננה

הסטייל של בילי: „טרזני, צעיר, זרוק וסכסי!"

הזמרת היחידה המתלבשת בבגדיה. גם ירדנה ארזי וגם גלי עטרי נמנות על לקוחותיה של בילי היימן.

הנשים הקונות את בגדיה של בילי מחפשות בגד מדליק ומיוחד ורוצות להתבטא ולהתבלט דרך בגד זה.

גם מפיק־סרטים, שביקש למשוך

דיסק־מן הלהיט האחרון בשטח המוסיקה הוא הדיסק־מן (על מישקל ווק־מן) תוצרת יפאן (סוני). זהו מכשיר נייד, דמוי פטיפון סטריאופוני (בגודל 20 על 20 ובמישקל כולל של קילו אחד). העובד עם הדור החדש של הדיסקיות הקומפקטיות, שקוטרן 15 סנטימטר. משך המוסיקה על תקליטים אלה, שאינם שבירים והם עמידים בפני סריטות וליכלוך, שעה אחת. המחיר: 240 דולר.

שעווה לעור שעווה מיוחדת לטיפול במוצרי־עור הוא חומר שמקורו באנגליה ושימושו המקורי היה לניקוי אוכפים ורתמות של סוסי־מירוץ. שעווה זאת משיבה את החיוניות לכל דיבריי־העור – מספות־עור ומיכנסי־עור עד נעלי־עור. שלושה דולר.

עט נובע ללאק הפאטנט הקוסמטי החדש: לאק לציפור־ניים. לא בבקבוק השיגרתי השקוף, אלא בתוך מיכל דמוי־עט. שיטת השימוש: מנערים את העט הקוס־מטי ומושחים את הציפורניים בעזרת הספוגית שבקצהו. יתרון העט הזה: אפשר לשאתו בארנק במאונך או במאוזן, והוא אינו נפתח ואינו נוזל. להשיג בכל הגוונים הרצויים, במחיר שלושה דולר.

מפתח מגנטי מפתח ממוחשב עשוי קרטון, בגודל כרטיס־אשראי, לפתיחת החדר בבית־המלון. מכני־סים את המפתח־הכרטיס בחריץ המיוחד בדלת והיא נפתחת תוך שלוש שניות. יתרונו: מיספר החדר אינו מופיע בצורה גלויה, כי אם בקוד.

פאטנטים, פאטנטים

יש פאטנט לכל דבר. לא תמיד הוא בא מאמריקה. יש גם בארץ פאטנטים בחנויות לחומרי בניין

מלון הג'וקים המצאה אמריקאית, אולי מכיוון שיש להם ג'וקים קינג־סייז, המצויה כבר בחנויות בארץ. זוהי קופסה קטנה, עשויה קרטון, המכילה בתוכה פיתיון למ־קקים. על דפנותיה הפנימיות של הקופסה מרוח דבק ריחני, וכאשר המקק בא להריח אותו הוא נדבק לקופסה ונשאר במלון הזה עד קיצו. חומר שאינו רעיל, אבל מאוד יעיל. כדאי לרוכשו לקראת הקיץ.

מים מזוקקים כדי לקבל אספקת מים טעימים ונקיים (מאבנים, חלודה וכלור) ניתן להרכיב מערכת פילטריזציה מתחת לכיור. המערכת מורכבת משני פילטרים, כל אחד מהם בגודל של סיפולוקס. הפילטר האחד מנקה את הזוהמה החולית והמתכתית, והפילטר השני מנקה זיהומים בקטראליים וכימיים. מחיר המערכת הזאת לזיקוק מי־הבית בארצות־הברית: 50 דולר.

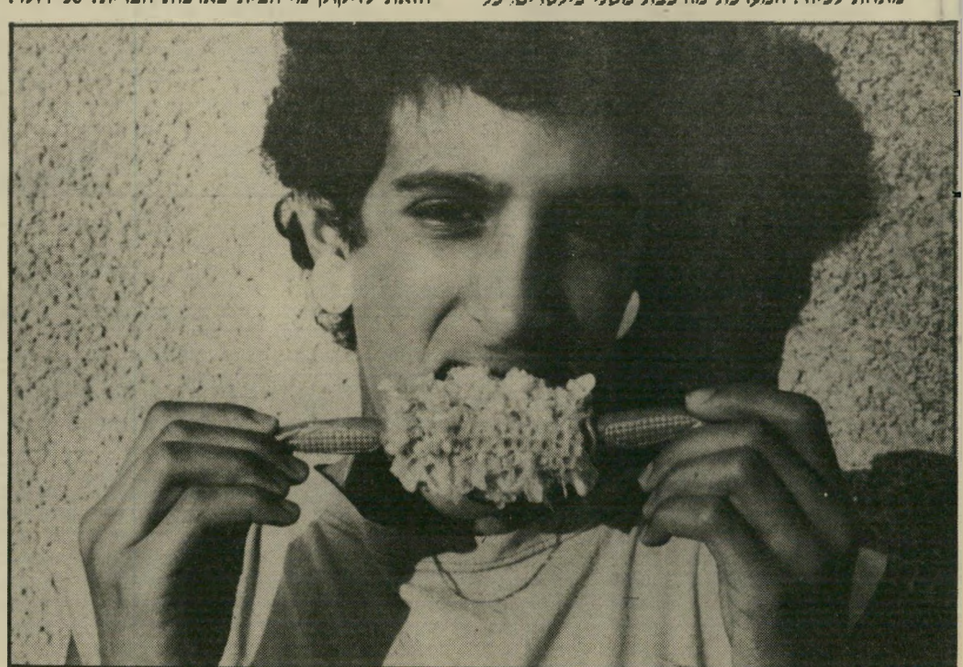

מחזיקי חירס הרעיון פשוט ופראק־טי: פיסת־פלסטיק בגוון צהוב, הנראית כמו תירס קטן, ואשר בקצה דוקרן. תוקעים שני דוקרנים בקצות קלח התירס ומגישים לילדים ולאורחים. לא שהאמריקאים, ממציאי־ההמצאה הזאת, הם איסטניסים גדולים כאלה – גם הם אוכלים צ'יפס, וכמה דברים אחרים, בידיים – אבל זה פאטנט זול: תריסר מחזיקים בכמה סנטים.

מודעה ריחנית וכך מפרסמים לאחרונה בושם חדש או אפטר־שייב חדש: היצרן מצמיד פיסת־נייר לעיתון, וכל מה שעל הקורא לעשות כדי לעמוד על ריחו של הבושם הוא לפתוח קפל בנייר, לשפשף את הנייר על ידו וריח הבושם עולה באפו.

אחד מת. לפני זה זרק לשני חומצה בעין

להוציא את הנשמה!

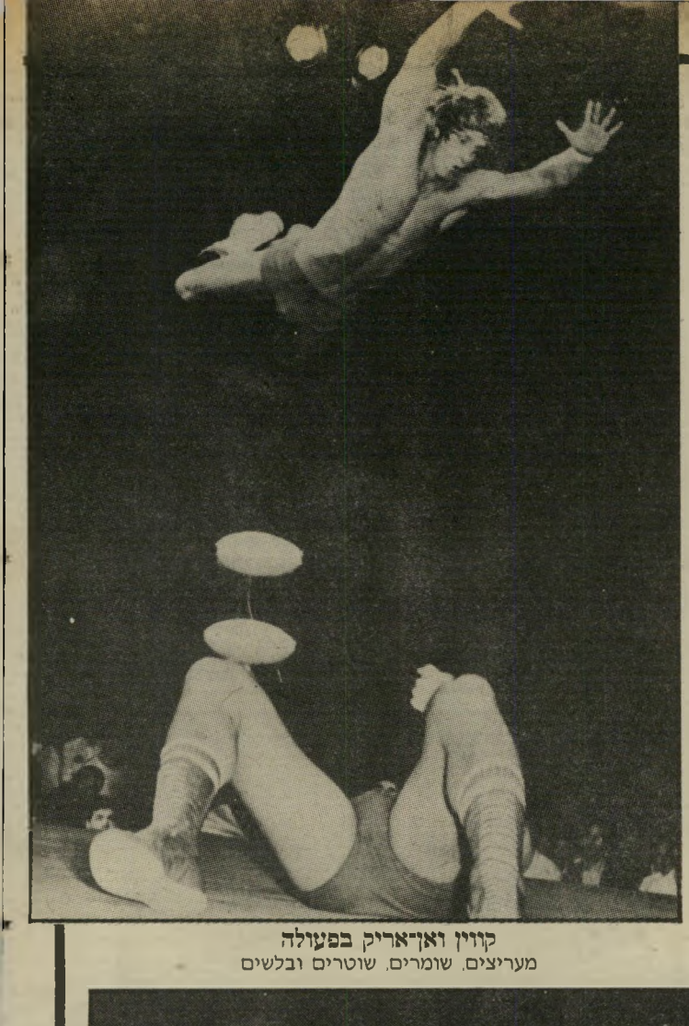

קווין ואן־אריק בפעולה
מעריצים, שומרים, שוטרים ובלשים

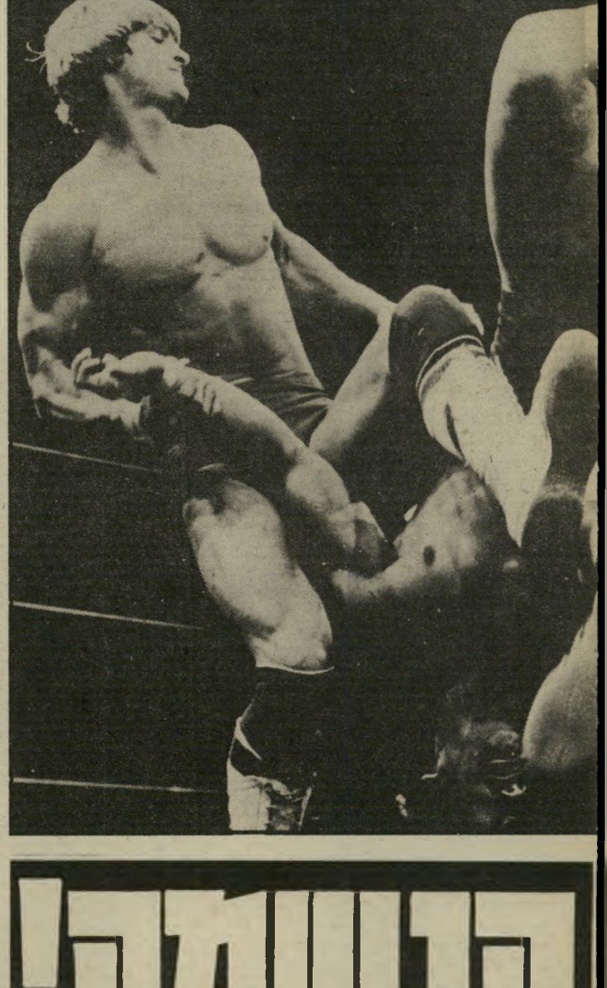

כריס אדמס וקווין ואן־אריק
אלימות: כוח: גבריות: נצחון: דם:

ג'ינו הרננדס, ענק שרירי, יפה־תואר, בעל חגורה ענקית וגלימה אה—לה—סופרמן, עמד בעיניים מזרות־אימה, כשזיק של טירוף מרצד בהן, והתיז כלפי הקהל צמא־הדם, שגעש סביב הזירה: „איי אם דה צ'מפיון! (אני האלוף!) איי אם דה צ'מפיון! איי אם...“

באותו קרב רב־תהפוכות נלחם הרננדס נגד הר־אדם בלונדי, בעל עיניים מטורפות לא־פחות ופה שהפיק מדי פעם צווחות־קרב מקפיאות־דם. על הזירה ומסביבה כמו השתחררו מכלאן חיות־טרף מורעבות וחגגו באקסטזה של שיחרור־יצרים: אלימות: כוח: גבריות: ניצחון: דם!

כל אחד לחוד וכולם ביחד היו שמות המישחק הזה, ששיחקו שני הגברים, בשיתופו המלא של הקהל.

לבסוף נפל הר־האדם הבלונדי מובס ורפוי. גם הקהל קיבל את שלו וצנח יגע ושבע על הכיסאות. האורגיה נגמרה. ג'ינו הרננדס הוכרז המנצח.

חורשים אחדים לאחר מכן נמצא ג'ינו מת בכביש צדדי בדרך לביתו. מותו נגרם משטף־דם פנימי ומזעזוע־מוח. כתוצאה של קרב זה עם כריס אדמס. במהלך אותו קרב גם איבד ג'ינו את קורי־רוחו והטיל בפניו של כריס חומר כימי שגרם נזק קשה לעיניו. ורק מהם הצטערו על מותו של ג'ינו, אף על פי שהיה צעיר יפה. בעל מיבנה־גוף מעורר־התפעלות. כי ג'ינו היה שייך ל„רעים“. הוא היה בין הבולטים שבין הרעים. אם לא הרע הראשי.

גם כריס אדמס שייך ל„רעים“. עתה, עם מותו של ג'ינו, ירש את מקומו בצמרת בני־החושך.

שמן על המדורה

בין מתאבקי ההאבקות החופשית (קצ'). אפשר למצוא בקלות בריות שמנות ומכוערות היכולות, על־פי מראן, למלא ביתר הצלחה את תפקיד הרע, ובכל זאת את כריס אדמס אוהבים לשנוא. למה? משום שהוא קרא תיגר על „הטובים“, בני מישפחת ואן־אריק.

ואת הסיפור הזה יכול לצטט בנאמנות כל צופה עיקבי של תוכנית הרסלינג (ההיאבקות).

סוגי ברגר, בת 16, מאוהדי ואן־אריק בארץ: „כריס אדמס בא מאנגליה, הצטרף לואן־אריקים ונלחם איתם. כולם אהבו אותו. יום אחד הוא הרביץ סתם לאחד האחים. אז ברור שהפסיקו לאהוב אותו.“

פרשנים יודעי דבר אומרים שכריס לאחר שבועות של טיפול אינטנסיבי התאושש כריס וראייתו שבה אליו.

אמר כריס, לאחר מותו של ג'ינו: „חבל לי שג'ינו מת. אילו נשאר בחיים, הייתי מוציא לו ערב־ערב את הנשמה בזירה.“

צופיה הישראליים של תחנת הטל־וויזיה מידל־איסט עקבו בדריכות אחר המאורעות המסעירים. לא רבים לא היה שבע־רצון מהיותו צל של הוואן־אריקים. דפי ההיסטוריה, כפי שנרשמו על־ידי מפיקי המופע של כריס בארץ, נותנים אינפורמציה מפורטת יותר: הקרב המכריע, שבסופו נטש כריס את בני מישפחת ואן־אריק, נערך בין כריס אדמס וקווין ואן־אריק נגד ג'ינו הרננדס וג'אק דה סנייק (הנחש).

סטלה מיי התערבה במהלך הקרב, כדי לעזור לכריס. אך בכך היא הזיקה לו בעקיפין והתוצאה היתה הפסדם של כריס וקווין. כריס הוציא את כעסו על סטלה בהחלטיות גמורה. וכאשר הוסיף גם גרי, אמרגנו של כריס, את זעמו על סטלה, התערב קווין ואן־אריק ופצע את גרי.

במהלך התיגרה הזאת בעט כריס בקווין את בעיטת הסופר־קיק היי־חורית שלו. הקהל הנזעם החל קורא לעברו „בוגר“ וכריס לא נשאר חייב: „אתם הבוגדים,“ זעק, „אתם מעריצים את בני ואן־אריק, אז הרי לכם! קבלו אותם לבדכם! אתם ראויים האחד לשניו!“

זה סיפור קלאסי. „הרע“ מכה אשה, דבר המנוגד לחלוטין לכל כללי האתיקה הנגרית. האביר הטוב מתערב ומכה את הרע, והרע מכה גם אותו, ולקינוח, כדי להוסיף שמן על המדורה, הוא גם מעליב את הקהל. מה צריך יותר מזה?

ההתרחשות נשמעת כמו העתק של מלודראמה מוכרת, אבל הפעם זאת לא היתה הצגה, זאת היתה מציאות. כריס נפרד ממישפחת ואן־אריק לתמיד, ובכך העלה על מיצחו אות־קין.

אבל משום מה נראית גם המציאות הזאת כהמשך של השואו. היא מגבירה את המתח והדראמה, מחדדת ההבדלים, מוסיפה כותרות לעיתונים, נותנת לכל המעריצים עניין לענות בו והעיקר — היא טובה לעסקים. כל העולם במה — לא רק האמלט יודע זאת.

שקלים בחשבון הבנק

כ שקווין ואן־אריק בא לפני כ־שנה לישראל, ביקש המתאבק הפופולארי, השולח לא אחת את יריביו למחלקות האורתופריות בבתי־החו־לים, לבקר במחלקת־הילדים באחד מבתי־החולים בארץ.

בתוכניה שחולקה או לבאי מופע־ההיאבקות ובה תעודות־הזהות של המתאבקים המשתתפים, נרשם תחת הסעיף „תעסוקה בשעות־הפנאי“ של כל הוואן־אריקים: „ביקורים בבתי־חו־לים ומיבצעי־התרמות לילדים חולים“.

כשיצא קווין בפעם הראשונה לאכול בכיכר־נמיר, על שפת־ימה של תל־אביב, עטפו אותו המעריצים באהבה. רק במאמץ משותף הצליחו השומרים שלו, ביחד עם שוטרי מישמר־הגבול, מישטרת מרחב־הירקון ובלשי המדור המרכזי לשחררו מידי אוהביו, שנהרו לאחר מכן בהמוניהם להופעות בהיכל יד־אליהו.

לעומת זאת זוכה כריס אדמס, המסתובב בימים אלה בארץ במסע של יחסי־ציבור לקראת הופעתו במופעי־היאבקות, בקיתונות של רותחין. ב־נצרת, למשל, ירקו עליו, קיללו אותו וחיבלו במכוניתו.

גם הפעם היה צריך להזעיק שומרי־ראש ואנשי־מישטרה — כדי להפריד

(המשך בעמוד 28)

קולנוע

שחקנים

עסק מטורף ומיקצוע מפוקפק

קלייב רוויל חושף קצת מן האמת על המיקצוע: הפעמונים כמעט צילצלו לו

מי לא ידע שאימי אירווינג הגיעה העירה (לתל־אביב), עם תינוקה היפה ועם בעלה המפוחד. סטיבן ספילברג (שביטל בינתיים את בואו לפסטיבל קאן בגלל הפחד מטרור־סטים)? כולם ידעו ואף הוזהרו שהכוכבת, המופיעה באגדת־הילדים שבהפקת ג'ג לפי עוץ לי גוץ לי לא תעניק ראיונות אישיים — בוודאי לא בת־חילת העבודה, ואולי גם עד לסיומה.

אבל בלי תופים וחצוצרות הגיע לכאן, להש־תתף באותו הסרט, שחקן מעולה, שאי־אפשר לשכוח אותו מעשרות סרטים, בקולנוע ועל המסך הקטן, כבעל מיקצוע השולט בכל רזיו: מישחק, שירה ומחול. זהו השחקן קלייב רוויל.

רוויל היה האימפרסריו הרוסי בשרלוק הולמס הצעיר ובעל בית־המלון האיטלקי ב־אוונטי; הוא היה פייגין המקורי במחזמר אוליבר בחמש הפקות בימתיות שונות (אך מעולם לא זכה לעשותו בקולנוע — לתפקידו נבחר רון מוּדי; עניין של מזל). כך קרה גם עם תפקידו באירמה לה דוס. אין־סוף הצגות בברודוויי (בין השאר גם עם אריק לביא ושושיק שני) אבל בקולנוע — לא. מישהו אחר זכה.

זה דרכם של עיסקי־השעשועים שהיום הם יותר עסקים מאשר שעשועים. „יותר ביזנס מאשר שואו" אם לפרש את המושג „שואו ביזנס" כפי שמפרשים אותו בהוליווד, לדברי רוויל.

אין כל חוסר־כבוד בנסיון לצאת מעורך כדי להשיג עבודה. גם כשאתה מפורסם כבעל מלאכה טוב. הנה, רוויל עצמו אינו מתבייש לגלות כיצד זכה בתפקיד המלך, לצד אירווינג הנ"ל.

סיפר רוויל:

עמדתי להופיע בתפקיד ראשי במחזמר גדול בברודוויי. מחזמר שמקורו בלונדון, מפרי עטו של פיטר ניקולס ושמו פופי או איך להצליח בסחר־סמים בעזרת הממשלה. וכמו שקורה בעיסקי־השעשועים, הכל התנהל כשורה וכבר קיבלתי מיקדמה על החזרות, שדרך־אגב לא התקיימו מעולם. ועוד, כמו שקורה בעסקים האלה, התברר שהמפיק האמריקאי של המחזמר לא הצליח, למרות כל מאמציו, להרים את כל שלושה וחצי מיליוני הדולארים שצריך היה לאסוף כדי לבצע את ההפקה בברודוויי. למרות העובדה שזה נחשב כתקציב בינוני ביותר. וה־מחזמר, המספר כיצד התגלגל האופיום מהודו לסין ומשם לעולם המערבי, נחשב כמחזמר מרתק ומצליח ביותר — לא נמצא הכסף המספיק, וההפקה התבטלה.

רוויל (בהליפה) עם ג'ק למון ב„אוונטי"
איך בדיוק להרוג את עצמו

ממש באותם הימים הגיעה לאוזניי השמועה שמנחם גולן פתח בהוליווד את הבית שנועד לשמש כמיפקדת חברת קנון. הוא אמנם נראה כמו בונקר, עם כל אותם שומרים חמושים המסיירים בו ומכשירי־קשר בידיהם. ובכן, הרמתי אליו טלפון לברך אותו, כשלמעשה רציתי לומר לו: היי, חבר, אולי יש לך איזו עבודה גם בשבילי? שמעתי את מנחם צוהל מן הצד השני: „איזה מזל שאתה מצלצל! בדיוק חשבתי עליך — טרוור הווארד חלה. מה דעתך לקפוץ לתפקיד במ־קומו?"

עד כאן.

וכך הגיע קלייב רוויל לתל־אביב שמח וטוב־לב. שמח, ראשית משום שזה בדיוק התאים למצב הרוח שלו, שלא להישאר בלוס־אנג'לס, שם הוא גר בשנים האחרונות. שנית, משום שלא היה לו שום דבר מיוחד לעשות בבית. וכשאין לשחקן מה לעשות, הוא מתחיל לפקפק בכדאיות העתיד.

בלוס־אנג'לס, מספר רוויל, קל מאוד להתפ־תות לאותו מצב־רוח של חופשה מתמדת. כשמזג־האוויר אביבי תמיד, השמיים כחולים, ואפשר ללכת לים. אבל את חשבון החשמל צריך תמיד לשלם. „אני כנראה שחקן בר־מזל באמת. אם לא הצטרכתי מעולם לעסוק במיקצוע אחר לפר־נסתי."

אבל אין זאת אומרת שלא היו עליות ומורדות מאז נטש רוויל את לונדון, ב1978, ועבר להת־גורר בלוס־אנג'לס. „כאן אף אחד לא מצפה לך באופן מיוחד, אם אינך מראה את פרצופך בסביבה ומזכיר תדירות את קיומך." דוגמות? בשפע:

● זה היה ב־1972, באחד מימי היובש הנור־אים בלונדון. כשאף הפקה קולנועית לא נראתה באופק והכסף האמריקאי, שזרם בשנות ה־60 לתעשיית הקולנוע האנגלית, הפסיק לזרום.

„ישבתי בבית וחשבתי לעצמי איך בדיוק כדאי לי להמיג את עצמי. באקדח או בקפיצה מן הגג. איש לא רוצה אותי עוד ואף אחד לא אוהב אותי. הצצתי לי בייאוש בואריטי העיתון המכונה בפי המיקצוענים „התנך של התעשיה", וקראתי שבילי ויילדר, האיש הנפלא הזה, שאצלו עשיתי ב־1969 את אחד מתפקידיי הטובים ביותר כאמרגן רוסי (בשרלוק הולמס הצעיר), מתכנן סרט חדש ברומא. שלחתי לו מיברק בזו הלשון: „קלייב רוויל חי וקיים בלונדון. מיוצג על־ידי סוכנות ויליאם מוריס. ומוכן להעמיד לרשותך את שרותיו של האמרגן הרוסי שלו באנגלית. רוסית, איטלקית, או אפילו וינאית".

„ויילדר הווינאי קלט את המסר המבודח שלי וצילצל לי מייד. ‚מה שלומך, ידידי?' הוא שאל מרומא. נפלא, עניתי, מבלי לספר לו כמובן, שבאותו רגע ממש אני שומט את האקדח שנועד לסיים את חיי. ‚אתה מוכן לקרוא משהו?' הוא שאל. לבחרת כבר היה התסריט בידי. קראתי, ועיניי יצאו מחוריהן. שוב בילי ויילדר בטלפון: ‚נו, מה אתה חושב?' עניתי שנדמה לי כי הוא שם בפי את כל השורות הטובות. ‚או אתה מסכים?' צעק לי ויילדר. ‚אני שם שני כוכבים ליד השם שלך!' זאת אומרת: הוא ליהק אותי."

שחקן עם שיניים ישיער. בינתיים, כאי־לו שנדבר עם ויילדר, צילצל אליו גם מנחם גולן בברלין. השניים הכירו זה את זה כשלמדו בבית־הספר של אולד־ויק בלונדון, בתום מילחמת־העולם השניה. גולן למד בימוי ורוויל למד מישחק. גולן הציע לו תפקיד במסע בעיקבות השמש. כמה ימי־הסרטה בברלין, רוויל שנא את ברלין, אבל אהב את מנחם ורצה מאוד לעבור.

ברוך מברלין הביתה הוא עבר אצל בילי ויילדר ברומא. „הוא רצה לראות מה מצב השי־גיים שלי, ואם בינתיים לא לקיתי באיזו אנמיה חמורה. כשראה שאני עדיין אותו רוויל עם כל השיניים והשיער במקומם, החתים אותי על החו־זה. המחיר היה עלוב, אבל התסריט של אוונטי היה נפלא והצוות היה מקסים: ג'ק למון וג'וליט מילס. האווירה היתה נהדרת והעבודה היתה נעימה."

רוויל ב„עזין לי"
– באקדח או בקפיצה?

ועד כמה אי־אפשר להתנבא במיקצוע הזה, אפשר ללמוד רק מן ההמשך: „כשגמרתי את הע־בודה על אוונטי ההלטנו, אשתי ואני, לנסוע לבקר במולדתי, ניו־זילנד, שאותה עזבתי כש־הייתי בן 19.

„והנה, בדרך, קראתי שוב בוואריטי ביקורת נפלאה על סרט חדש, אוונטי: משב־רוח רענן. אוויר צח פורץ לקולנוע. קלייב רוויל מגיש הופעה עילאית."

„צהלתי מישמחה: הנה, סוף־סוף, אחרי כל השנים האלה, בא השכר לגמולי. עשיתי זאת: אני כוכב!"

רוויל הנרגש טס ללוס־אנג'לס, לחגוג את הצ־לחתו עם ויילדר ולראות את הסרט, שלא הספיק לראותו גמור, בקולנוע. שם הוא גילה לתדהמתו שהסרט כבר הספיק לרדת, מבלי להשאיר עקבות — בארצות הברית היה הסרט כישלון מזעזע. „אז למדתי כמה מטורף וארור הוא העסק הזה, ועד כמה אינך יכול לדעת מתי וכיצד. ואם בכלל. יתגשמו אי־פעם חלומותיך. כל מה שאתה יכול לעשות, אם אתה שחקן, ואינך יודע לעשות כל מלאכה אחרת, זה לחזור לבית, להרים שוב כמה טלפונים ולחכות בדריכות שהעבודה תחזור אליך. ואולי בכל זאת הפעמונים יצלצלו גם עבורך."

תדריך

חובה לראות:

תל־אביב: הכבוד של פריצי. זיכרונות מאפריקה. מסע־עסקים של אבא.

ירושלים: זיכרונות מאפריקה. בוני ו־קלייד.

חיפה: זיכרונות מאפריקה. מסע־עסקים של אבא.

תל־אביב

★★★★ **הכבוד של פריצי** (לימור. אר־צות־הברית) — ג'ון יוסטון מגיש סאטירה על המוסר ואביריו המפוקפקים ביותר — המאפיה האמריקאית.

★★★★ **זיכרונות מאפריקה** (שחף. תל־אביב. מוצג גם בכפיר – ירושלים ובאורה – חיפה. ארצות־הברית) — אלוף האוסקרים הוא סרט ארוך, נעים לצפייה ומרהיב בצורתו האס־תטית. מריל סטריפ היתה מצדיקה אוסקר. אילו היה הפרס הזה ניתן לה.

עדנה סיינרו

שבועות ארוכים כשנים

9½ שבועות (אורלי. תל־אביב. ארצות־הברית) – **וידיאו קליפ ב־אורך שעתיים, על אובססיה מינית של בולנדית יפהפיה עם מאצ'ו בלתי־מגולח. הגורף ממון רב בבורסה של ניו־יורק. הכל מת־רחש בתפאורות זוהרות, מצולם בפילטרים רבים, דרך עשן, ערפל או תאורה מלאכותית.**

זאת ועוד. מאחר שהמדובר כאן בחברת־השפע האמריק־אית, הגברת הצעירה, שהיא גרושה, אינה חסרה מאומה מבחינה כלכלית, למרות העובדה שהיא בסך הכל פקידה בגלריה לאמנות (כמה שזה טוב בתור רקע לצילומים אופנ־תיים). ואילו הגבר אינו נדרש לעבוד יותר מדי, כדי שזה לא יפריע לטיוליו ברחבי העיר ניו־יורק.

כבני הדור שגדל בתוך המהפיכה המינית, כל מה שקשור להתעלסות מתוך אהבה בלבד הופך בעיני השניים לטורח. הגברת עדיין מסתירה קצת את סקרנותה לניסיונים נועזים יותר בנידון, אבל הגבר מדרבן אותה ללכת עד לקצה הגבול של המוסר הבורגני, בכל מה שקשור להשתעבדות, השתח־ררות ממוסכמות ומהתחייבויות.

אחרי תישעה וחצי שבועות, הנמשכים על המסך יותר מ־120 דקות, מתחיל להיות מחניק מאוד במחיצת השניים הללו, מה עוד שלמרות היומרות הרבות שלהם, אין הם מגיעים אפילו למיצוי השליש הראשון של הקאמא־סוטרא. אז איזו מין הדרכה מינית היא זו? חוץ מזה, לפחות בחלק הראשון של הסרט, יש כל־כך הרבה סצינות שמתחילות כמו הצצה מינית נרידא, ומסתיימות בחיתוכים מוזרים ברגע המעניין.

קים באסינג'ר – איזה מין מין זה?

צריך עוד לומר שקים באסינג'ר נאה מאוד אבל אינה נראית כמי שמבינה באמנות או מתעניינת בה במיוחד, ואילו מיקי רורק עושה רושם של ניצול קרבות־רחוב שהגיע בטעות לבורסה. אבל יש להניח שכל זה לא רלוונטי. מי שרוצה לראות את השניים האלה דבוקים זה לזה, ודאי אינו מתעניין בכישורים האינטלקטואליים שלהם.

זיוה תלם

דוד המלך 10, הרצליה פיתוח

אביב – קיץ 1986

הנך מוזמנת

לראות ולקנות

את אופנת העור של זיוה תלם

„זיוה תלם"

בפיפת' אבניו... ובהרצליה פיתוח

✦

מחירים סבירים כל השנה

ניתן להזמין, לפי מידה ובכל גוון

זיוה תלם מארחת את:

האופנאי ג'רי מליץ – בגדים ליום ולערב

רזיאלה – בגדי־ערב

M/N – בגדי בד אופנתיים

חגורות ★ תיקים ★ אביזרים שונים מותאמים לכל הדגמים בחדר־התצוגה.

המכירה תתקיים ביום שישי 2.5.86 וביום שבת 3.5.86

דוד המלך 10, הרצליה פיתוח

בלון Balloon קרנבל של גלידות בלון Balloon

בלון חדש נפתח

ברחוב בן יהודה 163 תל אביב

סלון גלידה חדש ברשת בלון

נתניה
הרצל 3

תל אביב
הרברט סמואל 78
בטיילת

הרצליה פיתוח
ככר דה שליט

גלידות בלון מיוצרות על בסיס פירות וחמרים טריים בידי אשפי גלידה שהובאו מחו"ל

בלון Balloon

ניתן לקבל זיכיונות לפתיחת בלון בערים ראשיות בארץ.

חוליה נוספת ברשת פיצריות RIMINI

בן־יהודה 44 תל־אביב טל: 285746 - 03-282967

תן טרמפ לחייל

להוציא את הנשמה

(המשך מעמוד 26)

בינו לבין שונאיו. אם כי לאחר מכן, וודאי שאותם שונאים מושבעים יהיו הראשונים להתייצב בתור לרכישת הכרטיסים למופע. שם יוכלו לשבת שעות ולקלל את כריס באין מפריע, תוך שהם מוסיפים א־אלה שקלים לחשבון הבנק שלו.

אשר להיסטוריה של מופעי הדי־אבקות החופשית: הם החלו בקרבות־רחוב אי־שם בשטח השיפוט של טכסאס ואריזונה. חוקי המישחק: קץ אין קץ (תפוש כפי יכולתך). קודם מהמרים, אחר מצטופף מעגל והולכים מכות, עד שמישהו מתמוטט או נכנע.

היום זה עסק משומן היטב המגלגל מיליוני דולארים. מנהלים אותו אמר־גנים בעלי חוש מפותח לעסקים. המעגל המצטופף של כמה עשרות צופים תאבי־קרב הפך לאלפים ה־ממלאים אולמות, כשכל התרחשות משוכפלת במיליוני עותקים בעזרת הטלוויזיה.

מותק של ילד

ב ארצות־הברית מצויים שיבעה מרכזי הי־אבקות חופשית. הידוע לצופי המידל־איסט הוא זה שב־דאלאס, טכסאס. בגילגולו הקודם היה בניין הספורטוריום הטכסאסי אסם־תבואה מחוץ לעיר.

הקהל רואה את השואו. לכל מת־אבק הלבוש האופייני וסימני־היכר מיוחדים בהתנהגות ובצורת־הלחימה. יש גם הסיפורים האישיים המלווים אותם מקרב לקרב, והיריבויות המ־סורתיות שהקהל מודע להן ושותף להן.

גם המגנ'רים מוסיפים צבע. הם ניצבים ברקע. מעודדים ולפעמים אפילו קופצים אל תוך הזירה ומנסים להשפיע.

ומעל הכל מחולקים כולם לטובים ורעים. הרעים הם בדרך כלל אותם הנוהגים להפר את החוקים או אותם שיש להם יריבות אישית נגד הטובים.

האיש הנקרא ואן־מן גאנג (כנופיה של איש אחד) למשל. הוא מהרעים. האיש הזה שוקל 250 קילו. אומרים עליו שהוא בחור שיגעון, נפש טובה. בחדר־ההלבשה הוא יושב בשקט וקורא ספרים, ממש מותק של ילד — עד שהוא עולה לזירה.

בזירה הוא חיית־טרף. אינו מתחשב בחוקים, מרביץ בשרשרות־ברזל בלי חשבון ועושה את זה לפעמים גם אחרי שהוא מוכרז כמנצח. ואם לוקחים בחשבון שהניצחון הושג בכך ש־250 קילו התיישבו על הבחור השני ומעכו אותו, הרי שתוספת חבטות שרשרת־הברזל לשבר־הכלי שנותר מוציאה אותו מכלל פעולה לזמן רב.

וישנו קאבוקי — מתאבק יפאני בעל ידע נרחב מאוד בכל צורות הלחימה של המיזרח הרחוק: ג'ודו, קראטה, ג'אג'יטסו. זהו מתאבק ותיק, 15־20 שנה בזירה. המהירות והידע שלו מאוד מסוכנים. הוא עולה תמיד כשפניו צבועות באדום, שחור וירוק, כפי שמומלץ באחת מתורות־הלחימה של המיזרח. ויש לו טריק שאף אחד לא הצליח עדיין לפצח.

במהלך ההיאבקות הוא מתיז כמה פעמים מפיו נוזל ירוק, הגורם לצריבה בעור היריב. מכיוון שהוא מקפיד לא להתיז לאיזור העיניים, הוא נשאר עדיין במיסגרת חוקי־המישחק. אבל זה לא עושה אותו אהוד יותר.

שתי נשים בזירה

ל שנם „שלוש הציפורים החופ־שיות" (הטרי בירדס): מייקל הייז, באדי רוברטס וטרי גודרד. למייקל שיער בלונדי ארוך, זקן, הליכת־טווס וגלימות מפוארות ונוצצות. הציפורים החופשיות הם מהרעים. לא עושים חשבון לאף אחד. מרביצים לשופט. מקללים את הקהל, את הטלוויזיה, את כולם.

בין האוהדים בארץ מתהלך סיפור שפעם היה לציפורים ויכוח עם הטלוויזיה או עם התאחדות ההיאבקות או עם שתיהן יחד (הגירסות משתנות). וכאשר נפסקה החלטה לרעתם. הם הרסו לחלוטין את מישרדי ההתאחדות (או הטלוויזיה). לא שהם לא שילמו על הנזקים אחר כך — בלי זה לא היו מאפשרים להם לעלות שוב לזירה — אבל באופי שלהם זה להרוס. פשוט ציפורים מרושעות.

ויש גם שתי נשים. סאן שיין (זריחת־שמש), שהיא בחורה בלונדית בעלת מיבנה־גוף מאסיבי והאמרגנית של מיסינג לינק (החוליה החסרה) ושל סקוט קייסי. המופיע בביגדי קאו־בוי. סאן שיין היא האשה הראשונה שהצליחה להיכנס למיקצוע הנוקשה הזה.

ומן העבר השני — גם כן בלונדית, אבל יפהפיה בעלת גוף רזה וחטוב — מייסי. היא החברה של ג'ון טאטום והאמרגנית שלו. לזירה הם מופיעים מחובקים. אבל מייסי אינה טומנת ידה בצלחת. ואם ג'ון לא מצליח, היא נותנת לו מכות.

וכמובן שהעניינים בין סאן שיין למייסי חמים מאוד. הן שונאות האחת את השניה וחלל האוויר ביניהן מלא תמיד ברקים ורעמים. מזמז לזמן הן מתכסחות האחת עם השניה ומרביצות מכות. למיצהלות הקהל. הקהל תמיד בעד סאן שיין.

וישנם גם הנמוך עם הגבות העבות וגם בעל הבלורית הלבנה שבא מארוקו והמכונה האיש החזק, וגם זה השוקל איזה מאתיים קילו, מדבר בשיין שאלית ועשה את מילחמת הלבנון. וההוא עם העיניים העצובות שעצוב לו מפני שהוא צריך בעוד כמה זמן למסור את כתר האלי־פות ברוטציה לטובים או, אולי, לרעים.

פודרה במיכנסיים

ה קרב האכזרי ביותר ברסלינג הוא קרב „אני נכנע" זה קרב ללא חוקים, המזכיר קצת את ראשית ימי ההיאבקות. מנצח מי שנשאר בזירה.

במהלך קרב כזה משתתפים, בדרך כלל, גם עמודי הזירה וחבליה. חיזיון שכיח הוא כיצד אחד המתאבקים כולא את יריבו בין חבלי הזירה ומרביץ בו מכות עד להתערבות השופט.

יש מתאבקים המחביאים אבקת־פודרה בבגדים וזורים אותה בעיני יריבים, מכים באיזור החלציים, זורקים אל מחוץ לבימה. כל המהלכים האלה אסורים. אבל אם השופט לא רואה, הכל מותר.

ואיך אפשר לעבור קרב כזה ולצאת חיי?

כי השאלה, אם הקרבות הם אמי־תיים או רק המשך של שואו. נשאלת כמעט תמיד. וכששואלים את המתאב־קים עצמם, הם מראים את הצלקות שעל גופם כהוכחה. הם גם מצביעים על מותם של דייוויד ואן־אריק וג'נו הרננדס. ועל פציעתו הקשה של קווין ואן־אריק.

„ההוכחה היא לא רק לדעת לתת מכות, אלא גם לקבל אותן," אומר אבי פרידמן, המפיק של מופעי־ההיאבקות בארץ. וכריס אדמס אומר: „המכות הן מכות. יש נזקים גופניים. אנשים נכנסים לבית־חולים. אם זה מבויים, אז זאת ההצגה הכי ריאלית שיש!"

אבל העובדות הן כמובן שבהיאב־קות חופשית יש הרבה פחות פגיעות מאשר באיגרוף. מה שנוגד את ההיגיון.

מתרץ פרידמן: „באיגרוף מתאגר־פים היום והקרב הבא יהיה בעוד חודשיים. ולכן המטרה היא מכסימום פגיעה. בהיאבקות מתאבקים יום־יום ופרנסתם של המתאבקים בכך. ולכן המטרה היא לנצח תוך גרימת נזק מינימאלי. זהו ההבדל הגדול, ומכאן טועים לחשוב שהכל מבויים. כל אחד מהמתאבקים יכול להרוג אדם במכה אחת ויחידה אבל זו, בפירוש, לא המטרה."

ג'ינו הרננדס מת. וזאת ההוכחה הניצחת לכל המלעיזים. אבל קטני־אמונה יוכלו תמיד לומר: בטח נמאס לו מההיאבקות והוא נסע להוואי ואמרו שהוא מת.

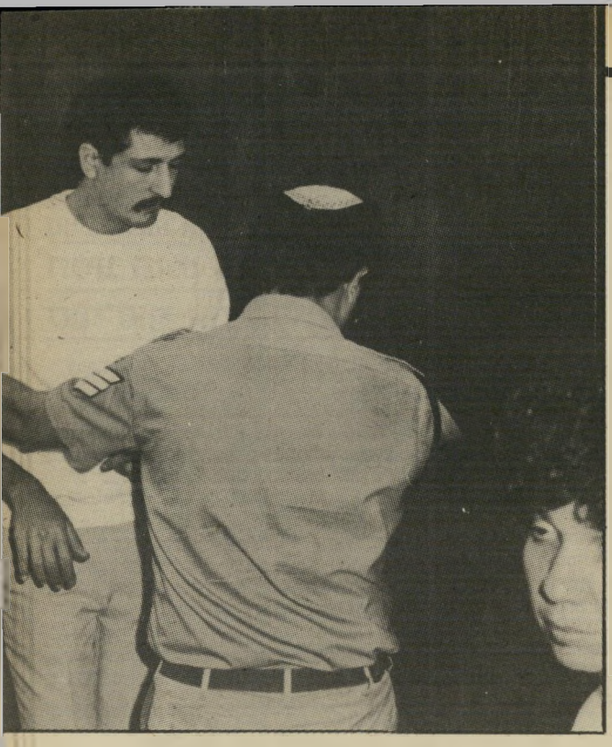

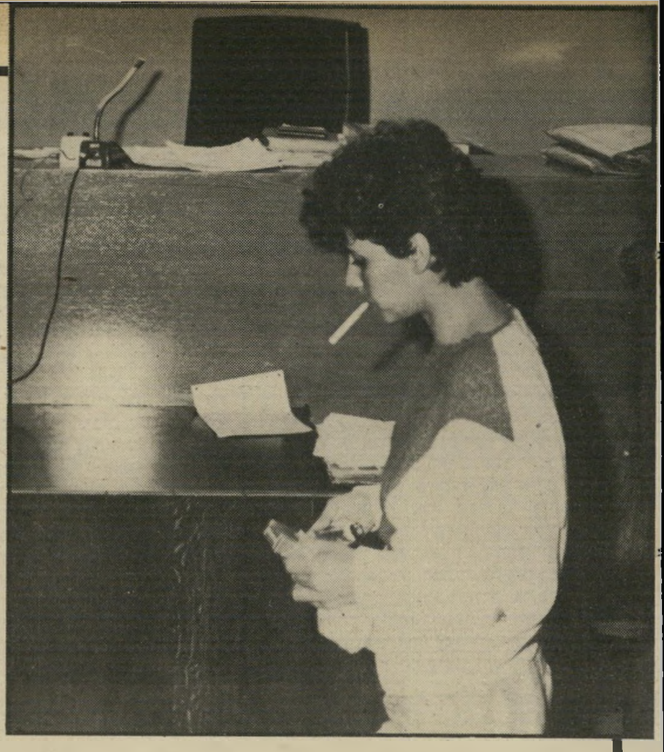

סוזי אל־מלך (מימין) היתה מוכנה להודות בהריגה כדי שחברה, אריה אייש (משמאל) ישא אותה או לפחות יעשה לה ילד

הודאה בהריגה תמורת נשואין!

"אני מוכנה לעשות את העיסקה הזאת אם תתחתן איתי!" נשמע קולה המוקלט של תמר ("סוזי") אלימלך.

האשה הצעירה, בעלת הגוף הנערי והפנים החמודות, היתה מוכנה להודות באשמת הריגה, ולקבל עונש־מאסר של שנים רבות, כדי שאהובה, אריה אייש, שאיתו היא חיה מזה חמש שנים, יסכים לשאת אותה לאשה.

סוזי ואריה נאשמים בכך שהרגו את חנניה וקנין, שהיה דייר בדירתם, בחודש יוני 1985, אחרי מריבה שבה שלף חנניה אקדח ואיים על בני־הזוג.

על פי גירסת התביעה שלף אז גם אייש אקדח שהביא איתו, והיכה בו על ראשו של חנניה. המכה גרמה לחבורה גדולה על ראשו של הקורבן, ופרקה לחתיכות את מחסנית האקדח של אייש. אז, על־פי גירסת התביעה, נטלה סוזי את אקדחו של הקורבן וירתה בו את היריה הקטלנית. סוזי ומאהבה עזבו את דירתם במרוצה, כשהם לוקחים איתם את שני כלי־הנשק.

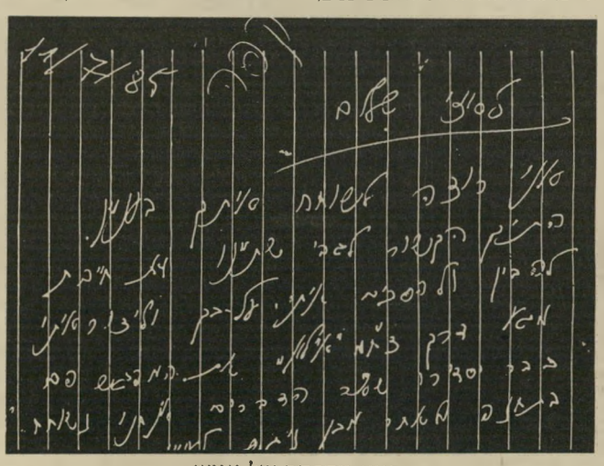

קטע מהפתק של אייש
"ילד אפשר לסדר!"

"זה לא צחוק!"

לעומת גירסת התביעה טוענים בני־הזוג כי אומנם חנניה איים עליהם, והאשים אותם שביצעו פריצה לחדרו וגנבו משם תכשיטים יקרים שהיו שייכים לו. אולם במריבה נפלטה יריה מאקדחו של חנניה, והם, שלא ידעו כלל אם נפצע, ברחו מהמקום כשהם לוקחים את נישקו ומשליכים אותו בגן ציבורי. לדיברי הנאשמים, לא היה בידם כלל אקדח נוסף, והם לא ירו בקורבן.

סוזי היא גרושה בת 31, בעלת שיער קצר ומתולתל, המתגוררת עם אייש בן ה־27 זה שנים רבות. בתיקווה כי ישא אותה לאשה. בין השניים היו משברים ופרידות בגלל שאלת הנישואין. אך תמיד חזרו לחיות ביחד. אייש הוא גבר תמיר, בעל שפם מטורזן ואישיות יהירה. סוזי יושבת כיום בבית־הסוהר בגלל עבירה קודמת שבה הורשעה: גניבת שרשרת־זהב.

אחרי הקטטה בדירתם בבת־ים, שבה נהרג השכן הצעיר שהשתחרר רק שבועיים לפני כן מבית־הסוהר, ברחו בני־הזוג לדירת ידיד בתל־אביב, והסתתרו שם במשך יומיים. לדיבריהם, חששו מפני הדייר חמום־המוח וחיכו עד יעבור זעם. בינתיים קראו בעיתון כי חנניה נמצא מת בדירה, וכי המישטרה חושדת בהם ברצח ומחפשת אותם. אז שקל אייש להסגיר את עצמו למישטרה, והתייעץ עם בני־משפחתו.

התובעת טוענת כי השניים סיפרו לחבר, שאצלו התחבאו, כי אייש אומנם שלף אקדח, וכי סוזי היא אשר ירתה בקורבן. אולם מרגע מעצרם מכחישים השניים גירסה זו. בחקירה אמרו להם השוטרים כי יש ראיות בליסטיות ופתולוגיות שהקורבן לא ירה בעצמו, וכי הוכח שהוא נורה ממרחק של שני מטרים.

"או נכנסתי ללחץ, וחשבתי שאפילו אם אני אומר את האמת הם שמו אותי ברחוב־ללא־מוצא," העיר אייש בבית־המישפט. בתשובה לשאלות סניגורו, עורך־הדין דויד יפתח, אמר כי חשב לרגע להעביר את האשמה על סוזי, מכיוון שאשה תקבל עונש קל יותר מגבר. "אז חשבתי שזה לא צחוק, זו אשמת הריגה, ואם מרשיעים אותי זה עניין ל־15 שנים. אז אמרתי לסוזי שאם היא תודה, היא לא תקבל כל־כך הרבה שנים, כי היא אשה, אבל אילו הייתי אשם, הרי לא הייתי מהסס בכלל כאשר סוזי הציעה לקחת על עצמה את האשמה תמורת חתונה. הרי הייתי מבטיח לה את השמיים, ובהקלטה שומעים שאני לא נלהב."

עדות בתחפושת

דוברת התובעת חקרה גם את סוזי על משמעות המילים שבהן הציעה לאייש הודאה תמורת נישואין.

"האם את כל־כך פראיירית, כל־כך לא שווה כלום, שאת צריכה לקחת על עצמך עונש של 10 שנים על דבר שלא עשית, כדי שהוא יתחתן איתך?" שאלה התובעת את הנאשמת, כדבר אשה אל רעותה. ואומנם היה קשה להבין את הלך־המחשבה של סוזי, מדוע הציעה הצעה כזו, אם אומנם איננה אשמה בעצמה?

התובעת הביאה לפני השופטת, שושנה ברמן, עוד קטע מההקלטה, שבו אומרת סוזי לאהובה: "לקחתי כבר על עצמי תיקים שלך וישבתי!"

ואומנם בתיק שבו הורשעה סוזי בגניבת השרשרת, היה אייש נאשם יחד איתה. מאחר שהשרשרת נמצאה ברשותה, הודתה סוזי באשמה, ואייש יצא זכאי. אך בתיק ההריגה היא עומדת על־כך שהקורבן הוא שירה בעצמו, וכך ענתה גם לשאלות סניגורה, עורך־הדין עובדיה אבוש, וגם לשאלות התובעת.

כאשר התעקשה התובעת לחקור אותה שוב ושוב על הצעתה להודות באשמה, פרצה סוזי לבסוף בבכי על דוכן־העדים. הסניגורים טוענים כי סוזי, המבוגרת בכמה שנים מאייש, קשורה אליו מאוד ואוהבת אותו. כאשר ראתה כי בתיק זה עלולים שניהם ללכת לבית־הסוהר לשנים רבות, אם יורשעו, חישבה כי יתכן שכאשר תצא מהכלא לא תוכל כבר ללדת, ותפסיד את חוויית האמהות. ועל כן, ואולי גם כדי לקשור אליה את הגבר שאותו היא אוהבת כל־כך, ואשר איתו היא מחלקת את חייה מזה חמש שנים, חשבה על עיסקה מסוג זה.

בזמן חקירתם של השניים ניסתה המישטרה כל תרגיל הידוע לה, כדי להשיג ראיות נגדם. לתאו של אייש הוכנס עציר אחר, שהיה שתול בידי המישטרה, והוא ניסה לדובב אותו כדי שיודה לפניו באשמה. אחר־כך הבטיחו החוקרים לאייש שאם יהיה מוכן לספר את האמת, יתירו לו להיפגש עם סוזי. לשם־כך הירשו לו לכתוב לה פתק, והבטיחו למסור לה אותו. אייש כתב את הפתק, ואחר־כך נפגש עם סוזי בבית־המעצר. פגישתם של השניים הוקלטה וצולמה במצלמת־וידיאו, ללא ידיעתם.

הפתק, בכתב־ידו של אייש, הוגש לבית־המישפט, והסניגורים ביקשו להזמין את העציר שנשתל בתאו של אייש, אולם המישטרה ביקשה חסיון על זהותו. לבסוף באו הצדדים לידי הסכמה כי בחודש מאי, בישיבה הבאה של בית־המישפט, יובא אדם זה להעיד, כאשר הוא בתחפושת. הסניגורים טוענים כי עציר זה פיתה את אייש למסור עדות־שקר, להאשים את סוזי, ולהסיט אותו מהגירסה המקורית שעליה עודנו עומד עד היום.

מעניין כיצד יסתיים המישפט, ואם ימצא בית־המישפט את השניים אשמים או זכאים. אבל עוד יותר מעניין מה יקרה ביחסיהם האישיים של בני־הזוג, אחרי המישפט. האם יעריך הגבר את מסירותה ונאמנותה של סוזי וישא אותה לאשה, או לפחות יעשה לה ילד?

תובעת חן
כאשה אל אשה

„דף חדש" מארח

שלמה שבא:

הגיע הזמן להקים סוף־סוף את תל־אביב

בפסח זה נחוג שוב יום הולדתה של תל־אביב, אבל הגיע הזמן להודות: תל־אביב עוד לא קמה. יש בה כמה פרברים, כמה בתים מפוזרים פה ושם, אבל העיר עצמה אינה עדיין. אחרי שיבעים ושבע שנים צריך סוף־סוף להתחיל לבנות אותה.

77 שנים שאנחנו מעמידים פנים שזו עיר בערים, אפילו כרך, אבל צריך להודות: זו איננה עיר, אלא כמה שכונות שפוזרו בין החולות באופן ארעי ונשארו הרבה זמן אחרי שהיו צריכות להיעלם. תל־אביב עד עכשיו איננה אלא חזרה כללית, והגיעה השעה להתחיל בהצגה עצמה.

בתי־המגורים שלאורך שפת־הים — על סף התמוטטות והרס; הטיילת גובלת בבתי־חורבות. אלנבי הוא תפארה — חנויות ועסקים ושלטים ציבעוניים — של סרט שגמרו לצלם ועדיין לא ויפו עצמה: העיר העתיקה, משומרת בקופסת סרדינים, משמשת תערוכה אכזוטית מתמדת לתיירים: בתי הרחוב המרכזי לשעבר, רחוב יפת, פעורי פתחים וחלונות, אף הם בלתי־מאוכלסים בקומותיהם העליונות והתחתונות ועליהם של־טים המתרים: סכנת הריסה:

רובע עג'מי — מה שנותר ממנו — חורבות־אבן וחצרות שצימחיהן מתו: גיבעת־עליה — שכונת עוני; רובו של האיזור ליד הים הרוס וכל המורד הגדול אל הים — מיגרש אשפתות גדול. יפו, שידעה נביאים, מלכים וקיסרים — יונה, ריצ'רד לב־הארי, צאלח א־דין, לואי הקדוש, נפוליון, ראספוטין — כרעה־נפלה, נהרסת בידי תל־אביב, ששום מלך מעולם לא זיכה אותה בביקור.

השכונות הראשונות מחוץ ליפו שקדמו לתל־אביב — נווה־צדק, נווה־שלום, שכונת שבזי, המושבה הגרמנית — על סף התמוטטות וחידלון. ואילו שכונות התיקווה, עזרא, שפירא והרכבת — שכונות לזמן קצר שנשארו לזמן ארוך — גם התוכניות הרישמיות תובעות את הריסתן.

הרחובות של מה שהיה הצפון היפה: בן־יהודה ודיזנגוף ומה שביניהם — בני 50־60 שנה. שבקיומם, שכמעט אינו מתבלט מעל לפני השטח, אלא גם משום נטייתה המוטבעת של הסיפרות לפנות שוב ושוב אל העניינים העומדים במרכז תשומת־הלב הציבורית־הלאומית ולהתע־לם מתופעות „שוליים" — שאולי יש בהן כדי ללמד על טיבו ומהותו של המרכז לא פחות מן הנושאים העומדים ברום עולמו. בין קונפליקט יהודי־ערבי למתח דתי ועדתי, בין תודעת השואה לתודעת התקומה, בין שמאל לימין ובין מילחמה לשלום הולך לאיבוד כל מה שאינו „גדול" ומזדקר לעין.

לאמיתו של דבר, העניין בתיאורן של תופעות־שוליים כמו תת־התרבות „הזרוקה" הוא רב. כמובן, אל לו להיאחז ב„תורתה" של אותה תת־תרבות ובניסיונותיה שלה עצמה לקבוע את תחושותיה ומאווייה בניסוחים קונצפטואליים. ניסוחים אלה מצטרפים בדרך כלל למסכת של פיטפוט ילדותי, משעמם בתוכנו וקלוקל בהבע־תו. במיטבם אין הם אלא חזרות רדודות על פני־תיאיזמים ותיאוסופיות מדרגה ב', שגם בביטויים המקורי, האותנטי והמורכב יותר, לא הרקיעו אל מרומי המחשבה או אל פיסגות השירה. לעומת זאת מעניינת ומאלפת היא הבנת הרקע הנפשי האינדיבידואלי והקולקטיבי של תת־התרבות מה הוא שח. הוא מיטיב להכיר את המציאות שהוא מתאר. עם זאת אין הוא מזדרז, כדרכם של מספרינו ה„מרכזיים", להפוך מציאות זאת לסמל המייצג את „המצב הישראלי", אם לא את המצב האנושי בכללותו. הסיפורים גם מאכזבים תכופות בשל רדידות בהבעה ושטיחות בתיאור וכן בחוסר יכולת למיצוי המתואר והמסופר הן מבחינת ההבעה והן מבחינת ההארה האינטלקטואלית. לעיתים פוגעת בהם גם איזו תכונה סנסאציונית, המוליכה אותם לעבר סיומים מלודראמאתיים. בקצרה, כתיבתו של המאירי השאירה את הקורא ער כה במתח ובטילטול בין ציפייה לאכזבה.

הופעת הלבנים העלתה מאוד את רמת הצי־פייה אבל, לדאבון הלב, גם העמיקה את תחושת האכזבה. המאירי נאחז כאן בתיאור החבורה ההי־פית באותה ישירות ופשטות שאנו מורגלים בהן בסיפוריו הטובים, אבל התבלטה ביתר־שאת יכולתו המוגבלת בחדירה אל מתחת לפני השטח. הסיפור משחזר באורח אמין את האבזרים החיצו־ניים של חיי החבורה (המתיישבת כאן בבית אחד מחבריה במושבה על גדת הכינרת) אך מחמיץ את הדינאמיקה הפנימית המפעילה אותם. אנו שוא־לים את עצמנו מי הם בעצם החברים השונים של הקבוצה ומה היו המועקות והעימותים שדחפו

צילומים של אברהם סוסקין, אבל

סוסקין צילם עיר שלא היתה, שכן

הסירו את אבזריו. הקומות השניות של הבתים ריקות או שהן משמשות בתי־מלאכה ומחסנים. בשעה 7 בערב, כשיורדים דימדומים ראשונים והחנויות נסגרות, דומה הרחוב לעורק ראשי בעיר־רפאים. בלילות, ברחובות ההולכים אל הים שליד אלנבי, נדמה שתושביהם נמלטו מפני מגיפה או מפני חילות זרים העולים על העיר.

רחובות העליה, הרצל והקישון וכל מה שביניהם — הדרום — אינם אלא גרוטאות של בתים שנצמדו זה לזה. בימים הם משמשים מקום מיסחר ומקח־וממכר, ובלילות מחטטים באשפו־תיהם חתולים. הם ראויים לגילוח במכה אחת.

מנשיה — האיזור ההרוס הגדול שבין תל־אביב ויפו — ריק ברובו, כששרידי חורבות הבתים עדיין מתגוללים שם ומתוכם צומחים גושי־ענק מגושמים של בתים חדשים — מישרדים, מלון שאיש אינו בא אליו, ודולפיניריום שדגיו ברחו אל מעבר לים.

דייריהם בורחים מהם, ובתיהם קלופי־הטיח לא ראויים לחמלה. שני נמלים לעיר שחוברה לה יחדיו — שניהם שובתים ממלאכה וריקים מארם. מיבני הירידי הגדול בצפון — חורבות: פסל אחד שעמד שם — קצוץ ראש: איצטדיון ששיעשע רבבות — נטוש והעשב מצמח על יציעיו המתמוטטים.

אין בה בתל־אביב של היום, המתקרבת לגבורות, שום דבר הראוי לשימור. אם היה — הרסוהו — פרנסיה ותושביה. לאלה ולאלה לא היה איכפת. געגועים של אנשים זקנים, הסבורים כי מה שראו בילדותם ראוי שישתמר לנצח, אינם קנה־מידה להיסטוריה. אין בה בתל־אביב מאומה שראוי להישמר. צריך להתחיל הכל מחדש.

צריך להתחיל לבנות בזהירות, בצניעות, במלט טוב, באבן, שישתמר יותר. כעבור כמה מאות שנים אולי תהיה פה עיר. ואילו חיינו שלנו עברו בכאילו־עיר, כאילו־עיר יחידה בעולם.

ספרים

החמצה

ישראל המאירי
„הלבנים"
סיפריה לעם, עם עובד, 192 עמ'.

בארצות־הברית ובמידה מסויימת גם במערב אירופה עוסקת הסיפרות זה 25 שנים בתיאורה ובפיענוחה של תת־התרבות „הזרוקה", ההיפית, שצמחה מאמצע שנות ה־50 בצילה של תרבות־המערב הרישמית והציבה עצמה לעומתה כאו־פוזיציה „פתוחה", זורמת, אנארכיסטית, היוצאת חוצץ נגד פוזיציה סגורה, מתובנתת, נוקשה וכוחנית. גם בישראל קיימים — לכל המאוחר מאמצע שנות ה־60 — איים של תת־תרבות מעין זו שהלחץ של המציאות הישראלית המיו־חדת כופה עליהם קיום סמוי, מחתרתי למחצה. הסיפרות הישראלית עדיין לא התפנתה להתבו־ננות באיים אלה. זאת, לא רק משום המחתרתיות הנרונה כפי שהיא מתגלמת בפעילות חברתית, בהופעת מנהיגים כאריזמאטיים, בהתגבשותן של חבורות בדינאמיקה הפסיכולוגית הקבוצתית המתפתחת בחבורות אלה במהלך התגבשותן והמביאה בסופו של דבר גם להתפוררותן. בכל אלה מתגלים הלחצים הנפשיים העמוקים והנסתרים הפועלים בחברה מבלי שיזכו להכרה שמתוך מודעות. באותה מידה מעניינים גם האס־פקטים הבלתי־קונצפטואליים של תגובת החברה הממוסדת או ה„מרובעת" על תת־התרבות ה„זרו־קה". התנגדותה הנמרצת — האלימה לפעמים — מעידה יותר מכל על תחושת פחד, חולשה ומאוויימות, ומעלה אל פני השטח כמה מן החולשות העקרוניות של „הסדר הטוב", ההיגיון והאחריות, שבהם דוגלת אותה חברה. הסיפרות הישראלית היתה מסייעת בהרחבת תודעת עצמנו אילו האירה את סודות השפעת־הגומלין הזו של תת־התרבות על התרבות שהולידה אותה; שהרי תת־התרבות ה„פתוחה" איננה בסופו של דבר אלא בבואה הפוכה של התרבות ה„סגורה" ש־כנגדה היא יוצאת. הקשיחות והאטימות שבהן מממשת התרבות את סגירותה מוצאות מקבילה מושלמת באטימות ובקשיחות שבהן מחפשת תת־התרבות המורדת את הדרך למימוש „פתיחו־תה". אבל, כאמור, הסיפרות שלנו כמעט לא התפנתה לעיסוק בזוטות מעין אלה.

בין ציפייה לאכזבה

לאחרונה הופיע רומאן קצר — הלבנים מאת ישראל המאירי (עם־עובד) — העוסק בפירוש בתת־התרבות ההיפית הישראלית על פולחניה, אמונותיה, גירוייה (סמים, מין קולקטיבי) ומילח־מות הכוח שבתוכה. הספר מעורר עניין וציפייה לא רק בגלל נושאו אלא גם בשל מחברו. המאירי מפרסם זה כמה שנים סיפורים „מבטיחים" בשני המובנים, החיובי והשלילי, שבהם אנו משתמשים בתואר זה. סיפוריו, דיווחים ריאליסטיים, לעיתים נאטוראליסטיים, מפינות שונות של המציאות הישראלית, מעוררים רושם חיובי בזכות הפשטות של סיגנונם, הישירות והחיסכון האופייניים בהם לדיווח העלילתי והתיאורי, וכן בזכות האמינות והצניעות שלהם. המאירי, ניכר, יודע בדרך כלל אותם אל חיק החבורה; מהו עולמה הפנימי של אותה אילנה דקת־קרסוליים שכמה מחברי הקבוצה מבקשים את קירבתה ונאבקים על חסדיה; מהו סוד כוחו של נחמן, המנהיג; מדוע מתפוררת מנהיגותו של נחמן בסופו של דבר. כל השאלות הללו נענות בעיקר באמצעות תיאורים חיצוניים סטריאוטיפיים (פנים מעודנות, שיער רך ושופע, כותנות לבנות, דיבורים שיגרתיים על סודות הבריאה) או בעיצוב פשטני של אינ־טראקציות סטריאוטיפיות (כגון עימותים מכוו־נים בין חברי הקבוצה בשיטת ה„גשטאלט" האמ־ריקאית של פריץ פרל). הסודות האמיתיים אינם מתגלים כלל.

המרובעים והזרוקים

ניתן אולי לטעון ששטיחות זאת מקורה בזוויית־הראות שבה בחר המאירי. מספר הסיפור, יואב זהבי, בעלה של בת־המושבה שבביתה משתכנת החבורה, הוא „מרובע", קהה וכפייתי למדי. לעיצומו של דבר אין הוא אלא נער חסר־ביטחון, בן עולים חדשים חסרי שורש ואחיזה כלכלית, המבקש להתערות בארץ על־פי הנור־מות הציבוריות המקובלות: הצטיינות בצבא, הפ־גנת גבריות, פיתוח „יחסי רעות" ורכישת מעמד „הבחור הטוב", המקובל על הכל, ההיאחזות באי־ריאל החקלאי ותוך כך גם תשוקת ההתעשרות. בצורה זו פותח הוא את סיפורו כנער חביב ודורש־טוב ומסיים אותו כקצין צבא־קבע מרושע וקט־נוני, המרחיק עצמו מן הבית שבו נעשה לזר, מוצא סיפוקו במאניפולציה מינית של חיילות הכפופות למרותו וב„הצטיינות" מיקצועית בדרך ההחנפה למפקדיו וההצקה לחניכיו. מסלול הת־פתחותו משכנע למדי, אך יכולתו להבין את זולתו, וממילא גם יכולתו לשמש מכשיר לתיאור חיי החבורה, הינה מוגבלת מאוד.

בגלל דלות חיי התודעה שלו אין יואב מסוגל אף להאיר בצורה משמעותית את תגובותיהם של ה„מרובעים" על ה„זרוקים". בשלב מסויים של הסיפור הוא נמשך אל החבורה, אך מקורות המ־שיכה וסיבותיה אינם ברורים. בסופו של דבר היא מצטמצמת במשיכה המינית אל אילנה דקת־הקרסוליים. מעניינת הרבה יותר מן הבחינה

עם כסיל

יפו היא העיר המיסחרית הכי חשובה שבפלשתינה... רוב המיסחר נתון בידי היהודים, וכל הבא העירה ידמה כי בא לעיר יהודית (הכוונה כאן לשכונה היהודית מצפון ליפו, כלומר, לאחוזת־בית, היא תל־אביב בראשיתה). **הכנסות יפו הן מתפוחי־הזהב... יש אומרים כי אין לחשוש לכיבוש פלשתינה על־ידי היהודים, מכיוון שאין השילטון בידם, אבל באמת האומה שהמיסחר בידה היא המושלת...**

המושלים האמיתיים הם העשירים, אשר גם חוכמה בליבם. הציונים, שהם בעלי רכוש, ואשר עלה בידם להתאחז בארץ ולהרבות במושבות, הם גם חרוצים ומלומדים, ומכיוון שהם יושבים בתוך עם כסיל, יתפסו סוף־סוף את כל מקורות־הפרנסה ויגרשו לאט־לאט את כל יושבי הארץ.

אל־מוקתבס, דמשק, 8.4.1913

הנידונה היא התייחסותה של אשתו, דבורה, אל החבורה. מלכתחילה מגיבה בת־מושב מושרשת זו על הצטרפותו של אחיה לחבורה בשינאה כבושה: אבל אחר כך היא מזמינה אותם להשתכן בביתה וכאילו מצטרפת אליהם. תהליך זה חל בד־בבד עם התרפות עניינה בבעלה, נער גברתן ומבקש־חסות זה שהתחתנה עימו כדי ללדת לו ילדים וסופה שאיבדה כל עניין בו כשההריון נאסר עליה. הכיצד נבין את ויתורה של דבורה על עמדותיה הממוסדות והנוקשות? המאירי אינו נותן תשובה אמיתית על שאלה זו. הרמז הסתמי על כך, שדבורה נזקקת לחבורה כדי שתוכל להשיג באמצעותה את התינוק, שהוא אולי בנו של אחיה, איננו מוליך לשום תוספת של הבנה והארה.

הספר סובל גם מנטייתו של המאירי למלו־דראמה.לקראת סופו מגלה לנו הסיפור כי אריק, אחיה של דבורה, בן המושב שנעשה היפי, איננו בנו של המושבניק התקיף נחום, ה„מרובע" הישראלי הארכיטיפי, אלא דווקא של איזה ואגבונד מיקרי. אנו שומעים על כך ממכתב מלודראמאתי שכתבה אמו על ערש דוויי, כשמחלת־הסרטן קרבה אותה לקיצה. בין המליצות המקובלות על הצורך בגילוי ה„אמת" וציטטות מתאימות משירי רחל מספרת הגוועת על פגישתה עם עובר האורח־המיקרי. היא מדווחת על כך, שהלה, בעת הקירבה, כלל לא הגיע לידי זיקפה ורק „הרטיב" אותה, אך אין היא אומרת דבר על הסיבות שדחפו אותה לזרועותיו של הנודד, שאפילו לא רצה בה. מסתבר, איפוא, שאריק ה„זרוק" הוא בן של אב „זרוק" ושל אם שהיה בה שמץ מן האנארכיות של ה„זרוקים". אבל האם באמת מבקש המאירי להציג תופעה פסיכולוגית־תרבותית כפגם גנטי? האם אין אב „מרובע" ונטוע תחתיו מסוגל להעמיד בן „זרוק" דווקא מזרעו שלו? הרי אם כך הדבר בטל ואפס העניין שברומאן בכללו: שהרי רומאן זה אינו בא אלא ללמדנו כי החברה הישראלית האידיאולו־גית האטומה, הבטוחה בערכיה, יולדת בהכרח את הריאקציה ההיפית. אם אריק אינו בנו של נחום אין לנו עניין בו.

הלבנים הוא ספר מביט ואינו רואה, נוגע ואינו חודר; החמצה המעוררת צער מיוחד הן בגלל הנושא והן בגלל המחבר, שהגיעה כבר שעתו לבקוע מתוך פקעת הצעיר „המבטיח".

דן מירון ■

תיאטרון

הארות מוסיקליות לקונצרט תיאטרוני

„הספר מסביליה" בתיאטרון באר־שבע
מחזה: בומארשה
בימוי: דינו צ'רנסקו

רק לעיתים רחוקות יכול הקהל הישראלי להתפנק בשמפניה תיאטרונית כמו זו שמציע לו תיאטרון באר־שבע. ההצגה הספר מסביליה היא חגיגה לחושים. הרמוניה של צלילים, צבעים ותנועה במיסגרת עלילה קומית קיצבית הנישאת על כיתפי שחקנים מעולים.

למוסיקה תפקיד מרכזי בהצגה. קשת רחבה של קטעים מוסיקליים מלווים את ההתרחשות לאורכה, ויותר מאשר רקע. קומי ככל שיהיה, הם מהווים כלי שבאמצעותו מחווה הבימאי האורח את דעתו על הקומדיה של בומארשה, על קומדיה כתיאטרון, ואף על מהותו של הקומי. את הרקע לפתיחה מהווה קטע מתוך אורות הבמה של צ'פלין, ועל טיבה של ההתנשאות מעידים הצלילים הבומבאסטיים, מתוך נאבוקו של ורדי, המלווים את כניסתו של דון באזיליו המוסיקאי. את נסיונות ההסתתרות של הנאהבים ואיש־סודם הספר מלווים צלילי מחול־החרבות המתכתי וה־נמרץ של חצ'אטוריאן, ומזימות החיזור של האפוטרופוס הזקן והמצומק אחרי בת חסותו היפהפיה נרקמות לצלילי האופרה כארמן של ביזה.

האפקט שאמורה המוסיקה לתרום אינו מותנה בידע או ביכולת הזיהוי המוסיקלי של הקהל. די באוזן רגישה כדי להבחין במיטען הרומאנטי־הוליוודי של קטע מתוך אורות הבמה, בקפי־ציות המתכתית של מחול־החרבות ובהשפעה שיש לקטע מתוך כארמן על התנהגותו הלוחם־פרימית של הזקן. ודי בהבחנה כזאת כדי לראות את נקודת התצפית ממנה מתבונן הבימאי ביצירה בה הוא מטפל. צ'רנסקו טוען כי ניתן לכנות את ההצגה „וריאציות על נושא מוסיקלי מאת בו־מארשה"; אני הייתי מכנה אותה „הארות מוסי־קליות לקונצרט תיאטרוני".

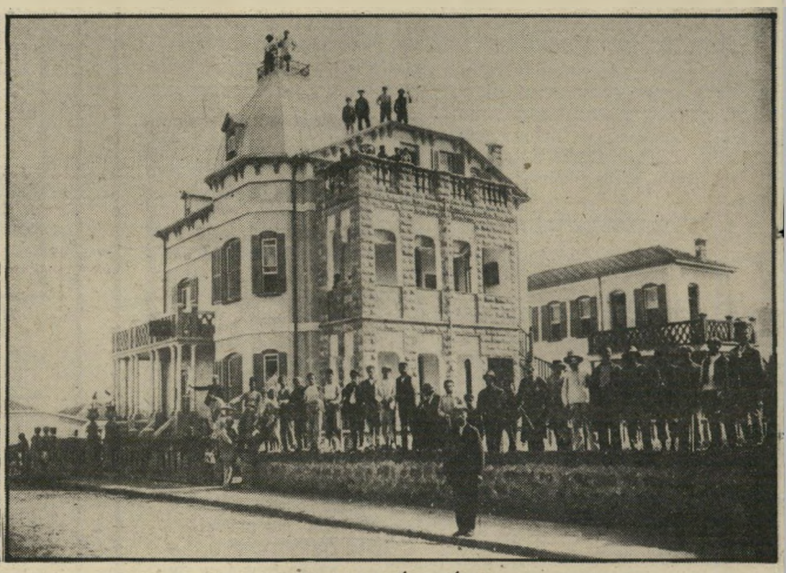

אילו תל־אביב היתה –

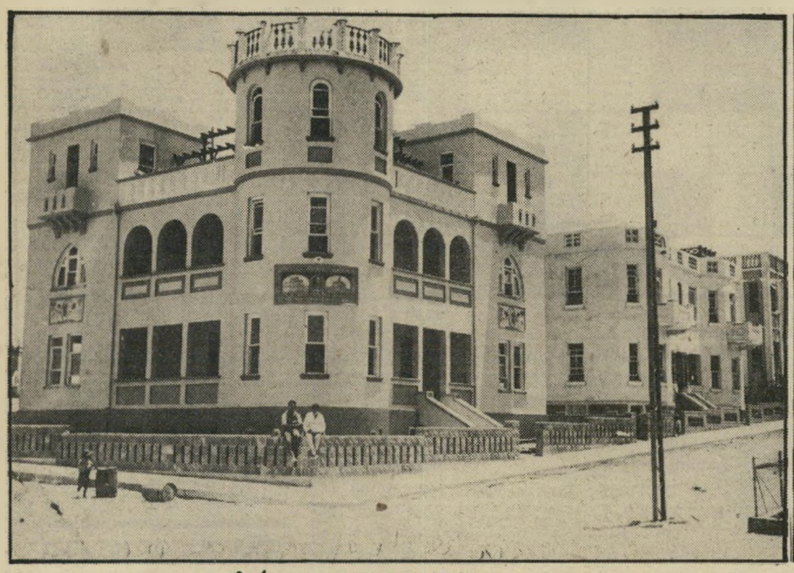

איפה הם הבתים האלה?

אשר למראה העיניים. הבימה, שהעמידה התפ־אורנית ומעצבת התילבושות לידיה פינקוס־גני, לבנה וריקה, מלבד עמוד־טיפוס לבן במרכזה ושניים־שלושה כיסאות לבנים הבאים והולכים לפי הצורך. על רקע לבן זה נעות הדמויות, שלכל אחת מהן צבע משלה. הגברים בצבעים כהים ורוזינה היפה תכלכלה כולה — לרבות תלתליה. במערכה השניה לובשת רוזינה ורודים ולקראת הסיום, כשנחשפת זהותו של אהובה הרוזן אלמאויוה, נחשפים גם ביגדי הכסף הבוהקים מתחת למעטה הגלימה הכהה שלו. אז, במעמד נציג החוק, הנוטריון הלבן עוטה השחורים, חוברת רוזינה הוורודה אל הרוזן הנכסף והכל בא על מקומו הציבעוני בשלום.

יותר מכל ראויים לשבח השחקנים. אלה פעלו כסולנים מעולים שחברו יחד בהרמוניה מושלמת. מישחקה של רוזינה קמבוס נפלא. יכולת קומית כזאת לא נראתה זה מכבר על הבימה הישראלית. לעיתים היא מרחפת, בעת ובעונה אחת, על פני שלושה רובדי מישחק. היא משחקת את רוזינה הדמות המעמידה פנים, את רוזינה הדמות היודעת שהיא משחקת העמדת־פנים, ואת רוזינה קמבוס השחקנית המשדרת לקהל את מודעותה לסיטו־אציה כולה.

מסתבר שכדי לעשות תיאטרון טוב אין צורך, בהכרח, ביצירות מופת. ולמי שישאל ככל זאת למה דווקא בומארשה: גם שמפניה לא שותים בגלל אבות־מזון או ויטמינים.

עדנה אלוני ■

מביתבי ד"ר א. מבורך

ועוד על סיפרו של י. ל. סוס

הכל בכל מכל כל כבר נכתב על רומאן רחב־יריעה זה. ומילותיי הספורות אמורות לשפוך אור על היבט אחד, יחיד ומיוחד שלו: לולב בשלכת כחומר קריאה. משמע — כספר דווקא.

בחברת קודש נטלתי לידי את יצירתו החדשה של י.ל. סוס; לא טרם שרחצתי ידיי ומירקתי אותן, ממש עיקרתי אותן בכיור חדר־האמבטיה, הסמוך לפינת־האוכל, בדירה הצנועה של אשתי ברכה ושלי (א.מ.). כבר מהעמוד הראשון נפרשגלה (נפרשה־נגולה) לעיניי גדלותו וחיר־ניותו של הרומאן. אותה שעה הייתי שרוי במהלך אכילת הכיסונים הממולאים, המאכל האהוב עליי, אותו שולחת לנו חמותי מדי יום שלישי בשבוע. פתחתי הספר ומייד זנחתי (נטשתי? הפקרתי? — א.מ.) את שני הכיסונים האחרונים (מתוך שישה — א.מ.) ושקעתי בספר מופלא, מפליא ופלוא זה. „נס גדול קרה כאן?" נתמלטה מגרוני זעקה רוננת למיקרא המישפטים הראשונים הניגרים כמבוע, ובתי בת הארבע, אליתשע, באה במרוצה, חיבקה בידיה הקטנות את צווארי וקראה: „אבא, אבא'לה שליי."

הושבתי אותה על בירכי הימנית, זו שלא נפגעה במילחמה מרסיס תועה (טועה? תוהה? — א.מ.) וקראתי באוזניה דף אחר דף מהספר. והיא, אף שהיא בת שש בלבד, פרצה בבכי תמרורים נוגה.

„הבטחת לילדה לשחק איתה בבובות," כיהתה בי אשתי למראה זולגותיה של הילדה, ולא הבינה (אשתי — א.מ.), שלא מסיבה זו מתגלגלות הדמעות על לחייה של בת השמונה, שנולדה במשקל 1.603 ק"ג ובילתה בפגייה של בית־החולים את ששת השבועות הראשונים לחייה, כשאנו (המישפחה — א.מ.) חרדים לכל גרם וגרם במישקלה הזדעיר (גרגרי? — א.מ.), וחמותי, מאחורי גבי, רוטנת: „נו, מה כבר יכול לצאת מהרוקטור הרופס." כאילו הייתי אני אשם במישקל בתי, ולא אשתי ברכה, שקמה משמירת הריון טרם זמן, הבהמה (ברכה — א.מ.).

נטלתי איפוא את הילדה בזרועותיי, הולכתיה לחדרה, ולאחר ששיחקתי איתה בבובותיה (בילהה, צ'ילהה וגילהה — א.מ.), השכבתיה, כיסיתיה ונשקתיה נשיקת לילה טוב. שבתי לחדר־האורחים, וכשאך פתחתי שוב ספר רב־רבדים זה, כשאיני פוסק ממלמל (מלמלם? — א.מ.): „נפרצו שערי שמיים ונענתה שוועתנו", צילצל הטלפון הירוק בחדר־העבודה שלי ועורך העיתון הצהוב היה על הקו. „האם כבר קראת את לולב בשלכת?"

„כן," חירחרתי־שאגתי באוזניו בבריטון הע־מוק שלי, שכמעט הפך אותי (א.מ.) לחזן מבוקש. „כן." הוספתי ורהטתי באוזניו „אומנם כן. אכן כן. חיובי."

„ומה דעתך?" שאל העורך בנעימה עוברתית, יבשה, האופיינית לו כאשר הוא נזקק נואשות למשהו אך אינו רוצה לשלם את מחירו.

„אין לי מילים."

„מצויין. תן לי את זה בחמש מאות."

הבהרתי לעורך שהכל בכל מכל כל כבר נכתב על הספר, וכן גם זאת, שלא אהיה נזב לשועלים, ושאני מוכן לכתוב על הספר אך ורק מאספקט (היבט — א.מ.) מסויים מאוד: על הספר כספר.

„מבריק," הסכים עימי העורך מייד. אדם חכם הוא המשלם לחברו במטבעות לשונו ולא במטבע עובר לסוחר.

„מחר בתשע בבוקר אצלי על השולחן."

אותו לילה לא עצמתי עין, וכבר ברבע לתשע הייתי במערכת, אליה הגעתי באוטובוס. לאחר שמסרתי את מכונית הסובארו שלי לתיקון במוסך של י"ל סוויסה ביפו ג'. איזה טיפול בחומר. יד־אמן. עבודה יסודית. מומלץ!!!

הלביה"ד: אלי שרייבר (חתולי) ■

דברים כשם אומרם

בעל הבית פאנצ'ר

„ומאחר שהספר (לוליטה) היה באופנה הרי אני פטור מהוכחה כי ולאדימיר נאבוקוב לא היה פורנוגראף. ודאי כבר הוכח הדבר יותר מפעם אחת. ובכן מה היתה הסנסציה? עד כמה שאני זוכר, הסנסציה היתה מסביב לספר, לא בעלילתו: כי נאבוקוב אולי לא היה סופר אמן אבל ודאי שהיה סוחר ממולח, עם הוצאת הספר לראשונה בפאריס (הורי, ריח האיסורי), ועם חבורת הלשונות הקונטיננטאלי־אינטלקטואלי, ועם חבורת משי־כי־טעם כיבדי־פה שריבריהם אורים ותומים לציבור קוראי שבועונים אמריקאיים מסויימים, ומשיבי־טעם אלה מפרכסים זה את זה כתלמידי חכמים אם לא כבעלות מיקצוע אחר."

מידד שיף, „אטלולות לוליתא",
העיר

בסערה איומה

„תיאטרון הסיפריה פורץ עכשיו אל תוך שנות השמונים, בסערה איומה אצבעונית נוספת. רמת־גן מגלה את הקוקסינל. כבר אמר מי שאמר, אם קומנרו צנזורה לא פוצץ את ההצגה. מה כבר יכול להיות מעניין בה. אולי יוסי אשדות. מדובר, כדרך השיגרה בתיאטרון הסיפריה, בהליכה על מוצרים משומשים. הויזאנה הוצג לא מכבר בלונדון ובניו־יורק וזכה לתשומת־לב מסויימת. השחקנים שם זכו לביקורת משבחת."

אמיר אוריין, „הוא לא אליזבת
טיילור", העיר

לא ספר רע, חלילה

„שלושת־ריבעי הזמן של בנואט גרולט איננו ספר רע, חס וחלילה. הוא פלקאט לא אינטליגנטי במיוחד, שסיסמתו —, גם אנחנו יכולות לכתוב', או ‚כל מה שהגבר יכול לעשות, האשה יכולה לעשות טוב יותר.'"

כרמית גיא, „פלאקאט", העיר

מזלו של הליכוד

„כוכב שבתאי, המסמל צימצומים, עיכובים וצורך בבניה מציאותית ואיטית, נמצא בבית שתיים של מפת המדינה, שתחומו הוא פינאנסים — זאת אחת הסיבות לקשיים הכלכליים שה־מדינה שרויה בהם כיום. כאשר יעבור שבתאי לבית שלו בדצמבר 1987, צפויים שינויים מש־מעותיים ושיפור רציני בתחום זה. המצב הכלכלי יהיה יציב יותר ובעיית האבטלה תקטן."

סילביה ליף, „אסטרולוגיה"
כולבו. מקומון חיפה

תשבצופן העולם הזה 2539

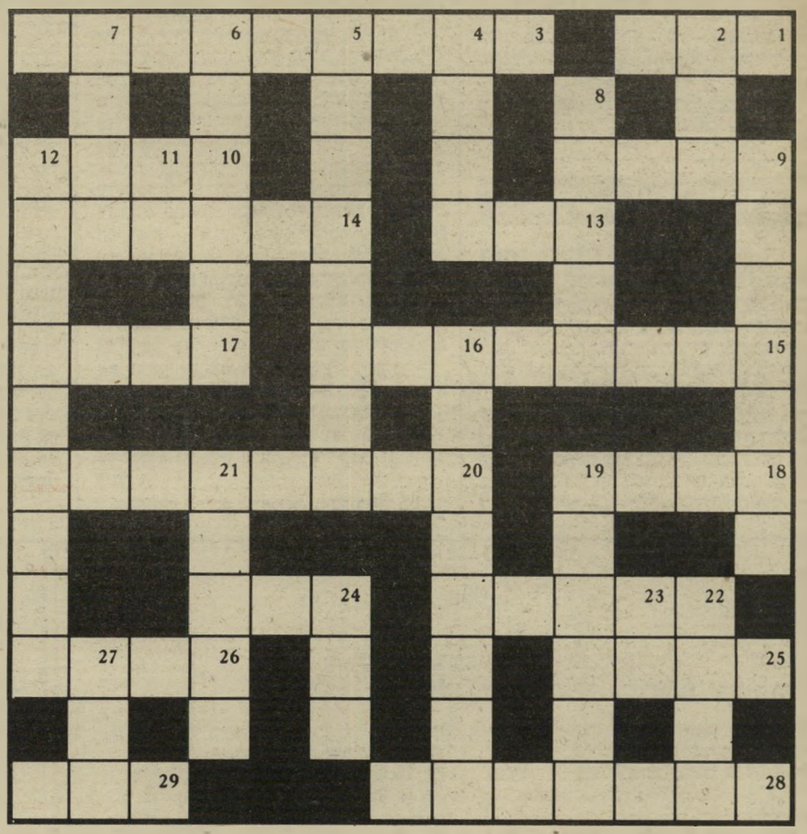

מאוזן:

1. מעל המיגדל צופים על הישגינו (3)
3. השר פורה יראה את הרב שך? הצחקתם! לא זוכרים דבר כזה (5,4)
9. התעסקת מהצד, זה בסדר. אבל למה הלכת עד הסוף? (4)
10. המונים (4)
13. אביו עובר, והוא — אין יודע אם בא או חוזר (3)
14. שומעים את כל התחנות בקושי? נו באמת! (6)
15. מועד־קיץ או מועד־חורף, והזמן הולך ואוזל (4,4)
17. הסופר יישמר לנפשו (4)
18. יש לה דמיון עשיר, מעולם לא היה כדבר הזה (4)
20. 12 שעות עם חיות, כמו בלובי (5,3)
22. מבטיח הרים וגבעות (5)
24. הפקק חוזר לעבודה (3)
25. שירי על מלך ישראל (4)
26. רע לה ומר בבית בודד בכפר (4)
28. קרעה אשנב (3,4)
29. ... והואב — שלח אותן לחופשי (3).

מאונך:

2. מישתה החטא על הפנטהאוז (3)
4. קומפוזיטור אופנתי? (4)
5. מטלטלה לים לא יוטבו הדו"חות הבנקאיים (8)
6. מספרים שהרב ניטרלי במישחק הכדורגל (6)
7. היה שופט (4)
8. נפטר מהעולם בנשיקה, איזה אנכרוניזם! (5)
9. ודאי שהזמרת יוצאת בפומבי (3,4)
11. בקשה כפולה (2)
12. שאחרים יעבדו! זאת התורה על־פי א.ד. גורדון? (5,4)
16. ... פגישה ... ומבט אחד מהיר, של רחל (5,3)
19. זוהי הנעימה של העם שבחר בסיר־הבשר ונתן דופי בלחם־השמים (6)
21. כמו אהבה צרפתית, כנ"ל (5)
22. דיוקן אדם ותיש (4)
23. רק טיפת בושם לגבר (2)
24. הוא נע לפעמים לריק (3)
27. מיבצע מוטווה (3).

אביגיל ינאי

פתרון תשבצופן 2537

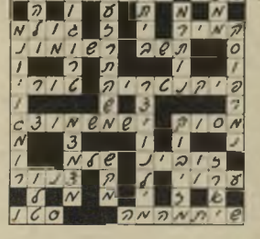

אם אתאבד, העולם יפסיק?

(המשך מעמוד 17)

● הברות גם אין לך?
לא. גם לא.

● איך מציגים אותך על הבימה?
זלמן־שושי.

● מה אתה לובש בהופעות?
כובע עם פרחים, כמו גרטה גארבו בשנות ה־20. גרבי־רשת, שורטס, תחתון קצר, מחביא את הקטן עם פלסטר, שלא יבלוט.

● זה כואב?
לא, אני רגיל לזה. זה כמו ניתוח כירורגי קטן וזמני.

● לעולם אין לך זיקפה?
לא. אף פעם.

● אתה מגיע לאורגזמה?
מגיע, אבל זה איבר לא מפותח אצלי. תמיד היה קטן ומכווץ. אפילו פיפי אני עושה בישיבה, כדי לא ללכלך את האסלה.

● היית בטיפול פסיכולוגי?
כן, אבל הפסקתי, אני לא בעיה פסיכולוגית. הקליינטים באים אליי כדי שאני ארגיע אותם.

● מחפשים אותך במיוחד?
מחפשים וזונה שתרגיע אותם.

● כמה זה עולה?
בעמידה 45 ש"ח, בשכיבה על החול 85 ש"ח, מציצה 100 ש"ח, מכות 150 ש"ח, ולְהַשפיל 175 ש"ח. אני עושה

„תמיד יהיה לי קומפלקס ורגש־נחיתות. תמיד ארגיש לא נוח בין רצון לחיות ובין רצון להתאבדות"

הכל, מעולם לא מסרב לדרישה של הלקוח, נותן מעל ומעבר.

● יודעים שאתה גבר?
לא, חושבים שאני אשה.

● ואם הלקוח רוצה מישגל?
אני אומר שאני במחזור.

● יש לך לקוחות קבועים?
לא, אני כמו בנק — עובר ושב.

● מה זה נותן לך?
לראות את הבעיות של האנשים, להרגיע אותם, ללמוד מהחיים, נותן לי בית־ספר פנימי. אני כל הזמן מתגלגל. זה נותן לי סיפוק שאני מביא קליינט לאורגזמה.

● אתה מזלזל בהם?
בקליינטים? לא. כמו בנק ועסק. זה מיפעל.

● אתה משלם מס?
לא. מס־ההכנסה לא מוכן לקבל. הלכתי לברר ולא מוכנים, כי זה לא מוכר. במישרד־הבריאות אני הופך שולחנות כדי שיבדקו אותי פעמיים בחודש.

● יש לך הרבה מחלות?
לא, אבל אני נברק למען הסדר הטוב. אני עובד עם גומיות, עושה חיסונים, בדיקות דם ושתן, בודק את עצמי גופנית ועד היום בגופי הכל עובר חלק.

■ ■ ■

● אתה פוחד מאיידס?
זה גורל. להיות הומוסקסואל זה גורל, להיות גבר נורמאלי זה גורל, להיות אשה זה גורל ולקבל מחלת איידס זה גם גורל. אני מאמין רק באלוהים. אקבל את האיידס בכבוד, זו החלטת אלוהים. אני לא פוחד מאיידס, אבל אני נשמר, עובד עם גומיות, ובזמן האחרון גם בכפפות של חדר־ניתוח.

● אתה נהנה?
כן, בוודאי.

● אתה מגיע לאורגזמה?
מהקליינטים? לא, רק מהכסף, מהשטרות. אני אוהב את ש"י עגנון ואת גולדה מאיר.

● יש מגע מיני שמהנה אותך?
לא, היום לא.

● זה מיטרד?
לא.

● אתה חושב שתתאהב שוב?
היום כבר לא. יש לי מומחיות. אין אמונה באהבה ואין אמונה בגבר, אני מחבק במיטה כרית או דובון.

■ ■ ■

● אתה פוחד מהזיקנה?
לא צריך לפחד. אדם פיקח יודע שכשבן־אדם תינוק הוא גם זקן, לוקחים אותו ומאכילים אותו. זה כואב להיות זקן, אבל אי־אפשר ללכת נגד האוריגינל.

● מתי תגמור עם הזונות?
כשארגיש שאני לא דרוש בשוק. בשבת, כשהחנויות סגורות, מי שרעב יקנה גם עגבניה רקובה.

● היום רוצים בך פחות מאשר לפני 10 שנים?
כן, בוודאי. גם יש מיתון, וזה מביא פחות קליינטים. היום עושים 10 קליינטים בלילה, ופעם עשינו 40.

מה היחסים שלך עם זונות אחרות?
אני נקרא האריה שנמצא מחוץ לכלוב. שום זונה לא יכולה להגיד לי איפה לעמוד.

● אתה אלים?
אם לא דורכים לי על היבלת, אני לא אלים.

● אתה נושא סכין בתיק?
בעיקר.

● מנסים לשדוד אותך?
לא, יודעים מי אני.

● אתה משמין. למה אתה לא שומר על הגוף שלך?
אני אוהב ממתקים, מפנק את עצמי. הייתי פעם 120 קילו, היום אני שוקל רק 80. יש לי קליינטים תורכים שאוהבים שמנמנים.

● מצביעים עליך ברחוב?
היום כבר לא. כואבת להם האצבע.

● אתה אוהב פירסומת?
לא. אני אוהב לעשות את המילחמה שלי. הפירסומת זה אני.

● מה המצב האידיאלי שאתה שואף אליו?
שיהיו מודעים שהומו הוא בן־אדם עם שתי ידיים ושתי רגליים, כולם

„אין להילחם בטבע. אלוהים ברא את האשה ואת הגבר ושכח את המין השלישי. אבל הוא מעלינו"

בנויים אותו דבר ויצאו מבטן של אמא. כולנו עשינו ברית־מילה, כולנו אותם ילדים של אלוהים.

● מה אתה הכי אוהב לעשות?
את המיקצוע שלי — זונות. אחר־כך אני אוהב עצים ודשא וירק, בתים ביערות, אוהב סרטים, דראמות חזקות, הצגות, לבכות, ציורים, פסלים, מנורות ותיקווה.

● מה אתה שונא?
כדי להגיע להיות זונה צריך לעבור הרבה סבל בחיים. הרבה צואה, הרבה דברים מגעילים. הרבה אמביציות וחלומות קשים שמתבצעים במציאות, ואז אפשר לקבל רק חלק קטן מהשרביט של הזונות, ניצוץ קטן מהשרביט של הזונות.

כדי להגיע להיות זונה צריך לשנוא את עצמי, לעבור גועל־נפש טראומתי על גופי, לעבור הרבה דברים מחרידים ומזעזעים, ייסורי־תופת. הבן־אדם צריך לעבור על גופו כדי להיות זונה, לכן אין לי מה לשנוא, כי את זה עברתי.

מודעות בטלפון
לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת
DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD.
ויזה
ישראכרט
שרות ת.ד. ללא תשלום - חניה חופשית במקום
פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 - 20.00 רצוף
03-227117/8

מרים בנימיני

מזל החודש:

שור

עזר לחיין של העגל

ילד במזל שור אינו שונה בהרבה מהמבוגר בן אותו מזל, אך בעוד העגל – השור הצעיר – עדיין אינו מבין שלא בכל הזדמנות חייבים לגלות את כל המסתתר בפנים, המבוגר הוא כבר למוד־נסיון.

התכונה הבולטת ביותר אצל הילד זו העקשנות. יתכן שהדבר בולט במיוחד בגלל אופיו, הנוח בדרך־כלל. כל הורה לילד במזל שור יוכל להעיד על צאצאו שהוא טוב מזג, שקט, עסוק בענייניו, אינו מנדנד או מציק לאחרים. הוא אישיות מושכת במיוחד, בין השאר בגלל הופעתו. על־פי רוב הוא ניחן בתווי־פנים נאים ועיניים בהירות, או קורנות אור כאשר הן כהות.

הלחיים הן נקודת התורפה וגורמות לו, לשור הקטן, כעס והתמרמרות. הדודים והדודות אינם חסים על לחייו השמנמנות – לכל אחד נדמה שהוא היחיד שבא לו לצבוט בלחיים המזכירות לחמניות תפוחות או צמד תפוחי־עץ.

השור הצעיר, בדומה למבוגר, נהנה הנאה מרובה ממזון משובח, אבל יותר מכל הוא נמשך לדברי־מתיקה.

הורים ומורים טועים לעיתים קרובות בשיפוט של אופיו. הרושם החיצוני אינו משקף את מה שקורה בתוכו. הוא אומנם שקט ונוח, אך בפנים הוא סוער ותוסס ויודע בדיוק מה הוא רוצה. לפעמים אינו טורח להבהיר לאחרים מהי עמדתו לגבי דברים שבעיני אחרים מובנים מאליהם. לדוגמה: כל הכיתה החליט לצאת לטיול ואף אחד לא הביע התנגדות, רק לפני היציאה מודיע העגל הקטן בשלוות־נפש שהוא אינו מש־תתף. כולם מנסים לשכנעו, מתרגזים כו־עסים ומאיימים, אך את קשה־העורף הזה לא יזיזו ממקומו. עדיף לצאת בלעדיו ולוותר לו, מכיוון שהוא יהיה האחרון שיישבר.

בין הילדים הוא בדרך־כלל אהוד, נעים להמצא בחברתו, הוא אינו ממהר להתווכח ולריב. כל מה שנאמר חודר אליו ומעורר אותו לחשוב, אך כלפי חוץ תגובותיו אי־טיות ולא תמיד ברור אם הוא קלט את הנאמר.

השור הצעיר אינו מתלהב לחלק את

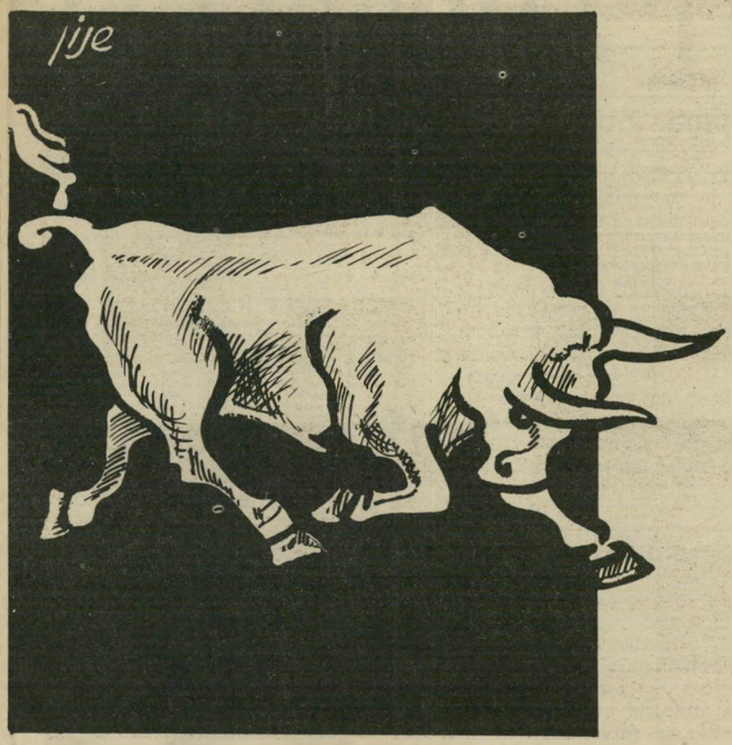

ילדים במזל שור נראים בעלי אופי נוח — אבל אין עקשנים גדולים מהם

רכושו עם אחרים. הדבר בולט במישחקים שבהם נאלצים להיפרד מחפצים אישיים – גולות, בולים וכדומה. לא קל לו לתת מה ששייך לו, וכאשר הוא מפסיד הוא מסוגל להתפרץ לפתע וללא התרעה מוקדמת. בכעסו הוא יסרב לוותר על שלו ויערער על צדקת התוצאות, או שפשוט יהרוס את כל המישחק.

מגיע גיל שבו הורים של ילדים בני מזל שור שואלים את עצמם מה מייחד את ילדיהם מהשאר, או יותר נכון למה הם מוכשרים? בדרך־כלל, כדאי לבחון את כושרים המוסיקלי. על־פי־רוב המוסיקה והזימרה מושכים את הילדים האלה, וכדאי לאפשר להם ללמוד לנגן בכלי שאותו הם בחרו. אין סיכוי שהם ינגנו בכלי שההורים החליטו עליו, כשהם רוצים משהו אחר חבל לבזבז על כך כוחות וזמן. מה עוד שהתיס־כול עלול להשניא עליהם את הנגינה.

השורים בדרך כלל חזקים ובריאים, יש להם מיבנה־גוף מוצק ולרוב הם מתגברים במהירות על כל מחלת ילדים או שפעת. אך המקום הרגיש בגופם הוא הגרון. אפשר להאמין להם כשהם מתלוננים ש„כואב להם הגרון", והזנחה עלולה לגרום לבעיות בלתי־נעימות וסיבוכים מיותרים.

השורים הצעירים בדרך־כלל דוברי אמת ולא משתייכים לילדים שמתאימים את האמת למציאות הנוחה להם. הם לא משתייכים לטיפוסים המתוחכמים והער־מומיים. כשהם אומרים דבר־מה, הם מת־כוונים לכך. זה שאינו מאמין להם צריך לדעת – שלעולם לא יוכל לרכוש את ידידותם – הם לא ישכחו לו את העלבון. זיכרונם הטוב ועקשנותם לא יניחו להם להתפשר ולוותר.

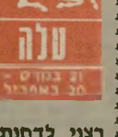

הירהורים על שינוי מיקצוע או מקום עבודה יעסיקו אתכם השבוע. בחודשים האחרונים הנעתם ל־מסקנות ואתם נוטים לקבל החלטות חד־שות. למרות הרגליכם להחליט ולפעול כמ־עט בעת ובעונה אחת, כדאי לחכות עוד זמן מה, ולהימנע מהשתי־נויים החשובים. אפילו קניית בית או הש־קעה כספית חשובה רצוי לדחות לפחות בשבוע. לאחר מכן המצב יהיה הרבה יותר קל ולטובתכם.

* * *

השבוע יתחיל בהרגשה טובה. הזדמנויות חדשות בכל מיני תחומים יוסיפו לביטחון העצמי. ידידים וזרים יציעו את עזרתם, חיי־החברה יפרחו ופגישות עם אנשים חדשים יו־סיפו להתלהבות ולהר־גשה שמתחילה תקופה שקטה יותר. הבריאות תקינה וההרגשה הכל־לית הרבה יותר טובה. קשרים שמתחילים כעת הזדמנויות. להזהירות תשתלם, לא כדאי להאמין לכל מה שנראה על פני השטח – ולא להתאכזב.

* * *

בני תאומים חייבים להמשיך לשמור על מוצא־פיהם. דיבורים חסרי־מחשבה עלו־לים לעורר חרטה. אנ־שים שנראים ידידו־תיים עלולים להיתפס לקיצוני ולהפיץ אינ־פורמציה לא מדוייקת הקשורה בכם, ולכן ע־דיף להתאפק ולא לספר שום דבר. בעבודה – תוטל עליכם אחריות נוספת – אך הכיוון הוא חיובי והפרוייק־טים שהתעכבו יוגשמו. מבחינה רומנטית צפויה הפתעה, שתתחיל דרך הטלפון.

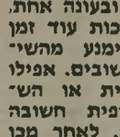

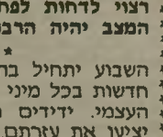

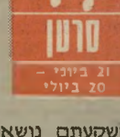

מה שאתם „משדרים" לאחרונה מגיע לאנשים שעליהם כלל לא חשבתם. לכן אין להתפלא אם ייוצרו קשרים חדשים וכלל לא מתוכננים. ידידים פוקדים את ביתכם ו־עשויים להציע עסקות משותפות. כדאי לח־שוב על ההצעות ואו־לי אף לקבלן, אם אפשר לדחות תשובות בש־בוע – הדבר מאוד ישתלם. השקעות ש־השקעתם נושאות פרי וגורמות להרגשה בטוחה יותר. הוסיפו והשקיעו גם בעתיד.

* * *

המשברים והקשיים שאתם עוברים ל־אחרונה לא צריכים להפחיד אתכם ול־הוריד את הביטחון בעצמכם. למעשה אתם מתקדמים לכיוון הנ־כון, אך ברגע זה קשה להבין את המצב ל־אמיתו. סבלנות זו תכונה שאינה אופיי־נית לכם, אך דווקא זו נחוצה ביותר בימים אלה. ידידים מעוניי־נים בטובתכם, ורובם ככולם רוצים בחברתכם. שכנים וקרובים לא גילו בזמן האחרון הבנה לבעיותיכם.

* * *

שינוי לטובה יורגש השבוע בכל מה שק־שור לכספים. שוב אפשר לחשוב על בניה של בית חדש או מעבר לעיר אחרת, עקב הח־לפת מקום העבודה. נסיעות לחוץ־לארץ – עומדות על הפרק וגור־מות למצב־רוח הרבה יותר טוב. גם הפתעות מוזרות עומדות לקרות השבוע. יתכן שיגיעו אורחים מחו"ל – ללא הודעה מוקדמת. טיו־לים שכלל לא התכוננתם להם יהפכו לפתע לעובדה משמחת. השתדלו לבלות ולשמוח.

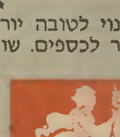

התחייבויות רבות מוטלות עליכם ו־מכבידות על ההרגשה הכללית. רצוי לוותר על חיי־חברה בתקו־פה זו ולנסות לנוח ולהרגיע את העצבים המתוחים. המצב הכס־פי גורם לדאגה ולחו־סר־שקט. למעשה, ה־מצב אינו גרוע, והבע־יות שמתעוררות ברגע זה הן זמניות בלבד. תוך זמן קצר תופתעו לטובה בתחום זה. בי־לויים משותפים עם בני מזל דלי יביאו לרוח הרפתקנית בסוף השבוע. תבלו.

* * *

התרוממות־רוח מאפיינת את התקופה. יש הרגשה שהכל עומד להתחדש. קשרים חד־שים מבטיחים עניין שונה ואף נקודת־השק־פה אחרת של החיים. נסיעה לחו"ל מעוררת התלבטויות. קשה להח־ליט אם לבצעה אם לא. חבל לבזבז זמן וכוחות על כך. הנסיעה תתב־צע ללא ספק, כדאי לחשוב על שיתופם של בני־הזוג בתוכניות רחו־קות־טווח. לבעיות המעיקות עליכם במקום העבודה, לא כדאי להתייחס בכובד־ראש.

* * *

במקום שבו אתם עובדים מוטלת עליכם עבודה רבה. אחרים משתמטים מלמלא את התחייבויותיהם ו־אתם נאלצים למלא את מקומם. למרות ה־עייפות הרבה אינכם מוצאים זמן למנוחה, ואפילו בבית אין שקט – אנשים באים ויוצ־אים והידיים מלאות עבודה. יתכן שמישהו מבני־המישפחה לא י־חוש בטוב והטיפול בו יוסיף להרגשה המכבידה. נסיעה קצ־רה צפויה השבוע. אל תוותרו עליה.

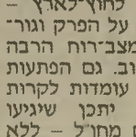

הפופולריות שלכם בעליה, ידידים חשו־בים לכם יבוא להתארח בביתכם. הבי־קורים יוסיפו לביטחון העצמי ולהרגשה טובה. ובכל זאת, יתכנו אי־הבנות ביניכם ובין ה־סובבים אתכם. רגישות מופרזת עלולה להיות הגורם. אתם מסיקים מסקנות מהירות מדי. המצב הכספי משביע רצון. תוכלו להרשות לעצמכם לרכוש דברי־נוי לקישוט הבית. קשרים עם בני מזל טלה יוסיפו עניין. כדאי לשמוע בעצתם.

* * *

השבוע תיאלצו להתרכז סביב ענייני ה־בית או הדירה. צפויות תקלות שונות כגון קילקול של אבי־זרים חשמליים, בעיות או קנייה של אביזרים חשובים לבית; חוסר־שקט יורגש בקרב ה־מישפחה ולא יימצא לכם זמן רב למנוחה. ידידים יפנו אליכם בבקשות עזרה ואתם, כדרככם, אינכם מסוג־לים לסרב לבקשת עזרה. הזמן אינו מתאים ליציאה לטיו־לים או לתיכנון חופשה. היו זהירים.

* * *

תקופה מצויינת לתכנן או להתחיל בלי־מודים חדשים. כי יש עירנות נפשית מיו־חדת. נסיעות שמטרתן ביקור ידידים או קרו־בים יוסיפו הנאה. זו תקופה מתאימה לאלה שמעוניינים להחליף את המכונית – זה ישת־לם מכל הבחינות. מזל רב יתלווה לעסקות מסוג זה. בענייני עס־קים אפשר לתכנן דב־רים מחדש ואף להת־חיל בתוכניות ארוכות־טווח. אתם עומדים לפני קידום בעבודה והתפתחות חיובית.

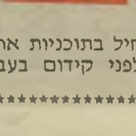

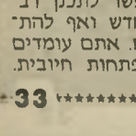

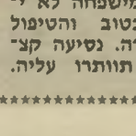

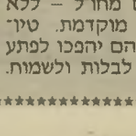

קחו העניינים לידיים!

שלום ליקירי המלוטפים.

קשה לי איתכם וקשה לי בלעדיכם. השבוע האחרון עבר עליי בהרגשה די כבדה, בעיקבות שני מיכתבים מאנשים שונים. המדברים על התאבדות. אביא את שניהם ואדון בהם ביחד ובנפרד.

מיקרה א': אני נער בן 15 וחצי. אין לי חברות. אין לי חברים. אני לא מצליח ליצור קשר. אני מרגיש שבולם נגדי. אני רוצה להתאבד. אם לא יימצא פיתרון בהקדם האפשרי, אני גומר את החיים.

מיקרה ב': אני גבר בסביבות ה־40, נשוי כ־17 שנים. שום דבר לא מצליח לי. פיטרתי ממקום עבודתי לפני כחמש שנים ומאז אני עוסק בדברים שאינם ברוחי. חיי מסתכמים בתשלומי חובות, עייפות בשעה מוקדמת וחוסר־תיקשורת עם אנשי הבית, אשתי והילדים. עם שאר המישפחה אני אפילו לא מדבר. אני מרגיש מדוכא. הגעתי אל סוף הדרך. אני חושב שהפיתרון היחידי הוא התאבדות, כדי לצאת מזה.

לילי אבידן

הכל הולך!

הי חבר'ה, מה קרה לכם? אתם ממש מפילים עליי תיק כבד. נכון. אלה החיים שלכם וזכותכם לעשות בהם כרצונכם. אני, באופן אישי, מתנגדת בכלל להתאבדות. מה קרה? נגמרו לכם הפנטאסיות? החיים משתנים בכל בוקר. הרי זהו כל הסוד: „הזמן הוא מקום והמקום ניתן לשינוי."

המסקנה שאליה שניכם מגיעים היא מסקנת־עצלנים, שאינם מוכנים לקחת את העניינים לידיים ומחכים לפיתרונות שיוגשו להם מהסובבים אותם. והיה אם האחרים לא ישרחו מספיק למצוא לכם פיתרון, תעשו ותבצעו את הפיתרון שלכם, למען יראו ויירא.

אל תשכחו שאתם אינכם מעניינים את הסובבים אתכם, כפי שאתם מעניינים את עצמכם. בשבילכם, באותו רגע הכל נגמר, גם הרע — אבל גם הנפלא, החבוי בכל יום חדש. והם. מה יהיה איתם? הם יישארו מתוסכלים ויישאלו שאלות, ואילו לכם לא יהיה אפילו הצ'אנס לשמוע את השאלות.

ועכשיו בנפרד:

פגישה בתחנה המרכזית

מיקרה א': מיקרה לא חריג של גיל ההתבגרות. ובכן, זה שאינך מקיים יחסים עם נערות אינו אסון. בהחלט לא, בהתחשב בגילך. אתה לומד בפנימיה, מקום קשה לאנשים שרמת היקלטותם בחברה אינה גבוהה ממילא. אני בטוחה שבשיחה פתוחה עם מחנך ואו עם מנהל הפנימיה תוכל אולי להתחיל בפעילות יצירתית ולקיחת אחריות מסויימת. אולי יוכלו הם להציע לך אי־אלה פעולות מועילות למען המוסד, ובכך תרכוש לך את הביטחון העצמי, שאותו אתה חסר. אל תתבייש לדבר בביעה שלך, מפני שזהו הצעד הראשון בפיתרון הביעיה.

אני עדיין זוכרת את הילד המופרע בכיתה שלי, שהיה מלא חטטים וצלקות. רזה כמו רחליל, ושנוא על כולם גם בשל פיו הגדיל. זו היתה דרך ההגנה שלו כלפי היחס הסולד. הוא ניסה להתקרב אל אנשים בדרך הבוטה והאגרסיבית ביותר.

שנים לאחר מכן עמדתי בתחנה המרכזית בתל־אביב בשעות בין הערביים. בתור עמד בחור במדים של טייס חיל־האוויר, גבוה, שזוף, בעל עיניים תכולות ממזריות, שכל אחד ברחוב סובב ראשו והתבוננן בו.

הבחור העיף בי מבט בחיוך, ואז זיהיתי בהבזק את הנער המחוטט, בעל הלשון החדה.

לא כדאי להתאבד בשל לבטים של גיל־ההתבגרות. זו מחלה שחולפת. אל תצפה לפיצוצים, גם הבזקים קטנים יספקו אותך.

אני מלטפת אותך, יקירי. שום דבר אינו שווה שיעכיר את רוחך. אני אוהבת אותך ומצרפת לך את מפתח האהבה לחיים.

סיאסטה בשעה 12

מיקרה ב': אתה רק באמצע הדרך, וכבר עייף. בשעה 12 בצהריים אתה כבר עייף, ועוד לא עבר אפילו חצי היום. קמת ב־6 בבוקר, היה לך תקר בגלגל, בבוקר הבוס צעק, על השולחן 20 תיקים בלתי־מתוייקים, המזכירה לא באה והטלפון אינו מפסיק מלצלצל.

ולכאן גם הגעת בחייך האישיים: השעה 12 ואתה בן 40, אמצע החיים, הכל היה לחוץ עד עכשיו ושום דבר לא הלך, חיים עם אין־סוף תקרים ותקלים, אבל מי ערב לך שהחלק השני של החיים לא יהיה מלא בחוויות והגשמת פנטאסיות?

מלבר ואת, לדעתי, כדאי לך לארוז את המטלטלים ולצאת לחופשה לבדך, בהתאם לתקציב. בתיקשורת נכונה עם אנשי הבית תוכלו אולי כולכם להגיע למסקנה שזו הדרך הטובה ביותר לפיתרון בעיית הלחץ שנוצר.

אתה זקוק לסיאסטה, לפסק־זמן. אולי תירתם בת זוגתך לעבודה. נדמה לי שהפסקתם לדבר ביניכם. אני בטוחה שאחרי 17 שנה נוצרה הבנה מסויימת ביניכם. אנא מכם, שוחחו על כך, אמור לה עד כמה זה באמת נורא, עד כדי מחשבה של מוות.

צא לדרך, נער את האבק ותן למחצית השניה להתחיל.

בגיל 80 כתוב לי שוב, אשמח לדון במצב שוב, ולהחליט בעניין ההתאבדות.

חזרה אליכם, יקיריי המלוטפים. אני יודעת, היה כבד עד פה. אנחנו לא אוהבים את הכבד הזה, אבל הוא קיים ואנחנו פה לחזור ולומר: הכל הולך. הפיתרון לכל הבעיות הוא בלתת לחיים ללכת.

חודר וגומר

אוי לה לבושה. אני חודר וגומר ומתבייש עד עימקי נשמתי. תני לי עצה, אחרת לעולם לא אקיים יחסי־מין, מהבושה.

הבושה היא אבן־הנגף הגדולה ביותר בחיי־המין. גילינו את הבושה שם, בגן־הערן, כשפיתה הנחש את האשה והאשה את הגבר ואכלנו תפוח וגורשנו מגן־הערן.

לפחות בשעה הנפלאה של גן־הערן המיני שלך עזוב את הבושה, חזור אל הגן האבוד. לפחות למשך שעה. והנה לך כמה עצות.

● נוול (שאותן ניתן להשיג בחנויות־פין) הגורם לגבר השהייה בגמירה. אני באמת לא ניסיתי, אבל אולי תקח אתה את הסיכון.

● קיום יחסים עם אשה קבועה, שלה תספר את בעייתך. בקיום יחסים סדיר, כשגופותיכם מתרגלים, יש סיכוי שבמשך הזמן תפחת ההתרגשות המינית והיחסים המיניים יתארכו מפעם לפעם.

אך זה דורש מערכת־יחסים קבועה, ולא כולם רוצים בכזאת.

● מנסיון אישי: כראי שאתה תהייה השליט על מוחך ותרגיש מתי מתחיל הלב לפעום מהר והרם לזרום אל האיבר. אז תעשה הפסקה, עשן סיגריה, הדלק מוסיקה, שתה קפה, וחזרו שוב לפעולה.

נסה זאת כמה פעמים עד שתתרגל, ובינתיים שחק איתה והנח לה לגלות אותך, ובמשך הזמן יתארכו המישגלים.

● וכמובן, תמיד אתה יכול להיות עסוק במחשבות אחרות, כגון מס־הכנסה, בעיות תקציב ולחצים בעבודה. זה מועיל לאיבר, אבל לא במיוחד לנפש.

בחר לך שיטה ולך איתה. מקווה לשמוע ממך על הצלחות בעתיד.

פנטאסיה במראה

אני אשה חמה ואוהבת, נהנית לאונן ב־חברת בעלי או בלעדיו. השבוע ישבנו ליד הטלוויזיה ושוחחנו בנושא. הוא סיפר לי שכאשר הוא מאונן, הוא חושב על גופות נשים חטובות ועל איבריהן נשיים. אני, לעומת זאת, מאוננת וחושבת רק על עצמי. אני מאוהבת בגופי, בשדיי, בערוותי ובשתי הלחמניות הנפלאות הנקראות תחת.

אני מחדירה שתי אצבעות ומוצצת אצבע אחרת וחושבת על עצמי כפרטנר למין שלי. האם את, לילי, מבינה עוד אנשים באלה? הייתי רוצה להגיע אל הדגדגן שלי ולהרגיש אותו בפי, אך הדבר בלתי־אפשרי. האם אני מופרעת?

אשה חמה ואוהבת, את באמת אוהבת את עצמך. אני, הפנטאסיות שלי דווקא כמו של בעלך: המין השני, על חלקיו וחמוקיו.

מובן שאינך היחידה. היה לי ידיד אתלטי בניו־יורק, שהצליח אחרי תרגילים למצוץ את פינו. אצלך, אני מניחה, המרחק יותר גדול. אך גופה של האשה הוא גמיש, ובתירגול נכון וממושך יש סיכוי שתגיעי לתוצאה הנעימה. אין־על־פי־כן, אני מציעה לך שתשיגי לך מעשה או חובש מיקצועי, שיהיה בסביבה — שיוכל לעזור לך לצאת מתוך הפלונטר. בהצלחה.

תמרורים

חגיגה כפולה

נחוג ♦ יום־הולדתו ה־50 של **רב־אלוף משה לוי**, רמטכ"ל צה"ל ה־12 (קודמיו לתפקיד, ששלושה מהם משמשים שרים בממשלת־האחדות־הלאומית, הם יעקב דורי, יגאל ידין, מרדכי מקלף, משה דיין, חיים לסקוב, צבי צור, יצחק רבין, חיים בר־לב, דויד אלעזר, מרדכי גור ורפאל איתן) ביום בו מלאו גם שלוש שנים לכהונתו כרמטכ"ל, כהונה שהוארכה, בהחלטת הממשלה, בשנה אחת נוספת.

● ● ●

חרב אדירה

נחוג ♦ חודשיים אחר חגיגות־הרימום המקדימות לתאריך האמיתי, יום־הולדתו ה־50 של **זובין מהטה**, מנצח התיזמורת הפילהרמונית הישר־אלית וכוכב עליון בשמי המוסיקה בעולם. מהטה, יליד בומבאי ההודית, הוא בנו של מנצח מקומי, בן עדת הפארסים, שנתן לבנו את השם הפארסי הקדום זובין (החרב האדירה). מהטה האב יעד את בנו ללמוד רפואה, אך הבן נטש אותה עד מהרה לטובת המוסיקה, עת התחיל את לימודיו בגיל 19 בווינה האוסטרית.

● ● ●

קיבוצניק מחנך

נחוג ♦ יום־הולדתו ה־60 של **אהרון ידלין**, מזכיר התק"ם (התנועה הקיבוצית המאוחדת), לשעבר שר־החינוך (בממשלת יצחק רבין) וקודם לכן, במשך שמונה שנים, סגן שר־החינוך (בממשלות לוי אשכול וגולדה מאיר). ידלין, יליד בן־שמן, בה שימש אביו כמורה, גדל ברחובות ובחיפה, היה מראשי הסתדרות הצופים, קצין התר־בות של מטה הפלמ"ח במילחמת־העצ־מאות וממייסדי קיבוץ חצרים שבנגב. שבו הוא חי גם כיום.

תעשיין פרופר במסיבה (1984)
האיש שנתן את הטון

● ● ●

זר עולמי

נחוג ♦ יום־הולדתה ה־60 של **אליזבת השניה**, מלכת אנגליה זה 34 שנים. למלכה, שנולדה כאליזבת אלכסנדרה מארי, הוגש, ביום־הו־לדתה, על־ידי 6,000 ילדים שנאספו בחצר ארמונה, מה שהוגדר כ„זר הגדול בעולם" ואשר הורכב מ־120 אלף נרקיסים.

● ● ●

קריקטוריסט לוחם

נחוג ♦ יום הולדתו ה־65 של **קריאל גרדוש**, הידוע יותר בשם העט שלו — דוש. גרדוש, יליד בורפשט ההונגרית, החל את הקריירה שלו כקריקטוריסט במיסגרת חברותו באירגון לח"י (לוחמי חירות ישראל), למענו צייר קריקטורות לעיתון המח־תרת, המעש. בין עיסוק זה ל־33 שנות עבודתו במעריב הספיק גם להיות עורך התבנית הראשון של העולם הזה. כיום, גרדוש, איש הימין, שמונה בשעתו על־ידי שר־החוץ יצחק שמיר, שהיה מפקדו בלח"י, כנספח התרבות של שגרירות ישראל בלונדון, גם חבר מליאת רשות־השידור.

● ● ●

דור שביעי

נחוג ♦ יום־הולדתו ה־70 של ח"כ אגודת ישראל, **מנחם פרוש**, מי שהיה סגן שר־העבודה־והרווחה בראשיתה של ממשלת האחדות הלאומית ואשר פרש בגלל ריב סמכויות עם השר, משה קצב. פרוש, דור שביעי לילידי הארץ, הוא אב לחמישה (שלו־שה בנים ושתי בנות), שהספיק במשך 27 שנות כהונתו בכנסת גם להיות סגן ראש עיריית ירושלים, גם לעסוק בצורכי ציבור (קרנות־צדקה, מוסדות־ילדים) וגם לעשות לביתו (בית־מלון, בית־דפוס).

● ● ●

כשרון אמיתי

נחוג ♦ בתל־אביב, יום־הולדתו ה־75 של **משה וילנסקי**, מלחין שופע (יותר מ־900 יצירות) ומחברם של אינסוף נעימות זמר (כלניות, כיתה אלמונית) והרקדה. כאשר וילנסקי, יליד פולין, עלה ארצה, בגיל 21, מצא כאן, כדבריו, „ארץ לא זרועה בתווים", ולכן ניסה את כוחו במיקצוע שאותו רכש בנעוריו — צילום. אך עד מהרה נתגלה כישרונו האמיתי והוא החל את דרכו המוסיקלית כפסנתרן מלווה להצגות התיאטרון הסאטירי המטא־טא ובבתי־קפה תל־אביביים, שהובילה אותו, לבסוף, לייעודו האמיתי וגם לני־שואיו הול מחלקת המוסיקה הקלה של קול ישראל. בראשה עמד עשרות שנים.

● ● ●

שמות עבריים

נפטר ♦ בגיל 74, **אויגן פרופר**, מי שהיה עד לפני שלושה חודשים יו"ר קונצרן המזון אוסם, עת פרש ממנו, יחד עם שני בניו, המנכ"לים רן וגד, בטריקת־דלת. פרופר, יליד צ'כיה, החל את דרכו בארץ בהקמת מיפעל האיט־ריות הדגן, ממנו צמח, בשותפות עם תעשיינים אחרים, קונצרן אוסם (שמונה מיפעלים, 1200 עובדים), בו היה פרופר האיש הנותן את הטון, כולל הקפדה על קביעת שמות עבריים בלבד לכל המוצרים.

● ● ●

הסתיידות עורקים

נפטרה ♦ בפאריס, מהסתיידות עורקים, בגיל 89, **וואלים, הדוכסית מווינדזור**, אלמנתו זה 14 שנים של מי שהיה ארוארד השמיני, מלך אנגליה, אשר ויתר על כסו כדי שיוכל לשאתה לאשה, בניגוד למקובל בבית המלכות, בהיותה גרושה (פעם מטייס אמריקאי ופעם מברוקר לונדוני). על כסו עלה אחיו, ג'ורג' הששי, אביה של מלכת אנגליה הנוכחית, אליזבת.

---

* *ריבוי השמות הפרטיים הוא נוהג מקובל בבתי־המלוכה. כך, למ־של, שמו המלא של בנה הבכור של אליזבת, יורש־העצר הנסיך צ'רלס הוא: צ'רלס פיליפ ארתור ג'ורג'.*

מאחורי המירקע

דויד לוי אינו רוצה

למרות פניות חוזרות ונשנות מסרב דויד לוי, סגן ראש־הממשלה ושר־הבינוי־והשיכון, לבוא ולהשתתף בתוכנית מיפגש בטלוויזיה הערבית. תוכנית זו מקבילה לתוכנית מוקד בטלוויזיה העברית.

בתוכנית מראיינת **מרסל שגיא**, הכתבת המדינית של הטלוויזיה בערבית, אישים שונים. לעיתים, כשיש נושאים כלכליים על הפרק, מצטרף אליה גם **יחזקאל** („זיקי") **יעקובי**, הכתב הכלכלי של הטלוויזיה הערבית.

יעקובי ניסה כמה פעמים לפנות לשר לוי ול־

שר לוי
לא בערבית

הזמינו להתראיין בתוכנית ולהסביר את מדיניות מישרדו, אך עד כה נענו כל פניותיו בשלילה.

התוכנית זוכה בפופולאריות רבה בקרב הפוליטיקאים השונים, והם מרבים להופיע בה.

למדו לקח מאוחר

במערכת־החדשות של הטלוויזיה בתל־אביב עשו „כוננות פתח־תיקווה".

בגלל האירועים האחרונים, הקשורים בהפ־גנות הדרתיים מול קולנוע היכל המחודש, ומולם הפגנות החילוניים, החליטו בטלוויזיה שיש לשלוח בכל יום שישי צוות לרחבה שלפני קולנוע היכל.

ההיערכות הזאת באה אחרי שביום השישי הקובע, היום שבו היו המהומות האמיתיות, ושבו נעצרו כמה מן המפגינים החרדים, לא היתה הטלוויזיה הישראלית במקום.

ביום השישי שלפני שבועיים הודיעה ה־מישטרה כי לא תיתן אישור להפגנות החרדים. אלה הודיעו, מצידם, כי יבואו בכל זאת להפגין.

משתיל מרזל
לא היה ולא נברא

מכשיר הזימונית של **משה נוסבאום**, כתב קול־ישראל לענייני ירושלים, ששימש בחודשים האחרונים גם כמחליף הכתב לענייני־מישטרה בבירה, זימזם. ההודעה נמסרה מפיו של רפי לוי, דובר מישטרת־ירושלים, וסיפרה על מכוניות רבות שהוצתו ליד שערי־שכם. כתגובה על רצח זהבה בן עובדיה, באותו המקום. לפני כמה שבועות. נוסבאום, המכיר את הודעותיו של לוי, בטלוויזיה החליטו שאין טעם להטריח צוות למקום, מכיוון שאין אישור להפגנה.

מול הקולנוע התייצבו כל נציגי כלי־ה־תיקשורת בארץ, ורבים מנציגי כלי־התיקשורת בעולם. אך הטלוויזיה הישראלית לא היתה ב־מקום. דובר תנועת־שינוי התקשר בערב למע־רכת־החדשות בתל־אביב והודיע כי צפויות מהומות במקום, וכי כדאי לשלוח צוות. המזכירה הודיעה כי אין צוות שיוכל לבוא למקום, וכי אין טעם לשלוח צוות מכיוון שאין אישור להפגנה.

המהומות היו, כמובן, סוערות, נערכו מעצרים והיתה חגיגה תיקשורתית. הטלוויזיה לא סיקרה. ביום השישי שאחר־כך הם למדו לקח וצוות צילום חיכה ליד קולנוע היכל.

הפעם לא היו הפגנות סוערות.

סיבוב על קורקינט

יאיר שטרן, מנהל־חטיבת־החדשות של הטלוויזיה, בא באחד הימים, בחודש שעבר לתל־אביב להיכל־התרבות. בואו נבע משתי סיבות — הוא רצה להיות נוכח בעת השידור המשולב שערכה הטלוויזיה מועידת־מיפלגת־העבודה, ואחרי־כן הלך ביחד עם חבריו לחגוג עם **אלימלך רם**, „כתבנו בוושינגטון", את חתונת בנו.

כשהמתין שטרן ליד היכל־התרבות הש־תעשע ביחד עם **דני גור־אריה**, מנהל הבימה, במישחק בקורקינט שגור־אריה קנה לילדיו. שטרן רצה לנסות את המכשיר בעצמו, לפני שהוא רוכש מכשיר דומה לילדיו שלו. המישחק מצא חן בעיניו.

מאחורי המיקרופון

שתי יחידות כוננות

גלי־צה"ל, בשיתוף עם האגודה למען החייל, ערוכים בימים אלה (עד ליום־העצמאות) סידרה של אירועים הקשורים בשירותרום. האירוע החגיגי שהיה השבוע באולם הבימה בתל־אביב היה אחד מהם.

את הערב, שבו הופיעו מיטב אמני ישראל בהתנדבות, הפיקה מחלקת הבידור והתבבות של התחנה הצבאית, בניהולו של **מוּלי שסירא**.

אחרי כמה שבועות של הכנה, בהפקת **אלי־עזר** („לצו"). **דר וליאור פרידמן**, ובעריכת שפירא ו**יורם רותם**, הגיע מועד הערב החגיגי. לשם הוזמנו כל המטכ"ל הצה"לי, שרים ומיני מכובדים אחרים.

מישהו נתקף יום קודם לכן בפאניקה, והחליט שיש חשש שהאולם לא יהיה מלא לגמרי. בתחנה החליטו להודיע לצבא שידאג להביא למקום חיילים, כדי שאלה ימלאו את האולם. כך שלא יהיו בו „קרחות".

בערב־המופע התייצבו שתי יחידות־כוננות, על נשקם וחגורם, בפתח אולם הבימה. על הדלתות צבאו גם אזרחים רבים, מי שהיו מוזמנים, מי שקנו, במיסגרת השירותרום זוג כרטיסים ב־100 דולר, ועוד רבים אחרים שרצו לחזות במופע.

החיילים עמדו והמתינו בצד בשקט. האולם התמלא מפה לפה, לחיילים לא היה מקום. לבסוף הם הוכנסו פנימה וישבו בכל פינה ריקה באולם.

כהנא השתיל ידיעה

כמו כל הכתבים הירושלמיים, ידע שהוא רובר אמין ביותר. לכן לא טרח לברוק את הידיעה, והעביר אותה כמות שהיא הישר לחדר־החדשות.

הידיעה שודרה במהדורת־החדשות, וכך שמע אותה לראשונה גם רפי לוי עצמו. באותו רגע הוא העביר ידיעה לכל הכתבים, ובה הכחשה לסיפור ששודר ברדיו, שלדבריו לא היה ולא נברא.

בכדיקה שנערכה אחר־כך התברר שאת הידיעה העביר ברוך מרזל, דובר סיעת „כך" בכנסת.

נוסבאום נקרא ל**גידעון לב־ארי**, מנהל הרדיו, נגזף קשות ואף הושעה מתפקידו ככתב לענייני־מישטרה.

מי זאת ריטה?

זמרת ריטה
למי היא שייכת?

משה ומיוריאל ארנס ישבו ליד יצחק רבין בערב היוקרתי של גלי־צה"ל והאגודה למען החייל, שהיה אחד האירועים המרכזיים של השירותרום. על הבימה בתיאטרון הבימה הופיעו מיטב אמני ישראל.

בשלב מסויים רצה ארנס ללכת הביתה ופנה לאשתו. היא ענתה שאינה עוזבת, היא חייבת לראות את ריטה. ארנס זקף את גבותיו ושאל את אשתו בתמיהה ובאנגלית: „מי זאת ריטה?"

מיוריאל, שנדהמה מחוסר־הידיעה של בעלה, מיהרה לענות: „זו זמרת מצויינת, ה־זמרת היום".

ארנס הירהר רגע ועוד רגע, ואחר־כך שאל בנאיביות: „אבל ריטה שייכת למיפלגת־העבודה, לא?"

מיוריאל לא ענתה וארנס פנה לרבין, שישב לצידו ושאל אותו בלחש: „תגיד, ריטה שלכם, לא?"

רבין השיב לארנס בסתמיות: „אני לא יודע."

ארנס המשיך בשלו: „אבל היא שרה את התיקווה אצלכם. בפתיחת ועידת מיפלגת־העבודה, לא?"

רבין בשלו: „אני לא יודע."

הזוג ארנס נשאר עד לסוף המופע. ריטה היתה הזמרת שלפני האחרונה.

על המדרגות ביציע, ואפילו על המדרגות המובילות לבמה.

בין שאר המוזמנים היו גם חברי הוועד־המנהל של רשות־השידור. **שאול עמזר**, חבר הוועד, שבא במיוחד ממיגדל־העמק, שם הוא משמש גם כראש־המועצה, נשאר ללא כיסא. **נחמן שי**, מפקד גלי־צה"ל, אץ וראג לו לכיסא. בהפסקה התברר לעמור כי כיסאו נעלם, ושי שוב נאלץ לדאוג לו לכיסא אחר.

המופע היה מוצלח ויוקרתי. אנשי גלי־צה"ל ניסו בכל מיני דרכים לעניין אנשים שונים בטלוויזיה הישראלית. הם סיפרו להם על המופע, אמרו שכל האמנים מופיעים בו בהתנדבות, אמרו שהכל מוכן, שרק צריך לבוא ולצלם, אמרו שאולי בכל זאת ישלחו צוות כדי לסקר את המופע למהדורת מבט, אך אנשי הטלוויזיה עמדו בסירובם ולא נאותו לצלם את האירוע.

חברי־הוועד המנהל של רשות־השידור הודיעו כי יעלו עניין זה בישיבת־הוועד הקרובה, מייד אחרי חג־הפסח.

רמטכ"ל לא בשבת

הרמטכ"ל, רב־אלוף משה לוי, לא כיבד את מוזמני תיאטרון הבימה בערב השירותרום בנוכחותו.

האירוע נערך במוצאי־השבת, והרמטכ"ל החליט, עוד כשנכנס לתפקידו, שאת השבת כולה הוא מבלה בביתו שבקיבוץ בית־אלפא עם אשתו וילדיו. הוא לא הפר, בינתיים, את ההלטתו זו, לפחות לא כשהדברים נוגעים לאירועים חבר־תיים, וכך החליט גם הפעם.

לכן כיבדו את הערב בנוכחותם „רק" אלופי המטה הכללי. אלה באו כולם בבגדים אזרחיים, וקשה היה לזהות אותם בין האורחים הרבים והמוזמנים.

רחוק כמו ירח

גלי־צה"ל הפיקו במימון מחלקת־ההסברה של ההסתדרות הציונית קווי־שידור פתוחים בין ארבע יבשות לדיון פתוח של שעה וחצי על הנושא „ישראל והגולה" והיחסים ביניהם.

נחמן שי, מפקד גלי־צה"ל, העלה רעיון והביא אותו לפני עוזי נרקיס, ראש מחלקת־ההסברה של הסוכנות: לערוך שידור פתוח בין אישים שונים בארבע יבשות. נרקיס קפץ על המציאה, שעלתה לסוכנות כמה אלפי דולארים.

בשבוע שעבר, בשעה מסויימת, התבקשו אישים בניו־יורק, בפאריס, בלונדון, בדרום־אפריקה, בבואנוס־איירס, בתל־אביב ובירושלים, להיות מוכנים באולפנים. בארץ ישבו אריה דולצין, יו"ר הסוכנות היהודית בתל־אביב, וחיים הרצוג, נשיא המדינה, בירושלים.

ספי רכלבסקי, עורך מישדרי חג־הפסח של גלי־צה"ל, חישב ומצא שאם מחברים ביחד את כל קווי־השידור, מגיעים למיספר הכולל של 350 אלף קילומטרים, שהוא המרחק בין כדור־הארץ לירח. רכלבסקי רצה לקרוא לשידור בחזרה מהירח, אך נחמן שי סבר ששם זה מתוחכם מדי, ואיש לא יבין אותו.

התוכנית תשודר בגלי־צה"ל ביום הרביעי, יום החג, ב־11.00.

לא יוזמן שנית

העיתונאי אמנון דנקנר היה אמור להיות השביעי בצוות התוכנית הסאטירית של גלי־צה"ל, יתוש בראש. התוכנית נחשבת כפופר־לארית ביותר, ואנשי־הצוות שלה מבוקשים בכל מקום.

לקראת עונת־השידורים החדשה החליטה **בתיה שושני־אגסי**, עורכת ומפיקת התוכ־נית, לצרף לצוות שני חברים חדשים: יהונתן גפן ודנקנר. בערב ההקלטה, שנערכה בבסיס חיל־האוויר אי־שם בארץ, טילפנה שושני לדנקנר כדי לוודא שהוא אכן מגיע להקלטה.

דנקנר ענה לה מתוך שינה, ולא בא לבסוף להקלטה. שושני הודיעה שלא תזמין אותו שנית, והוא איבד את מקומו בין חברי־הצוות.

פוליקר על השואה

יהודה פוליקר ישתתף בתוכנית מיוחדת ש־עורך, בגלי־צה"ל, **גיא קב־ונקי**, לקראת יום השואה.

בתוכנית, שתשודר בערב יום־הזיכרון לשואה, מספר פוליקר, בן לניצולי־שואה, את סיפור הדור השני: „אני מרגיש את השואה כצל שמרחף עליי." הוא הלחין לקראת התוכנית שני שירים, שאחד מהם נקרא טרבלינקה.

התוכנית תשודר ביום השני, ערב יום השואה ב־19.00, וישתתף בה גם יעקב גילעד, שגם הוא בן לניצולי־שואה.

זמר עם חידוש

תוכנית הלילה של גלי־צה"ל, ציפורי לילה, משנה מנחים. עם המנחים החדשים נמנה הזמר **שלמה ארצי**. ארצי מכניס חידוש בתוכניתו, המשודרת ביום הראשון בחצות, ובה הוא משוחח עם מאזינים.

האחרון שהגיש את התוכנית במתכונת זו ושוחח עם מאזינים היה **אורי זוהר**.

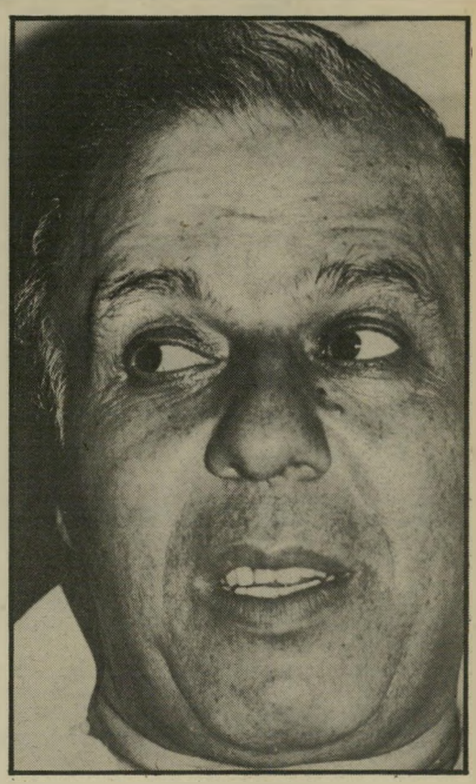

יעקב גיל:
„אני מכיר את ההרגשה של בפנים־בחוץ!"

פירסום דוח־בייסקי היכה רבים בתדהמה בשל חריפותו, ביחוד את הנוגעים בדבר, שחלקם יצטרכו לפנות את כיסאותיהם הרמים. אחד שהדוח נטע בו דווקא תיקווה הוא חבר־הכנסת לשעבר יעקב גיל, המועמד להיכנס לכנסת אם יתפנה מקום בסיעת המערך. האפשרות הריאלית שסגן־השר עדי אמוראי יתמנה כנגיד בנק־ישראל, במקומו של משה מנדלבאום, היא תיקוותו הגדולה של גיל לשוב לבית־המחוקקים.
שוחחתי עימו שעות ספורות לאחר פירסום הדוח.

● איך ההרגשה להיות בעמדת המתנה?

נו, טוב, מהיום הראשון שאיני חבר־כנסת, אני ביד אחת ממתין, אך ביד שנייה עוסק. התמניתי כיושב־ראש ועדת־החינוך של מיפלגת העבודה, ועסקתי כולי בענייני נוער וחינוך. הנה, לפני שבועיים סיימנו את ועידת־הנוער הראשונה של המיפלגה, שהקדימה את ועידת־המיפלגה. היו שם 1300 נערים ונערות — יהודים, ערבים ודרוזים. הוועידה כללה 50 קבוצות־דיון בנושאי פוליטיקה ומדינה. שימעון פרס, שביקר שם בערב הסיום, כל־כך התפעל מכך שיש נוער למיפלגת־העבודה, שיש עתיד.

● איך התמודדת במשך חודשים עם התואר ח"כ לשעבר?

זאת הרגשה כבדה מאוד. כאילו ידי נקטעה באמצע העבודה. היו גם כל מיני תופעות לא סימפטיות: אנשים שהתחנפו והרעיפו עליי מכל טוב כל עוד כיהנתי בכנסת, ואחר־כך — נעלמו. היו גם גילויים של חברים אמיתיים. החברה ההישגית־החומרנית שלנו בנתה תופעות כאלה.

● זכור לי שהשתעשעת בתיקווה ש„החוק הנורווגי" יחזירך לכנסת.

כן, אבל הצעת החוק הנורווגי — ששרים יצטרכו להתפטר מהכנסת — גוועה ונפלה בגלל ממשלת־האחדות. אגב, בוועידה האחרונה קמתי ואמרתי, שעל אף העובדה שאני הראשון ברשימת הממתינים להיכנס לכנסת, ונוח לי שלא יתקיימו בחירות מוקדמות — אני נגד המשכה של ממשלת האחדות, נגד הרוטציה!

● בשעות האחרונות, מאז פורסם הדוח, אתה שרוי במתח?

גם אחרי הבחירות האחרונות התנרנדתי יומיים, עד שנודעו התוצאות הסופיות והתברר שנותרתי בחוץ. כך שאת ההרגשה הזאת של בפנים־בחוץ אני כבר מכיר. לכן חינכתי את עצמי להיות כמה שפחות במתח ולאכול את עצמי. הגעתי למסקנה שזה לא כדאי.

מיד לאחר פירסום הדוח קיבלתי הרבה טלפונים, שאמרו: „מברוך" עניתי להם. שמחנית עינא בישא אני עוד לא רוצה לדבר.

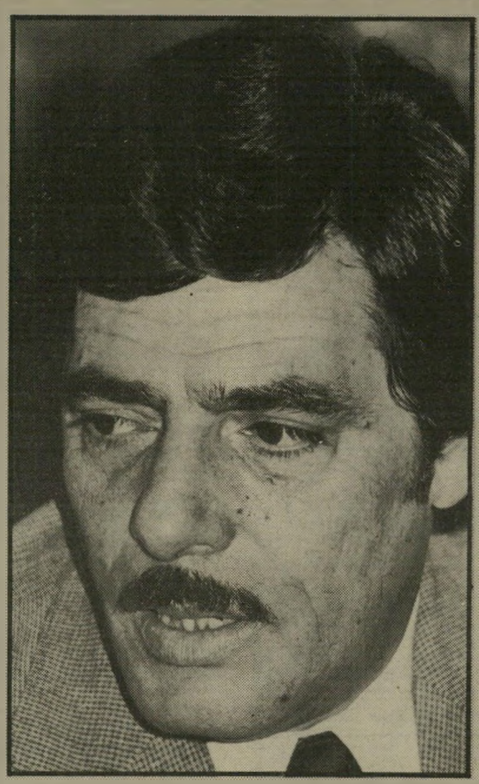

רפי סויסה:
„מה לעשות שאסירי המחתרת מתנהגים יפה?"

„המוני ישראל חוגגים הערב את ליל־הסדר..." כך נפתחו מהדורות החדשות בליל הרביעי. בין „המוני ישראל" נכללו גם שלושה מאסירי־המחתרת, ששוחררו לכמה שעות לביתם, בליווי צמוד של שרות בתי־הסוהר, כדי שיוכלו לקיים את הסדר כהלכתו. ההתחשבות שגילו בשרות בתי־הסוהר כלפי השלושה – המרצים מאסר־עולם בעוון רצח – הקפיצה רבים, במיוחד את אותם הדוגלים במדיניות ליברלית והנושאים את דגל האנושיות בימים כתיקונם. מרדכי וירשובסקי, למשל, זינק אל ראש מהדורות החדשות, בהצהרת ניגוי רבתי. ההאשמה הכללית היתה, כי השלושה קיבלו ציפור זה כנראה בשל לחצים כבדים מחוגים פוליטיים.
שוחחתי על כך עם נציב שרות בתי־הסוהר רפי סויסה.

● מהי תגובתך על הרעש שעוררה חופשתם של השלושה?

הרעש הזה לגמרי מיותר. כל אסיר־עולם זכאי לצאת פעמיים לביקור־בית, עם ליווי צמוד. אלה יצאו בפעם הראשונה לפני שיבעה־שמונה חודשים, וכעת בפעם השניה. אז מה הרעש? זה שחופשתם היתה דווקא בסדר־פסח? אי־פשרנו ביקורים לאסירים אחרים, ועל כך לא קם אף אחד.

הקריטריון לביקורי־הבית הוא התנהגות טובה. אז מה לעשות שהשלושה עובדים ולומדים ועונים על כל הקריטריונים.

● יד על הלב: הסעלו עליך לחצים מצד גורמים פוליטיים?

הענין הוא כזה: לכל אסיר יש תמיד אנשים מבחוץ המנסים לעזור לו, ברור שכמה שהם יותר בעלי השפעה — הלחץ גובר. גם אצל אסירי־המחתרת זה קיים, ברור. אני רק רוצה שתדעו, שהפונים והלוחצים למיניהם דרשו שהשלושה יקבלו בכלל חופשת־חג. את מבינה? ככה סתם, לכבוד פסח. אבל הקריטריונים לא מאפשרים זאת.

● אגב הקריטריונים. מתברר ששניים מהא־סירים שיצאו השבוע לביקור־בית נרצחו בחזין. חיסול־חשבונות הוא אחד השיקולים בקריטריונים שהזכרת?

ודאי! אנו בודקים כל אסיר המבקש ביקור־בית. בשביל זה יש קטגוריות. יש המון שיקולים הקובעים אם אסיר יקבל ביקור־בית או לא. חלק מהן בפירוש נועדו לשמור על ביטחוני. יש אסירים המכונים „טענגי־הגנה". אבל אנחנו יכולים להבטיח זאת להלוטין רק כשהוא בתוך חומות הכלא. אנו אחראים על שלומם וביטחונם של האסירים בכלא. מה אנחנו יכולים לעשות עוד?

יעקב לורברבוים:
„חפקידי הוא לספק מידע לציבור הצופים!"

טורי הרכילות דיוחו לאחרונה על שחקניות וזמרות הלוטשות עיניהן לתפקיד המיוחד במינו: לסובב את גלגל־המזלות של הלוטו, מדי יום שלישי ולהעלות בשידור חי ומותח בטלוויזיה החינוכית. את המיספרים הזוכים. הפירסומים דירבנו אותי לשוחח עם מנהל הטלוויזיה החינוכית, יעקב לורברבוים, ולברר איתו אם זה נכון.

מה שנכון הוא שיש דיונים בימים אלה בנושא — לסובב את גלגל־המזלות בשידור חי — אבל שר־החינוך, יצחק נבון, טרם אישר זאת.

● אתה לא רואה כאן בעיה?

לא, לא רואה שום בעיה. איזו בעיה את רואה?

● „הטלוויזיה החינוכית", כשמה החדש של הט־לוויזיה שאותה אתה מנהל, אמורה לעודד הימורים?

רגע, מה זה? זאת תופעה שאני המצאתי? התופעה לא קיימת כיום במדינת־ישראל? מה שחשוב שיש לה מטרות חיוביות: חינוך ותרבות.

● כלומר: המטרה מקדשת את האמצעים?

לא, תפקידי הוא לספק מידע לציבור. התופעה שאת מזכירה — של תעשיית האשליות, בפרט כשהפרס גבוה במיוחד — אינה בשליטתי, אבל לפחות כך תורם האזרח לצורכי חינוך ובתי־ספר.

נכון שזה מאוד על הגבול, אבל אם ממשלת־ישראל החליטה שהכספים של מה שאת קוראת, בצדק מסויים, הימורים, הולכים למטרות חיוביות, אז אני רק מפרסם את תוצאות ההגרלה. מדוע מעודד להשתתף בה? חוץ מזה שגם הטלוויזיה הכללית עושה זאת.

● כלומר: אתה מאמין שיאשרו לך את סיבובי של גלגל־המזלות, אל מול פני האומה.

אני מקווה מאוד. רק שהפירסום הזה, שלך, לא יקלקל. מדוע שלא תדחי אותו?

ם אומרים... מה הן אומרות... מה הם אומרים... מה הן אומרות... מה הם א

הרב ישראל לאו:

„אצלנו במדינה את שואלת איך מישהו יודע משהו?"

ילדי בראזיל עלו לכותרות בשבועות האחרונים. כן חוקי, לא חוקי – בשביל הורים שחיכו שנים לילד משלהם הכל חוקי. לא פלא הוא שילדי בראזיל הפכו לנושא חשוב בשיחות הסלון של יום שישי, ובאחת כזאת אף נודע לי על בעיות הגיור שיש לילדים האלה ולהוריהם.

פניתי לרב ישראל לאו ושאלתי אותו האם עצם אימוצו של הילד על־ידי אם יהודיה איננו הופך את הילד ליהודי.

בשום אופן לא. לפי ההלכה יהודי הוא מי שנולד לאם יהודיה או שנתגייר לפי ההלכה. האימוץ הוא אקט פורמאלי של השילטונות האזרחיים, ואיננו משנה את דתו של הילד.

● **ולכן צריך לגייר את ילדי בראזיל.**

אם רוצים. מי שלא רוצה לגייר את הילד שלו, אין מכריחים אותו. הוא יירשם בתעודות כגוי.

● **ובמה זה יפריע לו?**

הוא לא יוכל להתחתן עם יהודיה. ולגבי חוק־השבות אינני יודע, אבל אני מניח שאין בעיות.

● **איך מגיירים ילד כזה?**

יש שתי דיעות מה עדיף לעשות. האם לגייר את התינוק כשעדיין אינו בר־דעת, או להמתין עד שיהיה קרוב לכניסתו למיצוות, כדי שלא יוכל לבוא אחר כך ולומר: מה עשיתם לי, למה הטלתם עליי סייגים וחוקים שאינני רוצה לקיימם.

הרב משה פיינשטיין זיכרונו לברכה האמין שצריך לחכות עם הגיור עד שהילד יהיה קרוב למיצוות.

● **וזה מה שעושים כולם?**

לא. ההורים מאוד לוחצים על בתי־הדין שיעשו את הגיור. הם לא רוצים שהילדים האחרים יצביעו על הילד שלהם ויגידו: „הנה גוי!"

● **איך ילד יודע בכלל מי גוי ומי יהודי?**

אצלנו במדינה את שואלת איך מישהו יודע משהו? עוף השמיים מוליך את הקול. כולם יודעים הכל.

● **איך נעשה הגיור?**

קודם כל מבקשים בתי־הדין מהמאמצים להתחייב לשלושה דברים כדי שהגיור לא יהיה פיקטיבי: להחזיק בית כשר, להחזיק בית של שבת, לפחות בפרהסיה. לאפשר לילד לבחור את דרכו בחיים בין היותו שומר־מיצוות או לא, על־ידי כך שילמד בבית־ספר ממלכתי דתי.

● **למה לדרוש מהילד המאומץ והמגוייר יותר מאשר אתה יכול לדרוש מהילד שלו, שנולד יהודי?**

אם ההורים מחייבים את בתי־הדין לגייר את ילדם, יכול בית־הדין להחייב את ההורים לשמור על יהדותו.

● **איך נעשה הגיור בפועל?**

טבילה לפני שלושה רבנים האומרים במקומו של הקטין שמע ישראל, ומילה. אם זה בן, כמובן.

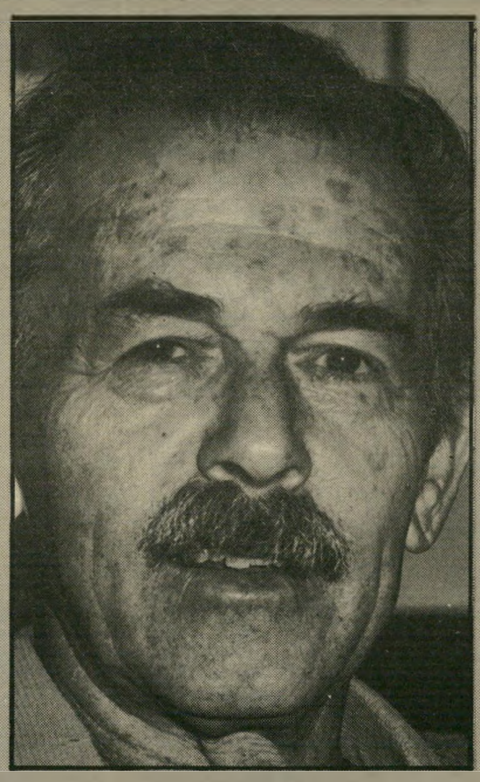

ע' הילל:

„אצלנו זו מישפחה ולא מועצת־הביטחון!"

הפקה מאוד מישפחתית מועלית בימים אלה. מזבוב ועד פיל **הוא רוויו מוסיקאלי לקטנים (וגם לגדולים). מילות השירים נכתבו בידי המשורר הוותיק ע' הלל (הילל עומר). הולחנו בידי בתו האחת של הילל, נולי עומר. בימוי־המופע נעשה על־ידי בתו הבכירה של המשורר, טל עומר, ואחד השחקנים בהצגה הוא חתנו של הילל, דרור טפליצקי. שאלתי את הילל כיצד נולד הרעיון להפקה המישפחתית הזאת.**

לפני שאני עונה לך על השאלה, הייתי רוצה לצרף לעושים במלאכה גם את אשתי ציפורה, שעזרה ועשתה כייבי־סיטר לנכדתנו ובכך שיחררה את הבימאית, כך שציפורה בהחלט שייכת להפקה המישפחתית.

עכשיו לשאלה: לא היה רעיון לעשות דבר כזה. פשוט. פעם לפני חודשים רבים לקחה בתי נולי כמה משיריי והחליטה להלחין אותם. כששמעה בתי טל את המנגינות, היא החליטה שהיא רוצה „להעמיד" את השירים ולעשות מהם ממש הצגה, וכך צורף החתן דרור. שהוא שחקן במיקצועו. ואחר־כך צורפה ענת ברזילי השחקנית, שהיא יותר ממישפחה שלנו — ופיתאום נהיה רוויו מוסיקאלי.

● **ואתה כל הזמן היית בעניינים?**

לגמרי לא. ידעתי שהם עושים משהו, אבל לא ידעתי מה בדיוק. לא רציתי לראות מה הם עושים ולא רציתי להתערב. זה נראה לי לא בריא.

● **לפני שבועיים קראו לך והראו לך את המוצר המוגמר. האם חשבת בדרך, מה יקרה אם זה לא ימצא חן בעיניך?**

לא. אני ארם אופטימי. אני תמיד חושב שאולי זה כן ימצא חן בעיניי. ובאמת הופתעתי מאוד כשראיתי מה יצא. יצא משהו שהוא הרבה מעבר למילים פלוס מנגינות. הקומבינציה היא מאוד מעניינת ועשירה ועל הבימה מתקבל משהו שלא יכולתי לתאר לעצמי לפני שראיתי.

כאשר שיר נכתב, יש לו מימד אחד. המוסיקה מוסיפה עוד מימד, אבל הצירוף של שניהם, במיקרה זה לפחות, נותן הרבה יותר משני מימדים, וזה מפתיע ומרגש. כבר היו כמה הפקות של שיריי בעבר, ואף פעם לא יצא משהו כל־כך מפתיע.

● **עכשיו אשאל שאלה היפותטית: אילו לא היית מרוצה מהתוצאה, מה היה קורה? האם היתה לך זכות וטו?**

אצלנו זו מישפחה ולא מועצת־הביטחון. אלולא הייתי אוהב. הייתי מבקש לעשות שינויים. אבל זה לא קרה. אז למה לענות על השאלה?

● **אם זאת תהיה הצלחה גדולה, אני מניחה שכל המישפחה תתחלק בהצלחה — המשורר, המלחינים, הבימאית, השחקנים. אבל אם חס וחלילה זה לא יילך, מי יהיה אשם?**

אני. מניח שהמול הרע.

בנצי נחמן:

„50000 דולר לתואר ראשון, 30000 דולר לתואר שלישי!"

חוזר של סיטי־יוניברסיטי בלוס־אנג'לס נשלח לעיתונאים בארץ, כדי להודיע דרכם שהאוניברסיטה האמריקאית פותחת בהרשמה של ישראלים ללימודי תואר ראשון, שני ושלישי, בהתכתבות. כבן־אדם חסר תואר אקדמי, גם לי יש חלום לתפוס פעם איזה דוקטורט קטן בדואר, ועל כן טילפנתי לנציג של סיטי־יוניברסיטי בישראל, בנצי נחמן, וביקשתי פרטים נוספים.

● **איזה מיקצועות אפשר ללמוד בהתכתבות?**

מינהל עסקים, פסיכולוגיה, סוציולוגיה, פילוסופיה, תיקשורת, אמנות. בעיקרון, כל מיקצוע שאינו דורש מעבדות.

● **מי יכול להירשם ללימודים?**

כל מי שיש לו תעודת־בגרות יכול לשלוח בקשה לאוניברסיטה להתקבל. אחר־כך הם מבקשים עוד הרבה אינפורמציה ורשימה של ממליצים, ורק אחרי העיון בחומר, ששולח התלמיד הפוטנציאלי, הם מחליטים אם הוא מתקבל ללימודים.

● **כמה עולה ללמוד לתואר ראשון, למשל?**

כ־2000 דולר לתואר ראשון. קצת יותר מזה לתואר שני, וכ־3000 דולר לתואר שלישי.

● **למה שסטודנט ישראלי ירצה ללמוד באוניברסיטה אמריקאית שאיננה יוקרתית ושאיננה זולה לישראלי?**

כרגע אני רואה שני סוגי אנשים שהלימודים בהתכתבות בסיטי־יוניברסיטי יכולים להתאים להם. קודם כל האנשים שבגלל בעיות פרנסה, למשל, אינם יכולים לקשור את עצמם לשעות הנוקשות של האוניברסיטה בישראל, והם רוצים ללמוד בזמנם הפנוי. הסוג השני הם האנשים הרוצים ללמוד מיקצוע ספציפי, שאי־אפשר ללמוד כאן. סיטי־יוניברסיטי מגייסת את המומחים שלה לפי הדרישה של התלמידים.

כך, אגב, גם אני הגעתי אליהם. רציתי ללמוד דבר מאוד ספציפי לתואר השלישי שלי, וכאן פשוט אמרו לי: אין. האוניברסיטה בלוס־אנג'לס, שאליה פניתי, מצאה למעני מומחה, וכעת אני בקשר איתו.

● **מה תפקידך בנציג האוניברסיטה בישראל, אתה הממונה על ההרשמה?**

לא. כל תפקידי כאן הוא לענות על שאלות, כמו אלה שלך. ההרשמה נעשית ישירות באוניברסיטה.

● **הסברת לאמריקאים ש־2000 דולר הם הרבה כסף עבור סטודנט ישראלי?**

הסברתי והם הסכימו לעשות אי־אלה הנחות, ולפעמים גם בתשלומים.

● **אולי תיתן את מיספר־הטלפון שלך, למיקרה שמישהו מהקוראים יהיה מעוניין.**

הטלפון שלי הוא 08־457936, ואשמח לענות על כל השאלות ללא שום התחייבות.

אנשים

השר בא לראיון כשהוא מצוחצח, מגוהץ ומסורק — המראיין, לעומתו, היה יחף

■ בנאומו הנרגש והחריף של **יצחק מודעי**, ביום השישי שעבר, נכחו עיתונאים, חברי־המיפלגה הליברלית וסתם סק־רנים. מי נעדר? חברי־הכנסת הליברלים. אף על פי שהוזמנו כולם, לא נמצא אפילו חבר־כנסת ליברלי אחד שהטריח עצמו להאזין לנאום. מלבד **פנחס גולדשטיין**, נאמנו של מודעי.

■ ביום הראשון, לעומת זאת, חיכו תושבים סקרניים ברחובות לשמוע מה יש בפי מודעי המודח. חיכו, חיכו, עד שהגיעה הודעה מאכזבת — מודעי לא יכול להגיע, מכיוון שנקרא דחו־פות ללישכת ראש־הממשלה. נכון שבאותו היום פורסם דוח בייסקי, אולם שום תירוץ לא הפיס את דעתם של הנאספים.

■ למרות הפירסומים, כי אחת הסיבות להתפטרותו של **ניסים ברוך** מהמוסד לביטוח לאומי נעוצה ביחסיו הלקויים עם סגנו **דויד מנע**, איש שלומו של השר הממונה **משה קצב**, היה זה דווקא מנע שתיווך בין השניים — קצב וברוך — והביא להידברות ביניהם. ברוך, כזכור, חזר בו מהתפטרותו, עוד בטרם יבשה הדיו על הודעת־ההתפטרות.

■ מערכת העיתון חדשות נפגשה בשבוע שעבר עם השר **דויד לוי**. אחד מחברי המערכת לא התרגש מגודל המעמד והופיע לראיון עם כבוד השר כשהוא יחף! השר היה קצת יותר פורמאלי: מעונב, מהודר ומסורק כדרכו.

■ בעוד הכל עוסקים בבע־יות הדריאטה שכפה על עצמו הח"כ **אברהם שפירא**, לקה זה בהרעלת קיבה, ערב חג־

נינה האגן זמרת הפופ הגרמנית הצעירה, ילידת מיזרח־גרמניה, המופיעה בישראל, טיילה בדיזנגוף של יום שישי **בצהריים**, יחד עם חברתה. הזמרת לבשה בגדים זרוקים ולרגליה היו נעליים לבנות, מכוסות מיספרי־טלפון בציבעי השיער שלה: צהוב־שחור־זורוד. התילבושת והצבעים של הזמרת גרמו לכך שמלצר כסית, מחמוד זכריה, שלא ידע את זהותה, הזמין אותה על חשבונו לבילוי במקום. נינה, שהיא צימחונית, אכלה חומוס, סלט חצילים, וסלט כרוב אדום, וביקשה לשתות בירה ישראלית. כש־ראתה האגן את הצלמת רחל אבנרי, החלה עושה לעברה פרצופים.

מכיוון שזו הפעם השלישית בתוך חודשים מעטים שמודעי "עושה ברז" לרחובות.

קומפן
שתוק לי ואשתוק לך

מינזר השתקנים ומיבצר לטרון

יושב־ראש הקואליציה חיים קומפן, התארח בשבוע שעבר בערב־ראיונות בהרצליה. המראיין, משה טימור, לא יכול היה שלא להתייחס לקינטור של ראש־הממשלה, שימעון פרס, מעל דוכן הכנסת. בעניינו של קומפן: "אתה צריך ללכת לכמה שנים למינזר־השתקנים ולהיות שם חבר־כבוד!" ההתייחסות העלתה את לחץ הדם של קומפן, שהשיב נח־רצות. שאם כבר מדובר במינזר־ השתקנים, דווקא על חברי־המערך, שכיהנו בממשלה האחראית למילחמת יום־הכיפורים, לגשת לשם. במיוחד, כך רגז קומפן, צריך פרס לשתוק בכל מה שקשור במיבצר לטרון, השכן המפורסם, עקב מעורבותו העקיפה בקרבות לטרון. רוב הקהל לא ירד לעומק חריפות ההתקפה, שהתייחסה לפאשלה של מיל־חמת־העצמאות. בה הואשם דויד בן־גוריון המנוח בתבוסה בקרב על המיבצר. ופרס, כזכור, נמנה עם נעריו של בן־גוריון.

שרלי קאופמן צעירה תל־אביבית חטובת גוף רוצה מאוד להיות דוגמנית. בשלב זה היא מופיעה בפאב המערכת ומציגה תחתוניות וגופיות שקופות. רונלד ששון – האופנאי הדרום־אפריקאי – נכח במקום והחמיא לה.

סוזנה מילדוניאן נגנית הנבל המנגנת, מופיעה וגרה בבריסל, באה לישראל כאורחת תיז־מורת הסינפוניטה של באר־שבע. באותה הזדמנות נתבקשה להיות שופטת בתחרות הבינלאומית לנבל שתיערך זו הפעם העשירית בישראל ב־1988. סוזנה היא הזוכה בפרס הראשון בתחרות הראשונה שנערכה בישראל ב־1959. בתמונה בחברת האופנאי עודד גרא ואשתו.

בלתי־נעימים, בשל קטילתה של מבקרת־הטלוויזיה **הדה בושם** את דיווחיו מוועידות חרות והעבודה. ביקורתה של בושם התייחסה בין השאר גם לבחירת המרואיינים, לעיתוי ולמיקום. למתעניינים הבהיר רביב, כי אלה אינם בסמכותו — הוא רק המבצע.

■ **אלי אביבי**, "ראש מדי־נת אכזיב", נאלץ לעבור לאחרי־נה ניתוח בעינו, בשל פגיעה בקרנית־העין. מה שפגע בקר־נית, על־פי אביבי — השומר על מורל גבוה, על אף הניתוח הוא פצצה בגודל בינוני, תוצרת חוץ, בלונדית, בעלת חיטובים נדי־רים. הפצצה, אגב, עדיין מסתו־בבת — לרוב משתזפת — בתחום הטריטוריאלי שלו.

■ אורחים אחרים במדינתו של אביבי הם אחותו **עליזה** ובעלה, **אברהם הרצוג**, הוריה של **מירי** המנוחה, שגופתה נמצאה בסיני. האב, שעסק בעבר בציור, חזר לצייר לפני חצי שנה. עיקר ציוריו של הרצוג הם רישומים של המושבה גדרה, מקום מגוריה של המישפחה.

■ מי שנתקל לאחרונה ב־שחקן **נתן דטנר** ושמעו מגמ־גם מעט ברומנית, אינו שוגה ברמיונות. דטנר נדבק מהמאפיה הרומנית, המעלה בימים אלה את הספר מסיבילה בתיאטרון באר־שבע. המדובר בבימאי הה־צגה, **דינו צירנסקו**, מעצבת התילבושות, **לידיה סינקום־גנו**, והשחקנים **רוברט הניג ורוזינה קמבוט**.

■ אחרי עשר שנות שתיקה, מנכ"ל רשות השידור, הצליח סוף־סוף למנות את מועמדו, **חיים יבין**, כמנהל הטלוויזיה, הוא יכול להתפנות מהעיסוק היומיומי עם הוועדים והאיגודים למיניהם. הוא אכן התפנה לטובת קאן שבצרפת, שם מתקיים המיסחר השנתי בסירטי טלווי־זיה. פורת ישהה שם עשרה ימים.

■ על כתב הטלוויזיה **דן רביב** עברו לאחרונה ימים עובר בימים אלה הזמר **ששי קשת** על תקליט חדש. בשנים אלה הוא אומנם הופיע על־פני המירקע ובמופעי־בידור, אך לא הקליט. התקליט שייצא בקרוב לשוק, כך מלחשים, הוא מאוד אישי ואינטימי.

■ **מלי טייכר** היתה קצת דוגמנית, קצת שחקנית, קצת שוטרת. כעת הפכה למשוררת! איך? בגלל בעיה בגב היא רותקה הפסח. שפירא לא גילה מהם החטאים — מאכלים! — שגרמו לו לעונש הבלתי־נעים.

■ פסח הוא כנראה חג מישפחתי לא רק ליהודים. **נגואה**, רעייתו של **מוחמד בסיוני**, מיופה הכוח המצרי בישראל, נסעה למצריים, שם תשהה עם מישפחתה במשך חופשת החג. הבעל נשאר בארץ.

■ לאחר שאורי פורת, מנכ"ל רשות השידור, הצליח סוף־סוף למנות את מועמדו, **חיים יבין**, כמנהל הטלוויזיה, הוא יכול להתפנות מהעיסוק היומיומי עם הוועדים והאיגודים למיניהם. הוא אכן התפנה לטובת קאן שבצרפת, שם מתקיים המיסחר השנתי בסירטי טלווי־זיה. פורת ישהה שם עשרה ימים.

■ על כתב הטלוויזיה **דן רביב** עברו לאחרונה ימים

הסטייל של נתנאלה

ביום הרביעי שעבר התאספו קציני משטרה ושוטרים מהשורה עם רעיותיהם בבוסתן־הזיתים באשקלון. ההתכנסות החגיגית היתה ב־מסגרת "ערב שוטרים". כובכת הערב, כך נקבע, היתה הזמרת־החוזרת נתנאלה. הזמרת, בעלת הקול המאנפף משהו, שבה ארצה לאחר עשר שנות היעדרות. מאחריה היא הותירה בניכר, לפי שוחרי הרכילות, אהבה עוטה מיסתורין.

לפני נתנאלה עלתה לבימה להקה שנועדה לחמם את האווירה. ה־קהל אכן התחמם, השתלהב. אולם הכוכבת התקררה. מה הסתבר? המנגינות המיזרחיות שניגנה הלהקה וסתמו את הקהל, לא היו לרוחה. "זה לא הסטייל שלי!" אמרה והחלה אורזת את חפציה, בדרכה להסתלק. רק לאחר שעה ממושכת של הפצרות מצד המארגנים, נעתרה סוף־סוף לעלות ולהופיע, אולם אז כבר החל הקהל מתפזר.

נתנאלה
חם, קר

למיטתה לתקופה של חצי שנה. מה עושים במיקרה של צרה כזאת? כותבים שירים: ולאחרונה אכן יצא לאור התוצר של תקופת מחלתה.

■ השחקנית־זמרת **שרי צוריאל** התראיינה בערב־ראיונות. מובן שעיקר השאלות נסבו על תחרות־האירוויזיון, שבה היא תשתתף, יחד עם **מוטי גלעדי**. צוריאל, המוכרת יותר כקיפי מרחוב סומסום בטלוויזיה החינוכית, נשאלה אם תמשיך להופיע עם גלעדי גם לאחר תחרות־האירוויזיון. היא חשבה ארוכות ולבסוף ענתה כי הכל תלוי בתוצאות: "הכל פתוח."

■ קצין חינוך ראשי, תת־אלוף **נחמיה דגן**, נפגש עם **דני גוטפריד ואריה לבנון**, נציגי איגוד הנגנים. השניים באו עם תביעות חד־משמעיות והופ־תעו כאשר רוב דרישותיהם נענו מייד. "מדוע, אם כן, טרחת להי־פגש איתנו?" שאלו את דגן, ו־נענו: "פשוט רציתי להכיר את־כם." התוצאה של הפגישה הידי־דותית: מהיום והלאה לא יש־תמשו הלהקות הצבאיות בפליי־בק (ליווי מוקלט), וחלק מה־חבר'ה הנמרצים ייאלצו לוותר על קפיצותיהם על הבימה, לטו־בת ליווי השירים בכלי־נגינה.

דפנה כרק

מרים זוהרפלד

כלכלנית אל־על, היא מוסד חברתי בתל־אביב. השבוע הוזמנה לביקור אצל ידידיה, הזוג נילי ומייק שינער, בנו של מי שהיה השגריר הראשון בגרמניה. כשהגיעה לדירת־הגג בצפון תל־אביב גילתה שהכינו לה מסיבת־אפתעה ליום־הולדתה ה־50, וספקה ידיים מרוב התפעלות. בין האורחים היו רבות מהדיילות הוותיקות של אל־על – וביניהן שרה סלע, אשתו של מי שהיה עד לא מכבר נשיא מכון וייצמן (למטה, מימין) וביבי סולקין, מי שהיתה בשעתו מועמדת לתואר מלכת־המים (למעלה). היו שם גם אריאל שרון (מנשק את כלת־הערב, למטה משמאל) שבא עם אשתו לילי ושני בניו, עומרי וגילעד. לילי ושרה סלע, שביניהן עבר מזמן חתול שחור. לא דיברו זו עם זו.

בידורון

■ **איציק קול**, מנכ"ל חב־רת ג'ג של **מנחם גולן**, מחפש הצעות לסידור־פעולה. זה יכול להיות סיפור־עלילה ממילחמת העולם השניה, סיפור מהעולם התחתון (כמו אל־קאפונה נוסח ישראל), הברחות, בלשים, מישטרה וכדומה. העיקר שיהיה הרבה אקשן, אלימות, דם ומתח. מי שיש לו רעיון טוב ותק־ציר־עלילה (30 עד 40 עמודים), יכול לפנות לג'ג.

■ **ספי ריבלין** ו**ציפי שביט** רצו זה הרבה זמן להופיע יחד בקומדיה. הם חשבו שמצאו את מה שחיפשו במחזה הבריטי, שייקרא בארץ לבגוד או לא לבגוד. הם נסעו ללונדון, על־חשבון המפיקים, **מרים עצ־יוני** ו**חיים שלק**, והתחילו בחזרות. כעבור שלושה ימים ראו שזה־לא־זה. התברר שהתפקיד המיועד לציפי הוא לא מיי־יודע־מה מצחיק, וכל הצחוקים נופלים בחלקו של ספי. על דעת כל הנוגעים בדבר הוחלט שחבל כי ציפי תשקיע מזמנה ומירצה ב־תפקיד כזה. היא פרשה, ובמקו־מה נכנסה השחקנית **ענת יוגב**.

■ **יהונתן גפן**, משתתף חדש בתוכנית הסטירית של גלי־צה"ל, יתוש בראש, ענה על השאלה "מבין עשר המכות, איזו חביבה עליך ביותר?" במילים אלה: "אני יודע שאני חריג בצוות, אבל אני לא מחבב מכות. אני לא אתחתן עם **דן כנר**. אני אוהב עדינות ורכות."

■ זמרים המוצאים את פרנ־סתם מהופעה במועדוני תל־אביב מתלוננים שבאחרונה הכר־שים העבריים מדימונה שוברים את השוק. הם מופיעים בכמה מן המועדונים בחינם, ומסתפקים בטיפים. בהם הם מתחלקים חצי־בחצי עם בעל־הבית.

■ הזמרת **עליזה אביב** תפסה כיוון חדש, בנוסף לתו־פעותיה עם להקתה: עיצוב־אופ־נה. עליה תיכננה תמיד את ביגודי־ההופעה שלה, זמרות אח־רות ראו, התהלבו, ואמרו שהן רוצות בגדים באותו הסיגנון — המון טולים, תחתיות, ריקמה. פאייטים. כך שמעתה עליזה מעצבת גם לאחרות, תופרת ומוכרת.

סימה עמיאל במדים
מן השורה הראשונה

■ בלהקה הפולנית מזוב־שה, שתגיע בקרוב להופעות בארץ, יש סנסציה: זמר השר כמה משיריו של יהודה גאון, כמו רו־זה רוזה, בקול הדומה להפליא לזה של גאון.

■ איש־הטלפתיה **יוריני פתח עם ירידו, הקוסם מיקי גלוגאו**. פאב בשם טריק, בצפון תל־אביב. השניים עורכים שם בין השולחנות ועושים קס־מים: מאפרות מתפוצצות על השולחן, הכפית מתרסקת תוך כדי עירבוב, ויוריני קורא מחש־בות ומכופף מזלגות.

■ **עמי מנדלמן** מלהקת הכל עובר חביבי מרוצה מבנו, **דניאל** בן ה־6. בריקה גילתה שהילד ניחן בשמיעה אבסו־לוטית, תכונה נדירה למרי (רק 15 אחוז בקרב האוכלוסיה). דניאל, אגב, מגנן פסנתר מגיל 3, והוא כבר נרשם כתלמיד בבית־הספר התל־אביבי לאמנויות.

■ אחרי שלושה אריכי־נגן, עשתה הזמרת **דורית ראובני** הפסקה ארוכה בהקלטות. עכשיו היא עובדת שוב על תקליט, עם **אילן וירצברג** כמנהל מוסי־קלי. מדי פעם נפגשת דורית עם **חוה אלברשטיין**, אשר מיי־עצת לה בבחירת החומר. "אם באמת אעשה את כל הדרך יחד עם חווה," אומרת ראובני, "הח־לום שלי הוא שאוכל לכתוב את שמה על העטיפה, בצירוף תודה מיוחדת."

■ **שלמה ארצי**, בתוכנית הלילית שלו בגלי־צה"ל: "כש־הייתי בן 22 פשנל אמר שאף פעם לא אצליח כזמר, כי אני נמוך מדי, 1.70 מטר. אחר־כך גיליתי **שמול סימון** נמוך ממני — 1.56 מטר."

■ שני הזמרים שיתלו אל **מוטי גלעדי** ו**שרי צוריאל** לאירוויזיון בנוירווגיה הם **סימה עמיאל** ו**בני נדלר**. סימה, שחרחורת, נאה וחטובת־גוף, ידר־עה כזמרת מעולה. היא מופיעה ברדרך־כלל כסולנית של להקות־תחונה מן השורה הראשונה. השבוע היא מדדה לראשונה את ביגדי ההופעה שלה, שעוצבו על־ידי **אילנה נייברג**, שעיצ־בה גם את ביגדיהם של מוטי ושרי. סימה תלבש מיכנסיים וחולצה לבנים, עניבת פרפר וז'אקט כסוף, בעל כתפיים מורגשות.

נעמי דון

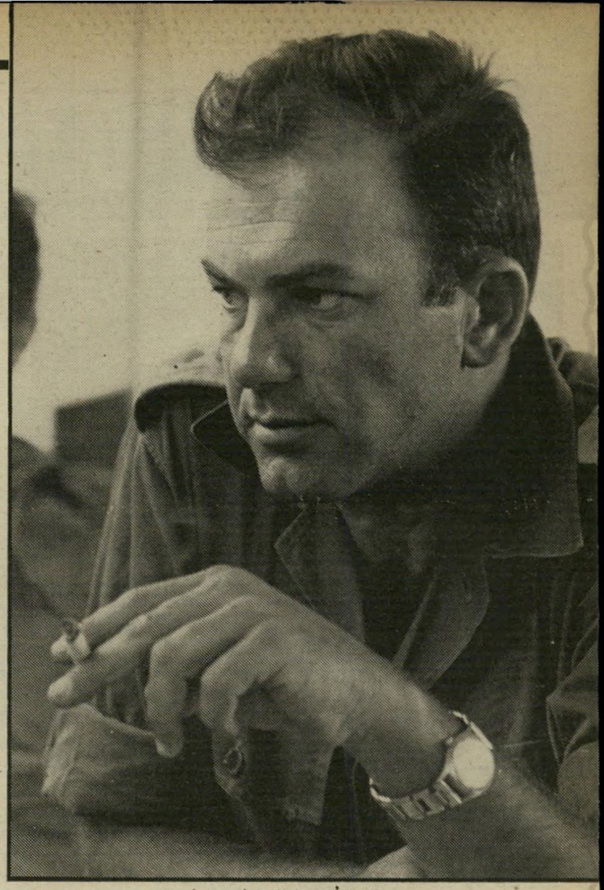

סגן־אלוף ברעם (1967)
שריונר חובב־צילום

(המשך מעמוד 7)

בתום 14 שעות של קרב־תותחים. נותרו הטנקים של אברהם ללא דלק ותחמושת. היה עליהם לרדת אחורה, אל הדרגים שנשאו את האספקה, כדי להכין את עצמם לתנועה מחדש. ואז, במקום התידלוק, כשהם מוקפים משאיות פתוחות הנושאות דלק, הונחתה עליהם הפגזה קשה. איש לא זז. כולם עשו את העבודה בשקט. כאילו לא די בפגיעה ישירה אחת כדי להעלות באש את מקום הכינוס כולו.

סגן־אלוף אברהם, חובב הצילום, שלף את המצלמה שלו והחל לצלם. הוא לא הפסיק לצלם כל זמן המילחמה. כשהוא עומד מעל צריח הטנק שלו. בין פקודה אחת לשניה, כשסביבו בוערים טנקי אוייב וטנקים שלו ספוגי הפגיעות, הנציח אברהם במצלמתו את כל ימי הלחימה של גדודו.

עוד לפני שהספיק הגדוד לתדלק את עצמו מחדש, הגיעה פקודת התזוזה. השריון המצרי נמלט דרומה. יש לרדוף אחריו ולהכותו, היתה הפקודה. הגדוד של אברהם היה הקרוב ביותר והכשיר ביותר למשימה זו, והיא הוטלה עליו.

כאשר הסתיים קרב הטנקים הקצר, עד ביר־חסנה היו כ־50 קילומטר. מלבד חיסול חמישה טנקים בדרך, לא היו בעיות נוספות, הגדוד של אברהם איגף את ביר־חסנה מימין, התפרס על המצוקים שמעליה ופתח באש לעבר המחנות שבה כרי לוודא שאינם מוחזקים בידי חיילי הצבא המצרי.

בשעה 10 בבוקר נכנס הגדוד לביר־חסנה. חלק מן הטנקים עסקו בירי על שיירות אוייב שהגיעו למקום מבלי שידעו כי נכבש בידי צה"ל. השאר החלו להתארגן כאשר הגיעה פקודה נוספת מהמח"ט: „למהשיך לנוע קדימה לביר־תמדה."

צוות הטנקים כבר היו סחוטים, הם נמצאו בתנועה מתמדת מאז יום ב' בבוקר. כולם היו מכוסים אבק ופיח. איש מהם לא הספיק לאכול ביומיים אלה.

ההרגשה שעד כה הלך להם הכל בקלות והם ניצחו בכל הקרבות שהתמודדו בהם, נסכה בהם כוחות חדשים.

עתה נשארו לאברהם 20 טנקים תקינים בלבד. איתם, עם שתי מחלקות של חרמ"ש ושתי מרגמות, המשיך לכיוון ביר־תמדה.

פקק־התנועה הגדול בעולם

ב„ביר־תמדה", כלב סיני, היתה מרכז מחנות השריון המצרי. שם היה גם בית־הספר לשריון של הצבא המצרי. אבל הטנקים המצריים שהיו שם, כאשר הגיע הגדוד של אברהם למקום בשעה 12 בצהריים, היו טנקים במצב של מנוסה.

לתותחני הצנטוריונים של אברהם לא נותר אלא לשמש עתה כצייד־טנקים. הם החלו לדפוק בטנקים המצריים כמו בשדה־מיטווחים. תוך שעה אחת העלו באש 18 טנקים מצריים נוספים.

אבל הטנקים של אברהם נותרו כבר ללא דלק. לחלק מהטנקים היה דלק לעוד שעתיים של תנועה בלבד. אברהם הצליח לאסוף 12 טנקים שעוד יכלו לנוע, נטל שני ג'יפים של סיור, ושתי מחלקות חרמ"ש, ויצא בשדרה על הכביש לכיוון המיתלה.

הוא לא ידע מה מצפה לו. עם כוח של יחידת טנקים גדולה הוא נכנס עתה לשטח בו התרכז כל השריון המצרי הבורח ברדום סיני — מאות רבות של טנקים ואלפי כלי רכב מכל הסוגים, עמוסים באלפי חיילים מצריים שניסו להחלץ דרך המיתלה.

כעבור כמה מאות מטרים כבר נתקלו ונעצרו שלושה טנקים נוספים בכוח של אברהם — מחוסר דלק. ג'יפי הסיור נשלחו לשדות־התעופה הסמוכים כדי לנסות להשיג דלק מטוסים.

השמש החלה לשקוע. הכוח של אברהם התקרב ובא מצפון לכיוון מצבת פארקר המפורסמת, ליד הכניסה למיתלה. עכשיו הוציא אברהם פקודה: „לא להשאיר טנק בשטח: כל טנק שנתקע, יש לגרור אותו!"

כניסה ללוע הארי

ב**שלישיותו** תישעה טנקים בלבד, שלושה מהם נגררים בידי האחרים, עשה אברהם הערכת מצב מהירה.

במקום שבו הוא ניצב, בלב השטח המישורי, אין לו כל אפשרות לחסום את שיירת האוייב הענקית. הסיכוי היחיד היה להיכנס להרים שבמבואות המיתלה, לתפוס שם את המיתחמים המבוצרים של המצרים, ולנסות משם לעצור את טור הענק הנע לסואץ.

כדי לעשות זאת, היה עליו לעבור מן הצומת, לאורך קילומטרים רבים, בתוך שדרת האוייב. לא היה הרבה זמן להחלטות. החשיכה עמדה לרדת. אברהם נטל על עצמו את הסיכון.

הוא השאיר בצומת ג'יפ־סיור, עם שלושה סיירים, כדי שיכוונו את הכוחות שיגיעו אחריו, והוא עצמו, בטיפות הדלק האחרונות שנשארו בטנקים, נכנס אל לוע הארי.

קשה להסביר מה קרה שם. המצרים, בכוחות העולים עשרות מונים על כוח יחידתו של אברהם, היו מוכי־הלם. הם צפו בשיירת השריון הקטנה העוברת דרכם, ולא הגיבו. אילו היה נמצא במקום רק מפקד מצרי אחד בעל יוזמה, יכול היה בקלות לארגן כוח שיחסל תוך דקות ספורות את כל יחידתו של אברהם, שנעה במרחק שלא עלה על עשרה מטרים משיירת השריון והרכב המצרי.

„זה נראה כמו בסיפורי אלף לילה ולילה," נזכר אברהם לאחר מכן. הוא לא יכול היה להבין כיצד הסתכן ונטל את הצ'אנס הנועז, שהיה למעשה הברירה היחידה שלו מלבד נסיגה.

שינה — אחרי 100 שעות

ע**ם עלות השחר** נותרה היחידה של אברהם ללא תחמושת. אבל בשש בבוקר התקרבו לכיוון המוצב טנקים אחדים מהגדוד השני של החטיבה כשהם מלווים משאיות דלק ותחמושת וכמה ג'יפים.

עוד לפני שהספיקו להגיע אל המוצב, דיווחו לאברהם: „32 טנקים מצריים נעים מאחורינו, הם יורים עלינו בטילים." כשהוא מטושטש כבר לגמרי השיב אברהם במכשיר־האלחוט: „אלה הם טנקים מצריים בסך הכל, לא צריך להבהל מהם, עקוף אותם מימין והמשך לנוע!"

ברגע זה הופיעו מטוסי חיל־האוויר, הם צללו על כוח הטנקים המצרי ופגעו בו. אלה שנותרו לפליטה, פתחו במנוסה דרומה.

כעבור זמן קצר ניסתה עוד שיירת שריון של המצרים לעבור דרך המוצב. סיבוב נוסף של מטוסי חיל־האויר חיסל גם אותם. אבל זאת כבר לא הספיקו רוב חיילי היחידה לראות. באפיסת כוחות הם נרדמו בטנקים שלהם. זה היה הסוף.

אברהם לא סבר כי המילחמה נגמרה עבורו. הוא החל מארגן את הכוח מחדש, כשהוא מצפה לפקודה להמשיך לנוע לכיוון התעלה. היה צורך לשלוף חלק מהצוותות מהטנקים כשהם מעולפים מאפיסת־כוחות. הסתבר שב־משך הלילה נהרג על המוצב חייל נוסף של הגדוד. ארבעה אחרים נפצעו.

סגן־אלוף אברהם קרא אליו את מפקדי המישנה לקבוצת פקודות. עיניהם נעצמו כשדיבר. אף אחד מהם לא שמע את דבריו.

ביום חמישי, ה־8 ביוני, בשעה 5 אחר־הצהרים, כשהחטיבה השניה של האוגדה היתה על גדות הסואץ, צנחו חייליו של סגן־אלוף אברהם ליד הטנקים שלהם בביר־תמדה ונרדמו — לראשונה מזה 100 שעות.

חמישה צל"שים

ז**ה היה סופה של** המילחמה עבור חיילי גדודו של סגן־אלוף אברהם.

לימים, כשחזרו ועברו ברדך אותה עשו ב־86 שעות, לא האמינו למראה עיניהם. הגדוד הקטן שלהם, שזמן קצר לאחר תחילת הקרבות נשאר עם כ־20 טנקים תקינים — השמיד לבדו כ־100 טנקים מצריים. יחד עם הטנקים שהשמיד חיל־האויר בנתיב זה והטנקים שניטשו על־ידי צוותותיהם המצריים, חוסל בנתיב הגדוד כמעט רבע מכל השריון המצרי שהתרכז בסיני.

המחיר ששילמו עבור הישג זה, שאין דומה לו בתולדות קרבות השריון בעולם, היה יקר: 6 הרוגים ו־11 פצועים. כל הפצועים עזבו כבר את בית־החולים, אך באופן יחסי — היה זה שיעור אבידות נמוך.

לסגן־אלוף אברהם היתה אבידה נוספת: בדרך חזרה צפונה, הוא צילם במצלמתו את כל הטנקים שהשמיד גדודו. בצפון הסתבר לו כי מצלמתו אבדה ועמה הסרט עם כל התמונות.

חמישה מחיילי הגדוד הומלצו לציון לשבח:

- סרן אילן יקואל, ההרוג הראשון של הגדוד;
- סרן גיא, שפלוגתו השמידה את מרבית הטנקים שפיצח הגדוד, ושגילה תושיה ואומץ לב;
- החובש משה, שטיפל בפצועים, תחת אש, במוצב החסימה במיתלה;
- נהג משאית־הדלק שהוביל את משאיתו דרך שיירות האוייב אל המוצב במיתלה;
- „כושי", החייל שחיסל עשרה מחיילי האוייב שהסתננו אל המוצב במיתלה; וסגן־אלוף אברהם.

אלי תבור ■

הוא נאמן למדינה

(המשך מעמוד 7)

האופנה והחליטה להשתלב בו. אז נולדה בתם, שי־לי, היום בת שנה וארבעה חודשים. רונית החליטה שלא לחזור למישרה מלאה, והיא עוזרת מדי פעם באירגון תצוגות־אופנה בתל־אביב.

מאז נודע על מעצרו של ברעם, לא פוסק הטלפון מלצלצל בביתם של בני־הזוג. חברים מכל קצות הארץ מציעים את עזרתם, ומעודדים את רונית ומחזקים את ידיה.

„אברהם הוא איש חזק בעצמו," אומרת רונית, „גם אם עוברות עליו שעות קשות הוא אינו מדבר, אבל אני יודעת שבפנים יש אצלו סערה. הוא לא יקטר ויספר בטלפון. אבל הוא לא רוצה שיכפישו את שמו לחינם. אני בספק אם הוא ראה עיתונים ישראלים, אבל אמרתי לו שאם יפלו לידיו שלא יבהל, שהחגיגה בארץ בעיצומה."

חבריו הקרובים של ברעם יודעים לספר שהוא לא היה שש לנסוע לחו"ל. הוא היה מקצר את שהותו שם וחוזר תמיד בהקדם האפשרי הביתה, לרעייתו ולבתו הקטנה. רונית לא היתה מצטרפת אליו לנסיעות אלה, היא היתה נשארת בבית ומטפלת בילדה הקטנה.

ברעם, לדברי רעייתו, אינו שומר טינה למדינה, שזנחה אותו ברגעיו הקשים: „הוא ציוני טוב ופטריוט גדול. אבל היתה הרגשה קשה. אדם משתחרר מהצבא ומחפש את דרכו ואין מי שיעזור.

„הוא כאב את העובדה שמפריעים לו, שלא מפרגנים. הוא לא ציפה שיסדרו לו עבודה, אבל כאב לו שמקלקלים ומפריעים ושמים לו רגליים.

„הוא רצה לעסוק בניהול. במשך 30 שנה היה איש שדה, הוא לא רכש מיקצוע, היה על הטנקים, אבל היתה לו היכולת לנהל מערכת גדולה. הוא איש חרוץ מאוד ולא מפונק.

„אברהם אוהב את הארץ ולא יעזור לאף אחד כלום. הוא כואב את הדברים שקורים פה, היה יושב מול הטלוויזיה ומתרגש ומתרגז על כל מיני דברים. הוא היה חושב על הקצינים ועל מה שעשו להם, וזה היה מקשה עליו את החיים.

„האכזבה היתה קשה, ההרגשה היתה קשה, אבל הוא לא במצב שיגיד שהמדינה לא בסדר ויילך מפה."

ברעם
„חרוץ ולא מפונק"

רק מיזוודה קטנה

ר**ונית זוברת**, כשהיתה קצינה צעירה בצבא, ושירתה באוגדה של ברעם, שהיה יום אחד בשבוע שבו היה האוגדונר ברעם פותח את דלתו לכל חייל שרצה לספר לו משהו. „כל אחד יכול היה להיכנס אליו, עניין אותו איך כל אחד מרגיש, וכך הוא מתייחס עד היום לאנשים שהוא עובר איתם."

כשנסע אברהם ברעם ביום הראשון מן הארץ, הוא לקח איתו רק מיזוודה קטנה. הוא הבטיח לרונית שיהיה איתה בקשר טלפוני ואמר שייתכן שיסיים את ענייניו ויוכל לחזור לליל־הסדר לארץ. את ערב החג תיכננו השניים לחגוג אצל חברים.

כשנחתה על רונית הבשורה בדבר מעצרו של אברהם, היא חשבה שלא ללכת ולהשתתף עם חבריה בארוחה המסורתית של ליל־הסדר. לא היה לה מצב־רוח לכך, אך ידיד טוב כמעט הכריח אותה לצאת מן הבית.

בינתיים מנסה רונית להחזיק מעמד, למען בעלה. הוא, שבשיחה מברמודה, דאג גם לשלום בתו הגדולה, הלומדת באוניברסיטת בארי־שבע, מתגוררת בדירה שכורה ונתמכת על־ידי אביה. ברעם ביקש מרונית שתדאג לבתו ושתתן לה כסף, מכיוון שהיא לא תבקש זאת בעצמה.

רונית מנסה להחזיק מעמד: „אני עייפה אחרי כל ימי הדאגות והטל־פונים. יש לי ילדה קטנה ואני צריכה לטפל בה ולהיות שמחה, ואין לי לוקסוס של לא להיות בסדר.

„אנחנו כבר רוצים להיות אחרי זה, ושהכל יעבור מהר ולהמשיך לחיות את חיינו. מה יהיה אחר־כך אני לא יודעת, קודם כל שיחזור ושינוקה."

רחל מרחלת על כל העולם

מאת שולמית יריב

ש... סוד ביטחוני

שמעתי שדברים מאוד מוזרים קורים בביתו של שר־הביטחון, **יצחק רבין**.

כמשרוכר בביטחון, אני מייד עושה בירורים כדי לדעת מה קורה. מסתבר שבשבועיים האחרונים ראו השכנים של הזוג רבין תנועה מאוד ערה לדירתם אשר בקומה העליונה של בית־קומות בנווה־אביבים.

סיפרו לי שזוגות באים ויוצאים מהבית בתדירות מאוד־מאוד גבוהה. ניסיתי לברר עוד פרטים, אבל משרד־הביטחון, כידוע, מוקף

לאה רבין
העיקר הגינה

סודיות גדולה מאוד. ולא נשארה לי ברירה אלא לעשות דרינג־דרינג ביטחוני לבית שר־הביטחון, ולדבר שם עם רעייתו, **לאה רבין**.

„כן, באמת באו הרבה אנשים לבית שלנו, כי רציתי להחליף דירה."

„מה רע בדירה היפה שלכם?"

„הדירה היא באמת יפה, אבל חשבתי שבית על הארמה ימצא חן בעיניי יותר. אומנם יש לנו מירפסת עם פרחים, אבל היא בקומה השניה, ואת יודעת איך זה, מתעצלים לעלות ולצאת למירפסת. אז חשבתי שאולי נקנה בית עם חתיכת־גינה."

„נו, והצלחתם למכור את הדירה ולקנות משהו אחר?"

„לא. כל העסק לא יצא לפועל, ואנחנו נשארים בדירה שלנו."

חתונה במאפיה

את מנת־הפירסום שלו קיבל תא"ל **יוסי בן־חנן**, קצין שריון ראשי, בתעלת־סואץ במילחמת ששת הימים, ובידו קלצ'ניקוב. מישהו צילם אותו, והתמונה הועברה לכל כלי־התיקשורת בעולם. אפילו על שער השבועון לייף הוא כיכב.

יכול להיות שמנה כל־כך גדולה של פירסום הבהילה אותו, ומאז הוא עושה את כל הדברים בשקט־בשקט, כמעט במחתרת.

יוסי בן־חנן משרת כל חייו בחיל־השריון, ופה ושם הוא עשה גיחות־לימודים בחו"ל, אבל גם הן מטעם צה"ל ועל חשבון צה"ל. בין העבודה והלימודים מצא זמן, לפני 10 שנים לשאת לאשה את **ענת פרידמן** ולהוליד בן אחד. אחר־כך נפרדו ענת ויוסי, והוא יצא לרעות בשדות.

באחת הטיסות פגש דיילת אל־על יפה בשם **יוני**, ואיתה ניהל רומאן ממושך. אחר־כך הוא חי תקופה מסויימת עם **לינדה רמבאום** האגדתית מלשכת־העתונות הממשלתית, וכל זה מבלי להזכיר את הרומאן המאוד מפורסם שלו עם **טליה דיין**, בזמן שטליה עוד היתה נשואה **לאודי דיין**.

אבל כל זה היסטוריה. לפני שנה נפגש יוסי בן־חנן בקרמיקאית מוכשרת ונחמדה בשם **מאירה אונא**, והאהבה ביניהם התלקחה מהר. חלק מהזמן הם גרו בווילה שלו בקיסריה, וחלק בבית של מאירה בירושלים.

במשך האהבה נכנסה מאירה להריון, והזוג החליט שילד זקוק להורים נשואים. כך החלו ההכנות לחתונה שנערכה בשבוע שעבר, במזל טוב. איפה, אם לא בכפר־חב"ד? ולא סתם בכפר־חב"ד, אלא במאפיה של הכפר, בשעה 2 בלילה, בנוכחות קומץ קטן של ידידים וקרובים.

מישהו סיפר למישהו שסיפר למישהו שהחתונה היתה מעניינת באופן מיוחד, אבל אף אחד מהמישהם שאני מכירה לא נכח בה.

החלטתי לטלפן לחבר הטוב ביותר של יוסי בן־חנן, הלוא הוא האלוף

יוסי בן־חנן עם יאנוש בן־גל
מה מתבשל בכפר־חב"ד?

אביגדור („יאנוש") **בן־גל**, כדי לשאול אותו מה היה כל־כך מיוחד בחתונה הלילית במאפיה של כפר־חב"ד. יאנוש לא היה בבית, אבל אשתו אמרה לי שהיא בכלל לא ידעה שיוסי בן־חנן התחתן.

מעניין למה בן־אדם לא מזמין את החבר הטוב ביותר שלו לחתונה, חשבתי לעצמי. אחר־כך לחשה לי ציפור קטנה ופטפטנית שמאז שיוסי התקרב לכפר־חב"ד, יש אי־אלה מחלוקות בינו לבין חבריו החילוניים־לגמרי.

האהבה סופה לנצח, לפעמים

רונלד ששון וענת ירושלמי
כך נסתיים הרומאן

פעם היה כאן קבלן עשיר בשם **ירושלמי**, שעשה עסקים גדולים מאוד עד מילחמת ששת־הימים. אז, כמו הרבה אחרים, הוא הפסיד כסף ועזב אותנו לטובת דרום־אפריקה. מאז גרים הקבלן הירושלמי, אשתו ובתו היחידה, **ענת**, בדרום־אפריקה, ועושים כסף וחיים משוגעים.

כשענת הגיעה לפירקה, שלחו אותה הוריה לחפש עבודה. היא התקבלה לעבודה באחד הסניפים של אופנת ששון, ואחרי עבודה של כמה חודשים היא זכתה לפגוש את הבוס, הלוא הוא **רונלד ששון**. ענת היתה אז בת 18, ששון היה באמצע שנות ה־30 שלו, אבל עובדה זו לא הפריעה לבני־הזוג להתאהב זה בזה.

ענת היתה מאושרת, רולנד היה מאושר, והיחידים שלא היו מאושרים כלל היו הוריה של ענת, שחשבו שלבתם היחידה מגיע משהו יותר טוב. ההורים לחצו על ענת, ולבסוף שיכנעו אותה לעשות טיול ארוך בישראל. ענת הגיעה, אבל מהר מאוד הגיע ששון אחריה, ואחרי תקופת־בילוי קצרה כאן, איתנו, הוא החזיר אותה לדרום־אפריקה.

שם שוב פרח הרומאן, לאחר־כך, בהשפעת ההורים, שוב נגמר.

כמתנת־פרידה קנה ששון לענת עסק בשם צ'פס. ענת התחילה לעבוד בעסק הפרטי שלה, אבל היתה צריכה עצות ממישהו שמבין באמת, וכך היא נפגשה שוב ושוב עם רונלד ששון.

בשבוע שעבר היו שניהם כאן בישראל, ובשמש החמה והמלטפת שלנו הם החליטו לגמור את הרומאן שלהם בנישואין. החתונה תיערך באוגוסט בדרום־אפריקה, על אפם ועל חמתם של מי שרוצה.

אשה עצמאית

על גירושי **ניצה לרר־שולמן** מהמנתח הפלסטי הד"ר **יהושפט שולמן** סיפרתי לכם בדיוק לפני שבועיים. חיו ביחד כמה שנים, לא הלך, מתגרשים. דברים כאלה קורים במישפחות הכי טובות.

מה שמצחיק הוא שמה שמאות נשים קיבלו מהד"ר שולמן, כלומר פנים יפים וחלקים, לא קיבלה ניצה מבעלה במשך כל תקופת נישואיהם.

ועכשיו, ממש לפני הגירושין החליטה ניצה שגם לה מגיע להתחדש בפרצוף צעיר ורענן. אבל היא שמעה שבעלה, הד"ר שולמן, העושה את ניתוחי־הקוסמטיקה בהרצליה־פיתוח, לוקח הרבה כסף בשביל העבודה שלו. אז כמו אשה עצמאית שאינה רוצה להיות תלויה בבעלים־לשעבר, הלכה ניצה לבית־החולים נאות מרפא ברמת־גן, ושם עשה לה רופא אחר את העבודה. „שיידע לו שהוא לא היחיד, ושאפשר להיות יפה גם בלי שרותיו" — בטח ככה היא חושבת לה בראש החדש והיפה שלה.

ניצה לרר־שולמן ויהושפט שולמן
יותר טוב אצל הקונקורנציה

העולם הבא

העיתון החי ביותר במדינה

גליון מס' 51 ● עורכים אלכס פז ובנצי לופו

ההורים המאמצים מבקשים לחדש החקירה בפרשת חטיפת ילדי תימן

„נעשה לנו עוול," אומרים ההורים המאמצים של ילדי־תימן החטופים. „וניצלו את עובדת היותנו עולים חדשים בארץ, כדי לתת לנו ילדים תימניים (שוורצע קינדערלאך) ללא יכולת בחירה והחלפה, בנהוג היום לגבי התינוקות הבראזיליים."

„הייתי בהלם. נאלצנו להחליף את כל הריהוט כדי שיתאים לצבע של הילד. אנו דורשים ממישפחתו הביולוגית לפצות אותנו," — זו רק אחת מן העדויות המזעזעות, שנשמעו בין כותלי בית־המישפט, שבו מתבררת תביעת ההורים המאמצים.

יו"ר ועד־המאמצים דורש — למרות העובדה שכבר עברו יותר מ־30 שנה מאז האימוץ — לאפשר להם להחליף את ילדיהם בילדים בראזיליים, בצבעים לפי בחירה.

ראשי הבנקים מתכוננים לתבוע את הציבור על מימון ויסות מניות־הבנקים

הממשלה לא תתערב עד לתביעה הראשונה נגד הבנקים. אחרי שהתביעה הראשונה תתברר, אזי: אם יוכה האזרח — תחוקק הממשלה חוק שימנע מאזרחים לתבוע בנקים:

● אם יפסיד התובע — יחוקק חוק רטרואקטיבי, המחייב כל אזרח מעל גיל 18 לתבוע את הבנקים ולהפסיד.

הממשלה מקווה להשתמש בכספי תביעות אלה למימון החזר המניות לבנקים.

רס"ר מישמעת עמד בראש כנופיה שהבריקה נשק בבראסו

בלשי המדור המרכזי שתפסו מיכתב אשר אמור היה להכיל הרואין הולנדי, נדהמו לגלות בתוכו טנק מרכבה על כל ציודו. גילוי זה הביא את החוקרים לגילוי רשת שהתמחתה בהברחת נשק דרך הרואר. המזימה הבאה שלהם, שסוכלה בינתיים, היתה הברקת מטוס לביא דרך קווי־הטלגרף.

האשם!!!

זהו האזרח הבינוני, מתי־תיהו לוטרשטיין. אשר ועדת־בייסקי מצאה אותו אשם במפולת־הסלעים בהרי־האלפים לפני שלוש שנים.

מתי (מתיתיהולה בפי חבריו) היה באותו תקופה שכיר. השקיע את כספו במניות בל"ל, אי.די.בי, והפועלים על שם (השם שמור במערכת). באופן מלאכותי ניפח בלונים וויסת את זרימת מי הביוב באגן

החימצון שבו חימצנה אשתו את שערותיה. בהשקעותיו המסיביות במניות הבנקים גרם להטעיית ראשי המערכת ושר־האוצר. אשר עקב כך הוטעו לחשוב כי מניותיהם שוות משהו, דבר שעלה להם ל־ראש.

פסק־הדין של הוועדה קובע שהאזרח הבינוני אינו ראוי להשקיע בבורסה, ובמיוחד לא במניות הבנקים. אי־לכך ממליצה הוועדה להלאים את כל מניות הבנקים שלו, שהוקפאו על־ידי הממשלה, ולשלוח אותו לעשות מילואים ברמת־הגולן.

נשמע בשיחה על התמכרות לסמים

זה לא נכון שחשיש הוא סם ממכר. עובדה, יש לי חבר שכבר שנים משתמש יום־יום בחשיש, והוא בכלל לא מכור.

אירגון סוטי המין מכריז „מבצע אנחות" מיוחד לבעלי טלפונים

דבר המייסדים

לאחרונה רבו המירסומים הזדוניים על היותנו מטפחים את מולחן האישיות סביבנו.

אנחנו!?

האם מייסדי „העולם הבא" השנונים, הצנועים, הענוותנים, הנבונים, הנחבאים אל הכלים, מלכי ישראל, הגדולים מכולם – זקוקים למולחן האישיות?

אלכס פז ובנצי לופו

ההסתדרות ממשיכה לקצץ בכבירים

אלפי פקידים בהסתדרות, הזוכים באחוזת־רכב, נדהמו לגלות כי במסגרת הקיצוצים המקיפים בקופת־חולים נשלל מהם התואר „בכיר".

עם שלילה תואר זה יחוייבו כל הבכירים־לשעבר להחזיר את הרכב הצמוד שלהם לוועד־הפועל של ההסתדרות, החל ממחר בבוקר. מכאן ואילך יאולצו הפקידים להיות צמודים לריכבם ולשמור עליו בתום שעות־העבודה, כדי שיוכלו להחזירו שוב בבוקר שלמחרת.

עשה לך עוף ממולא

החומרים הדרושים לארבעה תודשי־מאסר:

– עוף במישקל נוצה.
– קילו קמח.
– קורט ולדהיים.
– חוט תפירה.
– 30,000 דולר בשטרות בלתי־מסומנים.
– מקפיא.

חתוך את הדולארים לקוביות קטנות, טבול אותם במיקווה עד שיאבדו את ציבעם השחור וילבינו כהלכה. ערבב במערבל בטון והכנס להקפאה עמוקה.

תסתכלו, תסתכלו מה קורה ב„מעריב" —

איך הוא מתאכזר ללקוחותיו דווקא בחג

אנחנו לעומתם, ב„העולם הבא", לא פגענו בקוראינו דווקא בימי החג. ה„עולם הבא" המשיך להופיע במשך כל שיבעת ימי־הפסח כשהוא מודבק למהדרין בדבק־מצות – וכך יכולים היו קוראינו להמשיך ולאכול את העיתון גם בליל הסדר.

ובמחשבה שניה: כמה טוב יהיה עם תום החג, כאשר יחזור „מעריב" להדביק את עמודיו – אנו ממליצים לו שימרח את הדבק על כל שטח העמודים וידביקם גב אל גב. וכך נקבל קרטון נאה ומשובח.

אל ציבור קוראינו

כחג הפסח נחרוג מהרגלנו ולא נגיש את עמודי העתון מודבקים, מאחר שהדבק הוא חשש חמץ. נשוב ונדביק את העמודים, כדרכנו, לאחר החג.

בברכת
מועדים לשמחה

הנהלת מעריב

אכילת עיתונים בליל־הסדר במסורת אשכנז. ברקע: אליהו הנביא מנסה לפרוץ פנימה ולהשבית את שימחת־החג.

איגרת החוב של אדמו"ר שליטא מליובאוויטש בפרוס נקניק בישראל

(תרגום חופשי מעברית)

אל בנות ישראל

במיכתבנו מיום י"ח באלול הזברנו את מיכתבנו בי"ב בתמוז, הדן בנושא איגרתנו מא' סיוון, ובו אנו מבטיחים לדון בנושא במיכתב שיבוא בתישרי והרי זהו מיכתבנו ובזאת תם הדיון בנושא זה, כמאמר הרמב"ם, בפי שהובא במיכתבנו מי"ח אייר, ולפיכך כל הפורס נקניק בפרוס השנה ראוי לפריסת שלום ולפריסה סוללתית ואין דין פורס נקניק כדין פרס רשמיר.

אלכ(סנדרסון) פז – פסחזון

לא הולכת על פחות מנימרוד

סנדלים

נימרוד

לא פחות

פרנקו&דן עיצוב: דורי בר-יהודה

ב' ניסן תשמ"ו, 29.4.1986 מיספר 2539 שנה 50 המחיר 2.30 שקל חדש (כולל מע"מ)

העולם הזה

מיסמך אנוש מזעזע:

וידוין של הוקסינל

זלמן־שושי וינדר

„אני שונא את עצמי"